

Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027

Program zatwierdzony decyzją wykonawczą Komisji Europejskiej nr C(2026)
1702 z dnia 11 marca 2026 r.

CCI	2021PL16FFPR011
Tytuł ENG	European Funds for Pomorze 2021-2027
Tytuł POL	Fundusze Europejskie dla Pomorza 2021-2027
Wersja	3.1
Pierwszy rok	2021
Ostatni rok	2027
Kwalifikowalny od	01/01/2021
Kwalifikowalny do	31/12/2029
Nr decyzji Komisji	C(2026)1702
Data decyzji Komisji	11.03.2026
Nr decyzji zmieniającej państwa członkowskiego	
Data wejścia w życie decyzji zmieniającej państwa członkowskiego	
Przesunięcia inne niż istotne (art. 24 ust. 5 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów)	Nie
Regiony NUTS objęte Programem	PL63
Dany fundusz	✓ EFRR ✓ EFS+

Spis treści

1. Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju i rozwiązania polityczne	5
GOSPODARKA	6
CYFRYZACJA I CYBERBEZPIECZEŃSTWO	7
Wyzwania w obszarze gospodarki i cyfryzacji	7
ENERGETYKA	7
ŚRODOWISKO	8
Wyzwania w obszarze energetyki i środowiska	8
MOBILNOŚĆ	9
Wyzwania w obszarze mobilności	9
EDUKACJA	9
RYNEK PRACY	10
WŁĄCZENIE SPOŁECZNE I ZDROWIE	10
Wyzwania w obszarze edukacji, rynku pracy, włączenia społecznego i zdrowia	11
SYNERGIA	12
Wyzwania w obszarze synergii	12
BEZPIECZEŃSTWO I OBRONNOŚĆ	13
Wyzwania w obszarze bezpieczeństwa i obronności	13
MIESZKALNICTWO	13
Wyzwania w obszarze mieszkalnictwa	14
DZIAŁANIA NA RZECZ ZAPEWNIENIA RÓWNOŚCI, WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO I NIEDYSKRIMINACJI	14
WYZWANIA W ZAKRESIE ZDOLNOŚCI ADMINISTRACYJNYCH I ZARZĄDZANIA ORAZ ŚRODKÓW UPRASZCZAJĄCYCH	15
2. Priorytety	42
2.1. Priorytety inne niż pomoc techniczna	42
1. Fundusze europejskie dla konkurencyjnego i inteligentnego Pomorza	42
2. Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza	58
3. Fundusze europejskie dla mobilnego Pomorza	89
4. Fundusze europejskie dla lepiej połączzonego Pomorza	94
5. Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza (EFS+)	99
6. Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza (EFRR)	142
7. Fundusze europejskie dla Pomorza bliższego obywatelom	162
10. Fundusze europejskie dla rozwoju technologii podwójnego zastosowania na Pomorzu ..	167
11. Fundusze europejskie dla bezpiecznego dostępu do wody na Pomorzu	171
12. Fundusze europejskie dla bezpiecznego Pomorza	176

13. Fundusze europejskie dla zwiększania dostępu do przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań na Pomorzu	181
14. Fundusze europejskie dla kompetentnego Pomorza (EFS+)	184
2.2. Priorytety dotyczące pomocy technicznej	190
8. Priorytet pomocy technicznej – EFS+	190
9. Priorytet pomocy technicznej – EFRR	194
3. Plan finansowania	198
3.1. Środki finansowe w podziale na poszczególne lata	198
3.2. Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe	199
4. Warunki podstawowe	201
5. Instytucje Programu	255
6. Partnerstwo	256
7. Komunikacja i widoczność.....	259
8. Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami	261
Aneks 3	262

1. Strategia programu: główne wyzwania w zakresie rozwoju i rozwiązania polityczne

Program FEP to jedno z narzędzi realizacji SRWP 2030. Tematyczny zakres oraz logika interwencji FEP są zdeterminowane m.in. zapisami pięciu RPS w zakresie:

- 1) bezpieczeństwa środowiskowego i energetycznego,
- 2) bezpieczeństwa zdrowotnego i wrażliwości społecznej,
- 3) edukacji i kapitału społecznego,
- 4) gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego,
- 5) mobilności i komunikacji.

Programy te określają sposób realizacji celów SRWP 2030, diagnozują potrzeby grup docelowych, a także wskazują wyzwania i kierunki działań w ww. obszarach tematycznych.

FEP jest współfinansowany z dwóch funduszy: EFRR i EFS+. Jest realizowany na obszarze województwa pomorskiego zaliczanego do kategorii regionów słabiej rozwiniętych.

W ramach Programu zastosowane zostanie finansowanie krzyżowe zgodne z art. 25 ust. 2 rozporządzenia 2021/1060.

Wybór operacji w ramach FEP nastąpi w procedurze konkurencyjnej lub niekonkurencyjnej. Zastosowane kryteria i procedury wyboru będą niedyskryminujące, włączające i przejrzyste, a wybrane operacje będą zgodne z zasadami horyzontalnymi określonymi w rozporządzeniu 2021/1060. Przestanki zastosowania procedury niekonkurencyjnej wynikają z ustawy o zasadach realizacji zadań finansowanych ze środków europejskich w perspektywie finansowej 2021-2027. Zastosowanie procedury konkurencyjnej nie jest uzależnione od spełnienia żadnych dodatkowych wymogów.

Wszystkie projekty realizowane w ramach FEP będą zgodne z zasadą DNSH, w oparciu o art. 9 ust. 4 rozporządzenia 2021/1060.

Na podstawie art. 65 ust. 1 rozporządzenia 2021/1060 planuje się skrócenie okresu trwałości operacji do trzech lat w przypadkach dotyczących utrzymania inwestycji lub miejsc pracy stworzonych przez MŚP.

W uzasadnionych przypadkach wsparcie FEP będzie wpisywać się w koncepcję Nowego Europejskiego Bauhausu.

Wsparcie będzie spójne z zapisami Strategicznego Planu Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030.

W ramach CP 4, inwestycje infrastrukturalne w placówki świadczące całodobową opiekę długoterminową w instytucjonalnych formach są niedozwolone. Ponadto, w każdym CP, wszystkie inwestycje w infrastrukturę i usługi edukacyjne, społeczne i zdrowotne będą musiały być zgodne z zapisami art. 9 rozporządzenia 1060/2021, wymogami Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych (w szczególności art. 19), w tym Komentarzami Ogólnymi 4 i 5 oraz uwagami końcowymi dla Polski Komitetu ONZ ds. Praw Osób Niepełnosprawnych, z należytym poszanowaniem zasad równości, wolności wyboru, prawa do niezależnego życia, dostępności i zakazu wszelkich form segregacji. Inwestycje będą musiały wykazać zgodność z regionalnym planem deinstytucjonalizacji oraz odpowiednią polityką UE i ramami prawnymi odnośnie przestrzegania zobowiązań w zakresie praw człowieka, a mianowicie Kartą Praw Podstawowych UE (KPP UE), Europejskim Filarem Praw Społecznych, Strategią na rzecz praw osób niepełnosprawnych 2021-2030 oraz Konwencją ONZ o

Prawach Dziecka (w szczególności art. 20 i 21). Zostanie to odpowiednio odzwierciedlone w kryteriach wyboru projektów.

Przegląd śródkresowy Programu został dokonany z uwzględnieniem art. 18 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060.

Drugi etap przeglądu śródkresowego Programu został przeprowadzony zgodnie z rozporządzeniami 2025/1913 i 2025/1914.

GOSPODARKA

Punkt wyjścia i wnioski z przeszłych doświadczeń

- Gospodarka regionu jest średnia pod względem wielkości, o relatywnie stabilnej pozycji na tle innych województw (7. lokata w krajowym PKB i 6. na mieszkańca).
- Sektor MŚP cechuje stosunkowo niski poziom produktywności, a wartość dodana brutto na 1 pracującego w Polsce osiąga około 49% średniej unijnej.
- Efekt niedoskonałości rynku (luka finansowa) jest nadal przesłanką do wsparcia publicznego. Część podmiotów uzyskała finansowanie na inwestycje, jednak wartość niezrealizowanych potrzeb inwestycyjnych jest nadal bardzo wysoka. Nakłady inwestycyjne w przedsiębiorstwach na 1 mieszkańca stanowią 89% średniej krajowej i spadają również w stosunku do PKB (6,8% w 2020r., przy średniej w kraju 8,5%).
- Poziom innowacyjności jest relatywnie wysoki w porównaniu z innymi województwami, ale niezadowalający na tle UE (4. pozycja w kraju, 184. na tle UE w Regional Innovation Scoreboard 2021).
- Pomorskie posiada wysoką pozycję w kraju pod względem poziomu nakładów na B+R (5. lokata) - znaczny udział sektora przedsiębiorstw (68% – 3. lokata).
- Istotne znaczenie ma koncentracja wsparcia na obszarach ISP, które będą uzupełnione branżami kluczowymi dla rozwoju województwa. ISP i branże kluczowe wskazują priorytetowe dziedziny gospodarki identyfikowane w PPO. Będą podlegały cyklicznej weryfikacji i monitorowaniu pod kątem perspektyw rozwoju.
- ISP pozostają kluczowymi branżami technologicznymi potrzebującymi pogłębienia współpracy oraz dalszej animacji w obszarach o wysokim potencjale B+R przy udziale klastrów oraz zaangażowaniu uczelni oraz IOB.
- Kontynuacja wsparcia rozwoju i transformacji przedsiębiorstw, uzupełniona przez kompleksowe wsparcie inwestorów, rozwój eksportu oraz usług doradczych dla MŚP, przyczyni się do zwiększenia produktywności i konkurencyjności przedsiębiorstw. Wzmacnianie w obszarze B+R pozwoli na rozwój zdolności badawczych i innowacyjnych pomorskich przedsiębiorców.
- Interwencja FEP jest komplementarna z Programem FENG Priorytet 1, CS 1, Priorytet 2, CS 1, 3 oraz z KPO Komponent A. Interwencja na poziomie krajowym będzie zgodna z krajowymi inteligentnymi specjalizacjami, obejmie szerszy katalog obszarów i nie będzie precyzyjnie skierowana na potrzeby regionalne. Interwencja FEP zakłada celowane wsparcie regionalnych przedsiębiorców, w szczególności wpisujących się w ISP.

Interwencja FEP w obszarze gospodarki przekłada się na EFRR w ramach CP 1, CS (i) i (iii).

CYFRYZACJA I CYBERBEZPIECZEŃSTWO

Punkt wyjścia i wnioski z przeszłych doświadczeń

- Transformacja cyfrowa jest kluczowym wyzwaniem dla regionu.
- Postępująca cyfryzacja powoduje rosnące zapotrzebowanie na e-usługi, ale też wywołuje wzrost skali zagrożeń związanych z cyberprzestępczością. Od wybuchu wojny w Ukrainie nastąpił prawie trzykrotny wzrost liczby incydentów cyberbezpieczeństwa skierowanych na Polskę.
- W warunkach wojny hybrydowej cyberprzestępczość wykorzystuje słabiej chronione miejsca, których sparaliżowanie niesie ze sobą istotne skutki społeczne i gospodarcze, np. sieci telekomunikacyjne, wodociągi, sieć wod.-kan., sieć energetyczna. Niezbędne jest zatem kompleksowe podejście do ochrony infrastruktury krytycznej.
- Interwencja FEP jest komplementarna z Programem FERC Priorytet II, cele szczegółowe 2.1, 2.2, 2.3, 2.4, 2.5 oraz z KPO Komponent C.

Interwencja FEP w obszarze cyfryzacji i cyberbezpieczeństwa przekłada się na EFRR w ramach CP 1, CS (ii) oraz CP 3, CS (iii).

Wyzwania w obszarze gospodarki i cyfryzacji

- Poprawa pozycji konkurencyjnej gospodarki regionu i budowanie przewagi technologicznej poprzez wzmacnianie produktywności i innowacyjności (w tym wdrażanie wyników prac B+R) oraz adaptacyjności przedsiębiorstw, wzrost ich ekspansji i międzynarodowej rozpoznawalności, współpraca biznesu, sektora B+R oraz publicznego.
- Wykorzystanie cyfryzacji i zmian technologicznych jako stymulantów rozwoju i przełamywania wykluczenia z uwzględnieniem potencjału instytucjonalnego oraz kompetencji administracji publicznej, biznesu, sektora pozarządowego oraz mieszkańców.
- Zapewnienie odpowiedniego poziomu cyberbezpieczeństwa oraz zagwarantowanie ciągłości działania kluczowych systemów i usług.
- Zalecenia dla Polski na lata 2020 i 2021 dotyczą konieczności zapewnienia trwałego wzrostu gospodarczego i konkurencyjności (w tym innowacje i nauka), działań na rzecz złagodzenia społeczno-gospodarczych skutków pandemii, promowania transformacji cyfrowej przedsiębiorstw i administracji publicznej oraz podnoszenia umiejętności cyfrowych.

ENERGETYKA

Punkt wyjścia i wnioski z przeszłych doświadczeń

- Wysoka energochłonność gospodarki regionu jest jedną z barier rozwoju, a kluczowa jest oszczędność ciepła w obiektach użyteczności publicznej i w zabudowie mieszkaniowej.
- Produkcja ciepła pokrywa zapotrzebowanie, ale nadal zbyt duży wolumen ciepła wytwarzany jest z węgla, w rozproszonych źródłach. Sprzyja to występowaniu tzw. niskiej emisji, przekroczeniom standardów jakości powietrza i względnie dużej emisji CO₂.
- Region dysponuje znaczącym potencjałem rozwoju energetyki z OZE, zwłaszcza solarnej i wiatrowej. Duże są też zasoby biomasy oraz potencjał do produkcji i wykorzystania biogazu w oparciu o zrównoważone źródła.
- Niezbędna jest kontynuacja wsparcia w zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków mieszkalnych, użyteczności publicznej oraz dalsze wsparcie rozwoju miejskich systemów ciepłowniczych i OZE.

- Interwencja FEP jest komplementarna z Programem FEnKS Priorytet I, CS 2(i) oraz Priorytet II, CS 2(i) i (ii) oraz z KPO Komponent B.

Interwencja FEP w obszarze energetyki przekłada się na EFRR w ramach CP 2, CS (i), (ii).

ŚRODOWISKO

Punkt wyjścia i wnioski z przeszłych doświadczeń

- Pomorskie jest szczególnie zagrożone występowaniem ekstremalnych zjawisk meteorologicznych i hydrologicznych, obserwuje się spadek poziomu naturalnej retencji wodnej.
- Ilość odpadów komunalnych rośnie, a zdecydowaną większość stanowią odpady zmieszane. Bardzo niski jest udział zebranych odpadów komunalnych przeznaczonych do recyklingu. Kluczowe jest wdrażanie koncepcji GOZ.
- Konieczne są działania na rzecz GOZ w sektorze MŚP, w tym służące redukcji zasobo- i energochłonności procesów produkcyjnych.
- Pomorskie utrzymuje się w krajowej czołówce w dostępie do infrastruktury wodociągowo-kanalizacyjnej i oczyszczalni ścieków. Niedostatecznie skanalizowane są niektóre gminy wiejskie. Odsetek aglomeracji ściekowych spełniających wymagania dyrektywy ściekowej jest niewystarczający.
- Zużycie wody na Pomorzu rośnie, ale utrzymuje się awaryjność sieci wodociągowej. Straty wody chociaż maleją, nadal stanowią aż kilkanaście procent ilości dostarczonej wody. Stan sieci wodociągowej (awarie i straty wody) wskazuje, że wymaga ona kolejnych inwestycji, zwłaszcza ujęć i stacji uzdatniania wody zapewniających stabilność i dywersyfikację dostaw wody oraz utrzymanie jej jakości.
- Prawie 1/3 powierzchni regionu stanowią obszary objęte różnymi formami ochrony przyrody, co powoduje konieczność ochrony ekosystemów. Szczególnie istotne będzie wdrażanie planów ochrony parków krajobrazowych.
- Niezbędne jest szersze wsparcie dla przedsięwzięć z zakresu adaptacji do zmian klimatu. Istnieje potrzeba promowania i wprowadzania rozwiązań w zakresie błękitno-zielonej infrastruktury, w szczególności na obszarach zurbanizowanych.
- Konieczna jest kontynuacja działań w zakresie gospodarki wodno-ściekowej, ochrony różnorodności biologicznej, a w obszarze adaptacji do zmian klimatu oraz transformacji w kierunku GOZ rozszerzenie zakresu interwencji.
- Interwencja FEP jest komplementarna z Programem FEnKS Priorytet I, CS 2(iv), (v), (vi) i (vii), Priorytet II, CS (iv) i (v) oraz z KPO Komponent B.

Interwencja FEP w obszarze środowiska przekłada się na EFRR w ramach CP 2, CS (iv), (v), (vi) i (vii).

Wyzwania w obszarze energetyki i środowiska

- Zwiększanie bezpieczeństwa energetycznego, przy jednoczesnym dążeniu do neutralności klimatycznej oraz przekształcenia regionu w krajowego lidera produkcji OZE i technologii ekoefektywnych, przy jednoczesnym zachowaniu walorów krajobrazowych.
- Zwiększanie bezpieczeństwa środowiskowego, w tym gotowości na zdarzenia ekstremalne, poprzez działania adaptacyjne do zmian klimatu, przy jednoczesnym dążeniu do neutralności klimatycznej poprzez ograniczanie emisji i wdrażanie GOZ.

- Zalecenia dla Polski na lata 2020 i 2021 wskazują na ukierunkowanie inwestycji na transformację ekologiczną, czyste i wydajne wytwarzanie oraz wykorzystanie energii, poprawę efektywności energetycznej oraz rozwój OZE, GOZ.

MOBILNOŚĆ

Punkt wyjścia i wnioski z przeszłych doświadczeń

- Województwo jest zróżnicowane wewnętrznie pod względem dostępności transportowej, zarówno w zakresie publicznego transportu zbiorowego, jak i drogowego do stolicy regionu.
- Barię jest brak integracji różnych podsystemów transportu pasażerskiego – w sferze infrastrukturalnej, organizacyjnej i taryfowo-biletowej.
- Rosnąca kongestia transportowa wywołuje nasilenie negatywnego oddziaływania transportu na środowisko.
- Obserwuje się wzrost zainteresowania mobilnością aktywną, elektromobilnością oraz współdzielonymi środkami transportu.
- Województwo charakteryzuje znaczące wykorzystanie kolei w transporcie pasażerskim, jednak zasób i stan techniczny pasażerskiego taboru kolejowego wymagają poprawy.
- Jakość infrastruktury drogowej województwa w dalszym ciągu jest niezadowalająca, co przekłada się na niewystarczające bezpieczeństwo ruchu drogowego.
- Niedostateczna jest dostępność do kluczowych węzłów transportowych regionu, w tym węzłów sieci bazowej TEN-T, spowodowana brakiem odpowiednich połączeń drogowych i kolejowych. Barię rozwojową wielu miast jest brak obwodnic.
- Interwencja FEP jest komplementarna z Programem FEnKS Priorytety III, IV i V oraz KPO Komponent E.

Interwencja FEP w obszarze transportu przekłada się na EFRR w ramach CP 2, CS (viii) i CP 3, CS (ii).

Wyzwania w obszarze mobilności

- Osiągnięcie wewnętrznej spójności transportowej regionu, ograniczanie zjawiska wykluczenia transportowego, rozwój zrównoważonej mobilności mieszkańców oraz efektywne połączenie regionalnego układu transportowego z systemem krajowym i europejskim, a także zmniejszenie negatywnego wpływu transportu na środowisko i klimat.
- Zalecenia dla Polski na lata 2020 i 2021 wskazują inwestycje w zrównoważoną infrastrukturę transportową oraz rozwój sieci połączeń pomiędzy obszarami peryferyjnymi i ośrodkami działalności gospodarczej.

EDUKACJA

Punkt wyjścia i wnioski z przeszłych doświadczeń

- Dostępność miejsc wychowania przedszkolnego nie jest optymalna, a oferta placówek nie zawsze wspiera rozwój dzieci adekwatnie do ich potrzeb.
- Pomorscy uczniowie reprezentują niesatysfakcjonujący poziom kompetencji kluczowych, w tym miękkich. Konieczne jest ukierunkowanie systemu kształcenia i doskonalenia nauczycieli na zmianę roli nauczyciela w procesie nauczania.
- Istotnym problemem jest wsparcie uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi oraz ich opiekunów. Zarówno w szkołach, jak i poradniach psychologiczno-pedagogicznych brakuje kadr z odpowiednimi kwalifikacjami i kompetencjami oraz zaplecza infrastrukturalnego.

- Profil kształcenia zawodowego jest coraz lepiej dopasowany do sytuacji społeczno-gospodarczej regionu, ale utrzymują się braki kadrowe, niewystarczająca jest współpraca szkół z pracodawcami, a baza dydaktyczna wymaga dalszego unowocześniania.
- Właściwe jest kontynuowanie wsparcia edukacji przedszkolnej, kształtowania kompetencji kluczowych uczniów oraz rozwijania ich uzdolnień, jak również wsparcia kształcenia zawodowego w branżach kluczowych z punktu widzenia gospodarki regionu.
- Interwencja FEP jest komplementarna z Programem FERS Priorytet I, cele szczegółowe e) i f) oraz KPO – cele szczegółowe A3 oraz A4.

Interwencja FEP w obszarze edukacji przekłada się na CP 4 realizowany przez dwa fundusze: EFS+ – CS 4 (f) i EFRR – CS 4 (ii).

RYNEK PRACY

Punkt wyjścia i wnioski z przeszłych doświadczeń

- Problemem pomorskiego rynku pracy pozostaje niedobór pracowników oraz niedostosowanie kwalifikacji do zmieniających się potrzeb pracodawców. Mechanizmy diagnozowania i prognozowania zmian i potrzeb rynku pracy są niewystarczająco dostosowane do jego dynamicznych zmian.
- W wyniku napływu inwestorów, a także procesów demograficznych, kurczą się zasoby pracy, co rodzi potrzebę podnoszenia kwalifikacji pracowników, wydłużania aktywności zawodowej mieszkańców, aktywizacji osób biernych zawodowo, a także pozyskiwania pracowników spoza regionu.
- Maleje zainteresowanie mieszkańców kształceniem ustawicznym.
- Niska świadomość zdrowotna mieszkańców skutkuje niezadowalającym poziomem zdrowia oraz wysoką absencją chorobową. Głównymi czynnikami wpływającymi na stan zdrowia Pomorzan pozostają choroby cywilizacyjne.
- Konieczne jest kontynuowanie działań podnoszących zatrudnienie w tym w grupach będących w najtrudniejszej sytuacji oraz kadr systemu ochrony zdrowia.
- Interwencja FEP jest komplementarna z Programem FERS, Priorytet I, cele szczegółowe a), b), d), g) oraz Priorytet IV, cele szczegółowe d), g) oraz KPO – cele szczegółowe A3, A4 oraz D2.

Interwencja FEP przekłada się na EFS+ w ramach CP 4, CS 4 (a), (b), (c), (d) i (g).

WŁĄCZENIE SPOŁECZNE I ZDROWIE

Punkt wyjścia i wnioski z przeszłych doświadczeń

- Nadal część społeczeństwa zagrożona jest marginalizacją. Szczególnie widoczne jest rezygnowanie seniorów z aktywności zawodowej, a także niewykorzystany potencjał osób z niepełnosprawnościami.
- W ramach usług społecznych i zdrowotnych, brakuje przejścia do wsparcia udzielanego w formule zdeinstytucjonalizowanej. Brak jest też usług sprzyjających opiekunom osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i umożliwiających im pełnienie innych ról społecznych i zawodowych.
- Niewystarczająco zorganizowana jest opieka środowiskowa świadczona na poziomie lokalnych społeczności, a także zasób kadrowy ww. usług.

- Widoczna jest potrzeba integracji imigrantów poprzez tworzenie odpowiednich warunków do budowania wspólnej przestrzeni i więzi ze społecznością lokalną.
- Poziom profesjonalizacji organizacji pozarządowych oraz partnerów społecznych jest niewystarczający.
- Niskie jest wykorzystanie potencjału POZ i AOS, co przekłada się na coraz bardziej widoczne nadmierne przeciążenie szpitali.
- Organizacja opieki zdrowotnej w zbyt małym stopniu nastawiona jest na promocję zdrowia, profilaktykę chorób oraz edukację zdrowotną pacjenta. Choroby przewlekłe wykrywane są w zaawansowanym stadium chorobowym, co skutkuje licznymi powikłaniami, w tym prowadzącymi do niepełnosprawności.
- Duże wyzwanie organizacyjne wiąże się z rozwojem opieki koordynowanej oraz usług telemedycznych.
- Region charakteryzuje nierównomierne rozmieszczenie zasobów (placówek i kadr) i związana z tym nierówność w dostępie do świadczeń zdrowotnych, zwłaszcza specjalistycznych.
- Właściwe jest kontynuowanie działań aktywizujących skierowanych do osób wykluczonych społecznie, wszechstronnego wsparcia podmiotów ekonomii społecznej poprzez sieć ośrodków wsparcia, upowszechnienie usług społecznych w formule zdeinstytucjonalizowanej, a także inwestycje w bazę diagnostyczną i leczniczą podmiotów leczniczych.
- Interwencja FEP jest komplementarna z Programem FERS – Priorytet I, cele szczegółowe h), i), k), Priorytet III, cel szczegółowy h), oś IV, cele szczegółowe d), k), Priorytet VI, z Programem FENIKS, Priorytet VI oraz KPO – cele szczegółowe A4 oraz D1.
- W ramach KPO w obszarze zdrowia wdrażane będą reformy przede wszystkim w zakresie leczenia szpitalnego. EFS+ oraz EFRR będą uzupełniać i wzmacniać te reformy poprzez inwestycje w POZ i AOS.
- Formy wsparcia są zgodne z Załącznikiem D do Sprawozdania Krajowego 2019, w którym wskazano, iż system opieki zdrowotnej jest zbyt skoncentrowany na szpitalach. Inwestycje będą wspierać przejście z opieki szpitalnej i instytucjonalnej na przystępne cenowo i wysokiej jakości usługi opieki domowej i usługi środowiskowe, a także koordynację opieki zdrowotnej, pomocy społecznej i opieki długoterminowej.

Interwencja FEP w obszarze włączenia społecznego przekłada się na CP 4 realizowany przez dwa fundusze, tj. EFS+ – CS 4 (h), (i), (k) i (l) oraz EFRR – CS 4 (iii) i (v).

Wyzwania w obszarze edukacji, rynku pracy, włączenia społecznego i zdrowia

- Zwiększenie dostępu do wysokiej jakości wychowania przedszkolnego oraz edukacji na wszystkich etapach kształcenia, z uwzględnieniem kształtowania kompetencji miękkich i kompetencji przyszłości.
- Poprawa dostępu do zatrudnienia, zapewnienie dostępności kadr, poprawa warunków rozwoju zawodowego pracujących i osób poszukujących pracy, w tym osób ze szczególnymi potrzebami i imigrantów.
- Poprawa stanu zdrowia mieszkańców poprzez profilaktykę.
- Wzrost adaptacyjności i potencjału rozwojowego pomorskich przedsiębiorstw.

- Poprawa dostępności i jakości zdeinstytucjonalizowanych usług społecznych i zdrowotnych dla mieszkańców, w tym osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
- Aktywizacja i integracja społeczna osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym.
- Wykorzystanie sytuacji demograficznej województwa. Zgodnie z prognozami GUS w 2050 r. Pomorskie będzie najmłodszym demograficznie regionem w kraju, chociaż rośnie udział seniorów, powodujący zapotrzebowanie na usługi opiekuńcze. Seniorzy wyróżniają się na tle kraju większą zatrudnialnością.
- Zalecenia dla Polski na lata 2020 i 2021 dotyczą m.in. kształcenia kompetencji cyfrowych, włączenia przedsiębiorców w system kształcenia zawodowego, zwiększenia atrakcyjności zawodu nauczyciela, łagodzenia wpływu kryzysu na zatrudnienie, zwłaszcza przez elastyczne formy organizacji pracy i pracy w zmniejszonym wymiarze czasu, lepszego ukierunkowania świadczeń społecznych i zapewnienia dostępu do tych świadczeń osobom potrzebującym oraz poprawy dostępności, odporności i skuteczności systemu ochrony zdrowia (m.in. zapewnienie wystarczających zasobów i przyspieszenie wdrażania usług e-zdrowia).

SYNERGIA

Punkt wyjścia i wnioski z przeszłych doświadczeń

- W województwie występują obszary deprywacji społeczno-gospodarczej o nie w pełni uruchomionych potencjałach społecznych, gospodarczych, kulturowych i krajobrazowych.
- Potencjał instytucji kultury jest nadal niewykorzystany, a skala zachowania i wykorzystania dziedzictwa kulturowego jest niewystarczająca w stosunku do potrzeb.
- Region posiada duży potencjał oferty turystycznej i czasu wolnego wynikający ze zróżnicowanego dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.
- Zwiększa się zapotrzebowanie na zróżnicowaną oraz zindywidualizowaną ofertę turystyczną i czasu wolnego. Nie sprzyja temu niedostateczne wykorzystanie walorów etnograficznych i przyrodniczych oraz deficyty w budowie sieciowych produktów turystycznych.
- Nadal widoczna jest znaczna skala obszarów zdegradowanych w miastach oraz ograniczona dostępność przestrzeni publicznych dobrej jakości.
- Właściwe jest kontynuowanie wsparcia rozwoju instytucji kultury, zachowania dziedzictwa kulturowego, wykorzystania potencjału do rozwijania i tworzenia produktów turystycznych oraz realizacji kompleksowych działań rewitalizacyjnych.
- Interwencja FEP jest komplementarna z Programem FERS – Priorytet I, cele szczegółowe h) i k), Programem FEnIKS – priorytet VII, cel szczegółowy 4.6 oraz KPO – cel szczegółowy B1 oraz cele szczegółowe A2 i B3 części pożyczkowej.

Interwencja FEP w obszarze synergii przekłada się na EFRR w ramach CP 4, CS (vi) oraz CP 5, CS (i).

Wyzwania w obszarze synergii

- Zagospodarowanie przestrzeni czerpiące ze specyficznych potencjałów endogenicznych.
- Zalecenia dla Polski na lata 2020 i 2021 dotyczą konieczności podjęcia działań niezbędnych do wspierania gospodarki i ożywienia gospodarczego, łagodzenia wpływu kryzysu na zatrudnienie oraz lepszego ukierunkowania świadczeń społecznych i zapewnienie dostępu do tych świadczeń osobom potrzebującym.

BEZPIECZEŃSTWO I OBRONNOŚĆ

Punkt wyjścia i wnioski z przeszłych doświadczeń

- Niewystarczająca jest ochrona infrastruktury wrażliwej i infrastruktury o podwójnym zastosowaniu (m.in. transportowej, energetycznej oraz ochrony zdrowia) w przypadku kryzysów.
- Rośnie potrzeba integracji sektora przemysłu i usług z systemem bezpieczeństwa i obronności, konieczne jest stworzenie warunków dla rozwoju firm działających w sektorze podwójnego zastosowania.
- Konieczne jest dostosowanie kwalifikacji pracowników i organizacji pracy do nowych wyzwań geopolitycznych. Ważna jest adaptacja pracodawców i ich pracowników na wypadek występowania zdarzeń kryzysowych, a wśród kadr medycznych i paramedycznych podnoszenie kompetencji w zakresie zarządzania kryzysowego.
- Niezbędne są dalsze inwestycje w infrastrukturę transportową i tabor kolejowy, kluczowe dla gotowości cywilnej i ochrony ludności oraz infrastrukturę podwójnego zastosowania.
- Konieczne są działania zwiększające odporność systemu ochrony zdrowia i gwarantujące dostęp do świadczeń medycznych w trudnych warunkach. Niezbędne jest zapewnienie ciągłości ich działania w sytuacjach kryzysowych (w tym zabezpieczenie dostaw mediów), a także zapewnienie możliwości funkcjonowania służb ratowniczych.
- Na Pomorzu zinwentaryzowano ponad tysiąc miejsc schronienia dla ludności, ale większość nie spełnia wymaganych warunków technicznych, a liczba osób, które mogą się w nich schronić jest niewystarczająca.

Interwencja FEP w obszarze bezpieczeństwa i obronności przekłada się na EFRR w ramach CP 1, CS (vii) oraz CP 2, CS (v), CP 3, CS (iii) oraz EFS+ w ramach CP 4, CS (d) i (f).

Wyzwania w obszarze bezpieczeństwa i obronności

- Zapewnienie bezpieczeństwa mieszkańców regionu poprzez dostosowanie i modernizację infrastruktury kluczowej dla gotowości cywilnej i ochrony ludności oraz infrastruktury podwójnego zastosowania, poprawę mobilności cywilnej oraz zagwarantowanie ciągłości działania kluczowych systemów i usług.
- Stworzenie optymalnych warunków do rozwoju przedsiębiorstw z potencjałem produkcji i usług podwójnego zastosowania.

MIESZKALNICTWO

Punkt wyjścia i wnioski z przeszłych doświadczeń

- Stan mieszkalnictwa komunalnego boryka się z trudnościami, a najistotniejszym jest niedostateczne finansowanie gmin. Większość krajowych instrumentów polityki mieszkaniowej miała charakter popytowy, co przyczyniło się do radykalnego wzrostu cen mieszkań. Był on niewspółmierny do wzrostu przeciętnego miesięcznego wynagrodzenia mieszkańców, co spowodowało, że siła nabywcza do zakupu mieszkania zdecydowanie zmalała.
- Zasoby mieszkań komunalnych (w tym socjalne) są nierównomiernie rozmieszczone, co skutkuje rosnącym rozwarstwieniem, hamując mobilność zawodową oraz spowalniając zakładanie rodzin.
- Rynek mieszkań na wynajem również cechują wysokie koszty. Ceny najmu, zwłaszcza od wybuchu wojny w Ukrainie, wzrosły ok. 30-70%. Trójmiasto posiada drugą najdroższą bazę mieszkań na wynajem w kraju. Poza stałymi mieszkańcami odczuwają to także studenci i doktoranci.

Interwencja FEP w obszarze mieszkalnictwa przekłada się na EFRR w ramach CP 4, CS (vii).

Wyzwania w obszarze mieszkalnictwa

Poprawa dostępu do przystępnych cenowo mieszkań, przy jednoczesnym zapewnieniu zgodności budynków ze standardami wysokiej efektywności energetycznej.

Interwencja FEP wpisuje się w dokumenty strategiczne UE, krajowe i regionalne:

CP 1:

- Nowa Strategia Przemysłowa, Strategia dla MŚP, Europejski Zielony Ład oraz Cyfrowy kompas na 2030 r.: europejska droga w cyfrowej dekadzie,
- Krajowa Strategia Produktywności 2030, Krajowa Strategia Sprawne i Nowoczesne Państwo 2030,
- SRWP 2030 oraz RPS w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego i RPS w zakresie mobilności i komunikacji.

CP 2:

- Europejski Zielony Ład,
- Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030, Polityka energetyczna Polski do 2040 r., Krajowa polityka ekologiczna państwa 2030 oraz Strategiczny Plan Adaptacji dla sektorów i obszarów wrażliwych na zmiany klimatu do roku 2020 z perspektywą do roku 2030,
- SRWP 2030 oraz RPS w zakresie bezpieczeństwa środowiskowego i energetycznego.

CP 3:

- Europejski Zielony Ład,
- Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030 oraz Strategia Zrównoważonego Rozwoju Transportu do 2030,
- SRWP 2030 oraz RPS w zakresie mobilności i komunikacji.

CP 4:

- Europejski Filar Praw Socjalnych,
- Zintegrowana Strategia Umiejętności 2030, Krajowy Program Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu. Aktualizacja 2021-2027, Strategia Rozwoju Usług Społecznych, Krajowy Program Działań na rzecz Równego Traktowania oraz Zdrowa przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do roku 2030,
- SRWP 2030 oraz RPS w zakresie edukacji i kapitału społecznego, RPS w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego, RPS w zakresie bezpieczeństwa zdrowotnego i wrażliwości społecznej.

CP 5:

- Europejski Zielony Ład,
- Strategia na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju, Strategia Rozwoju Kapitału Społecznego 2030,
- SRWP 2030 oraz RPS w zakresie edukacji i kapitału społecznego.

DZIAŁANIA NA RZECZ ZAPEWNIENIA RÓWNOŚCI, WŁĄCZENIA SPOŁECZNEGO I NIEDYSKRIMINACJI

Projekty realizowane w ramach FEP zapobiegać będą wszelkim formom dyskryminacji ze względu na płeć, rasę, pochodzenie etniczne, religię, światopogląd, niepełnosprawność, wiek lub orientację seksualną, zarówno na etapie projektowania, jak i realizacji. Będzie się to wyrażać w konieczności zapewnienia wszystkim osobom jednakowego dostępu do rezultatów projektów, w tym m.in.

informacji, produktów, usług, infrastruktury i zatrudnienia. Treść projektów nie będzie dyskryminacyjna, a umowy o dofinansowanie zawierać będą klauzulę zakazującą wszelkiej dyskryminacji w korzystaniu z projektów przez użytkowników końcowych. Zostaną wdrożone działania promujące równość kobiet i mężczyzn i umożliwiające podnoszenie wiedzy dotyczącej korzyści z zarządzania różnorodnością i unikania stereotypów.

Interwencja FEP zostanie dopasowana do potrzeb odbiorców i prowadzona będzie w sposób kompleksowy i zintegrowany. Wszelkie działania wynikać będą z analiz diagnostycznych, definiujących m.in. rodzaj i skalę potrzeb grup docelowych, w szczególności tych wymagających szczególnego wsparcia, jak np. osoby pozostające bez pracy, zwłaszcza osoby znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, osoby z niepełnosprawnościami, kobiety, dzieci i uczniowie napotykający na bariery ograniczające ich możliwości edukacyjne, seniorzy, imigranci, osoby z grupy LGBT+, osoby dotknięte/zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny, osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunowie oraz członkowie społeczności marginalizowanych (w tym Romowie).

Realizacji ww. zamierzeń służyć będą horyzontalne zasady równościowe, przestrzegane na każdym poziomie oraz etapie zarządzania i wdrażania FEP, w tym podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji Programu. Działania realizowane w ramach FEP będą także zgodne z zapisami Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych oraz KPP UE, do której odniesiono się w opisie poszczególnych Celów.

Na etapie wyboru projektów stosowane będą kryteria weryfikujące, czy projekt/działania przewidziane w jego ramach są zgodne z zasadami horyzontalnymi. W przypadku zasady równości kobiet i mężczyzn będzie to weryfikacja w oparciu o tzw. standard minimum. W odniesieniu do zasady równości szans i niedyskryminacji, w tym dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, weryfikowane będzie, czy planowany do realizacji projekt nie dyskryminuje nikogo ze względu na przesłanki wskazane w art. 9 rozporządzenia 2021/1060. Weryfikowane będzie również to, czy działania w projekcie będą prowadzone zgodnie ze standardami dostępności i wymogami projektowania uniwersalnego, w tym od etapu założeń projektowych oraz w trakcie realizacji tych działań. Na etapie realizacji projektu sposób realizacji tych zasad w praktyce będzie sprawdzany w procesie monitorowania, jak też kontroli i ewaluacji.

Zapewniona zostanie realizacja funkcji koordynatora IZ ds. zasad równościowych, a w Komitecie Monitorującym FEP zostanie zapewniony udział m.in. przedstawicieli organizacji pozarządowych reprezentujących grupy zagrożone dyskryminacją.

WYZWANIA W ZAKRESIE ZDOLNOŚCI ADMINISTRACYJNYCH I ZARZĄDZANIA ORAZ ŚRODKÓW UPRASZCZAJĄCYCH

- System realizacji FEP jest kontynuacją systemu realizacji RPO WP 2014-2020. Dodatkowym elementem będzie włączenie do systemu procesów związanych z realizacją instrumentu terytorialnego RLKS. Zasoby zostaną zapewnione przez IZ FEP.
- Potencjał administracyjny oparty jest o zasoby IZ, które włączone są w system wynagradzania i motywowania Instytucji. Zapewniony jest dostęp do niezbędnych szkoleń i ciągłego uczenia się. Zapewniona jest pamięć instytucjonalna.
- Zasoby PT zostaną wykorzystane, m.in. na przygotowanie programu, szkolenia pracowników i beneficjentów, zarządzanie programem, monitoring, ewaluację, widoczność oraz komunikację.

- Większość obowiązków beneficjentów wynika z przepisów prawa UE oraz krajowego. Działania zmniejszające obciążenia administracyjne dla beneficjentów podejmowane będą tylko w zakresie możliwym do modyfikacji ze strony IZ.
- IZ będzie kontynuowała działania na rzecz możliwie najszerszego katalogu uproszczeń dla beneficjentów, w szczególności:
 - elektroniczna komunikacja beneficjentów z instytucjami systemu zarządzania i wdrażania FEP,
 - kompleksowa informacja poprzez sieci punktów informacyjnych i mediów społecznościowych, w tym rozbudowa portalu internetowego dotyczącego wszystkich programów realizowanych w regionie,
 - szkolenia, spotkania informacyjne i konsultacje dla beneficjentów dotyczących aplikowania, realizacji, rozliczania, sprawozdawczości i kontroli projektów realizowanych w ramach FEP,
 - uproszczenie dokumentów dotyczących procedur ubiegania się o dofinansowanie i realizacji projektów (np. zmniejszenie liczby załączników do wniosku o dofinansowanie, możliwość weryfikacji informacji przy pomocy narzędzi elektronicznych/internetowych dokonywanej przez pracowników IZ/IP),
 - koncentracja sprawozdawczości na gromadzeniu danych najistotniejszych z punktu widzenia monitorowania FEP,
 - uproszczenia procedur realizacji i rozliczenia projektów, w tym rozbudowa systemu zaliczkowego, wykorzystanie kosztów uproszczonych zgodnie z art. 49, 50, 51 i 53 rozporządzenia 2021/1060,
 - stosowanie zasady proporcjonalności w przypadku kontroli i audytów,
 - uproszczenia w analizie ekonomicznej projektów, np. stosowanie narzędzi takich jak CEA (analiza efektywności) i MCA (analiza wielokryterialna) proponowane do dobrowolnego stosowania w oparciu o sektor i/lub rodzaj i skalę projektu,
 - zasady prostego języka w dokumentach kierowanych do beneficjentów.
- W ramach PT RPO WP 2014-2020 przygotowywane są m.in. dokumentacje techniczne i analizy dla operacji planowanych do realizacji w perspektywie 2021-2027.
- Planuje się regularną ocenę obciążeń administracyjnych beneficjentów, dalsze działania służące ich zmniejszeniu i upowszechnianiu dobrych praktyk.

Tabela 1.

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
1	(i) Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii	• Województwo utrzymuje 3. pozycję (2020 r.) w kraju pod względem poziomu nakładów na B+R w przeliczeniu na mieszkańca oraz w relacji do PKB. Utrzymuje się również relatywnie wysoki udział nakładów sektora przedsiębiorstw w nakładach ogółem na B+R (3. lokata) oraz osób pracujących w B+R w pracujących ogółem (4. lokata). Zarówno nakłady na B+R ogółem, jak i w sektorze przedsiębiorstw systematycznie rosną. Celem jest utrzymanie się województwa w czołówce krajowych liderów. • Udział przedsiębiorstw innowacyjnych w ogóle przedsiębiorstw dynamicznie wzrasta, kształtując się na równi z poziomem średniej krajowej (31,1% w 2020 r., tym samym średnia dla Polski – 31,2%), osiągając 3. wynik wśród województw. Pod względem udziału sprzedaży wyrobów nowych lub istotnie ulepszonych w sprzedaży ogółem w przemyśle region zajmuje 6. miejsce (2020 r.) w Polsce, chociaż udział ten jest równy średniej krajowej (12%). • Pomimo znacznych wysiłków mających na celu wzmocnienie innowacyjności, region nadal zajmuje słabą pozycję na tle UE – w rankingu Regional Innovation Scoreboard (2021 r.) Pomorskie jest umiarkowanym innowatorem i zajmuje 184. pozycję na 240 regionów europejskich objętych indeksem (4. miejsce w skali kraju). • Wciąż niewykorzystany pozostaje potencjał w obszarze współpracy nauki i biznesu w zakresie komercjalizacji wiedzy, patentowania rozwiązań czy tworzenia spin-off. Brakuje zachęt do realizacji projektów badawczych ukierunkowanych na zastosowanie gospodarcze, czemu towarzyszy niska skłonność firm do stosowania rozwiązań o wyższym poziomie ryzyka oraz niewielkie zainteresowanie współpracą z uczelniami. • Duża część sektorów ważnych dla gospodarki województwa wpisuje się w obszar czterech ISP, tj. technologie: 1. logistyczne i offshore, 2. interaktywne, 3. ekoefektywne i 4. medyczne. Zakłada się otwartość na pojawiające się nowe, dynamiczne sektory, co determinuje ciągłość procesu przedsiębiorczego odkrywania (PPO). Niemal 16,5 tys. pomorskich przedsiębiorstw funkcjonuje w obszarach ISP. • Nieodzownym elementem wzmacniającym PPO w ramach ISP jest rozwijanie inteligentnych specjalizacji, wsparcie podmiotów ISP, w tym ich współpracy, szczególnie z pomorskimi klastrami – w województwie pomorskim istnieje ok. 20 klastrów, z których większość aktywnie angażuje się w rozwój ISP.

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
1	(ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych	• Pod względem korzystających z Internetu Pomorskie wypada przeciętnie na tle kraju. Średnia penetracja lokalowa zasięgami Internetu stacjonarnego o przepustowości min. 30 Mb/s wykazuje duże dysproporcje terytorialne. Rozpiętość ww. wskaźnika wynosi od 5-20% do 80,1%. • Następstwem rozwoju technologii cyfrowych jest wzrost zagrożeń związanych z cyberprzestępczością. Obszar ten w specyficzny sposób łączy potrzebę interwencji w sferze infrastrukturalnej oraz kompetencyjnej, w szczególności w jednostkach samorządu terytorialnego. • Skala cyberzagrożeń rośnie – obecnie w polskich firmach jest o 51% więcej ataków hakerskich dziennie niż w 2024 r., w sektorze publicznym o 58%. • Rozwój nowych technologii ma istotne znaczenie w wielu dziedzinach, m.in. ochronie zdrowia, zasobach geodezyjnych, transporcie, turystyce i kulturze, co szczególnie uwidoczniło się w dobie pandemii COVID-19. Coraz bardziej popularne stają się również elektroniczne usługi administracji publicznej, czemu sprzyja fakt, że ponad 90% jednostek administracji publicznej udostępnia mieszkańcom usługi przez Internet.
1	(iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne	• Województwo na tle innych polskich regionów zajmuje 7. miejsce pod względem PKB i 6. pod względem PKB per capita. Celem jest osiągnięcie wyższej od średniej dla kraju dynamiki wzrostu PKB per capita. Rosnąca konkurencyjność gospodarki hamowana jest niskim poziomem produktywności sektora MŚP – WDB na 1 pracującego w sektorze MŚP w Polsce osiąga 49% średniej unijnej). Wsparcie sektora MŚP warunkuje rozwój gospodarczy Pomorza (99,9% firm na Pomorzu należy do MŚP). • Pomorskie przedsiębiorstwa zwiększają nakłady inwestycyjne, ale ich wartość na tle kraju jest przeciętna (6. lokata – 2020 r.). Wzrost wydajności i produktywności przedsiębiorstw poprzez wzmacnianie potencjału innowacyjnego (w tym nakładów inwestycyjnych) i rozwojowego firm (poszerzanie aktywności innowacyjnej, zdobywanie nowych kompetencji i rynków) jest kluczowym wyzwaniem dla gospodarki Pomorza. • Analiza takich parametrów gospodarczych, jak uwarunkowania środowiskowe, ryzyka prawne, potencjał ludzki, stan infrastruktury czy odległość od głównych węzłów logistycznych wykazała dużą polaryzację atrakcyjności inwestycyjnej i gospodarczej między Obszarem Metropolitalnym a gminami położonymi głównie na południu i zachodzie regionu.

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
		Celem zmniejszenia dysproporcji wewnątrzregionalnych niezbędne jest selektywne przestrzennie stymulowanie inwestycji w odniesieniu do słabiej rozwiniętych obszarów województwa. • Udział eksportujących mikro i małych firm plasuje Pomorskie w czołówce regionów w Polsce (21% – 4. miejsce). Region zajmuje także 6. pozycję pod względem wartości eksportu na mieszkańca oraz 5. pod względem udziału eksportu w krajowym PKB. Mimo dobrej pozycji eksportowej, nadal widoczne są ograniczone kompetencje i doświadczenia przedsiębiorców w zakresie internacjonalizacji działalności, a także niska świadomość korzyści wynikających z umiędzynarodowienia. Pomorskie produkty eksportowe są słabo rozpoznawalne za granicą, często występują pod obcą marką, mają niski stopień zaawansowania technologicznego. • Niewystarczająca jest dostępność specjalistycznych usług doradczych dla przedsiębiorców i wyspecjalizowanych IOB świadczących konkretny typ usług. • Istnieje potrzeba dalszego wzmacniania i koordynacji systemu obsługi inwestorów (nowych jak i już działających w regionie).
1	(vii) Zwiększanie zdolności przemysłowych w celu wspierania zdolności obronnych, przy priorytetowym traktowaniu zdolności w zakresie technologii podwójnego zastosowania	• Niezbędny jest rozwój krajowej i międzynarodowej współpracy przemysłowej, konkurencyjności przemysłu, wspieranie małych i średnich przedsiębiorstw oraz zapewnienie innowacyjności bazy technologiczno-przemysłowej w celu poprawy zdolności firm w zakresie rozwoju technologii podwójnego zastosowania. • Spośród 197 przedsiębiorstw zarejestrowanych w Bazie Przedsiębiorców Sektora Obronnego prowadzonej przez Ministerstwo Rozwoju i Technologii, 12% pochodzi z województwa pomorskiego. W większości bazują one na technologiach podwójnego zastosowania. Są one niezbędne do rozwoju zarówno zdolności obronnych, jak i możliwości komercyjnych. • Szybkość zmian technologicznych oraz rosnące zagrożenia dla Polski i regionu w zakresie bezpieczeństwa, wymuszają pilną potrzebę wypracowania nowego podejścia do wspierania rozwoju i komercjalizacji zaawansowanych technologii podwójnego zastosowania oraz integracji całego ekosystemu innowacji na rzecz rozwoju sektora obronnego. • Dobrym tego przykładem jest pomorska helisa współpracy sektora przemysłowego z sektorem naukowym oraz rządowymi agencjami obronnymi. Na Pomorzu utworzono „Dual Use Living Lab” pod auspicjami NATO – pierwszy na

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
		świecie ośrodek prezentujący innowacje obronne opracowane przez naukowców i wojskowych z 32 państw NATO, którego celem będzie testowanie nowoczesnych technologii o podwójnym zastosowaniu – cywilnym i wojskowym.
2	(i) Wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych	• Mimo wzrostu sprzedaży i zużycia ciepła widoczna jest nieznaczna tendencja spadkowa w jednostkowej sprzedaży ciepła w przeliczeniu na kubaturę budynków mieszkalnych. Wynika to w szczególności z poprawy efektywności energetycznej, dlatego wskazana jest kontynuacja tego typu działań. • W produkcji energii cieplnej ze źródeł systemowych ciągle kluczowe znaczenie ma węgiel. Z węgla pochodzi ponad 61% ciepła, udział gazu ziemnego to ponad 15%, a biomasy powyżej 13%. Proporcje te powinny ulec zmianie i w celu ograniczenia wykorzystania węgla konieczny jest dalszy rozwój OZE. • Z wyjątkiem 2019 r. w województwie występowały przekroczenia poziomu dopuszczalnego dla pyłu zawieszonego PM10, poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu zawartego w pyłe PM10 oraz poziomu celów długoterminowych dla ozonu i pyłu PM2,5. Największe problemy z przekroczeniami w zakresie PM10 notowano w miastach, natomiast przekroczenia poziomu docelowego dla benzo(a)pirenu odnotowano we wszystkich stacjach pomiarowych województwa. W 2019 r. sytuacja uległa znacznej poprawie, ale do czasu potwierdzenia jej jako trendu należy traktować ją jako incydentalną. • Wielkość emisji CO₂ wskazuje, że województwo pomorskie jest jednym z mniejszych emitorów tego gazu w Polsce (ok. 4%), co wynika z relatywnie niskiego udziału przemysłu wysokoemisyjnego, tzn. zakładów szczególnie uciążliwych. Jednakże w ostatnich latach wielkość emisji pochodząca od nich rośnie. Maleje natomiast emisja CO₂ pochodząca z transportu i gospodarstw domowych, do czego przyczyniły się dotychczasowe modernizacje i wprowadzenie do energetyki innowacyjnych technologii.
2	(ii) Wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym określonymi w niej kryteriami	• Pomorskie jest regionem uzależnionym od zewnętrznych dostaw energii elektrycznej, a jej produkcja w województwie zaspokaja niecałe 53% zapotrzebowania. • Region przekracza postawione przez UE wymagania odnośnie rozwoju energetyki ze źródeł odnawialnych, a 51,9% energii wytwarzanej w województwie pochodzi z OZE, przy czym udział produkcji energii elektrycznej z OZE w stosunku do zużycia energii ogółem wynosi 27,4%.

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
	zrównoważonego rozwoju	• Pomorskie dysponuje dużym potencjałem rozwoju morskiej energetyki wiatrowej kluczowym dla realizacji krajowych strategii transformacji energetycznej. Lokalizacja terminalu instalacyjnego w Porcie Zewnętrznym w Gdańsku i portów serwisowych oraz inwestycje w budowę i utrzymanie farm wiatrowych na morzu nie tylko zwiększą regionalną produkcję energii elektrycznej, ale też rozwiną lokalną gospodarkę. • Największą część energii z OZE wytwarzają farmy wiatrowe (ok. 86%). Udział biogazu to ok. 3%, natomiast fotowoltaiki, pomimo znacznego wzrostu liczby mikroinstalacji, tylko 0,2%. • Dzięki rozwojowi OZE Pomorskie ma szansę na systematyczne zmniejszenie deficytu produkcji własnej energii. Systematycznie rośnie zainteresowanie energetyką prosumencką (mikroinstalacje OZE). Do wykorzystania pozostaje też potencjał powierzchni pod lokalizację instalacji OZE w miastach (np. dachy i elewacje budynków). • W regionie występuje relatywnie wysoki odsetek terenów nieużytkowanych rolniczo bądź mało przydatnych rolniczo, które w części można wykorzystać pod instalacje do produkcji energii z OZE. W 2019 r. Pomorskie zajmowało 4. miejsce w kraju pod względem odsetka nieużytków w ogólnej powierzchni gruntów (2,3%). Sprzyja to zarówno lokalizacji instalacji, jak również produkcji biomasy.
2	(iv) Wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego	• Zagrożenie powodziowe od strony morza oraz rzek wzrasta, m.in. ze względu na sposób zagospodarowania terenów przybrzeżnych. Coraz większa presja w inwestowanie na terenach powodziowych, wymaga właściwych działań samorządów w zakresie planowania zagospodarowania przestrzennego (w tym współpraca organów gmin z jednostkami terenowymi i regionalnymi PGW Wody Polskie). • W części regionu obserwuje się obniżanie poziomu wód powodowane wydłużaniem się okresów bezdeszczowych, w związku z czym istotne jest podejmowanie długofalowych działań przyczyniających się do rozwijania małej retencji (retencji naturalnej i sztucznej) poprzez zachowanie możliwie dużej powierzchni czynnej (chłonnej), z naturalną szatą roślinną oraz podniesienie poziomu lesistości. • W obliczu coraz częściej występujących intensywnych opadów deszczu oraz burz i towarzyszących im niewydolnych systemów zagospodarowania i odprowadzania wód opadowych i roztopowych, zwłaszcza na obszarach zurbanizowanych, występują poważne deficyty, m.in. w zakresie efektywnego zagospodarowania tych wód (przede wszystkim w miejscu w ich powstawania), w szczególności poprzez retencjonowanie, a tam gdzie jest to niemożliwe,

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
		poprzez bezpieczne odprowadzanie. Istotne jest rozwijanie zintegrowanych i kompleksowych systemów zagospodarowania wód opadowych i roztopowych na terenach zurbanizowanych. • Błękitno-zielona infrastruktura, wielkość powierzchni terenów zieleni oraz sposób zagospodarowania obszarów zurbanizowanych wykazuje duże zróżnicowanie, a stanowi kluczowe zabezpieczenie systemu zagospodarowania i odprowadzania wód opadowych i ochrony przed powodziami miejskimi. Udział parków, zieleńców i terenów zieleni osiedlowej w powierzchni pomorskich miast osiąga wartość od 0,1-19,8%. Świadczy to o dużych potrzebach w tym względzie.
2	(v) Wspieranie bezpiecznego dostępu do wody, zrównoważonej gospodarki wodnej obejmującej zintegrowane zarządzanie wodą, a także odporności wodnej	• Region notuje jeden z najwyższych poziomów zwodociągowania (96,5%) i skanalizowania. Zbiorcza kanalizacja sanitarna obsługuje prawie 84% mieszkańców, przy średniej w kraju 71%. Na obszarach zurbanizowanych znaczna część kanalizacji ma charakter ogólnospławny. Między miastami i obszarami wiejskimi utrzymują się jednak duże dysproporcje, a skala zróżnicowania pomiędzy miastem a wsią sięga 31 p.p. • Oczyszczalnie ścieków obsługują 83% mieszkańców, przy średniej krajowej niespełna 75%, co lokuje region na jednej z najlepszych pozycji w kraju. Deficyty występują zwłaszcza na obszarach wiejskich. Odsetek aglomeracji ściekowych spełniających wymagania Dyrektywy Rady 91/271/EWG jest wciąż zbyt niski, chociaż wzrósł z 27% w 2012 r. do 51% na koniec 2020 r. Zgodnie z VI Aktualizacją KPOŚK wymagań Dyrektywy Rady 91/271/EWG nie spełnia 5 z 10 aglomeracji 10-15 tys. RLM oraz 18 z 52 aglomeracji 2-10 tys. RLM. • Ze względu na utrzymujący się zły stan wód przybrzeżnych i przejściowych, konieczne jest dokończenie realizacji KPOŚK. • W kontekście zmian klimatu i mogących się pojawić fale upałów i susz istotne jest zapewnienie dobrej jakości wody pitnej. W województwie identyfikuje się trzy obszary o ograniczonej dostępności wód podziemnych, tj. rejon Żuław Wiślanych, rejon Słowińskiego Parku Narodowego oraz Mierzeja Helska. • Zużycie wody na Pomorzu rośnie ok. 2% rocznie. Rośnie też zużycie wody na 1 mieszkańca. Od lat utrzymuje się natomiast awaryjność sieci wodociągowej na poziomie ok. 4 tys. przypadków rocznie. Straty wody, w przeciwieństwie do trendów krajowych, nieznacznie malały, jednak stanowią nadal 11,5% ilości dostarczonej wody (w Polsce 15,2%).

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
		• Stan sieci wodociągowej, liczba awarii i wielkość strat wody wskazują, że wymaga ona kolejnych inwestycji poprawiających bezpieczeństwo dostaw. Dotyczy to zwłaszcza obiektów (istniejących i nowych ujęć i stacji uzdatniania) zapewniających stabilność i dywersyfikację dostaw wody oraz utrzymanie jej jakości. Odnosi się to w szczególności do obszarów wiejskich. • W kontekście potencjalnych kryzysów oraz coraz liczniejszych aktów sabotażu, niezbędne jest wzmocnienie odporności i zabezpieczenie funkcjonowania infrastruktury dotyczącej poboru, uzdatniania i przesyłu wody pitnej oraz infrastruktury oczyszczania i odprowadzania ścieków komunalnych.
2	(vi) Wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej	• Odpady komunalne stanowią prawie 46% odpadów wytwarzanych w województwie. W ostatnich latach obserwowany jest wzrost ich ilości (w ciągu 5 lat o 24%), chociaż dynamika ich przyrostu spada. • Prawie 70% ogółu zebranych odpadów stanowią odpady zmieszane, natomiast udział odpadów zebranych selektywnie wynosił nieco ponad 30%. Spełnienie celów określonych w dyrektywach UE do 2025 i 2030 roku będzie trudne. • Ponadto, niespełna 20% zebranych odpadów komunalnych poddano recyklingowi, a niecałe 12% przeznaczono do kompostowania lub fermentacji. Te relatywnie niewielkie wartości wymagają pilnych działań, aby sprostać celom określonym przez UE. • Niski udział odpadów zbieranych selektywnie oraz poddanych recyklingowi powoduje konieczność zmian organizacyjnych zgodnych z hierarchią sposobów postępowania z odpadami, a także potrzebę lokalizacji nowych inwestycji w tym zakresie. • Nie mniej ważne jest upowszechnienie wiedzy o GOZ oraz szeroka promocja i edukacja zarówno mieszkańców, jak i przedsiębiorców. • Zasobochołoność i przestrzennochołoność pomorskiej gospodarki (dyktowana postępem gospodarczym), połączona ze wzrostem zużycia materiałów i ich nieefektywnym wykorzystaniem, wpływa na wysoki poziom generowanych odpadów i znikome zamknięcie w obiegu materiałów. Rośnie zużycie energii w gospodarce, w tym w transporcie i na potrzeby przemysłu.

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
2	(vii) Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia	• Wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, w tym różnorodności biologicznej to zadanie, które dotyczy przestrzeni całego województwa, ale w szczególności obszarów objętych różnymi formami ochrony przyrody. Bez obszarów NATURA 2000 stanowią one 32,8% powierzchni województwa, a większość stanowią obszary chronionego krajobrazu (66%) oraz parki krajobrazowe (28%). • Obszary Natura 2000, które częściowo pokrywają się z innymi formami ochrony przyrody, stanowią 29,7% powierzchni województwa. • Na obszarze województwa pomorskiego zlokalizowanych jest 9 parków krajobrazowych o powierzchni ogółem 167 tys. ha, co stanowi 8,4% powierzchni regionu. Parki stanowią duży potencjał przyrodniczy i krajobrazowy, a także kulturowy i historyczny. Prawie 9% ich powierzchni stanowią rezerваты przyrody. • Istnieje pilna potrzeba wdrożenia opracowanych planów ochrony parków krajobrazowych należących do Pomorskiego Zespołu Parków Krajobrazowych, obejmujących ochronę stanu środowiska przyrodniczego i zachowania różnorodności biologicznej oraz zabezpieczenie zasobów i walorów przyrodniczo-krajobrazowych parków. Nadmorskie położenie i towarzyszące mu tereny rekreacyjne, w tym plaże, jak również otoczenie jezior, parków i lasów, są niedostatecznie przygotowane do ich wykorzystania. W połączeniu z antropopresją skutkuje to pogłębianiem dewastacji przyrody, zwłaszcza przy rozwijającej się turystyce masowej. Konieczne jest więc wzmocnienie działań edukacyjnych oraz zwiększanie świadomości mieszkańców regionu oraz turystów w zakresie problemów środowiskowych wynikających z działalności człowieka (m. in. w zakresie edukacji morskiej, zanieczyszczeń, eutrofizacji i zmian klimatycznych). • Problemem jest również prawie 2,9 tys. ha gruntów zdewastowanych i zdegradowanych wymagających rekultywacji, powstałych, m.in. w wyniku składowania odpadów, zarówno w miejscach ich składowania (82 ha), jak też w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych.
2	(viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej	• Rola transportu zbiorowego w miastach i ich obszarach funkcjonalnych wciąż jest niezadowolająca. Wynika to, m.in. z nie w pełni konkurencyjnej oferty (w porównaniu z transportem indywidualnym), stanu infrastruktury liniowej, słabej integracji z podsystemem transportu indywidualnego czy niższego priorytetu w ruchu miejskim. Zmniejsza to

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
	jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej	konkurencyjność transportu zbiorowego, powoduje przeciążenie infrastruktury indywidualnym transportem samochodowym i pogorszenie jakości środowiska i warunków życia. • Dominacja transportu samochodowego w miastach (gdzie występuje największe natężenie ruchu, a co za tym idzie zatory komunikacyjne) powoduje wysoką emisję gazów cieplarnianych, zanieczyszczenie powietrza oraz generuje hałas. • Wzrastające natężenie ruchu stwarza potrzebę cyfryzacji transportu miejskiego, w tym działań poprawiających funkcjonowanie, konkurencyjność i bezpieczeństwo publicznego transportu zbiorowego. • Rosną oczekiwania społeczne wobec oferty publicznego transportu zbiorowego, w tym w odniesieniu do jego integracji w szczególności w MOF. Dostępność do miasta powiatowego, szczególnie istotna z perspektywy poziomu życia mieszkańców, jest zróżnicowana (najmniejsza w powiecie: bytowskim, człuchowskim, chojnickim i starogardzkim). Spełnienie tych oczekiwań wymaga m.in. nowoczesnego, przyjaznego dla wszystkich użytkowników i ekologicznego taboru. Wiąże się to ze wzrostem świadomości ekologicznej mieszkańców. Zmieniają się też postawy wobec zdrowia i świadomość ekonomiczna, skutkujące zainteresowaniem elektromobilnością, mobilnością aktywną i współdzielonymi środkami transportu. Transport publiczny w miastach wymaga stworzenia atrakcyjnej oferty dla mieszkańców, którzy gotowi będą zmienić swoje nawyki transportowe. Nowym potencjałem jest także wykorzystanie paliw alternatywnych. • Mimo realizowanych od wielu lat projektów w zakresie rozwoju infrastruktury transportu miejskiego, a także mobilności pieszej i rowerowej, miejska infrastruktura transportowa wymaga dalszych inwestycji w wypełnienie luki infrastrukturalnej, poprawę stanu technicznego, celem dalszego zmniejszenia kongestii, podniesienia poziomu bezpieczeństwa użytkowników ruchu oraz ograniczenia negatywnego wpływu transportu na środowisko.
3	(ii) Rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej	• Jednym z głównych czynników determinujących mobilność są procesy suburbanizacyjne. Przekładają się one na zmiany popytu na transport, do których nie dostosowuje się oferta publicznego transportu zbiorowego. • Skutkiem wzrostu motoryzacji indywidualnej jest spadek opłacalności transportu publicznego. Efektem jest ograniczenie oferty, prowadzące do wykluczenia transportowego części mieszkańców, pozbawionych możliwości korzystania z samochodu.

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
	i i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej	• Konsekwencją jest także wzrost emisji gazów cieplarnianych i zanieczyszczenia powietrza. Konieczna jest realizacja inwestycji uwzględniających rozwiązania ochronne wpływające na bezpieczeństwo ekologiczne, zakładających używanie środków technicznych, które w jak największy sposób ograniczają negatywne oddziaływanie drogi na otoczenie (np. zbiorniki retencyjne, odstojniki i oczyszczacze wód opadowych). • Bezpieczeństwo ruchu drogowego jest niewystarczające. Wpływa na to m.in. wzrost natężenia pojazdów, a także stan infrastruktury drogowej. Konieczne są nie tylko zmiany legislacyjne i organizacyjne, czy zmiany zachowań uczestników ruchu, ale także przedsięwzięcia w zakresie bezpiecznej infrastruktury, usprawniającej przewozy i ograniczającej liczbę wypadków. Prawie 41% długości dróg wojewódzkich wymaga podjęcia działań zmierzających do obniżenia poziomu ryzyka. • Integracja województwa z globalnym systemem transportowym jest coraz lepsza. Niezbędna jest eliminacja wciąż jeszcze obecnych ograniczeń w dostępie do portów morskich, zarówno drogowym, jak i kolejowym. Poprawa jakości struktury połączeń drogowych stworzy nowe możliwości rozwoju ekonomicznego dzięki lokowaniu nowych podmiotów gospodarczych. • Rozwój zrównoważonej mobilności regionalnej oraz poprawa dostępu do sieci TEN-T wymaga dalszych inwestycji w infrastrukturę drogową i kolejową oraz tabor kolejowy. Stan techniczny taboru pasażerskiego, zwłaszcza pojazdów z napędem elektrycznym jest niezadowolający. Starsze pojazdy będą stopniowo wycofywane ze względów eksploatacyjnych. Ogranicza to konkurencyjność kolei w stosunku do transportu indywidualnego i nie sprzyja równoważeniu rozwoju. Zapewnienie utrzymania pojazdów wymaga także zorganizowania nowoczesnej infrastruktury przeglądowo-naprawczej.
3	(iii) Rozwój odpornej infrastruktury obronnej, przy priorytetowym traktowaniu infrastruktury	• Kluczowe znaczenie w sytuacjach kryzysowych, dla działania służb ratunkowych oraz mobilności cywilnej i wojskowej ma dostęp do odpowiednio przygotowanej i zabezpieczonej infrastruktury. • Gęstość dróg ekspresowych i autostrad (11 km na 1000 km²) w województwie jest niższa niż przeciętnie w kraju (16 km). Stan dróg krajowych w regionie jest lepszy niż średnio w Polsce, ale drogi wojewódzkie wymagają dalszej modernizacji. Pełnią one istotną rolę we wspieraniu gotowości cywilnej oraz stanowią alternatywę dla przeciążonych dróg krajowych w przypadku potencjalnej ewakuacji ludności, mogą się również okazać istotne dla celów militarnych.

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
	podwójnego zastosowania, w tym w celu wspierania mobilności wojskowej w Unii oraz zwiększanie gotowości cywilnej	• Konieczne są inwestycje w wielkopojemny tabor kolejowy o wysokim stopniu odporności na zakłócenia w funkcjonowaniu krytycznych elementów infrastruktury, możliwy do wykorzystania na potrzeby ewakuacji. Dzięki temu możliwe będzie szybkie i skuteczne przemieszczenie dużych grup ludzi z zagrożonych obszarów, co ma kluczowe znaczenie w sytuacjach kryzysowych. • Niezbędne są inwestycje mające na celu zapewnienie bezpieczeństwa opieki medycznej w warunkach kryzysowych. Obecnie tylko ok. 8% szpitali ma pełne zaplecze do działania w warunkach kryzysu. Wiele placówek ma przestarzałą infrastrukturę, która wymaga modernizacji. Konieczna jest m.in. organizacja miejsc schronienia na terenie podmiotów leczniczych, umożliwiającą przeniesienie kluczowych oddziałów do bezpiecznych przestrzeni. Szczególne znaczenie ma także bezpieczeństwo dostaw wody i energii. • Problemem jest gromadzenie nadwyżki i magazynowanie energii z OZE. Kluczowe jest inwestowanie w magazyny energii, zwłaszcza w obiektach infrastruktury krytycznej, a także tworzenie obszarów samobilansujących, które nie obciążają systemu elektroenergetycznego, w tym budowa lokalnych systemów autobilansowania energetycznego w oparciu o magazyny energii zasilane odnawialnymi źródłami energii. • Na Pomorzu zinwentaryzowano 1100 miejsc schronienia wybudowanych w latach 50-80 ubiegłego wieku. 68% schronów i ponad połowa ukryć nie spełnia wymaganych warunków technicznych. Nieutrzymywane i niekonserwowane wymagają modernizacji i adaptacji. Obecnie mogą dać schronienie tylko dla ok. 40 tys. osób (ok. 2% mieszkańców regionu).
4	(a) Poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza	• Aktywność zawodowa mieszkańców regionu w ostatnich latach była coraz wyższa i należała do najwyższych w kraju, rekordowo niskie było również bezrobocie. Sytuacja uległa pogorszeniu od 2020 r. z powodu pandemii COVID-19. Pomorski rynek pracy jest wewnętrznie zróżnicowany. Powiaty usytuowane we wschodniej i zachodniej części województwa charakteryzują się wyższą stopą bezrobocia niż w Obszarze Metropolitalnym, chociaż te dysproporcje zmniejszają się. • Problemem cechującym zarówno pomorski rynek pracy, jak i krajowy, jest niska wydajność pracy. Jest to spowodowane w głównej mierze niewłaściwym zarządzaniem oraz złą organizacją miejsc pracy, w tym niskim

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
	poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej	poziomem ich usprzętowania. Powolny wzrost wydajności pracy skutkuje odbiegającym od poziomu poziomem wynagrodzeń. • Trendy demograficzne, migracje oraz rosnąca liczba miejsc pracy sprawiły, że pomorscy przedsiębiorcy deklarują problemy ze znalezieniem pracowników. Niekorzystne zjawiska wzmacniane są dodatkowo przez silnie zróżnicowany geograficznie popyt na pracę oraz niską mobilność zawodową i przestrzenną mieszkańców.
4	(b) Modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia	• W celu aktywizacji osób o kompetencjach niedostosowanych do potrzeb nowoczesnej gospodarki, niezbędne jest diagnozowanie i prognozowanie zapotrzebowania na kompetencje i kierunkowanie zgodnie z nim wsparcia państwowych służb zatrudnienia. Dotychczas stosowane mechanizmy diagnozowania i prognozowania są niewystarczająco dostosowane do dynamicznie zmieniającej się sytuacji na rynku pracy. • Niezbędne jest włączanie do planowania i projektowania takiego wsparcia publicznych służb zatrudnienia (PSZ), a także podmiotów współpracujących z PSZ, aby pomoc kierowana przez służby zatrudnienia do grup znajdujących się w szczególnej sytuacji na rynku pracy była jak najbardziej skuteczna i dopasowana do ich potrzeb. Wymiana doświadczeń, informacji, dobrych praktyk pozwoli obejmować osoby potrzebujące wsparcia kompleksowymi usługami ułatwiającymi ich funkcjonowanie na rynku pracy. W związku z dynamicznie zmieniającą się sytuacją społeczno- gospodarczą niezbędne jest wyposażenie pracowników PSZ oraz partnerów (np. poprzez szkolenia) w

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
	na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływów i mobilności na rynku pracy	nowe narzędzia i metody pozwalające udzielać wsparcia w sposób jak najbardziej odpowiadający na wyzwania i zmiany zachodzące na rynku pracy. • Odporna gospodarka to gospodarka zdolna do adaptacji do nagłych zmian wywołanych różnymi czynnikami, w tym egzogenicznymi. Ważne jest, aby PSZ wyposażać w instrumenty, które będą mogły być wykorzystywane w sytuacjach kryzysowych, w celu ochrony miejsc pracy.
4	(c) wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w	• Nierówności między sytuacją osób różnej płci są widoczne przede wszystkim na rynku pracy, gdzie nadal utrzymuje się znacząca różnica w poziomie zatrudnienia kobiet i mężczyzn, pomimo lepszego wykształcenia kobiet. • Kobiety rzadziej niż mężczyźni porzucają naukę na wczesnym etapie edukacji, są również bardziej skłonne do kontynuowania edukacji na poziomie akademickim. Wykształcenie wyższe w województwie pomorskim posiada ponad 53% kobiet w wieku 30-34 lata, natomiast wśród mężczyzn niecałe 36%. Kobiety częściej niż mężczyźni kształcą się na kierunkach pedagogicznych, humanistycznych i społecznych, rzadziej na kierunkach przyrodniczych i technicznych. • Przewaga kobiet pod względem poziomu wykształcenia nie przekłada się na ich równe szanse na zatrudnienie. Wskaźnik zatrudnienia w wieku produkcyjnym wśród kobiet w województwie pomorskim jest niższy niż wśród mężczyzn (69% wobec 83%), a stopa bezrobocia kobiet w tej samej grupie wieku jest wyższa niż stopa bezrobocia mężczyzn (3,5% wobec 2,9%). • Niższy wskaźnik zatrudnienia kobiet jest związany z napotykaniami barier w postaci nieelastycznego czasu pracy, obciążeniem obowiązkami domowymi i w zakresie opieki nad dziećmi, osobami z niepełnosprawnościami i innymi członkami rodziny w kontekście niewystarczająco rozwiniętych usług społecznych.

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
	codziennym funkcjonowaniu	• W związku z powyższym należy zwiększać udział kobiet w rynku pracy, w szczególności na obszarach wiejskich. Ważne są także działania zwiększające równość kobiet i mężczyzn na rynku pracy, m.in. takie jak, wspieranie pracodawców w tworzeniu miejsc pracy wolnych od dyskryminacji, transparentnych pod względem płac oraz zlikwidowanie zróżnicowania wynagrodzeń ze względu na płeć. • Istotne są również działania wzmacniające równouprawnienie, mające na celu dążenie do równych warunków pracy, przełamywania stereotypów związanych z płcią, zniwelowania różnic w traktowaniu kobiet i mężczyzn na rynku pracy, poprawy poza płacowych warunków pracy. • Ważne jest również wsparcie dla pracy w niepełnym wymiarze czasu, praca na odległość oraz inne działania zapewniające większą równowagę między życiem zawodowym, a prywatnym.
4	(d) Wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia	• Istotnym wyzwaniem jest wydłużenie aktywności zawodowej mieszkańców. Z badań ogólnokrajowych wynika, że ¼ osób w wieku 55-64 lata jako powód niezdolności do pracy wskazuje chorobę lub niepełnosprawność. Mieszkańcy regionu wykazują niską świadomość roli profilaktyki i zdrowego trybu życia, które stanowią istotną barierę w utrzymaniu i wydłużaniu aktywności zawodowej. Konieczne jest przyjęcie przez nich współodpowiedzialności za własne zdrowie w wyniku wzrostu świadomości i kompetencji zdrowotnych. Niezbędne jest także wzmocnienie roli pracodawców w wydłużaniu aktywności zawodowej pracowników, w tym wykorzystanie potencjału medycyny pracy. • Postęp technologiczny, zmiany demograficzne oraz zmieniające się oczekiwania pracowników wymuszają konieczność dostosowania kwalifikacji pracowników, a także stanowisk i organizacji pracy do nowych potrzeb (w tym zdrowotnych). Ważne są procesy adaptacyjne, jak również unowocześnienie przedsiębiorstw, a także zmiana modeli biznesowych i organizacyjnych uwzględniających nowe formy pracy (w tym pracę zdalną, elastyczne formy zatrudnienia) oraz zarządzanie wiekiem i różnorodnością. • Problemy z adaptacyjnością dotyczą częściej osoby niemobilne oraz o niskich kwalifikacjach zawodowych. • W obliczu różnych zagrożeń, w tym militarnych rośnie także zapotrzebowanie na umiejętności w zakresie zarządzania kryzysowego. Przedsiębiorcy i ich pracownicy powinni być przygotowani do radzenia sobie w sytuacjach kryzysowych. Niezbędna jest umiejętność identyfikacji zagrożeń, planowania, komunikacji, podejmowania decyzji, a także znajomość procedur współpracy, tworzenia planów reagowania i ćwiczenia ich w praktyce. Wpływa to na

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
		zapewnienie ciągłości działania w sytuacjach kryzysowych i koreluje z gotowością cywilną. Umiejętności te są wyjątkowo kluczowe pod względem efektywności działań kadry zarządzającej placówkami medycznymi i zespołami w sytuacjach nadzwyczajnych. • Do zapewnienia wysokiej jakości pomocy medycznej w sytuacjach kryzysowych niezbędne jest podjęcie działań wzmacniających potencjał kadrowy systemu ochrony zdrowia, zwłaszcza podnoszenie kompetencji kadr medycznych i paramedycznych. Dzięki temu zwiększy się gotowość systemu opieki zdrowotnej do działania w różnego rodzaju sytuacjach kryzysowych.
4	(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i	• Mimo następującej poprawy, województwo cechuje zróżnicowany przestrzennie dostęp do przedszkoli. • Zwiększa się liczba uczniów z niepełnosprawnościami, a także uczniów z różnego typu trudnościami w nauce, co dodatkowo pogłębiła pandemia COVID-19. Coraz większym problemem staje się ich wsparcie, brak specjalistycznych kadr w szkołach oraz zaplecza infrastrukturalnego i wyposażenia szkół. • Poziom pomorskich uczniów w zakresie kompetencji społecznych, uczenia się, kompetencji cyfrowych, obywatelskich, przedsiębiorczości, kulturowych nie jest satysfakcjonujący. Zauważalna jest potrzeba edukacji międzykulturowej oraz szeroko rozumianej edukacji regionalnej i ekologicznej, odwołującej się do historycznych tradycji regionu, nadmorskiego położenia i uwarunkowań etniczno-przyrodniczych, a także podejmowania działań na rzecz nauki języka regionalnego. • Wsparcia w rozwijaniu talentów i zdolności wymagają uczniowie, którzy na swojej ścieżce edukacyjnej napotykają na bariery, np. o charakterze społeczno-ekonomicznym czy geograficznym. • W niewystarczającym stopniu funkcjonuje doradztwo zawodowe – brak jest diagnozy predyspozycji uczniów na wszystkich etapach edukacji z wykorzystaniem profesjonalnych narzędzi, a także wsparcia uczniów w dokonywaniu wyborów edukacyjnych i zawodowych. Istotnym problemem jest także brak nauczycieli doradców zawodowych, a także niedostateczne ich wyposażenie w profesjonalne narzędzia do pracy oraz zapewnienie im stałego doskonalenia zawodowego. • Wciąż niewystarczające jest zaangażowanie pracodawców w realizację procesu kształcenia zawodowego. Brakuje bazy miejsc odbywania praktyk i staży, a także nadal widoczne są deficyty w infrastrukturze, niedobór sprzętu i jego

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
	uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami	niedostateczne wykorzystanie w kształceniu ustawicznym. Ponadto, w niewystarczającym stopniu obserwuje się zaangażowanie w doskonalenie zawodowe nauczycieli, w tym w szczególności nauczycieli teoretycznej nauki zawodu. • W obliczu zagrożeń geopolitycznych, deficytowe stają się kompetencje w obszarach związanych z gotowością cywilną, cyberbezpieczeństwem i ratownictwem medycznym. Konieczne jest rozwijanie ich zarówno wśród kadr, jak i uczniów szkół ponadpodstawowych.
4	(g) Wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie	• Udział mieszkańców w kształceniu ustawicznym spada i chociaż jest wyższy niż średni w kraju (4,1% przy 3,7% w Polsce) i 5. najlepszy wśród regionów, to znacznie odbiega od średniego w UE (9,2%). • Ze względu na dynamiczne zmiany na rynku pracy związane z rozwojem nowych technologii, cyfryzacją, automatyzacją oraz zmianami klimatycznymi i ukierunkowaniem na rozwój zrównoważony, za którymi podążają ISP, konieczne jest dostosowanie kwalifikacji mieszkańców do zmieniających się potrzeb gospodarki. • Obserwuje się postępujący proces starzenia się pracowników i powstawania luki pokoleniowej w niektórych zawodach. Starzenie się społeczeństwa, a także choroby cywilizacyjne zwiększają zapotrzebowanie na usługi zdrowotne i społeczne. Tymczasem w Pomorskiem na 10 tys. mieszkańców przypada 22,1 lekarzy (13. miejsce w Polsce) oraz 42,7 pielęgniarki i położne (15. miejsce). Konieczne jest podjęcie działań wzmacniających potencjał kadrowy systemu ochrony zdrowia, w tym wyposażanie kadr w kompetencje miękkie wzmacniające jakość komunikacji oraz opieki nad pacjentem oraz profesjonalizacja kadr średniego szczebla, umożliwiającą samodzielną opiekę nad pacjentem. • Potencjałem do kreowania kapitału społecznego są kadry kultury i turystyki. Prowadzone przez sektor kultury przedsięwzięcia wymagają stałego i elastycznego podnoszenia kwalifikacji pracowników instytucji kultury oraz organizacji pozarządowych, m.in. z uwagi na dynamiczny rozwój e-kultury i oferty kulturalnej. Z kolei kadry turystyki

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
	zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej	nie zawsze posiadają kompetencje z zakresu szeroko pojętej turystyki, w tym orientacji na klienta, współpracy czy prezentowania informacji. Niezbędne są działania służące podnoszeniu kompetencji kadr kultury i turystyki w zakresie prowadzenia działalności kulturalnej i turystycznej, nawiązywania współpracy i partnerstw, rozwoju społecznych funkcji kultury i turystyki czy udostępniania potencjalnym odbiorcom produktów kultury adekwatnych do ich potrzeb.
4	(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji	• Obniża się poziom ubóstwa i bierności zawodowej. Nadal jednak część społeczeństwa zagrożona jest marginalizacją społeczną, szczególnie osoby z niepełnosprawnościami. Ponadto widoczne jest przedwczesne rezygnowanie seniorów z aktywności zawodowej. • Pomimo różnego rodzaju powszechnych świadczeń pieniężnych, konieczny jest rozwój wsparcia w formie aktywnej integracji (praca socjalna, kontrakt socjalny i inne), szczególnie z uwzględnieniem potrzeb osób, które nie są beneficjentami wspomnianych świadczeń (osoby samotne, bezdzietne, seniorzy, imigranci). • W zakresie profesjonalizacji systemu włączenia społecznego istotne będzie podnoszenie świadomości lub odpowiedzialności wszystkich członków społeczności o potrzebach osób wymagających szczególnego wsparcia, np. seniorów czy osób z niepełnosprawnościami. Potrzebne są także działania edukacyjne zwiększające wrażliwość społeczną na zjawiska wykluczenia społecznego i wszelkich form przemocy, skierowanych zarówno do dzieci i młodzieży, jak i osób dorosłych. Ponadto zauważa się potrzebę podnoszenia wiedzy i świadomości mieszkańców regionu w obszarze aktywności obywatelskiej, różnorodności kulturowej oraz równego traktowania i niedyskryminacji.

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
		• Inicjatywy służące podnoszeniu aktywności społecznej mieszkańców Pomorza, podejmowane głównie przez NGO, są w dużej mierze nietrwałe, rozproszone i nie tworzą spójnego systemu.
4	(i) Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów	• Pomorskie stało się atrakcyjnym miejscem pracy i życia dla imigrantów zarobkowych (głównie z Ukrainy i Białorusi). Powiatowe urzędy pracy rocznie wpisują do ewidencji prawie 130 tys. oświadczeń pracodawców o powierzeniu wykonywania pracy obywatelom Republiki Armenii, Republiki Białorusi, Republiki Mołdawii, Federacji Rosyjskiej, Gruzji i Ukrainy bez konieczności uzyskania zezwolenia na pracę. Do wybuchu pandemii COVID-19 Wojewoda Pomorski wydawał rocznie ok. 30 tys. zezwoleń na pracę długoterminową. Pandemia niestety spowodowała spadek przyjazdów cudzoziemców do pracy, a co za tym idzie liczbę wydawanych zezwoleń. • Ważnym wyzwaniem jest integracja imigrantów ze społecznością lokalną. Jest to szczególnie istotna kwestia w związku z działaniami wojennymi w Ukrainie – coraz większy napływ imigrantów nie powinien być rozpatrywany wyłącznie z punktu widzenia pomorskiego rynku pracy. Ważne jest prowadzenie aktywnej, włączającej i odpowiedniej polityki integracyjnej, która ułatwi zatrudnianie cudzoziemców, pomoże im w budowaniu dobrych relacji i więzi z mieszkańcami Pomorza oraz zachęci do zamieszkania w regionie na dłużej lub na stałe. Konieczne jest zatem podejmowanie działań w zakresie integracji ekonomicznej, kulturowo-społecznej, prawno-instytucjonalnej, tożsamościowej oraz przestrzennej, które powinny prowadzić do zapewnienia imigrantom praw, szans i usług dostępnych wszystkim mieszkańcom województwa. • Istotne jest wzmocnienie kompetencji pracowników JST i ich jednostek organizacyjnych, a także pracowników i wolontariuszy organizacji pozarządowych do świadczenia usług na rzecz imigrantów poprzedzonych kompleksową diagnozą potrzeb.
4	(k) Zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym	• Mimo prowadzonych działań skierowanych do osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, poprawa ich sytuacji życiowej często jest bardzo trudna. • Wyzwaniem pozostaje jakość i indywidualizacja usług w oparciu o diagnozę potrzeb oraz ich koordynacja. Niezbędna jest poprawa współpracy międzysektorowej.

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
	usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej	• Widoczny jest deficyt kadr i ich kompetencji oraz braki infrastruktury (zarówno po stronie JST, jak i NGO i PES), a także silne zróżnicowanie terytorialne jakości i dostępności usług, w szczególności na rzecz: osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunów, seniorów, osób z niepełnosprawnościami oraz dzieci i młodzieży. Analiza potrzeb została dokonana m.in. w Raporcie końcowym badania „Ocena potrzeb w zakresie rozwoju usług społecznych i infrastruktury społecznej w województwie pomorskim” (2019 r.). https://www.rpo.pomorskie.eu/documents/ • Poważnym problemem regionu są niektóre choroby cywilizacyjne, m.in. choroby nowotworowe, otyłość, cukrzyca, choroby układu krążenia, choroby i zaburzenia psychiczne, choroby układu oddechowego. • Należy kłaść nacisk na kompleksowy i zindywidualizowany charakter opieki zdrowotnej, obniżenie kosztów poprzez jej koordynowanie oraz lepszą efektywność procesu leczenia i zwiększenie zaangażowania pacjenta. Istotna jest przebudowa systemu ochrony zdrowia w stronę opieki koordynowanej, w której następuje zrozumienie zależności, sprawny przepływ informacji, podział kompetencji oraz współpraca podmiotów leczniczych i pomocy społecznej na rzecz pacjenta. • W sektorze usług zdrowotnych i społecznych nadal dominującą rolę odgrywają formy opieki instytucjonalnej. Oddzielenie fizyczne mieszkańca od lokalnej społeczności i rodziny na czas leczenia i opieki ogranicza jego zdolność i gotowość do pełnego uczestnictwa w życiu społecznym. Aby temu zapobiec należy dążyć do stopniowego rozwoju i koordynacji zdeinstytucjonalizowanych usług zdrowotnych i opiekuńczych. Na potrzebę rozwoju usług w tej formie wpływają także wzrastająca zachorowalność na choroby cywilizacyjne czy inne znamienne epidemiologicznie oraz konsekwencje wynikające ze starzenia się społeczeństwa.

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
4	(I) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci	• Pomimo wielu cennych inicjatyw realizowanych w województwie, nadal widoczna jest potrzeba uruchamiania trwałych i niezależnych mechanizmów aktywizujących lokalne społeczności, m.in. przy wykorzystaniu potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego, a także przedsięwzięć służących wzrostowi zaangażowania przedsiębiorców w realizację działań z obszaru społecznej odpowiedzialności biznesu, w szczególności w oparciu o trwały mechanizm współpracy z sektorem pozarządowym i sektorem publicznym. • Widoczna jest potrzeba rozwoju potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz partnerów społecznych, przede wszystkim w zakresie wzmocnienia ich zasobów (m.in. umiejętności i kompetencji pracowników).
4	(ii) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online	• W województwie widoczne są bardzo duże dysproporcje terytorialne w zakresie uczestnictwa dzieci w edukacji przedszkolnej. Największe występują w ujęciu gminnym – odsetek dzieci w wieku 3-6 lat objętych wychowaniem przedszkolnym, przy średniej wojewódzkiej wynoszącej w 2019 r. 87,8%, w Kolbudach przekroczył 114%, a w Ustce nie osiągnął 30%. • W regionie brakuje specjalistycznych kadr w szkołach oraz zaplecza infrastrukturalnego i wyposażenia szkół odpowiadających indywidualnym potrzebom rozwojowym uczniów ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi. • W poradniach psychologiczno-pedagogicznych występują braki w wyposażeniu, luki kadrowe oraz niewystarczające wsparcie merytoryczne pracowników. • Mimo dużych nakładów finansowych występują deficyty w infrastrukturze szkół zawodowych. Istnieje konieczność dalszego ich profilowania pod kątem potrzeb rozwojowych regionu istotnych dla wdrażania, m.in. Przemysłu 4.0, zwiększenia nacisku na kształtowanie kompetencji (w tym cyfrowych) niezbędnych w stosowaniu nowoczesnych technologii, a także organizacji tych szkół jako miejsc kształcenia ustawicznego.

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
4	(iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne	• Województwo pomorskie zamieszkuje 192 tys. osób z niepełnosprawnościami, co stanowi 8% całej populacji regionu. Przy ogólnym spadku liczby świadczeniobiorców, na podobnym poziomie utrzymuje się odsetek rodzin, którym udzielono pomocy z powodu długotrwałej lub ciężkiej choroby. Rodziny te stanowią łącznie 36,5% wszystkich rodzin objętych wsparciem na Pomorzu. • Formalna opieka całodobowa dedykowana osobom z niepełnosprawnością sprawowana jest głównie w ramach dużych domów pomocy społecznej. Przebywa w nich około 2,4% osób wymagających wsparcia w tej postaci. Niekorzystnym zjawiskiem jest fakt stagnacji w rozwoju infrastruktury społecznej, co powoduje, że zarówno alternatywne formy opieki całodobowej, jak i rodzinne domy pomocy czy mieszkania wspomagające mają znaczenie marginalne. • Istotnym wyzwaniem jest włączenie społeczne osób z niepełnosprawnościami, poprzez likwidację możliwie wszystkich barier (mentalnych, kulturowych, komunikacyjnych i architektonicznych) uniemożliwiających lub utrudniających równoprawne funkcjonowanie w społeczeństwie. • W wielu samorządach brakuje usług i infrastruktury przeznaczonej do pracy ze społecznością lokalną. Blisko 40% badanych jednostek samorządu terytorialnego oferuje usługę pracy ze społecznością lokalną dla osób żyjących poniżej ustawowej granicy ubóstwa. Domy i kluby sąsiedzkie funkcjonują jedynie w 11% samorządów. • Stale rozwija się infrastruktura społeczna dedykowana aktywności społecznej seniorów. Nie zaspokaja to jednak w pełni całego zapotrzebowania na tego typu usługi. • Wyzwaniem pozostaje konieczność wzmocnienia systemu wsparcia rodziny oraz przyspieszenia procesu deinstytucjonalizacji, co stanowi jedną z głównych wytycznych inwestycyjnych KE dla Polski w obszarze aktywnej integracji.
4	(v) Zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności	• Jednym z problemów systemu ochrony zdrowia jest niedostateczna lub niedostosowana do potrzeb infrastruktura, w tym niewystarczające zasoby infrastrukturalne wspierające deinstytucjonalizację opieki medycznej. Problemem jest zróżnicowany dostęp do podmiotów leczniczych (w zakresie POZ i AOS) oraz specjalistycznych świadczeń, zwłaszcza w zakresie: opieki długoterminowej, geriatry, endokrynologii, pediatrii, neurologii, ortopedii, alergologii i pulmonologii,

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
	systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej	kardiologii, urologii, onkologii, okulistyki, rehabilitacji i psychiatrii. Stąd potrzeba tworzenia interdyscyplinarnych zespołów. • Dostępność ambulatoryjnej i środowiskowej opieki psychiatrycznej jest niewystarczająca, a funkcjonujące w województwie centra zdrowia psychicznego nie zaspokajają istniejących potrzeb, zwłaszcza dzieci i młodzieży. • Ograniczona jest również dostępność do świadczeń rehabilitacji leczniczej, co przejawia się długimi kolejkami oczekujących pacjentów. • Konieczne jest położenie silniejszego akcentu na podstawową opiekę zdrowotną nakierowaną na profilaktykę i wczesne wykrywanie chorób oraz edukację pacjenta. • Przed systemem ochrony zdrowia stoją wyzwania w postaci: konsekwencji zmian demograficznych, klimatycznych, wzrostu zachorowalności na choroby cywilizacyjne oraz inne znamienne epidemiologicznie, powikłań COVID-19 oraz pogarszającego się stanu zdrowia osób, które ucierpiały wskutek ograniczonej dostępności do świadczeń w związku z pandemią. • Pandemia uwidoczniła znaczenie dostępności oraz zachowania ciągłości opieki zdrowotnej, w tym wykorzystania technologii cyfrowych, a tym samym budowania odporności na sytuacje kryzysowe. • Konieczne jest dostosowanie zasobów systemu ochrony zdrowia do rzeczywistych potrzeb i wyzwań zdrowotnych oraz poprawa dostępności do profilaktyki, diagnostyki i terapii.
4	(vi) wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i	• Kluczowym elementem kapitału społecznego regionu jest potencjał kulturowy. W Pomorskiem widoczne są deficyty w zakresie zachowania dziedzictwa kulturowego. Liczba inwestorów zainteresowanych utrzymywaniem obiektów zabytkowych jest niewystarczająca - następstwem jest ich postępująca degradacja. • Konieczne jest przywracanie wartości obiektom, zespołom i przestrzeniom zabytkowym, m.in. poprzez nadanie im nowych funkcji lub rozwój dotychczasowych służących celom społecznym, kulturalnym i turystycznym. • Instytucje kultury niedostatecznie włączają się w działania na rzecz społeczności lokalnych. Niezbędny jest ich rozwój infrastrukturalny – w zakresie rozwijania społecznych funkcji kultury oraz oferty promującej różnorodność kulturową i kulturę dialogu.

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
	innowacjach społecznych	• Wysoka atrakcyjność turystyczna, walory przyrodnicze i kulturowe, zmiana oczekiwań odwiedzających związana z pandemią COVID-19 oraz coraz większa świadomość zdrowotna i starzenie się społeczeństwa, to główne argumenty za rozwojem zintegrowanej oferty turystyczno-kulturalno-zdrowotnej oraz infrastruktury turystyki aktywnej. Duże znaczenie ma także rozwój oferty pozwalającej na wydłużenie sezonu turystycznego. • Wciąż występują deficyty w budowaniu sieciowych produktów turystycznych oraz niewystarczająca współpraca interesariuszy przy tworzeniu wspólnej oferty. • Z uwagi na presję turystyczną na środowisko oraz zjawisko „overtourismu”, konieczne jest zwrócenie uwagi na działania ograniczające negatywny wpływ turystyki na środowisko. • Odpowiednie wykorzystanie dziedzictwa wzmocni rolę kultury i zrównoważonej turystyki w procesie zwiększania spójności społecznej województwa, może przyczynić się także do wzrostu zatrudnienia oraz bardziej zrównoważonego wykorzystania środowiska. Aby to osiągnąć konieczna jest poprawa stanu zachowania dziedzictwa oraz stworzenie możliwości jego zrównoważonej eksploatacji i nowoczesnych narzędzi zarządzania.
4	(vii) Wspieranie dostępu do przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań	• W 2024 r. liczba mieszkań przystępnych cenowo, za które uważa się te będące w zasobach komunalnych i społeczne (TBS), stanowiła odpowiednio 4,7% oraz 1,0% ogółu zasobów mieszkaniowych w regionie. • Na Pomorzu odnotowano największą dynamikę wzrostu pustostanów w zasobach komunalnych. W latach 2020-2024 było to 59% (przy 23% w kraju). Ten niezagospodarowany zasób powiększył się z 3,6 tys. mieszkań do 5,7 tys. 50% mieszkań niezamieszkałych przeznaczonych jest do remontu. • W czasie ostatnich dwóch dekad, na Pomorzu odnotowano najwyższą dynamikę wzrostu cen mieszkań (prawie 8-krotny, przy średnim w kraju 5,5-krotnym), podczas, gdy przeciętne wynagrodzenie wzrosło tylko ok. 3-krotnie, zarówno w regionie jak i w Polsce. W rezultacie, w 2023 r. Pomorskie było trzecim, najdroższym regionem w Polsce pod względem cen mieszkań (po mazowieckim i małopolskim). • Sytuacji nie poprawił też dostęp do mieszkań komunalnych. W 2022 r. w województwie pomorskim jedynie 4% gospodarstw domowych oczekujących na najem mogła liczyć na zaspokojenie potrzeb mieszkaniowych (433 mieszkania oczekiwało na zasiedlenie przy 10,2 tys. rodzin oczekujących na najem).

Cel polityki	Cel szczegółowy	Uzasadnienie (streszczenie)
		• Rosną zaległości w opłatach za mieszkania. W latach 2018-2022 o ponad 230 mln zł wzrósł dług mieszkaniowy Pomorza, który w sumie wynosił prawie 0,5 mld zł. Prawie 2,5-krotnie wzrosły zaległości za mieszkania będące własnością gminy (w 2022 r. ponad 312 mln zł). Z kolei w mieszkaniach prywatnych we wspólnotach mieszkaniowych zaległości wynosiły w 2022 r. 89,9 mln zł. • Ceny wynajmu mieszkań stale rosną, co sprawia, że znalezienie lokum w przystępnej cenie na wolnym rynku jest wyzwaniem. Borykają się z tym zwłaszcza młodzi ludzie, których przyciągają duże miasta z uczelniami wyższymi i bogatą ofertą rynku pracy. W rezultacie zwiększa się zapotrzebowanie na miejsca w domach studenckich. Udział doktorantów korzystający z akademików zwiększył się w województwie pomorskim z 4,1% w 2020 r. do 10,5% w 2024 r., a studentów z 4,2% do 6,3%.
5	(i) wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich	• Niektóre obszary pomorskich miast dotknięte są kumulacją negatywnych zjawisk społeczno-gospodarczych i przestrzennych, przez co wymagają kompleksowych działań naprawczych. Przeważnie inicjowane są one w oparciu o programy rewitalizacji. • Na terenie województwa występuje duża liczba obiektów poprodukcyjnych, pokolejowych i powojennych, które z uwagi na swoją wartość historyczną oraz położenie w strukturze przestrzennej miast wymagają nadania nowych funkcji. • W województwie pomorskim, zarówno na obszarach wiejskich, jak i w miastach, można zidentyfikować miejsca, w których istotnym problemem jest niska jakość przestrzeni publicznej, w tym brak jej spójności oraz dostosowania do potrzeb różnych grup użytkowników. Realizowane remonty infrastruktury bywają fragmentaryczne, abstrahujące od kontekstu historycznego, urbanistycznego i potrzeb środowiskowych, a inwestycje nie zawsze są ze sobą skoordynowane. Dodatkowo, w wielu przypadkach nie sprzyjają kształtowaniu przestrzeni o charakterze integracyjnym, niezbędnej dla rozwoju społeczeństwa obywatelskiego, zgodnej ze współczesnymi wymogami w zakresie funkcjonalności, dostępności i estetyki. • Ważne jest także ścisłe powiązanie działań w przestrzeni publicznej z inicjatywami mającymi na celu włączanie mieszkańców w procesy zachodzące w ich najbliższym otoczeniu.

2. Priorytety

2.1. Priorytety inne niż pomoc techniczna

1. Fundusze europejskie dla konkurencyjnego i inteligentnego Pomorza

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS

(i) Rozwijanie i wzmacnianie zdolności badawczych i innowacyjnych oraz wykorzystywanie zaawansowanych technologii

Planowane rodzaje działań

W ramach Celu prowadzona będzie interwencja na rzecz wsparcia działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw. Zakres realizowanych działań obejmie m.in.:

- a) weryfikację pomysłu B+R (wsparcie fazy proof of concept),
- b) realizację prac B+R przedsiębiorstw, w tym z udziałem jednostek naukowych i badawczych,
- c) realizację prac B+R mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, w tym z udziałem jednostek naukowych i badawczych, wraz z komercjalizacją i wdrożeniem wyników prac B+R,
- d) rozwój infrastruktury B+R w przedsiębiorstwach.

Wsparcie ukierunkowane będzie na projekty mieszczące się w obszarach Inteligentnych Specjalizacji Pomorza. Uzupełniająco wspierane będą projekty w ramach branż kluczowych mających istotne znaczenie dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa.

Wspierane będą projekty innowacyjne, zarówno w zakresie innowacyjnego podejścia do prowadzenia procesów gospodarczych, jak i upowszechniania nowych rozwiązań technologicznych, organizacyjnych i społecznych. W ramach projektów możliwe będzie wsparcie technologii cyfrowych, a także ochrona własności intelektualnej przedsiębiorstwa oraz transfer technologii poprzez np. nabycie praw własności intelektualnej, jako niezbędnego elementu prac B+R.

Wsparcie prac B+R, zgodnie z GBER, może objąć wszystkie lub wybrane elementy procesu badawczego, tj. badania przemysłowe i eksperymentalne prace rozwojowe, w tym tworzenie prototypu/demonstratora, testowanie go i komercjalizację. Istotnym elementem prac B+R będzie również możliwość zakupu dostępnej i sprawdzonej technologii i adoptowanie jej do swoich potrzeb. W ramach FEP nie przewiduje się finansowania badań podstawowych.

Możliwe jest zarówno realizowanie poszczególnych zakresów działań (od a) do d)), dowolne ich łączenie w zależności od potrzeb przedsiębiorcy, jak również ich etapowanie, z zastrzeżeniem możliwości ich zakończenia na dowolnym etapie, jeśli realizacja dalszych etapów będzie nieuzasadniona technicznie lub ekonomicznie. Wsparcie na rzecz działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw udzielane będzie w sposób koordynowany i kompleksowy, z ukierunkowaniem na

potrzeby w zakresie prac B+R zgłaszane przez przedsiębiorców. Ponadto dopuszczalna jest realizacja odrębnej oferty wsparcia w zakresie weryfikacji pomysłu B+R.

Preferowane będą projekty:

- 1) partnerskie, będące efektem trwałej współpracy wielu podmiotów, w szczególności przedsiębiorców z podmiotami sfery B+R, w tym szkołami wyższymi, a także przedsięwzięcia sieciowe o skali ponadlokalnej,
- 2) promujące zmniejszanie wpływu społeczno-gospodarczego na środowisko i klimat oraz dążenie do osiągnięcia neutralności klimatycznej z uwzględnieniem bezpieczeństwa energetycznego regionu,
- 3) wspierające rozwój i upowszechnianie modeli produkcji i konsumpcji ukierunkowane na niższe zużycie zasobów, zapobieganie powstawaniu odpadów oraz ponowne wykorzystanie materiałów i produktów,
- 4) wynikające z regionalnych agend badawczych.

Odbiorcą wsparcia w ramach Celu będą MŚP. Dopuszcza się również wsparcie projektów realizowanych przez przedsiębiorstwa inne niż MŚP, zgodnie z art. 5 ust. 2 rozporządzenia 2021/1058.

Z uwagi na fakt, że prognozowanie efektywności ekonomicznej wydatków badawczo-rozwojowych obciążone jest wysokim ryzykiem w postaci wielu dodatkowych czynników, które występować będą po zrealizowaniu prac B+R, wpływając na rzeczywisty efekt rynkowy (sprzedażowy), uzasadnione jest wspieranie prac B+R MŚP za pomocą instrumentów bezzwrotnych. Inwestycje w infrastrukturę B+R dla mikro, małych i średnich przedsiębiorstw skutkować będą stworzeniem wyjściowego potencjału do prowadzenia właściwych prac B+R. Pomiędzy zrealizowaniem wydatków w infrastrukturę B+R a rzeczywistym efektem rynkowym także wystąpi szereg dodatkowych czynników, które wpłyną na zakładaną efektywność ekonomiczną przedsięwzięcia, uzasadniając zastosowanie wsparcia bezzwrotnego. Warunkiem uzyskania wsparcia będzie przedstawienie planu w zakresie wykorzystania infrastruktury B+R (agenda badawcza), który uprawdopodobni jej efektywne wykorzystanie.

Komercjalizacja i wdrożenie wyników prac B+R MŚP wspierane będą natomiast za pomocą dotacji warunkowej (art. 57 rozporządzenia 2021/1060).

Ponadto interwencja ukierunkowana zostanie na proces przedsiębiorczego odkrywania w ramach obecnych i przyszłych ISP oraz branż kluczowych mających istotne znaczenie dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa i obejmie m.in. rozwój ISP i branż kluczowych, wsparcie podmiotów z obszarów ISP i branż kluczowych, rozwój współpracy z klastrami, a także monitoring i ewaluację w obszarze inteligentnych specjalizacji. Wsparcie obejmie również rozwój potencjału klastrów (z wyłączeniem wsparcia potencjału krajowych klastrów kluczowych), inicjatyw klastrowych, grup tematycznych (rozumianych jako sieci współpracy, zrzeszające przedstawicieli biznesu, nauki i IOB, skoncentrowanych wokół określonego obszaru tematycznego zgodnego z ISP, w tym RAB, oraz branżami kluczowymi, których celem jest m.in. rozwijanie kontaktów, wiedzy oraz inicjowanie wspólnych przedsięwzięć rozwojowych) oraz działań na rzecz transformacji przemysłowej i wdrażania nowych technologii zorientowanych na poprawę produktywności sektora MŚP.

Interwencja w ramach Celu może uwzględniać także obszar bezpieczeństwa i obronności z wykorzystaniem technologii i kompetencji podwójnego zastosowania.

Działania będą kompleksowe i koordynowane przez SWP.

Główne grupy docelowe

Przedsiębiorstwa (mikro, małe, średnie i duże), jednostki B+R, szkoły wyższe, IOB, klastry.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze wszelkiej niedyskryminacji (art. 21), równości kobiet i mężczyzn (art. 23), integracji osób niepełnosprawnych (art. 26), badań naukowych (art. 13), wolności prowadzenia działalności gospodarczej (art. 16). Realizowane działania prowadzić będą do wzmacniania działalności badawczo-rozwojowej przedsiębiorstw.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą ukierunkowania na innowacje oraz zasadą koncentracji na priorytetowych dziedzinach gospodarki.

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania/uchwały dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach programu nie może być udzielone.

Od projektodawców wymagane będzie zapewnienie niedyskryminujących warunków zatrudniania i współpracy (w tym np. wsparcie kompetencji zarządzania różnorodnością, promowanie mieszanych zespołów badawczych, analiza poziomu wynagrodzeń), zgodnie z obowiązującymi przepisami, np. w ramach tworzonych zespołów badawczych. Dodatkowo, w ramach kompleksowej i koordynowanej przez SWP interwencji w obszarze PPO przewidziane zostaną działania promujące zaangażowanie kobiet.

O ile będzie to uzasadnione zakresem projektu, konieczne będzie zapewnienie dostępności nowopowstałych produktów, usług i infrastruktury. Wymagana będzie dostępność cyfrowa WCAG w odniesieniu do stron internetowych, systemów teleinformatycznych i dokumentów będących wynikiem realizacji projektów.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach związanych ze zwiększeniem działalności B+R przedsiębiorstw oraz ich konsorcjów, współpracą z sektorem nauki, wdrożeniem wyników prac B+R oraz wprowadzaniu innowacji. W efekcie, realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym: Innowacje, w zakresie działań: 1. Innowacje oparte na wyzwaniach i 3. Innowacje poprzez współtworzenie. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Projekty w ramach FEP wpisywać się będą w zalecenia sformułowane w Sprawozdaniu krajowym – Polska 2019, dotyczące m.in. rozwijania sieci kontaktów i współpracy w zakresie B+R (wewnątrz regionów, na szczeblu regionalnym, za pomocą klastrów oraz na szczeblu międzynarodowym, w tym w ramach SUERMB), zwłaszcza w ramach inteligentnej specjalizacji i w celu wspierania

innowacyjnych projektów oraz zapewnienia lepszej integracji z regionalnymi i globalnymi sieciami innowacyjnymi.

W ramach Celu przewiduje się możliwość współpracy, polegającej na włączeniu podmiotów z innych państw członkowskich UE lub spoza UE w realizację projektów, w szczególności w obszarach:

- prac B+R w ramach regionalnych agend badawczych – współpraca może wystąpić na poziomie samych przedsiębiorstw, między przedsiębiorstwami a ośrodkami badawczymi, a także pomiędzy krajowymi i zagranicznymi ośrodkami badawczymi,
- rozwoju ISP.

W ww. obszarach nastąpi premiowanie projektów zawierających współpracę międzyregionalną lub transnarodową (np. w postaci preferencji), jednak jedynie w przypadku bezpośredniego wpływu tej współpracy na osiągnięcie rezultatów Celu.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Interreg Europa i Horyzont Europa – w obszarze rozwoju innowacji,
- Interreg Europa Środkowa i Interreg Południowy Bałtyk – w obszarze wzmocnienia zdolności innowacyjnych,
- Interreg Region Morza Bałtyckiego i Międzyregionalny Instrument Innowacyjno-Inwestycyjny (I3) – w zakresie inteligentnych specjalizacji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu przewiduje się wykorzystanie zróżnicowanych form wsparcia w zależności od specyfiki wspieranych przedsięwzięć (niegenerujących przychodów, złożonych, o długim okresie zwrotu, niskiej gotowości technologicznej lub wysokim ryzyku inwestycyjnym, a także przedsięwzięć dotyczących rozwoju infrastruktury B+R dla potrzeb rozwijania samodzielnych zdolności badawczych). W związku z tym zastosowanie będą mieć instrumenty:

- 1) bezzwrotne: dla MŚP na prowadzenie prac B+R, w tym ochronę własności intelektualnej, oraz rozwój infrastruktury B+R, a także na proces przedsiębiorczego odkrywania i rozwój klastrów;
- 2) dotacja warunkowa (art. 57 rozporządzenia 2021/1060): dla MŚP na komercjalizację i wdrożenie wyników prac B+R;
- 3) finansowe: w szczególności zapewnienie kapitału załączkowego dla nowych innowacyjnych przedsiębiorstw rozwijających się w oparciu o wyniki prac B+R wdrażanych do praktyki gospodarczej.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	12	85

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO002	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	10	70
1	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO003	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przedsiębiorstwa	2	15
1	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO010	Przedsiębiorstwa współpracujące z organizacjami badawczymi	przedsiębiorstwa	0	6

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
1	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR002	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	0	2021	31 486 955	IZ FEP	
1	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRR002	Wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne – dotacje	PLN	0	2021	122 138 140	IZ FEP	
1	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRR003	Wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne – instrumenty finansowe	PLN	0	2021	20 812 633	IZ FEP	
1	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR003	Małe i średnie przedsiębiorstwa (MŚP) wprowadzające innowacje	przedsiębiorstwa	0	2021	75	IZ FEP	

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
					produkcyjne lub procesowe						
1	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR005	MŚP wprowadzające innowacje wewnątrz przedsiębiorstwa	przedsiębiorstwa	0	2021	10	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(i)	001	6 465 837
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(i)	002	13 815 897
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(i)	003	2 195 072
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(i)	005	2 763 178
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(i)	006	6 631 628
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(i)	007	1 657 906
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(i)	009	5 526 357
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(i)	010	13 263 257
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(i)	011	3 315 814
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(i)	023	401 516

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(i)	01	40 755 527
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(i)	02	15 280 935

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(i)	33	56 036 462

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(i)	03	56 036 462

(ii) Czerpanie korzyści z cyfryzacji dla obywateli, przedsiębiorstw, organizacji badawczych i instytucji publicznych

Planowane rodzaje działań

W ramach Celu prowadzone będą działania na rzecz rozwoju interoperacyjnych i zintegrowanych nowych lub znacznie ulepszonych e-usług publicznych skierowanych do mieszkańców i przedsiębiorców. Przyczynią się one do wsparcia inteligentnej i innowacyjnej transformacji cyfrowej, poprzez wprowadzenie bardziej dostępnych i efektywnych rozwiązań opartych na nowoczesnych technologiach wykorzystujących cyfrową postać danych. Zakres realizowanych działań obejmie m.in.:

- a) platformy e-usług publicznych, w szczególności z zakresu administracji, w tym inwestycje umożliwiające integrację usług z platformami funkcjonującymi na poziomie krajowym,
- b) cyfryzację wojewódzkiego i powiatowego zasobu geodezyjnego oraz projekty z zakresu informacji przestrzennej.

W ramach Celu przewiduje się realizację interwencji w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP.

Wszystkie realizowane projekty będą weryfikowane pod kątem interoperacyjności i komplementarności z systemami i platformami e-usług na poziomie krajowym, a także zgodności z rekomendacjami Zespołu Zadaniowego Komitetu Rady Ministrów ds. Cyfryzacji w sprawie Architektury Informacyjnej Państwa. Uwzględnią przy tym założenia dyrektywy 2019/1024 w sprawie otwartych danych i ponownego wykorzystywania informacji sektora publicznego oraz zalecenia 2021/1970 w sprawie wspólnej europejskiej przestrzeni danych na potrzeby dziedzictwa kulturowego. Tworzone rozwiązania powinny uwzględniać analizę kosztów i korzyści oraz, tam gdzie to możliwe, zachować komplementarność z istniejącymi rozwiązaniami poziomu krajowego lub regionalnego.

W ramach Celu wspierane będą w szczególności e-usługi zapewniające pełną dostępność online (tj. na poziomie dojrzałości 4 (transakcja) i 5 (personalizacja) oraz działania istotnie zwiększające zakres funkcjonalności, poziom cyberbezpieczeństwa lub zakres udostępnianych danych dla e-usług już funkcjonujących na poziomie krajowym lub regionalnym.

Preferowane będą projekty:

- 1) partnerskie, będące efektem trwałej współpracy wielu podmiotów,
- 2) wykorzystujące innowacyjne rozwiązania informatyczne, np. elementy sztucznej inteligencji, aplikacje na urządzenia mobilne, chmurę obliczeniową itp.

Przedsięwzięcia z zakresu cyfryzacji zasobu geodezyjnego mogą zostać objęte wsparciem w ramach programu, o ile wnioskodawca dysponuje pozytywną opinią Głównego Geodety Kraju co do ich zakresu, komplementarności i interoperacyjności z rozwiązaniami i standardami funkcjonującymi na poziomie krajowym. Przedsięwzięcia z zakresu infrastruktury informacji przestrzennej leżącej w kompetencji JST będą mogły być realizowane bez potrzeby uzyskania opinii Głównego Geodety Kraju.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy, przedsiębiorcy będący użytkownikami e-usług.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze wszelkiej niedyskryminacji (art. 21), równości kobiet i mężczyzn (art. 23), integracji osób niepełnosprawnych (art. 26), dostępu do usług świadczonych w interesie ogólnym (art. 36), dostępu do dokumentów (art. 42). Realizowane działania prowadzić będą do rozwoju interoperacyjnych i zintegrowanych e-usług publicznych.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą wymiaru cyfrowego oraz zasadą ukierunkowania na innowacje.

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania/uchwały dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach programu nie może być udzielone.

Zasada równości szans będzie realizowana z uwzględnieniem projektowania uniwersalnego.

Wymagana będzie dostępność cyfrowa WCAG w odniesieniu do stron internetowych, systemów teleinformatycznych i dokumentów będących wynikiem realizacji projektów.

Produkty i usługi udostępniane będą zgodnie z dyrektywami 2019/882 i 2016/2102. Udostępnianie zasobów w ramach rozwoju e-administracji i digitalizacji służyć będzie realizacji zasady włączenia społecznego i udziału w życiu społecznym, w szczególności potencjalnym grupom wykluczonym cyfrowo, tj. osobom o ograniczonych możliwościach poruszania się, niskim poziomie wykształcenia, starszym, z niepełnosprawnościami, a także mieszkańcom wsi.

Szczegółne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach związanych z rozwojem interoperacyjnych i zintegrowanych e-usług publicznych. W efekcie, realizowane w ramach Celu projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym: Innowacje, w zakresie działania: 2. Innowacje i transformacja cyfrowa. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem SUERMB oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Interreg Europa, Interreg Europa Środkowa i Interreg Region Morza Bałtyckiego – w obszarze usług publicznych,
- Interreg Południowy Bałtyk – w zakresie korzyści z cyfryzacji,
- Cyfrowa Europa – w zakresie cyfrowej transformacji przedsiębiorstw i usług publicznych,

- Program na rzecz jednolitego rynku – w zakresie zwiększenia skuteczności rynku wewnętrznego w świetle transformacji cyfrowej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych (wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów, a potencjalny strumień oszczędności jest znikomy i nie uzasadnia zwrotnych form wsparcia).

Przedsięwzięcia z obszaru cyfryzacji zasobu geodezyjnego i projektów z zakresu informacji przestrzennej, cechują się strumieniem przychodów znacząco rozproszonym i odsuniętym w czasie. To powoduje, że zwrot z inwestycji w cyklu życia projektu jest zbyt odległy, aby ich realizacja była możliwa z rynkowego punktu widzenia. Stąd, również w tym zakresie planuje się wsparcie bezzwrotne.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO014	Instytucje publiczne otrzymujące wsparcie na opracowywanie usług, produktów i procesów cyfrowych	sztuki	0	15
1	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO010	Liczba podmiotów, które udostępniły informacje sektora publicznego/dane prywatne on-line	sztuki	0	6

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
1	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR011	Użytkownicy nowych i zmodernizowanych publicznych usług, produktów i procesów cyfrowych	użytkownicy/rok	0	2021	4 000	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(ii)	016	4 605 068

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(ii)	01	4 605 068

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(ii)	33	4 605 068

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(ii)	03	4 605 068

(iii) Wzmacnianie trwałego wzrostu i konkurencyjności MŚP oraz tworzenie miejsc pracy w MŚP, w tym poprzez inwestycje produkcyjne

Planowane rodzaje działań

W ramach Celu prowadzona będzie interwencja na rzecz wsparcia rozwoju i transformacji przedsiębiorstw, w tym rozwiązania problemu niskiej produktywności. Zakres prowadzonych działań obejmie m.in.:

- wsparcie przedsiębiorstw w celu dostosowania się do nowych trendów i technologii, w szczególności wykorzystujących cyfryzację, automatyzację, sztuczną inteligencję, Przemysł 4.0,
- wdrożenie nowoczesnych modeli biznesowych w przedsiębiorstwach, obejmujących bardziej efektywne formy organizacji, współpracy, zarządzania i tworzenia wartości, zmierzających do poszerzenia rynków zbytu oraz palety oferowanych produktów i usług,
- usprawnienie procesu produkcyjnego lub sposobu świadczenia usług w przedsiębiorstwach, poprzez rozwój zaplecza infrastrukturalnego, zakup sprzętu, technologii oraz niezbędnych komponentów (np. danych).

Preferowane będą projekty:

- 1) mieszczące się w obszarach ISP lub branżach kluczowych mających istotne znaczenie dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa,
- 2) realizowane przez nowoutworzone przedsiębiorstwa (start-upy),
- 3) zmniejszające wpływ społeczno-gospodarczy na środowisko i klimat oraz dążące do osiągnięcia neutralności klimatycznej z uwzględnieniem bezpieczeństwa energetycznego regionu,
- 4) rozwijające i upowszechniające modele produkcji i konsumpcji ukierunkowane na niższe zużycie zasobów, zapobieganie powstawaniu odpadów oraz ponowne wykorzystanie materiałów i produktów,
- 5) upowszechniające technologie i usługi cyfrowe.

W zakresie usług doradczych dla MŚP interwencja realizowana będzie w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP i obejmie m.in.:

- a) specjalistyczne usługi dla MŚP, w tym specjalistyczne usługi doradcze, m.in. proinnowacyjne, w oparciu o istniejące IOB świadczące profesjonalne usługi dla przedsiębiorstw w odpowiedzi na zgłaszane przez nie potrzeby,
- b) podniesienie kompetencji MŚP w zakresie poprawy produktywności, zarządzania i dostosowania do zmiennych warunków rynkowych i technologicznych (w tym cyfryzacja i automatyzacja procesów, zarządzanie innowacjami, nowe modele biznesowe, internacjonalizacja),
- c) cykliczne badania pomorskich przedsiębiorstw w celu zwiększenia efektywności wsparcia specjalistycznego dla MŚP,
- d) stworzenie regionalnej sieci punktów konsultacyjnych świadczących kompleksowe usługi konsultacyjne dla MŚP w formule one-stop-shop, w tym w każdym subregionie.

Interwencja ma charakter popytowy – wsparciem objęte zostaną MŚP, które usługi doradcze wybierać będą spośród oferty akredytowanych IOB. Akredytacja obejmie: IOB działające w węższym zakresie rozumianym jako Ośrodki Innowacji świadczące wyłącznie proinnowacyjne usługi doradcze podlegające akredytacji zgodnie z systemem na poziomie krajowym oraz IOB oferujące szerszy zakres specjalistycznych usług doradczych podlegających akredytacji zgodnie z systemem na poziomie regionalnym. Uzupełniające się połączenie systemów akredytacji pozwoli na zachowanie specyficznych wymagań dla IOB wspierających innowacje w przedsiębiorstwach, utrzyma popytowy charakter systemu usług doradczych oraz umożliwi wpływanie na współpracę i konkurencję IOB.

Z uwagi na fakt, że wsparcie w zakresie usług doradczych i konsultacyjnych dla MŚP obejmie wstępną fazę potencjalnego procesu biznesowego, niegenerującą przychodu (efektu ekonomicznego) i cechującą się wysokim ryzykiem, zasadne jest zastosowanie instrumentów bezzwrotnych. Przewiduje się zastosowanie zróżnicowanego poziomu wsparcia z uwagi na kategorię, do której zalicza się firma (mikro, mała, średnia).

W obszarze kompleksowego wsparcia inwestorów interwencja realizowana będzie w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP i obejmie m.in.:

- a) rozwój kompleksowej oferty usług dla nowych i obecnych w regionie inwestorów,
- b) inicjowanie projektów na rzecz zwiększenia atrakcyjności regionu, w tym obsługa projektów inwestycyjnych oraz budowa i rozwój zaplecza badawczo-analitycznego regionu,
- c) wsparcie przedsiębiorstw w zakresie planowania, przygotowania oraz realizacji inwestycji,
- d) wsparcie przedsiębiorstw w promowaniu produktów i usług oraz ich oferty jako pracodawcy, a także tworzenie warunków do przyciągania, zatrzymywania i rozwijania talentów (w tym tworzenie rozwiązań adaptacyjnych).

Wsparcie ukierunkowane będzie na projekty odpowiadające na potrzeby gospodarki.

Dodatkowo, przewiduje się także wsparcie inwestycji produkcyjnych MŚP realizowanych poza Obszarem Metropolitalnym Gdańsk-Gdynia-Sopot na obszarach w gorszej sytuacji społeczno-gospodarczej. Interwencja realizowana będzie w sposób selektywny i obejmie obszary, na których nastąpiła kumulacja negatywnych czynników społeczno-gospodarczych potwierdzona wskaźnikiem dochodów podatkowych niższym od uśrednionej wartości dla województwa (wskaźnik Gg), niższym od średniej dla województwa poziomem przedsiębiorczości oraz ponadprzeciętnym poziomem bezrobocia. Wsparcie skoncentruje się na MŚP działających w obszarach ISP oraz branżach kluczowych mających istotne znaczenie dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa.

Wsparcie nie przekroczy 15% alokacji na kompleksowe wsparcie inwestorów (dziedzina interwencji 020) i udzielane będzie w formach bezzwrotnych. Efekt zachęty w postaci wsparcia bezzwrotnego na

tych obszarach służyć będzie stymulowaniu inwestycji i tworzeniu nowych miejsc pracy na obszarach o niższej atrakcyjności inwestycyjnej, a dzięki temu pozwoli na przełamanie terytorialnego zróżnicowania rozwoju regionu pomiędzy Obszarem Metropolitalnym i obszarami położonymi peryferyjnie.

Preferowane będą projekty:

- 1) kompleksowe, partnerskie, będące efektem trwałej współpracy wielu podmiotów, w tym także przedsięwzięcia sieciowe o skali ponadlokalnej,
- 2) ukierunkowane na wzmacnianie odporności gospodarki regionu, poprzez wzrost jej konkurencyjności i produktywności,
- 3) działające stymulująco na stopień internacjonalizacji i zmiany struktury generowania wartości dodanej, wzmacniające atrakcyjność inwestycyjną regionu, wspierające tworzenie wysokiej jakości trwałych miejsc pracy oraz przyczyniające się do wzrostu zatrudnienia,
- 4) charakteryzujące się wysoką wartością dodaną, realizowane na zdegradowanych przestrzennie i ekologicznie terenach obecnie lub dawniej wykorzystywanych pod działalność przemysłową.

W zakresie wsparcia eksportu interwencja realizowana będzie w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP i obejmie m.in.:

- a) wsparcie rozwoju aktywności eksportowej przedsiębiorstw,
- b) upowszechnienie nowych, internetowych form eksportu produktów, w tym bazujących na wirtualnej i rozszerzonej rzeczywistości,
- c) wsparcie udziału przedsiębiorstw, grup branżowych i międzybranżowych oraz IOB w międzynarodowych wydarzeniach gospodarczych oraz w nawiązywaniu relacji z zagranicą,
- d) wsparcie IOB organizujących wydarzenia gospodarcze dla MŚP,
- e) wsparcie procesów uzyskania międzynarodowych certyfikatów, patentów, uprawnień i pozwoleń,
- f) badania i analizy w celu monitorowania działalności eksportowej MŚP oraz wyłonienia kluczowych branż mających istotne znaczenie dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa, produktów eksportowych oraz rynków zbytu,
- g) wsparcie rozwoju kompetencji przedsiębiorstw w zakresie internacjonalizacji oraz dostosowania oferty firmy do wymagań rynków zagranicznych,
- h) wsparcie promocji i internacjonalizacji MŚP.

Preferowane będą projekty:

- 1) mieszczące się w obszarach ISP lub branżach kluczowych mających istotne znaczenie dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa,
- 2) upowszechniające technologie cyfrowe i usługi,
- 3) innowacyjne, zarówno w zakresie innowacyjnego podejścia do prowadzenia procesów gospodarczych, jak i upowszechniania nowych rozwiązań technologicznych, organizacyjnych i społecznych.

Z uwagi na fakt, że wsparcie obejmuje wstępne fazy procesu internacjonalizacji o najwyższym ryzyku, niegwarantujące zawarcia konkretnych relacji biznesowych na rynkach międzynarodowych, a tym samym niegenerujących bezpośredniego przychodu (efektu ekonomicznego), zasadne jest zastosowanie instrumentów bezzwrotnych. Przewiduje się zastosowanie zróżnicowanego poziomu wsparcia z uwagi na kategorię, do której zalicza się firma (mikro, mała, średnia).

Interwencja w ramach Celu może uwzględniać także obszar bezpieczeństwa i obronności z wykorzystaniem technologii i kompetencji podwójnego zastosowania.

Główne grupy docelowe

Przedsiębiorstwa (mikro, małe i średnie), inwestorzy (nowi i obecni), pracownicy przedsiębiorstw.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze wszelkiej niedyskryminacji (art. 21), równości kobiet i mężczyzn (art. 23), integracji osób niepełnosprawnych (art. 26), wolności prowadzenia działalności gospodarczej (art. 16), ochrony środowiska (art. 37). Realizowane działania prowadzić będą do zielonej i cyfrowej transformacji przedsiębiorstw.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą koncentracji na priorytetowych dziedzinach gospodarki, zasadą wymiaru cyfrowego, zasadą korzystnego oddziaływania na klimat i środowisko oraz zasadą transformacji w kierunku GOZ.

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania/uchwały dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach programu nie może być udzielone.

Dla poprawy sytuacji osób wykluczonych w projektach uwzględnione zostaną kwestie niedyskryminacji, np. poprzez realizację działań promujących równość kobiet i mężczyzn i umożliwiających podnoszenie wiedzy oraz świadomości dotyczących korzyści z zarządzania różnorodnością i unikania stereotypów. W wyniku realizacji projektów powstaną usługi lub produkty przyczyniające się do zwiększenia równości, włączenia społecznego, niedyskryminacji, w tym promujące zaangażowanie kobiet i osób młodych, rozpoczynających działalność gospodarczą.

Szczegółne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach związanych z rozwojem i transformacją przedsiębiorstw, zwiększeniem potencjału eksportowego, kompleksowym wsparciem inwestorów oraz rozwojem usług doradczych dla przedsiębiorstw. W efekcie, realizowane w ramach Celu projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym: Innowacje, w zakresie działania: 1. Innowacje oparte na wyzwaniach i 3. Innowacje poprzez współtworzenie. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem SUERMB oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Interreg Europa, Interreg Południowy Bałtyk i Program na rzecz jednolitego rynku – w zakresie wzmocnienia konkurencyjności MŚP,
- Interreg Europa Środkowa – w zakresie inteligentnej transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości,
- Interreg Region Morza Bałtyckiego – w obszarze odporności gospodarki,
- Horyzont Europa – w zakresie konkurencyjności przemysłowej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu wsparcie ukierunkowane jest przede wszystkim na przedsięwzięcia generujące przychody. Celem wsparcia jest ograniczenie tzw. luki finansowej (zapewnienie dostępu do finansowania MŚP) oraz stworzenie zachęt do inwestowania w obszarach strategicznych.

Zastosowanie będą mieć instrumenty:

- 1) finansowe – w zakresie wsparcia rozwoju i transformacji mikro, małych i średnich przedsiębiorstw;
- 2) bezzwrotne – w zakresie kompleksowego wsparcia: usług doradczych dla MŚP, eksportu, a także inwestorów, obejmującego również inwestycje produkcyjne realizowane przez MŚP w gminach w szczególnie trudnej sytuacji społeczno-ekonomicznej, potwierdzonej wskaźnikiem dochodów podatkowych niższym od uśrednionej wartości dla województwa (wskaźnik Gg), niższym od średniej dla województwa poziomem przedsiębiorczości oraz ponadprzeciętnym poziomem bezrobocia, które przekładają się na niższą atrakcyjność inwestycyjną.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
1	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO001	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem (w tym: mikro, małe, średnie, duże)	przedsiębiorstwa	349	1471
1	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO002	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem w formie dotacji	przedsiębiorstwa	34	421
1	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO003	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przedsiębiorstwa	215	430
1	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO004	Przedsiębiorstwa otrzymujące wsparcie niefinansowe	przedsiębiorstwa	100	620
1	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO162	Liczba przedsiębiorstw wspartych w zakresie internacjonalizacji działalności	sztuki	75	500

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
1	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR001	Miejsca pracy utworzone we wspieranych jednostkach	EPC/rok	0	2021	40	IZ FEP	
1	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR002	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	0	2021	13 151 550	IZ FEP	
1	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRR002	Wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne – dotacje	PLN	0	2021	37 736 000	IZ FEP	
1	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRR003	Wartość inwestycji prywatnych uzupełniających wsparcie publiczne – instrumenty finansowe	PLN	0	2021	18 634 007	IZ FEP	
1	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR025	MŚP z wyższą wartością dodaną na pracownika	przedsiębiorstwa	0	2021	11	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1- dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(iii)	013	7 149 362
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(iii)	020	31 680 815
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(iii)	021	45 353 362
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(iii)	024	6 363 696

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(iii)	01	54 800 424
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(iii)	03	35 746 811

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(iii)	33	90 547 235

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
1	EFRR	Słabiej rozwinięty	(iii)	03	90 547 235

2. Fundusze europejskie dla zielonego Pomorza

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS

(i) wspieranie efektywności energetycznej i redukcji emisji gazów cieplarnianych

Planowane rodzaje działań

W obszarze poprawy efektywności energetycznej wspierane będą kompleksowe przedsięwzięcia termomodernizacyjne, w tym dostosowanie budynków do wymogów dla budynków zero- i plus-energetycznych w:

a) wielorodzinnych budynkach mieszkalnych należących do:

- wspólnot mieszkaniowych niestanowiących własności Skarbu Państwa,
- jednostek samorządu terytorialnego oraz podległych mu organów i jednostek organizacyjnych,
- spółdzielni mieszkaniowych, z wyłączeniem spółdzielni mieszkaniowych zlokalizowanych w miastach na prawach powiatu,

b) budynkach spółek komunalnych i jednostek budżetowych, których właścicielem jest samorząd terytorialny oraz podległe mu organy i jednostki organizacyjne,

c) budynkach użyteczności publicznej, z wyłączeniem budynków należących do administracji rządowej i podległych jej organów i jednostek organizacyjnych.

Uzupełniając jako element wymienionych wyżej projektów, wsparciem mogą zostać objęte:

- a) działania mające na celu poprawę efektywności energetycznej inne niż działania termomodernizacyjne, takie jak rozwój systemów zarządzania energią w budynkach czy rozwój oświetlenia wewnętrznego ograniczającego zużycie energii elektrycznej,
- b) rozwiązania sprzyjające adaptacji do zmian klimatu, w szczególności zielone dachy oraz zielone ściany czy systemy zarządzania wodą w budynkach,
- c) działania edukacyjne podnoszące świadomość użytkowników dot. efektywności energetycznej,
- d) inne komponenty wykraczające poza zakres projektu wynikający z audytu energetycznego.

Działania niewynikające z audytu energetycznego nie mogą przekroczyć 15% kosztów kwalifikowalnych projektu.

W zakresie wymiany indywidualnych źródeł ciepła (kotłów lub pieców wytwarzających ciepło na potrzeby pojedynczego pomieszczenia lub lokalu w budynku) w budynkach wielorodzinnych lub budynkach użyteczności publicznej wsparcie może zostać udzielone na wymianę źródeł ciepła wykorzystujących paliwa stałe na źródła niskoemisyjne, przede wszystkim na OZE (zwłaszcza

na pompy ciepła w połączeniu z ogniwami fotowoltaicznymi) lub na podłączenie do sieci ciepłowniczej.

W przypadku, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej i zastosowanie rozwiązań OZE okazało się ekonomicznie nieopłacalne lub technicznie niewykonalne, możliwe będzie kwalifikowanie wymiany źródeł ciepła na zasilane paliwami gazowymi. Wykluczone ze wsparcia będą inwestycje polegające na wymianie starszych urządzeń zasilanych paliwami gazowymi na nowsze. Wykluczona ze wsparcia będzie również wymiana źródeł ciepła innych niż zasilanych paliwem stałym kopalnym na źródła gazowe. W szczególnie uzasadnionych przypadkach, gdy podłączenie do sieci ciepłowniczej i wykorzystanie innych rozwiązań OZE jest niewykonalne i osiągnięte zostanie znaczne zwiększenie efektywności energetycznej oraz gdy istnieją szczególnie pilne potrzeby dopuszcza się wsparcie na inwestycje w kotły spalające paliwa zawierające biomasę o wilgotności do 20%, zgodnie z uchwałami Sejmiku Województwa Pomorskiego w sprawie wprowadzenia na obszarze województwa pomorskiego, ograniczeń i zakazów w zakresie eksploatacji instalacji, w których następuje spalanie paliw (tzw. uchwały antysmogowe) i programami ochrony powietrza. Piece na biomasę powinny być wyposażone w automatyczny podajnik paliwa i nie posiadać możliwości zainstalowania rusztu awaryjnego.

W przypadku kotłowni wyposażonych w więcej niż jeden kocioł wykorzystujący paliwa stałe, wymiana musi dotyczyć wszystkich z nich.

Wsparte projekty muszą skutkować znaczną redukcją emisji gazów cieplarnianych w odniesieniu do istniejących instalacji, a także przyczyniać się do zmniejszenia emisji takich zanieczyszczeń powietrza, jak pył PM₁₀, pył PM_{2,5} oraz benzo(a)piren, jak również do znacznego zwiększenia oszczędności energii.

W zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków wspierane będą projekty, których celem jest osiągnięcie, przeciętnie, co najmniej renowacji o „średnim poziomie gruntowności” - zgodnie z definicją zawartą w zaleceniu Komisji (UE) 2019/786, oznaczającym od 30% do 60% oszczędności energii pierwotnej, z wyjątkiem zabytkowych budynków użyteczności publicznej.

Zakres rzeczowy wszystkich projektów dotyczących poprawy efektywności energetycznej budynków musi wynikać z przeprowadzonej uprzednio analizy możliwych rozwiązań w ramach sporządzanego obowiązkowo audytu energetycznego. Wybrany wariant realizacyjny musi uwzględniać kryterium kosztowe odnoszące się do uzyskanych efektów (np. redukcji zapotrzebowania na energię) w stosunku do nakładów finansowych.

Wsparcie bezzwrotne w odniesieniu do poprawy efektywności energetycznej budynków użyteczności publicznej będzie udzielane z uwagi na interes publiczny zgodnie z następującymi warunkami:

- a) warunkiem koniecznym jest posiadanie programów ochrony powietrza zgodnych z art. 23 dyrektywy 2008/50/WE oraz uchwał antysmogowych;
- b) zobowiązanie niewprowadzania do tych aktów zmian niekorzystnych z punktu widzenia ochrony powietrza w szczególności zmian polegających na łagodzeniu ograniczeń i zakazów w szczególności w zakresie eksploatacji instalacji lub odroczeniu terminów wejścia w życie tych ograniczeń i zakazów;
- c) zlokalizowanie na terenie gmin, których wskaźnik dochodów podatkowych (wskaźnik Gg), jest niższy od uśrednionej wartości dla regionu. Obiekty zlokalizowane w gminach, których wskaźnik Gg będzie wyższy od średniej wartości dla województwa będą wspierane przy pomocy dotacji warunkowej (art. 57 rozporządzenia 2021/1060), gdzie jednym z warunków koniecznych do

skorzystania z opcji dotacji warunkowej będzie minimalny próg oszczędności energii na każdym budynku poddanym termomodernizacji na poziomie nie niższym niż 40% energii pierwotnej; szczegółowe rozwiązanie określi Komitet Monitorujący FEP.

Preferowane będą projekty:

- 1) dostosowujące budynki do wymogów dla budynków zero- i plus-energetycznych,
- 2) wpisujące się w aktualne gminne projekty założeń lub założenia do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- 3) przewidujące zastosowanie instalacji OZE,
- 4) stanowiące element wyspy energetycznej,
- 5) dotyczące poprawy efektywności energetycznej budynków wpisanych do rejestru zabytków lub objętych ochroną konserwatorską obejmujące kompleksowy system zarządzania energią w tych budynkach,
- 6) uzgodnione w ramach ZPT.

W obszarze rozwoju systemów ciepłowniczych wspierany będzie:

- a) rozwój sieci ciepłowniczych lub chłodniczych wraz z magazynami ciepła – inwestycje do 5 MW mocy zamówionej,
- b) podłączenie do sieci ciepłowniczej lub gazowej obiektów, w których likwidowane są źródła na paliwa stałe (w tym niezbędna rozbudowa sieci ciepłowniczej oraz likwidacja źródeł ciepła),
- c) przebudowa lokalnych źródeł ciepła wykorzystujących paliwa stałe na źródła ciepła i/lub energii elektrycznej zasilane odnawialnymi źródłami energii oraz paliwami gazowymi (kogeneracja i trigeneracja w zdalaczynnych systemach ciepłowniczych) do 5 MWt i do 2 MWe mocy zamówionej.

W zakresie źródeł ciepła priorytetowo będą traktowane inwestycje wykorzystujące OZE. Przebudowa źródeł ciepła na gazowe będzie możliwa tylko w budynku lub w budynkach, w których wcześniej przeprowadzono ich termomodernizację. Przebudowa (w przypadkach uzasadnionych ekonomicznie) istniejących źródeł (w tym z wykorzystaniem wysokosprawnej kogeneracji) musi skutkować redukcją emisji gazów cieplarnianych o co najmniej 30% w porównaniu do stanu wyjściowego oraz minimalizacją innych zanieczyszczeń powietrza (w tym pyłu PM 10, pyłu PM 2,5 oraz benzo(a)pirenu). Możliwe będzie wsparcie wyłącznie nieefektywnych systemów ciepłowniczych, które w wyniku realizacji projektu spełnią wymagania dla systemów efektywnych. W obszarze rozwoju systemów ciepłowniczych nie przewiduje się wsparcia na wymianę indywidualnych pieców lub kotłów.

Preferowane będą projekty:

- 1) wpisujące się w aktualne gminne projekty założeń lub założenia do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- 2) wykorzystujące OZE,
- 3) kompleksowe, z zastosowaniem wysokosprawnej kogeneracji,
- 4) stanowiące element wyspy energetycznej,
- 5) uzgodnione w ramach ZPT.

Główne grupy docelowe

Właściciele oraz korzystający z budynków i infrastruktury objętej interwencją.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze ochrony środowiska (art. 37). Realizowane działania prowadzić będą do osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska i poprawy jego jakości, w zgodzie z innymi politykami Unii i zasadą zrównoważonego rozwoju.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności: zasadą korzystnego oddziaływania na klimat i środowisko (np. poprzez poprawę efektywności energetycznej budynków, co przyczyni się do zmniejszenia emisji gazów cieplarnianych) oraz zasadą spójności społecznej (w szczególności poprzez wsparcie obszarów zdegradowanych w ramach działań rewitalizacyjnych).

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach programu nie może być udzielone.

Ubóstwo energetyczne dotyka szczególnie osoby niezamożne, w tym osoby starsze, rodziców samotnie wychowujących dzieci, osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny wielodzietne.

W zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków, zwłaszcza mieszkalnych komunalnych, wsparcie obejmie m.in. osoby dotknięte lub narażone na zjawisko ubóstwa energetycznego. Także rozwój systemów ciepłowniczych będzie przyczyniał się do zmniejszania ww. zjawiska. Ponadto wspieranie inwestycji w zakresie poprawy efektywności energetycznej zmniejszy emisję gazów cieplarnianych oraz zanieczyszczeń powietrza, co wpłynie na zdrowie i długość życia mieszkańców i będzie ograniczać zjawisko wykluczenia społecznego i ubóstwa. Przewiduje się także wsparcie na promocję, doradztwo i podnoszenie wiedzy mieszkańców, przedsiębiorców i władz lokalnych w zakresie efektywności energetycznej.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach realizacji Celu przewiduje się zastosowanie instrumentu terytorialnego ZIT.

W zakresie poprawy efektywności energetycznej budynków objętych finansowaniem bezzwrotnym przewiduje się zastosowanie innych instrumentów terytorialnych – programów rewitalizacji (w tym zakresie interwencja w ramach Celu ma charakter wspomagający dla działań prowadzonych w Celu 5 (i)).

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na poprawie efektywności energetycznej budynków, rozwoju systemów ciepłowniczych i systemów oświetlenia zewnętrznego oraz promocji, doradztwa, podnoszenia świadomości i wiedzy mieszkańców, przedsiębiorców i JST w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE. W efekcie, realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym: Energia, w zakresie działania: 1. Usprawnienie wysiłków na rzecz efektywności energetycznej w regionie poprzez pogłębienie współpracy regionalnej.

Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Projekty w ramach FEP wpisywać się będą w zalecenia sformułowane w Sprawozdaniu krajowym – Polska 2019, dotyczące m.in. gruntownej termomodernizacji budynków publicznych i prywatnych oraz zastąpienia kotłów na paliwa kopalne instalacjami o niskim poziomie emisji dwutlenku węgla (w tym inwestycje w związaną z nimi infrastrukturę lub systemy ciepłownicze), któremu towarzyszyć będzie termomodernizacja budynków.

W ramach Celu przewiduje się możliwość współpracy, polegającej na włączeniu podmiotów z innych państw członkowskich UE lub spoza UE w realizację działań, w szczególności w obszarze podnoszenia świadomości i wiedzy mieszkańców, przedsiębiorców i JST w zakresie efektywności energetycznej i wykorzystania OZE.

W ww. obszarze nastąpi premiowanie projektów zawierających współpracę międzyregionalną lub transnarodową (np. w postaci preferencji), jednak jedynie w przypadku bezpośredniego wpływu tej współpracy na osiągnięcie rezultatów Celu.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027, Interreg Europa 2021-2027 – w zakresie transformacji energetycznej,
- Interreg Europa Środkowa 2021-2027, Horyzont Europa – w obszarze wspierania transformacji energetycznej dla neutralności klimatycznej,
- LIFE 2021-2027 – w zakresie przechodzenia na czystą energię.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W obszarze poprawy efektywności energetycznej zastosowane będą instrumenty finansowe z możliwością częściowego umorzenia (w szczególności w zależności od efektu energetycznego) we wszystkich rodzajach budynków za wyjątkiem wsparcia bezzwrotnego w odniesieniu do:

- 1) budynków użyteczności publicznej z uwagi na interes publiczny zgodnie z warunkami określonymi powyżej w opisie planowanych rodzajów działań,
- 2) budynków mieszkalnictwa komunalnego w związku z przeciwdziałaniem występowaniu zjawiska ubóstwa energetycznego,
- 3) obiektów wpisanych do rejestru zabytków lub objętych ochroną konserwatorską.

Wsparcie będzie udzielane w formie bezzwrotnej także w obszarze rozwoju nieefektywnych systemów ciepłowniczych, jak również promocji, podnoszenia świadomości i wiedzy w zakresie efektywności energetycznej, OZE i polityki klimatycznej UE.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO018	Przystępne cenowo i zrównoważone mieszkania o lepszej charakterystyce energetycznej	sztuki	200	1 600

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO023	Liczba zmodernizowanych energetycznie budynków	sztuki	0	350
2	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO019	Budynki publiczne o udoskonalonej charakterystyce energetycznej	m ²	0	210 000
2	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO024	Liczba zmodernizowanych indywidualnych źródeł ciepła	sztuki	60	840
2	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	11 000	137 400
2	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	sztuki	2	21

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRR010	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej i ciepłej	MWh/rok	0	2021	57 382	IZ FEP	
2	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRR011	Ilość zaoszczędzonej energii elektrycznej	MWh/rok	0	2021	4 550	IZ FEP	
2	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRR012	Ilość zaoszczędzonej energii cieplnej	MWh/rok	0	2021	52 832	IZ FEP	
2	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR026	Roczne zużycie energii pierwotnej (w tym: w przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkaniach, budynkach publicznych, przedsiębiorstwach, innych)	MWh/rok	121 521	2021	85 065	IZ FEP	
2	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR029	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO ₂ /rok	34 374	2020	13 089	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(i)	042	44 327 567
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(i)	044	29 337 393
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(i)	045	69 404 565
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(i)	054	1 000 000

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(i)	01	124 704 131
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(i)	03	13 099 585
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(i)	05	6 265 809

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(i)	03	104 507 716
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(i)	17	10 000 000
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(i)	33	29 561 809

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(i)	03	144 069 525

(ii) wspieranie energii odnawialnej zgodnie z dyrektywą (UE) 2018/2001, w tym z określonymi w niej kryteriami zrównoważonego rozwoju

Planowane rodzaje działań

W obszarze rozwój odnawialnych źródeł energii wspierana będzie budowa i rozbudowa odnawialnych źródeł energii w zakresie wytwarzania energii elektrycznej i/lub ciepłej, w tym z magazynami energii działającymi na potrzeby źródła OZE, ze szczególnym uwzględnieniem rozproszonej energetyki prosumenckiej wraz z przyłączeniem źródeł OZE do sieci energetycznych lub ciepłowniczych. Możliwa będzie również budowa magazynów energii działających na potrzeby już istniejących źródeł OZE, realizowana w ramach samodzielnych projektów.

Dofinansowywane będą również przedsięwzięcia polegające na organizowaniu i budowie klastrów energii, spółdzielni energetycznych oraz społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej. W ramach kompleksowych projektów możliwa także będzie budowa, rozbudowa lub przebudowa sieci wewnątrz klastrów energii, spółdzielni energetycznych oraz społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej.

W zakresie produkcji i wykorzystania biogazu wspierana będzie budowa instalacji służących do produkcji i wykorzystania biogazu wraz z systemami dystrybucji, kondycjonowania i zagospodarowania produktów ubocznych, w tym do produkcji nawozów. Możliwa będzie również

realizacja instalacji do oczyszczania biogazu w celu pozyskania biometanu oraz jego zatłaczania do sieci gazowej.

Wyklucza się wsparcie instalacji służących do zagospodarowania biomasy lub produkcji biogazu, które mogą być konkurencją dla rynku produkcji żywności. Wspierane projekty będą zgodne ze wszystkimi kryteriami wymienionymi w art. 29 dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/2001 z dnia 11 grudnia 2018 r. w sprawie promowania stosowania energii ze źródeł odnawialnych.

Interwencja w zakresie energetyki wodnej dotyczyć będzie wyłącznie przebudowy istniejących obiektów przy zapewnieniu drożności budowli dla przemieszczania się fauny wodnej. Projekty związane z energetyką wodną nie mogą powodować nieosiągnięcia dobrego stanu lub potencjału jednolitych części wód, nie mogą też pogarszać stanu lub potencjału jednolitych części wód oraz nie mogą mieć znaczącego wpływu na cele ochrony obszarów objętych siecią Natura 2000.

W zakresie wykorzystania energii słońca wspierane będą przede wszystkim systemy fotowoltaiczne.

Wyklucza się wsparcie systemów i instalacji zasilających niskotemperaturowe wewnętrzne instalacje grzewcze, zlokalizowanych w obiektach przyłączonych do lokalnej sieci ciepłowniczej.

W zakresie wytwarzania energii elektrycznej dofinansowywane będą źródła OZE o mocy:

- a) do 5 MWe dla biomasy,
- b) do 0,5 MWe dla biogazu.

W zakresie wytwarzania energii cieplnej dofinansowywane będą źródła OZE o mocy:

- a) do 5 MWt dla biomasy,
- b) do 0,5 MWt dla biogazu.

Pozostałe rodzaje OZE mogą być wspierane bez ograniczeń w zakresie mocy. Limity te nie dotyczą projektów realizowanych przez klastry energii, spółdzielnie energetyczne oraz społeczności energetyczne działające w zakresie energii odnawialnej, w tym w ramach wysp energetycznych, a także projektów parasolowych.

Preferowane będą projekty:

- 1) wpisujące się w aktualne gminne projekty założeń lub założenia do planów zaopatrzenia w ciepło, energię elektryczną i paliwa gazowe,
- 2) oparte na układach hybrydowych zasilanych przez co najmniej dwa, różne źródła energii odnawialnej,
- 3) w przypadku biogazowni, w ramach których przewidziano zagospodarowanie ciepła odpadowego, w tym przede wszystkim na potrzeby kondycjonowania pofermentu lub ukierunkowane na produkcję biometanu,
- 4) przedsięwzięcia realizowane przez klastry (w tym posiadające Certyfikat Pilotażowego Klastra Energii), spółdzielnie energetyczne i społeczności energetyczne działające w zakresie OZE,
- 5) obejmujące przebudowę lub rozbudowę i wykorzystanie lokalnej ciepłowni jako elementu wyspy energetycznej, przy zastosowaniu biomasy jako paliwa,
- 6) wykorzystujące do zaspokojenia potrzeb energetycznych biogaz (biometan),
- 7) uwzględniające wykorzystanie magazynów energii.

Uzupełniając, jako element szerszych projektów, wspierane będą działania edukacyjno-informacyjne dotyczące w szczególności korzyści z zastosowania OZE oraz promujące szersze wykorzystanie OZE.

Główne grupy docelowe

Właściciele oraz korzystający z infrastruktury objętej interwencją, a także odbiorcy wyprodukowanej energii ze źródeł odnawialnych.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze ochrony środowiska (art. 37). Realizowane działania prowadzić będą do osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska i poprawy jego jakości, w zgodzie z innymi politykami Unii i zasadą zrównoważonego rozwoju.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności: zasadą korzystnego oddziaływania na klimat i środowisko (w szczególności poprzez rozwój odnawialnych źródeł energii, co przyczyni się do zmniejszenia emisji zanieczyszczeń powietrza oraz gazów cieplarnianych) oraz zasady wspierania postaw obywatelskich (np. poprzez wsparcie dla rozwoju ruchu prosumenckiego). Przewiduje się także wsparcie na promocję, doradztwo i podnoszenie świadomości i wiedzy mieszkańców, przedsiębiorców i władz lokalnych w zakresie wykorzystania OZE.

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęta jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W ramach celu, przewiduje się wdrażanie instrumentu RLKS, poprzez który wspierani będą przede wszystkim prosumenci, w szczególności mieszkający na obszarach wiejskich, w tym osoby mniej zamożne, osoby starsze, rodzice samotnie wychowujący dzieci, osoby z niepełnosprawnościami oraz rodziny wielodzietne. Wspieranie inwestycji w zakresie rozwoju odnawialnych źródeł energii i magazynów energii zmniejszy emisję gazów cieplarnianych oraz zanieczyszczeń powietrza, co wpłynie na zdrowie i długość życia mieszkańców i będzie ograniczać zjawisko wykluczenia społecznego i ubóstwa.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach realizacji Celu przewiduje się zastosowanie instrumentu rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach związanych z rozwojem odnawialnych źródeł energii. W efekcie, realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym: Energia, w zakresie działania: 4. Zwiększenie udziału energii odnawialnej, w tym odnawialnej energetyki morskiej. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Projekty w ramach FEP wpisywać się będą w zalecenia sformułowane w Sprawozdaniu krajowym – Polska 2019, dotyczące m.in. zwiększania generacji rozproszonej z odnawialnych źródeł energii wraz z powiązaną infrastrukturą.

W ramach Celu przewiduje się możliwość współpracy, polegającej na włączeniu podmiotów z innych państw członkowskich UE lub spoza UE w realizację projektów, w szczególności w obszarze organizowania klastrów energii, spółdzielni energetycznych oraz społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej.

W ww. obszarze nastąpi premiowanie projektów zawierających współpracę międzyregionalną lub transnarodową (np. w postaci preferencji), jednak jedynie w przypadku bezpośredniego wpływu tej współpracy na osiągnięcie rezultatów Celu.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027 – w zakresie promowania energii odnawialnej przez inwestycje w moce wytwórcze,
- Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 – w zakresie transformacji energetycznej,
- Interreg Europa Środkowa 2021-2027 – w obszarze wspierania transformacji energetycznej dla neutralności klimatycznej,
- LIFE 2021-2027 – w zakresie przechodzenia na czystą energię,
- CEF 2021-2027 – w zakresie ułatwiania współpracy transgranicznej w dziedzinie energii, w tym energii odnawialnej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu w obszarze odnawialnych źródeł energii, w którym wsparcie ukierunkowane jest przede wszystkim na przedsięwzięcia generujące bezpośrednie oszczędności lub przychody ze sprzedaży, zastosowanie będą mieć instrumenty:

- 1) bezzwrotne w odniesieniu do przedsięwzięć realizowanych w ramach instrumentu rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, w zakresie magazynowania energii z OZE oraz rodzajów OZE, dla których brakuje systemów wsparcia operacyjnego lub gdy technologia OZE jest niewystarczająco dojrzała lub charakteryzuje się wyższym ryzykiem albo niższą rentownością;
- 2) finansowe w odniesieniu do pozostałych przedsięwzięć.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO022	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii odnawialnej (w tym: energii elektrycznej, energii ciepłej)	MW	0	36
2	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO026	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii elektrycznej ze źródeł OZE	MW	0	32
2	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO027	Dodatkowa zdolność wytwarzania energii ciepłej ze źródeł OZE	MW	0	4

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO033	Liczba jednostek wytwarzania energii elektrycznej i ciepłej z OZE	sztuki	0	50
2	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO097	Liczba wspartych społeczności energetycznych działających w zakresie energii odnawialnej	sztuki	0	9
2	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO208	Pojemność magazynów energii elektrycznej	MWh	0	2,2
2	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	6 400
2	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO080	Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	sztuki	0	15

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR032	Dodatkowa moc zainstalowana odnawialnych źródeł energii	MW	0	2021	32	IZ FEP	
2	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR031	Wytworzona energia odnawialna ogółem (w tym: energia elektryczna, energia ciepła)	MWh/rok	0	2021	38 091	IZ FEP	
2	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRR013	Ilość wytworzonej energii elektrycznej ze źródeł OZE	MWh/rok	0	2021	32 000	IZ FEP	
2	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRR014	Ilość wytworzonej energii cieplnej ze źródeł OZE	MWh/rok	0	2021	6 091	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	047	3 872 496

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	048	15 489 986
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	050	7 744 993
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	052	5 808 743

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	01	10 000 000
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	03	22 916 218

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	12	10 000 000
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	33	22 916 218

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	03	32 916 218

(iv) wspieranie przystosowania się do zmian klimatu i zapobiegania ryzyku związanemu z klęskami żywiołowymi i katastrofami, a także odporności, z uwzględnieniem podejścia ekosystemowego

Planowane rodzaje działań

W ramach celu szczegółowego wspierane będą przedsięwzięcia zwiększające poziom adaptacyjności oraz wzrost odporności na negatywne skutki zmian klimatu, w szczególności:

- zagospodarowanie wód opadowych i roztopowych wraz z rozwojem błękitno-zielonej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na naturze,
- działania zabezpieczające przed powodzią i suszą, zwłaszcza wspierające naturalną i małą retencję wodną,
- doskonalenie systemów monitorowania, wczesnego ostrzegania i prognozowania wystąpienia zagrożeń naturalnych, a także szybkiego reagowania i alarmowania oraz wzmacnianie służb ratowniczych,
- przedsięwzięcia edukacyjne dotyczące zmian klimatu i ochrony zasobów wodnych.

Wsparcie skierowane będzie do obszarów miast i miejscowości do 100 tys. mieszkańców z uwzględnieniem mechanizmów realizacji określonych w Kontrakcie Programowym. Interwencja będzie miała na celu zabezpieczenie ich z jednej strony przed, m.in. lokalnymi podtopieniami, a z drugiej przed skutkami długotrwałych upałów. Kluczowym rodzajem interwencji będą przedsięwzięcia dotyczące zagospodarowania wód opadowych i roztopowych, zwłaszcza w miejscu ich wystąpienia oraz rozwój błękitno-zielonej infrastruktury, bazujące przede wszystkim na rozwiązaniach opartych na naturze. Projekty obejmujące budowę systemów zbierania wód

opadowych i odprowadzanie ich do jednolitych części wód, powinny być realizowane wyłącznie w połączeniu z elementami, które mają na celu zatrzymanie wody w miejscu opadu, takimi jak błękitno-zielona infrastruktura. Wspierany będzie rozwój różnego rodzaju form mikroretencji, zbiorników retencyjnych, systemów infiltracyjnych, systemów sedymentacyjno-biofiltracyjnych oraz budowa lub rozbudowa powierzchni przepuszczalnych oraz przebudowa powierzchni nieprzepuszczalnych na dużych powierzchniach na przepuszczalne (np. na boiskach, parkingach, placach, podwórzach), których celem jest przede wszystkim zatrzymanie wód opadowych w miejscu opadu. Interwencja ukierunkowana także będzie na budowę lub rozbudowę indywidualnych i zbiorczych systemów zatrzymywania, zagospodarowania i wykorzystania wód opadowych i roztopowych tworzących element systemu retencji. Bardzo istotne w tym obszarze będą także przedsięwzięcia mające na celu zwiększanie powierzchni zieleni na terenach miast i wsi (np. parków, zieleńców, zieleni ulicznej, zieleni osiedlowej, zielonych podwórek, zielonych dachów i fasad budynków, ogrodów deszczowych, zielonych przystanków komunikacji miejskiej). W ramach Celu nie będą wspierane projekty związane z gospodarką ściekami komunalnymi. Projekty obejmujące budowę kanalizacji deszczowej będą wynikać z miejskich planów adaptacji do zmian klimatu lub innych dokumentów wskazujących na istnienie ryzyka powodziowego na obszarze objętym projektem.

Na zasadach określonych w Kontrakcie Programowym możliwe będzie, uzupełniające względem programu FENIKS, wsparcie dla projektów realizowanych w miastach i miejscowościach do 100 tys. mieszkańców, objętych strategią ZIT.

Zmniejszanie zagrożenia powodziowego, zarówno od strony rzek, jak i morza będzie realizowane wyłącznie poprzez przedsięwzięcia o lokalnej skali oddziaływania, wynikające z potrzeb jednostek samorządu terytorialnego. Możliwa będzie budowa, przebudowa, rozbudowa oraz odbudowa budowli przeciwpowodziowych tylko na obszarach wyznaczonych na mapach zagrożenia powodziowego (MZP) i mapach ryzyka powodziowego (MRP). Wspierane będą tylko projekty nie mające negatywnego wpływu na stan lub potencjał ekologiczny jednolitych części wód.

W zakresie przeciwdziałania suszy, w szczególności renaturyzacji obszarów od wód zależnych, wsparcie zostanie ukierunkowane na projekty o lokalnej skali oddziaływania dotyczące utrzymania i rozwijania naturalnej retencji, poprzez m.in. zachowanie i odtwarzanie lokalnych mokradł, torfowisk, śródpolnych oczek wodnych. Przewiduje się także wsparcie dla budowy zbiorników małej retencji wodnej. Wspierane będą tylko projekty realizowane przez podmioty inne niż podlegające/nadzorowane przez administrację centralną.

Nie będą wspierane projekty, które spowodują zastosowanie art. 4 ust. 7 dyrektywy 2000/60/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 października 2000 r. ustanawiającej ramy wspólnotowego działania w dziedzinie polityki wodnej.

W celu wzmocnienia odporności regionu na negatywne skutki zmian klimatu przewiduje się rozwijanie systemów monitorowania, wczesnego ostrzegania i prognozowania wystąpienia zagrożeń naturalnych, a także szybkiego reagowania. Wzmacniany będzie potencjał jednostek ochotniczych straży pożarnych włączonych do Krajowego Systemu Ratowniczo-Gaśniczego w celu prowadzenia akcji ratowniczych oraz usuwania skutków katastrof naturalnych lub awarii chemiczno-ekologicznych.

Wspierane będą ponadto projekty edukacyjne dotyczące zmian klimatu, m.in. konsekwencji, jakie mogą one powodować, a także sposobów przeciwdziałania i adaptacji do nich, w tym promowania właściwych postaw i zachowań, zarówno zmniejszających wpływ człowieka na klimat, jak i potrzebnych w momencie wystąpienia katastrofalnych zjawisk pochodzenia naturalnego oraz

z zakresu ochrony zasobów wodnych. Projekty edukacyjne swoim zasięgiem będą obejmowały maksymalnie obszar całego województwa pomorskiego.

Preferowane będą projekty uzgodnione w ramach ZPT.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy i inni użytkownicy korzystający ze wspartej infrastruktury oraz zasobów środowiska.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze ochrony środowiska (art. 37). Realizowane działania prowadzić będą do osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska i poprawy jego jakości, w zgodzie z innymi politykami Unii i zasadą zrównoważonego rozwoju.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności: zasadą korzystnego oddziaływania na klimat i środowisko (w szczególności poprzez działania adaptacyjne do zmian klimatu, a także wspieranie naturalnej retencji wodnej) oraz zasadą racjonalnego gospodarowania przestrzenią (np. poprzez zwiększanie terenów zieleni na obszarach miast i wsi).

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęta jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

Wspieranie inwestycji w zakresie wód opadowych i roztopowych, powiększania terenów zielonych oraz przeciwdziałania zagrożeniom związanym ze zmianami klimatycznymi wpłynie na zdrowie i długość życia mieszkańców i będzie ograniczać zjawisko wykluczenia społecznego. Ponadto bardziej efektywne gospodarowanie zasobami przyrodniczymi będzie zapobiegać wykluczeniu i marginalizacji tych obszarów, jak również sprzyjać tworzeniu przestrzeni publicznych bezpiecznych dla życia mieszkańców i odpornych na występowanie nowych zjawisk kryzysowych związanych ze zmianami klimatu.

Poprzez zastosowanie standardu dostępności architektonicznego, cyfrowego oraz informacyjno-promocyjnego, zielono-niebieska infrastruktura będzie odpowiadała na specyficzne potrzeby osób w niekorzystnej sytuacji.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach realizacji Celu przewiduje się zastosowanie instrumentu terytorialnego ZIT.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach zwiększających poziom adaptacyjności oraz wzrost odporności na negatywne skutki zmian klimatu. W efekcie, realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym: Biogospodarka, w zakresie działania: 1. Wzmocnienie roli i znaczenia biogospodarki dla osiągnięcia większego zrównoważenia,

produktywności i adaptacji do zmiany klimatu, a także odporności, w tym odporności ekosystemów na zmianę klimatu oraz w Obszarze Tematycznym: Bezpieczeństwo Cywilne, w zakresie działania:

1. Budowanie zdolności w zakresie zapobiegania, gotowości, reagowania i odbudowy w sytuacjach nadzwyczajnych i zarządzania kryzysowego. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Projekty w ramach FEP wpisywać się będą w zalecenia sformułowane w Sprawozdaniu krajowym – Polska 2019, dotyczące m.in. ochrony przed klęskami żywiołowymi i zapobieganie im, przy priorytetowym traktowaniu rozwiązań opartych na ekosystemach oraz wdrażania planów adaptacji miast do zmiany klimatu.

W ramach Celu przewiduje się możliwość współpracy, polegającej na włączeniu podmiotów z innych państw członkowskich UE lub spoza UE w realizację projektów, w szczególności w obszarach:

- wdrażania planów adaptacji do zmian klimatu,
- realizacji projektów edukacyjnych dotyczących zmian klimatu.

W ww. obszarze nastąpi premiowanie projektów zawierających współpracę międzyregionalną lub transnarodową (np. w postaci preferencji), jednak jedynie w przypadku bezpośredniego wpływu tej współpracy na osiągnięcie rezultatów Celu.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Interreg Europa Środkowa 2021-2027 – w obszarze zwiększania odporności na zmiany klimatu,
- Interreg Europa 2021-2027 – w obszarze działań na rzecz ochrony środowiska,
- LIFE 2021-2027 – w zakresie łagodzenia zmiany klimatu i przystosowanie się do niej,
- ESPON – w zakresie badań nad terytoriami neutralnymi dla klimatu.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Przedsięwzięcia planowane do wsparcia, co do zasady, nie mają charakteru dochodowego i nie generują oszczędności pozwalających na sfinansowanie kosztów finansowania zwrotnego, a dodatkowo korzyści z ich realizacji (w tym rozumiane jako nieponoszenie strat związanych z wystąpieniem suszy lub powodzi), obejmują ogół mieszkańców regionu. Przystosowanie do zmian klimatu, w tym poprawa gospodarki wodnej, ma znaczenie strategiczne dla bezpieczeństwa mieszkańców. Stąd, wsparcie w tym zakresie będzie udzielane w formie bezzwrotnej.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	(iv)	EFRR	Stabiej rozwinięty	PLRO044	Pojemność obiektów małej retencji	m ³	0	200 000
2	(iv)	EFRR	Stabiej rozwinięty	RCO026	Zielona infrastruktura wybudowana lub zmodernizowana w celu przystosowania się do zmian klimatu	ha	0	85

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO178	Liczba miast wspartych w zakresie adaptacji do zmian klimatu	sztuki	0	30
2	(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO024	Inwestycje w nowe lub zmodernizowane systemy monitorowania, gotowości, ostrzegania i reagowania w kontekście klęsk żywiołowych i katastrof w przypadku klęsk żywiołowych	EUR	274 000	2 740 000
2	(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	100 800
2	(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	sztuki	0	9

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR035	Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przeciwpowodziowej	osoby	0	2021	128 700	IZ FEP	
2	(iv)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR037	Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed klęskami żywiołowymi związanymi z klimatem (oprócz powodzi lub niekontrolowanych pożarów)	osoby	0	2021	15 300	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(iv)	058	23 882 734
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(iv)	060	17 185 780

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(iv)	01	41 068 514

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(iv)	03	29 787 668
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(iv)	33	11 280 846

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(iv)	03	41 068 514

(v) wspieranie bezpiecznego dostępu do wody, zrównoważonej gospodarki wodnej obejmującej zintegrowane zarządzanie wodą, a także odporności wodnej

Planowane rodzaje działań

W obszarze gospodarki ściekowej wspierane będą przedsięwzięcia dotyczące rozwoju zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz zagospodarowania osadów ściekowych w aglomeracjach o wielkości od 2 tys. do 15 tys. RLM wskazanych w aktualnie obowiązującym Krajowym Programie Oczyszczania Ścieków Komunalnych (KPOŚK), które nie osiągnęły zgodności z wymaganiami w zakresie: wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych, zapewnienia wydajności oczyszczalni dostosowanej do odbioru 100% ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji i wymaganych standardów oczyszczania ścieków przez oczyszczalnię określonymi w dyrektywie Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG). Priorytetowo będą wspierane aglomeracje ściekowe z przedziału od 10 tys. do 15 tys. RLM. W pierwszej kolejności realizowane będą inwestycje w aglomeracjach ściekowych między 10 tys. a 15 tys. RLM, wymagające dostosowania do wymogów dyrektywy 91/271/EWG. W dalszej kolejności wsparcie uzyskają aglomeracje między 2 tys. a 10 tys. RLM wymagające dostosowania do wymogów dyrektywy 91/271/EWG. Przesłanką do przystąpienia do przeprowadzenia naborów na projekty w aglomeracjach ściekowych z przedziału od 2 tys. do 10 tys. RLM będzie stworzenie możliwości realizacji potrzeb inwestycyjnych w aglomeracjach ściekowych z przedziału od 10 tys. do 15 tys. RLM.

W celu zabezpieczenia dostaw wody pitnej mieszkańcom gmin do 15 tys. mieszkańców możliwa będzie realizacja projektów dotyczących budowy, rozbudowy lub przebudowy systemów poboru, uzdatniania i magazynowania wody, w tym ograniczania strat wody oraz rozwoju technologii wodoszczędnych.

Wsparcie systemów zaopatrzenia w wodę polegających na ich budowie będzie dopuszczane w ograniczonym zakresie:

- a) jako uzupełniający element projektów dotyczących gospodarki ściekowej (wydatki na ten cel nie mogą przekroczyć 25% kosztów kwalifikowalnych projektu),

- b) jako samodzielne projekty, gdy na danym obszarze zapewniony jest sposób zagospodarowania ścieków zgodny z dyrektywą Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącą oczyszczania ścieków komunalnych (bądź taka zgodność zostanie uzyskana w wyniku zakończenia realizowanych już projektów).

Mając na uwadze potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa dostaw wody pitnej w długiej perspektywie czasowej, możliwe także będzie wsparcie projektów w zakresie monitoringu ilościowego i jakościowego wód podziemnych i powierzchniowych przeznaczonych do spożycia oraz prognozowania zagrożeń w wodach podziemnych.

Uzupełniając jako element projektów, wsparciem mogą zostać objęte rozwiązania z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym oraz sprzyjające adaptacji do zmian klimatu, w szczególności błękitno-zielona infrastruktura.

Preferowane będą projekty:

- 1) w zakresie gospodarki ściekowej całościowo rozwiązujące problem wyposażenia aglomeracji w system sieci kanalizacyjnej oraz właściwego poziomu oczyszczania ścieków komunalnych na obszarze danej aglomeracji,
- 2) w zakresie zaopatrzenia w wodę na obszarach jednolitych części wód podziemnych: JCWPd 12, JCWPd 14, JCWPd 15, JCWPd 16, JCWPd 17, JCWPd 30,
- 3) w zakresie zaopatrzenia w wodę na obszarach zagrożonych w stopniu silnym lub ekstremalnym wystąpieniem zjawiska suszy hydrologicznej lub hydrogeologicznej,
- 4) uzgodnione w ramach ZPT.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy i inni użytkownicy korzystający ze wspartej infrastruktury oraz zasobów środowiska.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze ochrony środowiska (art. 37). Realizowane działania prowadzić będą do osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska i poprawy jego jakości, w zgodzie z innymi politykami Unii i zasadą zrównoważonego rozwoju.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności: zasadą korzystnego oddziaływania na klimat i środowisko (w szczególności poprzez działania skoncentrowane na rozwoju systemów zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych).

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

Interwencja sprzyjać będzie poprawie warunków dla zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych, zwłaszcza mieszkańców obszarów wiejskich oraz małych miast, poprzez dostęp do wysokiej jakości wody do spożycia oraz efektywnego oczyszczania ścieków komunalnych. Działanie będzie miało wpływ na poprawę jakości życia i zdrowia mieszkańców, w tym osób mniej zamożnych, seniorów,

rodziców samotnie wychowujących dzieci, osób z niepełnosprawnościami oraz rodzin wielodzietnych, a tym samym przyczyni się do ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego i ubóstwa. Nastąpi to także dzięki wsparciu inwestycji, których celem jest ograniczenie strat wody oraz awaryjności systemów wodociągowych.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

W zakresie gospodarki ściekowej Interwencja będzie prowadzona na obszarach aglomeracji ściekowych o wielkości od 2 tys. do 15 tys. RLM wskazanych w aktualnie obowiązującym KPOŚK, natomiast w zakresie zaopatrzenia w wodę w gminach do 15 tys. mieszkańców.

W ramach Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach rozwojowych w obszarach zagospodarowania ścieków komunalnych i zabezpieczenia dostaw wody pitnej mieszkańcom, a także w zakresie monitoringu ilościowego i jakościowego wód podziemnych i powierzchniowych przeznaczonych do spożycia oraz prognozowania zagrożeń w wodach podziemnych. W efekcie, realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym: Biogeny, w zakresie działania: 2. Zmniejszenie emisji substancji biogennych z obszarów miejskich i innych źródeł punktowych. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Projekty w ramach FEP wpisywać się będą w zalecenia sformułowane w Sprawozdaniu krajowym – Polska 2019, dotyczące m.in. dalszego rozwoju systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych w aglomeracjach powyżej 10 000 mieszkańców, z myślą o przyczynieniu się do realizacji strategii UE dla regionu Morza Bałtyckiego, a także inwestycji w efektywność wykorzystania wody.

W ramach Celu przewiduje się możliwość współpracy, polegającej na włączeniu podmiotów z innych państw członkowskich UE lub spoza UE w realizację projektów, w szczególności w obszarze monitoringu ilościowego i jakościowego wód podziemnych i powierzchniowych przeznaczonych do spożycia oraz prognozowania zagrożeń w wodach podziemnych.

W ww. obszarze nastąpi premiowanie projektów zawierających współpracę międzyregionalną lub transnarodową (np. w postaci preferencji), jednak jedynie w przypadku bezpośredniego wpływu tej współpracy na osiągnięcie rezultatów Celu.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027 – w zakresie promowania oszczędnego gospodarowania wodą,
- Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 – w zakresie wspierania zrównoważonych zasobów wody,
- Horyzont Europa - w zakresie ochrony zasobów naturalnych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Zważywszy na fakt, że jest to infrastruktura krytyczna dla zdrowia i dobrostanu mieszkańców oraz stanu środowiska naturalnego oraz w znacznej części obszary o niskiej gęstości zaludnienia, wsparcie zwrotne nie jest uzasadnione.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO030	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	km	0	110
2	(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO031	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków	km	0	18
2	(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO032	Wydajność nowo wybudowanych lub zmodernizowanych instalacji oczyszczania ścieków	RLM	0	31 000

Tabela 2. Wskaźnik rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR041	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	osoby	0	2021	22 000	IZ FEP	
2	(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR042	Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia	osoby	0	2021	1 250	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(v)	062	6 376 087

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(v)	065	11 273 737

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(v)	01	17 649 824

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(v)	33	17 649 824

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(v)	03	17 649 824

(vi) wspieranie transformacji w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym i gospodarki zasobooszczędnej

Planowane rodzaje działań

W obszarze promowania przejścia do gospodarki o obiegu zamkniętym i efektywnie korzystającej z zasobów wspierane będą projekty mające na celu zapobieganie powstawaniu odpadów, przygotowanie do ponownego użycia oraz stworzenie warunków do maksymalizacji skali recyklingu w sektorze komunalnym oraz w mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach.

Wdrażanie gospodarki odpadami zgodnej z hierarchią sposobów postępowania z odpadami w sektorze komunalnym będzie się koncentrowało na:

- tworzeniu centrów ponownego wykorzystania i napraw, w tym wymiany zużytych urządzeń i sprzętu domowego,
- budowie lub rozbudowie systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych, w tym odpadów ulegających biodegradacji,
- budowie lub rozbudowie punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK),
- budowie lub rozbudowie instalacji przygotowania odpadów komunalnych do procesów recyklingu (możliwa będzie m.in. przebudowa instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania odpadów komunalnych wyłącznie w celu poprawy efektywności procesów przygotowania odpadów do recyklingu),
- budowie lub rozbudowie instalacji recyklingu odpadów,
- budowie lub przebudowie instalacji do zagospodarowania odpadów ulegających biodegradacji w procesach kompostowania lub fermentacji,
- zapobieganiu powstawaniu odpadów żywności, w szczególności przez wykorzystanie niesprzedanych produktów spożywczych lub produktów o krótkim terminie przydatności do spożycia, o zasięgu niewykraczającym poza obszar województwa pomorskiego, z uwzględnieniem komplementarności z działaniami prowadzonymi na poziomie krajowym w programach FENIKS oraz FEPŻ.

W zakresie transformacji do gospodarki o obiegu zamkniętym w mikro-, małych i średnich przedsiębiorstwach udzielane wsparcie będzie zgodne z zasadą optymalizacji wykorzystania surowców poprzez utrzymywanie produktów, komponentów i materiałów w obiegu, z zachowaniem ich najwyższej użyteczności. Interwencja zostanie ukierunkowana przede wszystkim na:

- a) poprawę efektywności gospodarowania zasobami poprzez zapobieganie powstawaniu odpadów i ponowne użycie odpadów,
- b) rozwój modeli biznesowych opartych na ekoprojektowaniu uwzględniającym cały cykl życia produktu,
- c) wykorzystanie w procesach produkcji materiałów przyjaznych środowisku, nadających się do ponownego użycia i recyklingu,
- d) kaskadowe wykorzystanie biomasy,
- e) zwiększanie trwałości produktów,
- f) wspólne użytkowanie produktów,
- g) ponowne użycie, regenerację i odświeżanie produktów,
- h) recykling odpadów.

Wspierane będą również inwestycje i rozwiązania organizacyjne (w tym wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego) służące redukcji wodo-, transporto- i energochłonności procesów produkcyjnych oraz budynków przedsiębiorstw, m.in. dzięki zastosowaniu ekoinnowacji, rozwiązań służących poprawie efektywności energetycznej oraz wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii. Zakres dofinansowywanych działań dotyczących poprawy efektywności energetycznej budynków przedsiębiorstw musi wynikać z przeprowadzonego audytu energetycznego.

Uzupełniając jako element projektów, wsparciem mogą zostać objęte rozwiązania sprzyjające adaptacji do zmian klimatu, w szczególności błękitno-zielona infrastruktura.

Ponadto, uzupełniając jako element szerszych projektów, wspierane będą działania edukacyjno-informacyjne podnoszące poziom wiedzy i kompetencji mieszkańców, pracowników jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstw w zakresie gospodarki o obiegu zamkniętym.

Wspierane będzie także opracowywanie dokumentów planistycznych związanych z wdrażaniem gospodarki o obiegu zamkniętym oraz strategii „zero waste” na poziomie lokalnym i regionalnym.

W odniesieniu do zagospodarowania odpadów komunalnych wspierane będą przede wszystkim projekty, których celem jest przyczynienie się do osiągnięcia poziomów przygotowania do ponownego użycia i recyklingu odpadów komunalnych określonych w dyrektywie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2018/851 z dnia 30 maja 2018 r. zmieniającej dyrektywę 2008/98/WE w sprawie odpadów.

W zakresie budowy, rozbudowy lub przebudowy instalacji przeznaczonych do przetwarzania odpadów komunalnych finansowane mogą być wyłącznie projekty ujęte w planie inwestycyjnym stanowiącym załącznik do obowiązującego planu gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego.

Warunek ujęcia projektu w planie inwestycyjnym stanowiącym załącznik do obowiązującego planu gospodarki odpadami dla województwa pomorskiego nie dotyczy instalacji do recyklingu odpadów.

Na projekty dot. budowy lub rozbudowy instalacji przygotowania odpadów komunalnych do procesów recyklingu, w tym przebudowy instalacji mechaniczno-biologicznego przetwarzania

odpadów komunalnych wyłącznie w celu poprawy efektywności procesów przygotowania odpadów do recyklingu przeznaczone może zostać maksymalnie 25% alokacji celu szczegółowego.

Ze wsparcia wyłączone będą inwestycje służące zwiększeniu przepustowości obiektów przetwarzania odpadów resztkowych za wyjątkiem inwestycji w technologie odzyskiwania materiałów z odpadów resztkowych do celów gospodarki o obiegu zamkniętym. Odpady resztkowe należy rozumieć głównie jako odpady komunalne, które nie są zbierane selektywnie i pozostałości po przetwarzaniu odpadów.

Projekty związane z selektywnym zbieraniem odpadów komunalnych, w szczególności dotyczące PSZOK, będą wspierane z uwzględnieniem mechanizmów realizacji określonych w Kontrakcie Programowym.

Preferowane będą projekty:

- 1) dotyczące zapobiegania powstawaniu odpadów i przygotowania ich do ponownego użycia,
- 2) wspierające rozwój i upowszechnianie modeli produkcji i konsumpcji ukierunkowanych na jak najniższe zużycie zasobów,
- 3) uzgodnione w ramach ZPT.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy i inni użytkownicy korzystający ze wspartej infrastruktury oraz zasobów środowiska.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze ochrony środowiska (art. 37). Realizowane działania prowadzić będą do osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska i poprawy jego jakości, w zgodzie z innymi politykami Unii i zasadą zrównoważonego rozwoju.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności: zasadą korzystnego oddziaływania na klimat i środowisko (np. poprzez rozwój systemów selektywnego zbierania odpadów komunalnych) oraz zasadą transformacji w kierunku GOZ (m.in. poprzez wsparcie centrów ponownego wykorzystania i napraw, zapobieganie marnotrawienia żywności czy inwestycje w przedsiębiorstwach).

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

Interwencja adresowana będzie m.in. do osób wykluczonych oraz znajdujących się w trudnej sytuacji materialnej, w tym seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Zapobieganie powstawaniu odpadów żywności będzie możliwe poprzez kierowanie ich do banków żywności i organizacji pozarządowych, które będą przekazywać żywność osobom potrzebującym. Taki sam cel będzie osiągany poprzez tworzenie centrów ponownego wykorzystania i napraw, w tym wymiany zużytych urządzeń i sprzętu domowego, co przyczyni się do ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego i ubóstwa. Działania edukacyjne dotyczące sposobów zapobiegania powstawaniu odpadów oraz GOZ zwiększą świadomość w zakresie zrównoważonej konsumpcji i przyczynią się do zmniejszenia ubóstwa,

a korzystanie z tych samych produktów w ramach ich współdzielenia będzie pozytywnie wpływać na sytuację materialną grup wrażliwych.

Szczegółne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Interwencja w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach wspierających przechodzenie do modelu GOZ i efektywnie korzystającej z zasobów. W efekcie, realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym: Biogospodarka, w zakresie działania:

3. Wzmocnienie wielokrotnego wykorzystania zasobów poprzez podejście przekrojowe i międzysektorowe w celu uwolnienia potencjału i przyspieszenia rozwoju zrównoważonej biogospodarki o obiegu zamkniętym. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Projekty w ramach FEP wpisywać się będą w zalecenia sformułowane w Sprawozdaniu krajowym – Polska 2019, dotyczące wspierania przejścia na gospodarkę o obiegu zamkniętym, w szczególności poprzez wspieranie recyklingu odpadów komunalnych i efektywnego gospodarowania zasobami w MŚP oraz podnoszenie świadomości mieszkańców oraz MŚP w celu wywoływania zmiany ich zachowań.

W ramach Celu przewiduje się możliwość współpracy, polegającej na włączeniu podmiotów z innych państw członkowskich UE lub spoza UE w realizację projektów, w szczególności w obszarach:

- transformacji do modelu GOZ w przedsiębiorstwach,
- realizacji działań edukacyjnych podnoszących poziom wiedzy i kompetencji mieszkańców, pracowników JST oraz przedsiębiorstw w zakresie GOZ.

W ww. obszarze nastąpi premiowanie projektów zawierających współpracę międzyregionalną lub transnarodową (np. w postaci preferencji), jednak jedynie w przypadku bezpośredniego wpływu tej współpracy na osiągnięcie rezultatów Celu.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027 – w zakresie przechodzenia do GOZ, poprzez działania w sektorze gospodarki odpadami i efektywnego gospodarowania zasobami,
- Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, Interreg Europa Środkowa 2021-2027, Interreg Europa 2021-2027, LIFE 2021-2027 – w zakresie rozwoju GOZ,
- URBACT 2021-2027 – w zakresie kształtowania postaw zgodnych z polityką GOZ na terenach miejskich.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu przewiduje się wykorzystanie instrumentów:

- 1) finansowych – w obszarze modernizacji i transformacji przedsiębiorstw w kierunku gospodarki o obiegu zamkniętym, w tym przedsięwzięć zmierzających do ograniczania odpadów

materiałowych w przedsiębiorstwach lub zmniejszania materiałochłonności w procesie produkcji. Wspierane będą również inwestycje i rozwiązania organizacyjne (w tym wdrażanie systemów zarządzania środowiskowego) służące redukcji wodo-, transporto- i energochłonności procesów produkcyjnych oraz budynków przedsiębiorstw.

- 2) bezzwrotnych – w pozostałych obszarach gospodarki odpadami, gdzie mogą wystąpić przedsięwzięcia generujące strumień przychodów (systemy selektywnego zbierania odpadów komunalnych), jednakże stosunkowo mała liczba takich przedsięwzięć oraz niewystarczająca skala generowanych przychodów powoduje, iż ich realizacja z rynkowego punktu widzenia nie jest możliwa.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO060	Liczba wspartych punktów selektywnego zbierania odpadów komunalnych (PSZOK)	sztuki	0	20
2	(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO034	Dodatkowe zdolności w zakresie recyklingu odpadów	tony/rok	0	12 000
2	(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO107	Inwestycje w obiekty do selektywnego zbierania odpadów	EUR	969 163	9 691 630
2	(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO003	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem z instrumentów finansowych	przedsiębiorstwa	60	230

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR103	Odpady zbierane selektywnie	tony/rok	0	2020	4 545	IZ FEP	
2	(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR047	Odpady poddane recyklingowi	tony/rok	0	2020	10 000	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(vi)	040	4 850 638
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(vi)	067	18 127 709
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(vi)	075	14 551 913

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(vi)	01	18 127 709
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(vi)	03	19 402 551

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(vi)	33	37 530 260

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(vi)	03	37 530 260

(vii) wzmacnianie ochrony i zachowania przyrody, różnorodności biologicznej oraz zielonej infrastruktury, w tym na obszarach miejskich, oraz ograniczanie wszelkich rodzajów zanieczyszczenia

Planowane rodzaje działań

W obszarze różnorodności biologicznej i krajobrazu wspierane będą projekty mające na celu:

- poprawę stanu cennych gatunków i ich siedlisk oraz ochronę ekosystemów,
- ochronę wód i ekosystemów od wód zależnych, w szczególności jezior,
- ochronę i przywracanie walorów przyrodniczo-krajobrazowych w szczególności na obszarach objętych formami ochrony przyrody oraz terenach zurbanizowanych.

Wsparcie będzie realizowane w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP i zostanie ukierunkowane na wdrażanie zapisów planów ochrony parków krajobrazowych. Możliwe będzie wsparcie działań wynikających z planów zadań ochronnych lub planów ochrony obszarów Natura 2000, w tym na obszarach pokrywających się z obszarami parków krajobrazowych oraz wdrażanie zapisów planów ochrony rezerwatów przyrody pokrywających się z obszarami parków krajobrazowych na zasadach komplementarności z programem krajowym. Możliwa będzie także aktualizacja planów ochrony parków krajobrazowych. Działania z zakresu ochrony przyrody będą również realizowane na obszarach chronionego krajobrazu, na obszarach użytków ekologicznych oraz w obrębie korytarzy ekologicznych, co będzie prowadzić do ograniczenia degradacji środowiska, przeciwdziałać utracie zasobów różnorodności biologicznej oraz wzmacniać spójność i ciągłość struktury ekologicznej województwa. Dofinansowanie będą mogły także uzyskać przedsięwzięcia dotyczące poprawy stanu cennych gatunków i siedlisk przyrodniczych, w tym ochrony ekosystemu strefy przybrzeżnej Morza Bałtyckiego.

Na terenach wymienionych powyżej wspierana będzie w szczególności:

- ochrona zagrożonych gatunków, siedlisk przyrodniczych i ekotonów,
- opracowanie i wdrożenie programów odtwarzania i renaturalizacji ekosystemów,
- przywracanie właściwego składu gatunkowego siedlisk przyrodniczych leśnych,
- eliminacja obcych gatunków inwazyjnych,
- budowa lub przebudowa przepustów i przejść dla zwierząt.

Interwencja w zakresie ochrony wód i ekosystemów od wód zależnych, w szczególności jezior zostanie ukierunkowana na urządzenie i zagospodarowanie terenów wokół rzek, jezior i zbiorników wodnych w celu ograniczenia spływu zanieczyszczeń powierzchniowych i antropopresji oraz wspieranie działań w zlewni bezpośredniej jeziora, mających na celu ochronę ekosystemu tego jeziora. W szczególnie uzasadnionych przypadkach jako element uzupełniający kompleksowych projektów:

- a) mających na celu ochronę cennych siedlisk wodnych, w tym jezior wrażliwych na eutrofizację, w szczególności jezior lobeliowych, związanych z potwierdzoną koniecznością redukcji bezpośredniego, znaczącego negatywnego wpływu ścieków bytowych na jakość wód w jeziorach,
- b) ukierunkowanych na poprawę jakości wód jezior stanowiących JCWP zagrożone nieosiągnięciem celów środowiskowych, ze względu na zanieczyszczenia komunalne,
- c) dotyczących rekultywacji jezior,

dopuszcza się, budowę lub rozbudowę systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków poza obszarami aglomeracji wyznaczonymi w KPOŚK, z alokacją w wysokości 1,0 mln EUR.

Wsparcie zostanie skierowane również na ochronę obszarów podmokłych, przede wszystkim torfowisk. W tym zakresie finansowane będą mogły być działania, których głównym celem jest ochrona przyrody. Mogą to być zarówno działania renaturalizacyjne, jak i rozwój małej infrastruktury chroniącej obszary podmokłe, jak np. kładki nad torfowiskami czy odtwarzanie małych urządzeń wodnych zatrzymujących wodę na torfowisku, a także na działania wpływające na ograniczenie dopływu zanieczyszczeń, np. poprzez tworzenie stref buforowych.

Uzupełniająco możliwa będzie także realizacja projektów dotyczących:

- a) wsparcia infrastruktury turystycznej na obszarach chronionych, które będzie ograniczone do inwestycji służących wyłącznie ochronie środowiska naturalnego, poprzez skanalizowanie ruchu turystycznego oraz zapewnienie ograniczenia degradacji środowiska przyrodniczego w miejscach przemieszczania się i wypoczynku osób zwiedzających,
- b) tworzenia i rozwoju ośrodków pomocy i rehabilitacji dzikich zwierząt,
- c) przywracania, ochrony i wzmacniania różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich, w oparciu przede wszystkim o gatunki rodzime,
- d) rekultywacji terenów zdegradowanych w wyniku składowania odpadów w miejscach na ten cel nieprzeznaczonych na terenach będących we władaniu jednostek samorządu terytorialnego lub ich związków. Rekultywacja powinna prowadzić w pierwszej kolejności do przeznaczenia terenu na cele przyrodnicze lub społeczne oraz zagospodarowania terenów zieleni miejskiej. Wsparcie może zostać udzielone w przypadkach, gdy podmiot odpowiedzialny za degradację terenu lub nielegalne składowanie odpadów nie może zostać zidentyfikowany lub nie może być odpowiedzialny za finansowanie rekultywacji zgodnie z zasadą „zanieczyszczający płaci” oraz dyrektywą 2004/35/WE Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 21 kwietnia 2004 r. w sprawie odpowiedzialności za środowisko w odniesieniu do zapobiegania i zaradzania szkodom wyrządzonym środowisku naturalnemu.

Inwestycje, które nie przyczyniają się do ochrony, odnowy oraz zrównoważonego użytkowania obszarów chronionych, takie jak np. parkingi czy drogi dojazdowe, nie będą kwalifikowalne w celu szczegółowym 2 (vii).

Na wsparcie projektów infrastrukturalnych niezwiązanych bezpośrednio z ochroną siedlisk i gatunków chronionych, takich jak ośrodki pomocy i rehabilitacji dzikich zwierząt, czy elementów

infrastruktury turystyczno-rekreacyjnej w ramach projektów dotyczących przywracania, ochrony i wzmacniania różnorodności biologicznej na obszarach miejskich i pozamiejskich oraz infrastruktury związanej z kanalizowaniem ruchu turystycznego, zostanie skierowane maksymalnie 30% alokacji przeznaczonej na cel szczegółowy 2 (vii).

Uzupełniając, jako element szerszych projektów, wspierane będą działania edukacyjno-informacyjne podnoszące poziom wiedzy i kompetencji mieszkańców, pracowników jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstw w zakresie ochrony i zachowania przyrody, w tym zagrożonych gatunków, różnorodności biologicznej oraz ochrony wód i ekosystemów od wód zależnych.

Preferowane będą projekty:

- 1) realizowane na obszarach Natura 2000,
- 2) realizowane na obszarach wpisujących się w strukturę korytarzy ekologicznych wg Planu zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego,
- 3) realizowane na obszarach krajobrazów priorytetowych wyznaczonych w audycie krajobrazowym dla województwa pomorskiego,
- 4) uzgodnione w ramach ZPT.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy i inni korzystający z zasobów środowiska.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze ochrony środowiska (art. 37). Realizowane działania prowadzić będą do osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska i poprawy jego jakości, w zgodzie z innymi politykami Unii i zasadą zrównoważonego rozwoju.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności: zasadą korzystnego oddziaływania na klimat i środowisko (w szczególności poprzez działania ukierunkowane na ochronę i wzmacnianie różnorodności biologicznej) oraz zasadą racjonalnego gospodarowania przestrzenią (np. poprzez wdrażanie zapisów planów ochrony parków krajobrazowych).

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

Działania edukacyjne podnoszące poziom wiedzy i kompetencji mieszkańców, pracowników jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstw w zakresie ochrony i zachowania przyrody, w tym zagrożonych gatunków, różnorodności biologicznej oraz ochrony wód i ekosystemów od wód zależnych będą uwzględniały potrzeby różnych grup odbiorców, w tym seniorów i osób z niepełnosprawnościami. Działania informacyjne będą realizowane z zachowaniem standardów dostępności, z wykorzystaniem różnorodnych form i kanałów komunikacji, w celu dotarcia do możliwie największej liczby mieszkańców, a usługi oraz produkty projektów np. strony internetowe

i materiały informacyjne, będą dostępne dla szerokiego grona odbiorców, w tym dla osób z niepełnosprawnościami.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach realizacji Celu przewiduje się zastosowanie instrumentu terytorialnego ZIT.

W ramach realizacji Celu przewiduje się zastosowanie instrumentu rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach ochronnych oraz poprawiających stan różnorodności biologicznej i krajobrazu.

W ramach Celu przewiduje się możliwość współpracy, polegającej na włączeniu podmiotów z innych państw członkowskich UE lub spoza UE w realizację działań, w szczególności w obszarze realizacji projektów edukacyjnych podnoszących poziom wiedzy i kompetencji mieszkańców, pracowników jednostek samorządu terytorialnego oraz przedsiębiorstw w zakresie ochrony i zachowania przyrody, w tym zagrożonych gatunków, różnorodności biologicznej oraz ochrony wód i ekosystemów od wód zależnych.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Interreg Europa Środkowa 2021-2027, Interreg Europa 2021-2027 – w obszarze ochrony środowiska,
- URBACT 2021-2027 – w obszarze ochrony krajobrazu i różnorodności biologicznej na obszarach miejskich,
- LIFE 2021-2027 – w zakresie ochrony oraz poprawy stanu przyrody i różnorodności biologicznej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych (wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności).

Jest to obszar bardzo ważny dla poprawy stanu środowiska naturalnego i zachowania walorów środowiskowych dla przyszłych pokoleń. Przedsięwzięcia te nie są możliwe z rynkowego punktu widzenia. Stąd, wsparcie będzie udzielane w formie bezzwrotnej.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO070	Powierzchnia siedlisk wspieranych w celu uzyskania lepszego statusu ochrony	ha	0	1 000

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
2	(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO036	Zielona infrastruktura objęta wsparciem do celów innych niż przystosowanie się do zmian klimatu	ha	0	76
2	(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO072	Powierzchnia parków krajobrazowych objętych wsparciem w ramach realizacji zadań objętych planami ochrony	ha	0	504
2	(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	102 700
2	(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	sztuki	0	8
2	(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO080	Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	sztuki	0	15

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
2	(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR095	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	osoby	0	2020	186 800	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(vii)	065	1 000 000
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(vii)	078	2 799 652
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(vii)	079	9 081 249

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(vii)	01	12 880 901

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(vii)	03	4 218 901
2	EFRR	słabiej rozwinięty	(vii)	12	5 000 000
2	EFRR	Słabiej rozwinięty	(vii)	33	3 662 000

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
2	EFRR	Słabiej rozwinięty	(vii)	03	12 880 901

3. Fundusze europejskie dla mobilnego Pomorza

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ✓ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS

(viii) wspieranie zrównoważonej multimodalnej mobilności miejskiej jako elementu transformacji w kierunku gospodarki zeroemisyjnej

Planowane rodzaje działań

Wspierane będą działania prowadzące do wzrostu znaczenia zrównoważonej zbiorowej i indywidualnej mobilności miejskiej, realizowane w miastach i ich obszarach funkcjonalnych. Przedmiotem interwencji będą wyłącznie inwestycje zgodne z zapisami Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie mobilności i komunikacji.

Inwestycje objęte wsparciem będą zgodne z odpowiednim Planem Zrównoważonej Mobilności Miejskiej (SUMP) lub innym dokumentem planowania mobilności przyjętym na obszarze, w którym realizowana jest inwestycja – zgodnie z właściwymi wymogami Umowy Partnerstwa. W przypadku wymogu przyjęcia SUMP, wymóg ten będzie uznany za spełniony, jeżeli plan ten:

1. będzie obejmował właściwy miejski obszar funkcjonalny;
2. będzie zgodny z wymogami SUMP określonymi we właściwym Komunikacie Komisji dotyczącym SUMP oraz rozporządzeniem UE w sprawie sieci TEN-T;
3. będzie przyjęty przez organ właściwy terytorialnie oraz rzeczowo, w formie zapewniającej praktyczną realizację SUMP.

W obszarze interwencji przewiduje się:

- a) rozwój infrastruktury transportu publicznego obejmujący inwestycje w węzły integrujące podsystemy transportu zbiorowego (kolejowego, tramwajowego, autobusowego, trolejbusowego):
 - istniejące wraz z uzupełnieniem niezbędnej infrastruktury dostępowej,
 - nowe, zlokalizowane poza obszarami centralnymi miast (w tym infrastruktura P&R), wraz z niezbędną infrastrukturą dostępową,
- b) rozwój linii autobusowych trolejbusowych oraz tramwajowych (z wyłączeniem inwestycji w przebudowę lub rozbudowę sieci drogowej wykorzystywanej dla indywidualnego ruchu samochodowego),
- c) rozwój infrastruktury dla transportu niezmotoryzowanego obejmujący inwestycję w drogi rowerowe, ciągi piesze i pieszo-rowerowe, rozwój systemów bike-sharingowych,
- d) zakup zero i niskoemisyjnego taboru publicznego transportu zbiorowego obejmującego: autobusy, tramwaje, trolejbusy oraz inne środki komunikacji. Pojazdy niskoemisyjne muszą spełniać wymogi

dla ekologicznie czystych pojazdów w rozumieniu dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady 2009/33/WE,

- e) rozwój infrastruktury ładowania i tankowania pojazdów zeroemisyjnych zapewniającej niedyskryminacyjny dostęp dla wszystkich użytkowników (w przypadku infrastruktury dla użytkowników indywidualnych) – jeżeli nie ma możliwości finansowania inwestycji ze źródeł prywatnych,
- f) cyfryzację transportu miejskiego, w ramach której przewiduje się wspieranie przedsięwzięć poprawiających funkcjonowanie, konkurencyjność i bezpieczeństwo publicznego transportu zbiorowego w tym: ITS, systemy organizacji przewozów, systemy informacji pasażerskiej, aplikacje planowania podróży,

Uzupełniając, jak element szerszych projektów, wspierane będą działania edukacyjno-informacyjne dotyczące racjonalnych zachowań transportowych, prowadzące do ograniczenia popytu na transport, wzrostu bezpieczeństwa i obniżenia negatywnego wpływu sektora transportu na środowisko.

Wsparcie nie będą objęte inwestycje w infrastrukturę drogową wykorzystywaną do ruchu pojazdów samochodowych niewykorzystywanych w transporcie publicznym, z wyjątkiem narzędzi cyfrowych, obiektów „park&ride” i środków ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa niechronionych użytkowników dróg (w tym pieszych i rowerzystów).

Wszystkie działania w obszarze transportu miejskiego zarówno w zakresie infrastruktury, jak i taboru będą zapewniać dostępność dla osób o ograniczonej mobilności oraz z niepełnosprawnościami.

Preferowane będą projekty:

- powiązane z wprowadzaniem integracji taryfowej oraz wdrażaniem koncepcji „Mobilność jako usługa” (MaaS),
- uzgodnione w ramach ZPT.

Interwencja w zakresie zwiększania dostępności regionalnego transportu kolejowego w województwie pomorskim poprzez integrację z transportem lokalnym (budowa i wdrożenie elektronicznej platformy zintegrowanych usług mobilności) realizowana będzie w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP.

Główne grupy docelowe

Użytkownicy indywidualni i przedsiębiorcy korzystający z dofinansowanej miejskiej infrastruktury transportowej i środków publicznego transportu zbiorowego.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – zwłaszcza w obszarach: praw osób w podeszłym wieku (art. 25), integracji osób niepełnosprawnych (art. 26), ochrony środowiska (art. 37) oraz swobody przemieszczania się (art. 45).

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą korzystnego oddziaływania na klimat i środowisko oraz zasadą włączenia społecznego, równości szans, niedyskryminacji i deinstytucjonalizacji.

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

Działania będą odpowiadały na potrzeby wszystkich potencjalnych użytkowników, uwzględniając potrzeby osób w niekorzystnej sytuacji: kobiet, osób z niepełnosprawnościami, osób starszych, osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, opiekunów z dziećmi czy osobami zależnymi. Obejmą dostosowanie miejskiej infrastruktury transportowej, w tym środków transportu zbiorowego, parkingów do specyficznych potrzeb osób w niekorzystnej sytuacji poprzez stosowanie kryteriów premiujących za działania wyrównujące szanse grup zagrożonych dyskryminacją. Inwestycje będą również uwzględniać kwestie bezpieczeństwa, w szczególności na rzecz niezmotywowanych uczestników ruchu.

W celu uniknięcia dyskryminacji pośredniej, jaką jest nierówny dostęp do informacji, której doświadczają osoby państw trzecich zaplanowane zostaną działania zapewniające powszechnie dostępne, przejrzyste i aktualizowane informacje w językach obcych.

Szczegółne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

W ramach realizacji Celu przewiduje się zastosowanie instrumentu terytorialnego ZIT.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Działania realizowane w ramach Celu realizowane będą w miastach i ich obszarach funkcjonalnych województwa pomorskiego. Niemniej jednak będą one wpływać na realizację ogólnoeuropejskich celów związanych z promowaniem zrównoważonej mobilności i ograniczeniem emisji z transportu, a tym samym dążyć do budowy gospodarki niskoemisyjnej. Realizowane projekty będą w wpisywać się w jeden z głównych celów SUERMB – poprawa spójności regionu, jak również w cel szczegółowy dotyczące dobrych warunków transportowych.

Projekty w ramach FEP wpisywać się będą w zalecenia sformułowane w Sprawozdaniu krajowym Polska 2019, dotyczące w szczególności promowania zintegrowanego, czystego i bezpiecznego transportu publicznego oraz aktywnych form mobilności, zgodnie z planami zrównoważonej mobilności miejskiej, w szczególności w celu poprawy połączeń miast z ich strefami dojazdu.

Zakłada się premiowanie projektów zawierających współpracę międzyregionalną lub transnarodową (np. w postaci preferencji), jednak jedynie w przypadku bezpośredniego wpływu tej współpracy na osiągnięcie rezultatów celu.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP, w obszarze niniejszego Celu realizowane będą poprzez:

- Instrument CEF – w zakresie transportu,
- Program Interreg Europa Środkowa 2021-2027 – w zakresie zielonej mobilności miejskiej,
- Program Interreg Morza Bałtyckiego 2021-2027 – w zakresie inteligentnej zielonej mobilności.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych (wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności).

W obszarze infrastruktury punktów ładowania, gdzie istnieje pewien potencjał do generowania przychodów, ich zaistnienie wymaga odpowiedniego efektu skali (związanego z popytem), który dotychczas w regionie nie został osiągnięty. Stąd, wsparcie w tym zakresie również będzie udzielane w formie bezzwrotnej.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
3	(viii)	EFRR	Stabiej rozwinięty	PLRO081	Długość przebudowanych lub zmodernizowanych linii autobusowych i trolejbusowych	km	0	8
3	(viii)	EFRR	Stabiej rozwinięty	RCO057	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	osoby	1 230	2 040
3	(viii)	EFRR	Stabiej rozwinięty	PLRO084	Liczba zakupionych jednostek taboru pasażerskiego w publicznym transporcie zbiorowym komunikacji miejskiej i metropolitarnej	sztuki	11	34
3	(viii)	EFRR	Stabiej rozwinięty	RCO058	Wspierana infrastruktura rowerowa	km	0	175
3	(viii)	EFRR	Stabiej rozwinięty	PLRO097	Liczba wspartych zintegrowanych węzłów przesiadkowych	sztuki	0	6
3	(viii)	EFRR	Stabiej rozwinięty	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	100 000	1 900 000
3	(viii)	EFRR	Stabiej rozwinięty	RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	sztuki	2	9

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
3	(viii)	EFRR	Stabiej rozwinięty	RCR029	Szacowana emisja gazów cieplarnianych	tony równoważnika CO ₂ /rok	1 487	2021	1 317	IZ FEP	
3	(viii)	EFRR	Stabiej rozwinięty	RCR062	Roczna liczba użytkowników nowego lub zmodernizowanego transportu publicznego	użytkownicy /rok	387 000	2020	394 700	IZ FEP	
3	(viii)	EFRR	Stabiej rozwinięty	RCR064	Roczna liczba użytkowników	użytkownicy /rok	108 500	2021	542 500	IZ FEP	

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
					infrastruktury rowerowej						

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
3	EFRR	słabiej rozwinięty	(viii)	077	6 858 611
3	EFRR	słabiej rozwinięty	(viii)	081	31 150 131
3	EFRR	słabiej rozwinięty	(viii)	082	9 479 280
3	EFRR	słabiej rozwinięty	(viii)	083	79 320 858
3	EFRR	słabiej rozwinięty	(viii)	085	14 283 621
3	EFRR	słabiej rozwinięty	(viii)	086	3 000 000

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
3	EFRR	słabiej rozwinięty	(viii)	01	144 092 501

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
3	EFRR	słabiej rozwinięty	(viii)	03	135 607 389
3	EFRR	słabiej rozwinięty	(viii)	33	8 485 112

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
3	EFRR	słabiej rozwinięty	(viii)	03	144 092 501

4. Fundusze europejskie dla lepiej połączanego Pomorza

- Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS

(ii) rozwój i udoskonalanie zrównoważonej, odpornej na zmiany klimatu, inteligentnej i intermodalnej mobilności na poziomie krajowym, regionalnym i lokalnym, w tym poprawę dostępu do TEN-T oraz mobilności transgranicznej

Planowane rodzaje działań

W ramach Celu przewiduje się realizację działań na rzecz rozwoju mobilności regionalnej. Przedmiotem interwencji będą wyłącznie inwestycje zgodne z zapisami Regionalnego Programu Strategicznego w zakresie mobilności i komunikacji. W przypadku inwestycji realizowanych na obszarach miejskich, inwestycje te będą musiały być również spójne z właściwymi Planami Zrównoważonej Mobilności Miejskiej, a jeśli nie są one wymagane – z innymi właściwymi dokumentami planowania mobilności miejskiej.

Zakres działań obejmuje:

a) rozwój infrastruktury drogowej.

Projekty w zakresie rozwoju infrastruktury drogowej będą obejmowały inwestycje w drogi wojewódzkie. Inwestycje będą uzupełniać luki w zakresie bezpośrednich połączeń do sieci TEN-T, terenów inwestycyjnych, terminali intermodalnych/centrów logistycznych, węzłów transportowych. Możliwa będzie również realizacja inwestycji na drogach wojewódzkich, niezbędnych dla wykonywania usług publicznego transportu zbiorowego na zasadach użyteczności publicznej, ukierunkowanych na poprawę bezpieczeństwa ruchu drogowego; a także inwestycji zmniejszających ruch samochodowy w miastach (obwodnice). Realizowane inwestycje zapewnią dostosowanie nośności dróg do nacisku 11,5 t na oś. Przewiduje się również możliwość inwestowania w rozwój systemów cyfrowych (ITS).

Z zastrzeżeniem obiektów P&R położonych poza obszarami centralnymi miast oraz obwodnic, inwestycje drogowe realizowane na obszarach miast nie będą obejmowały budowy nowych, ani zwiększenia pojemności lub przepustowości istniejących dróg lub parkingów i nie będą przyczyniały się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego w obszarach miejskich.

Tam, gdzie jest to technicznie możliwe, realizowane projekty w zakresie infrastruktury drogowej będą obejmowały zapewnienie retencji i podczyszczania wód opadowych poprzez wykorzystanie zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na przyrodzie.

b) zakup taboru kolejowego do przewozów o charakterze regionalnym.

Planuje się wsparcie zakupu zeroemisyjnego taboru kolejowego wykorzystywanego w przewozach pasażerskich, spełniającego wymagania Europejskiego Systemu Zarządzania Ruchem Kolejowym

(ERTMS) wraz z inwestycjami w infrastrukturę utrzymaniowo-naprawczą.

Wsparciem w ramach programu będzie objęty zakup taboru kolejowego wykorzystywanego do przewozów pasażerskich o charakterze użyteczności publicznej, wykonywanych przez operatorów wyłonionych zgodnie z prawem UE (w tym tzw. czwartym pakietem kolejowym). W przypadku umów zawartych po 12 grudnia 2020 r. dofinansowanie będzie dotyczyć taboru wykorzystywanego przez operatorów wybranych w konkurencyjnej procedurze przetargowej w rozumieniu rozporządzenia 1370/2007, z zastrzeżeniem wyjątków wskazanych w tym rozporządzeniu.

Wszystkie działania w zakresie zakupu taboru kolejowego do przewozów o charakterze regionalnym będą zapewniać dostępność dla osób o ograniczonej mobilności oraz z niepełnosprawnościami.

Preferowane będą projekty posiadające dokumentację przygotowawczą sfinansowaną w ramach perspektywy 2014-2020.

Interwencja w zakresie taboru kolejowego i dróg wojewódzkich realizowana będzie w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP.

Główne grupy docelowe

Użytkownicy indywidualni i przedsiębiorcy korzystający z infrastruktury i taboru.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – zwłaszcza w obszarach: praw osób w podeszłym wieku (art. 25), integracji osób niepełnosprawnych (art. 26), ochrony środowiska (art. 37) oraz swobody przemieszczania się (art. 45).

Realizowane działania będą respektować prawa osób w podeszłym wieku, osób z niepełnosprawnościami, osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, opiekunów z dziećmi czy osobami zależnymi, wpisując się w architektoniczne standardy dostępności, poprawiając możliwość uczestnictwa w życiu społecznym, kulturalnym. Inwestycje będą również uwzględniać kwestie bezpieczeństwa, w szczególności na rzecz niezmotoryzowanych i niechronionych (pieszych, rowerzystów) uczestników ruchu.

Ich realizacja będzie również sprzyjała osiągnięciu wysokiego poziomu ochrony środowiska i poprawy jego jakości, w zgodzie z innymi politykami Unii i zasadą zrównoważonego rozwoju.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą korzystnego oddziaływania na klimat i środowisko oraz zasadą włączenia społecznego, równości szans, niedyskryminacji i deinstytucjonalizacji.

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W celu uniknięcia dyskryminacji pośredniej, jaką jest nierówny dostęp do informacji, której doświadczają obywatele państw trzecich, zaplanowane zostaną działania zapewniające powszechnie dostępne informacje w językach obcych.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Działania planowane w ramach Celu, jakkolwiek realizowane na terenie województwa pomorskiego, będą posiadały również wymiar europejski, wpisując się w cele Strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności. Realizacja projektów drogowych oraz kolejowych jest zgodna z inicjatywami na rzecz poprawy połączeń w regionie i współpracy z krajami trzecimi oraz czystego i neutralnego dla klimatu transportu w OT SUERMB Transport.

Projekty w ramach FEP wpisywać się będą w zalecenia sformułowane w Sprawozdaniu krajowym Polska 2019, dotyczące w szczególności promowania zintegrowanego, czystego i bezpiecznego transportu publicznego, wsparcia przechodzenia od transportu drogowego do kolejowego, poprawy dostępności transportu publicznego na obszarach peryferyjnych, oraz dalszego ograniczenia wpływu transportu na środowisko i poprawy jego bezpieczeństwa.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP, w obszarze niniejszego Celu realizowane będą poprzez:

- Instrument CEF – w zakresie transportu,
- Program Interreg Europa Środkowa 2021-2027 – w zakresie zielonej mobilności miejskiej,
- Program Interreg Morza Bałtyckiego 2021-2027 – w zakresie inteligentnej zielonej mobilności.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych (wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności).

W obszarze inwestycji w tabor kolejowy, gdzie źródłem przychodów mogą być opłaty pobierane od odbiorców usług świadczonych z wykorzystaniem zakupionego taboru (przewozy o charakterze regionalnym), rentowność przedsięwzięć w cyklu życia projektu jest bardzo rozłożona w czasie i zbyt niska, aby ich realizacja była możliwa z rynkowego punktu widzenia. Dodatkowo, oczekiwana stosunkowo mała liczba przedsięwzięć nie uzasadnia tworzenia odrębnego instrumentu wsparcia. Stąd, wsparcie będzie udzielane w formie bezzwrotnej.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
4	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO046	Długość dróg przebudowanych lub zmodernizowanych – poza TEN-T	km	0	36

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
4	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO057	Pojemność ekologicznego taboru do zbiorowego transportu publicznego	osoby	440	10 840
4	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO113	Liczba zakupionych jednostek kolejowego taboru pasażerskiego	sztuki	1	23

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
4	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR055	Roczna liczba użytkowników nowo wybudowanych, przebudowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych dróg	pasażero kilometry /rok	157 800 000	2020	174 700 000	IZ FEP	
4	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR056	Oszczędność czasu dzięki udoskonalonej infrastrukturze drogowej	osobodni /rok	0	2020	15 600	IZ FEP	
4	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRR022	Liczba osób korzystających z zakupionego lub zmodernizowanego kolejowego taboru pasażerskiego w ciągu roku	osoby	0	2021	6 534 000	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
4	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	093	85 383 547
4	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	107	118 610 885

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
4	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	01	203 994 432

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
4	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	33	203 994 432

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
4	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	03	203 994 432

5. Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza (EFS+)

- ✓ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ✓ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS

(a) poprawa dostępu do zatrudnienia i działań aktywizujących dla wszystkich osób poszukujących pracy, w szczególności osób młodych, zwłaszcza poprzez wdrażanie gwarancji dla młodzieży, długotrwale bezrobotnych oraz grup znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy, jak również dla osób biernych zawodowo, a także poprzez promowanie samozatrudnienia i ekonomii społecznej

Planowane rodzaje działań

W obszarze poprawy sytuacji na rynku pracy, wspierane będą następujące działania:

- a) kompleksowa aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w projektach powiatowych urzędów pracy (PUP), w tym osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, tj. osób młodych w wieku 18-29 lat, osób w wieku 55 lat i starszych, osób długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, osób z niepełnosprawnościami, kobiet, osób sprawujących opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami czy osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu,
- b) wsparcie, w formule konkursowej, osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, umowach cywilno-prawnych, ubogich pracujących (w tym osób z niepełnosprawnościami, o ograniczonej mobilności),
- c) wsparcie osób młodych w wieku 15-25 lat realizowane w projektach OHP,
- d) wsparcie osób młodych (18-29 lat), które nie kształcą się, nie pracują oraz nie szkolą (młodzież NEET) w ramach inicjatywy ALMA.

Interwencja koncentrować się będzie na aktywizacji niewykorzystanych zasobów pracy oraz promowaniu równości kobiet i mężczyzn.

Osoby objęte interwencją otrzymają wsparcie, m.in. w ramach usług rynku pracy, z wykorzystaniem aktywnych form przeciwdziałania bezrobociu. Interwencja będzie prowadzona w oparciu o przeprowadzoną indywidualną diagnozę. Uczestnicy projektów będą mogli skorzystać, m.in. z profesjonalnego wsparcia psychologiczno-doradczego, poradnictwa zawodowego, usług pośrednictwa pracy, dotacji na samozatrudnienie (wyłącznie w projektach PUP), wsparcia w zakresie podnoszenia i potwierdzenia kompetencji oraz nabywania kwalifikacji zawodowych i zdobywania doświadczenia zawodowego (m.in. staży, szkoleń, praktyk zawodowych), subsydiowanych miejsc pracy dla osób z utrudnionym dostępem do rynku pracy, podnoszenia mobilności przestrzennej (regionalnej i ponadregionalnej).

Wsparcie osób młodych na rynku pracy realizowane w ramach projektów PUP, w formule konkursowej, w projektach OHP oraz w ramach inicjatywy ALMA będzie zgodne z zaleceniem Rady z dnia 30 października 2020 r. w sprawie pomostu do zatrudnienia – wzmocnienia Gwarancji dla młodzieży oraz z zasadami określonymi w dokumencie „Plan realizacji Gwarancji dla Młodzieży w Polsce. Aktualizacja 2022” oraz jego kolejnymi aktualizacjami.

Preferowane będą projekty (w odniesieniu do projektów wybieranych w sposób konkurencyjny):

- 1) partnerskie, realizowane we współpracy instytucji rynku pracy z pracodawcami lub organizacjami pracodawców i/lub organizacjami pozarządowymi i/lub instytucjami edukacyjnymi (w tym szkołami wyższymi) i szkoleniowymi i/lub IOB,
- 2) realizowane przez organizacje pozarządowe działające w obszarze wsparcia osób doświadczających przemocy, w szczególności kobiet, osób LGBT+, rodziców samotnie wychowujących dzieci, osób długotrwale bezrobotnych,
- 3) ukierunkowane na nabywanie, rozwijanie i potwierdzanie kompetencji w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, kompetencji w zakresie kluczowych technologii prorozwojowych oraz kompetencji w zakresie zielonej gospodarki zgodnie z ramami wyznaczonymi przez Strategię Rozwoju Umiejętności.

Interwencja w ramach Celu może uwzględniać także obszar gotowości cywilnej i sektor przemysłu obronnego, a wsparcie może być powiązane z upowszechnianiem i wykorzystaniem technologii i kompetencji podwójnego zastosowania.

Główne grupy docelowe

W ramach wsparcia PUP: osoby pozostające bez pracy, zwłaszcza osoby znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, tj. osoby młode w wieku 18-29 lat, osoby w wieku 55 lat i starsze, osoby długotrwale bezrobotne, osoby o niskich kwalifikacjach zawodowych, osoby z niepełnosprawnościami, kobiety, osoby sprawujące opiekę nad dziećmi, osobami z niepełnosprawnościami czy osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

W ramach wsparcia w formule konkursowej: osoby zatrudnione na umowach krótkoterminowych, umowach cywilno-prawnych, ubodzy pracujący (w tym osoby z niepełnosprawnościami, o ograniczonej mobilności), osoby młode należące do kategorii NEET.

W ramach wsparcia OHP: osoby młode w wieku 15-25 lat.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności dot. równości kobiet i mężczyzn (art. 23), integracji osób z niepełnosprawnościami (art. 26), prawa dostępu do pośrednictwa pracy (art. 29), ochrony młodocianych w pracy (art. 32). Realizowane działania prowadzić będą do równości kobiet i mężczyzn na rynku pracy, wzrostu samodzielności i integracji zawodowej osób z niepełnosprawnościami, aktywizacji zawodowej osób młodych oraz rozwoju poradnictwa zawodowego.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą rynku pracy odpowiadającego na potrzeby gospodarki oraz wzrostu zatrudnienia.

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W ramach Celu przewidziano szereg działań na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji. Interwencja adresowana będzie m.in. do osób znajdujących się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, tj. młodych, w wieku 55 lat i starszych, z niepełnosprawnościami, długotrwale bezrobotnych, o niskich kwalifikacjach zawodowych, sprawujących opiekę nad osobami zależnymi oraz kobiet. Ponadto planuje się również wsparcie osób zatrudnionych na umowach krótkoterminowych, umowach cywilno-prawnych oraz ubogich pracujących (w tym osób o ograniczonej mobilności). W ramach Celu, preferowane będą projekty realizowane przez NGO działające m.in. w obszarze wsparcia osób LGBT+.

Szczegółne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach związanych z aktywizacją zawodową osób bezrobotnych oraz wsparciem osób znajdujących się w niekorzystnej sytuacji na rynku pracy. W efekcie, realizowane w ramach Celu projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym: Edukacja, w zakresie działania 3: Rynek pracy dla wszystkich, wykorzystanie zasobów wynikających z dłuższego życia. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem SUERMB oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

W ramach niniejszego Celu przewiduje się możliwość współpracy, polegającej na włączeniu podmiotów z innych państw członkowskich UE lub spoza UE w realizację szerszych projektów, w szczególności w obszarze wsparcia osób młodych, które nie pracują, nie kształcą się i nie szkolą.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Interreg Południowy Bałtyk – w zakresie wymiany doświadczeń i kreowania powiązań pomiędzy aktorami rynków pracy, a także w zakresie wymiany pracowników;
- Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 – w zakresie rozwoju responsywnych usług publicznych, odpornych na kryzysy, a także innowacji oraz ekonomii społecznej;
- Interreg Europa Środkowa 2021-2027, Interreg Europa 2021-2027 – w obszarze internacjonalizacji rynków pracy, rozwoju innowacji oraz ekonomii społecznej;
- ERASMUS+ – w zakresie wymiany pracowników sfery edukacji oraz uczniów i studentów;
- Europejski program na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych jako komponent – w zakresie mobilności zawodowej, przedsiębiorczości społecznej, dostępu do mikrofinansowania;
- Instrument Wsparcia Technicznego – w zakresie poszukiwania metod włączenia młodych osób nieaktywnych na rynku pracy;

- URBACT 2021-2027 – w zakresie rozwoju lokalnych narzędzi oddziaływania na rynek pracy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych (wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności).

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	(a)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECO02	Liczba osób bezrobotnych, w tym długotrwale bezrobotnych, objętych wsparciem w programie	osoby	2 400	16 000
5	(a)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECO07	Liczba osób w wieku 18-29 lat objętych wsparciem w programie	osoby	1 100	7 415
5	(a)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECO08	Liczba osób w wieku 55 lat i więcej objętych wsparciem w programie	osoby	190	1 245
5	(a)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECO12	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	150	1 015
5	(a)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLACO01	Liczba osób, które otrzymały bezzwrotne środki na podjęcie działalności gospodarczej w programie	osoby	240	2 050

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	(a)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECR03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	6 407	2020	2 030	IZ FEP	
5	(a)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECR04	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	osoby	22 162	2020	12 800	IZ FEP	
5	(a)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECR05	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi	osoby	17 213	2019	11 070	Ewaluacja	

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
					działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu programu						

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(a)	134	36 596 988
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(a)	136	24 384 450

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(a)	01	60 981 438

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(a)	33	60 981 438

Tabela 4. Wymiar 6 – tematy uzupełniające EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(a)	01	500 000
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(a)	09	60 481 438

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(a)	02	60 981 438

(b) modernizacja instytucji i służb rynków pracy celem oceny i przewidywania zapotrzebowania na umiejętności oraz zapewnienia terminowej i odpowiednio dopasowanej pomocy i wsparcia na rzecz dostosowania umiejętności i kwalifikacji zawodowych do potrzeb rynku pracy oraz na rzecz przepływow i mobilności na rynku pracy

Planowane rodzaje działań

W obszarze rozwoju kompetencji pracowników publicznych służb zatrudnienia (PSZ) i innych instytucji rynku pracy wspierane będą działania z zakresu doskonalenia potencjału instytucji rynku pracy na poziomie lokalnym i regionalnym.

Przewiduje się realizację przez SWP interwencji obejmującej wzmocnienie potencjału pracowników urzędów pracy i ich partnerów (zwłaszcza instytucji uczestniczących, współpracujących w zakresie zatrudnienia obcokrajowców, osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów, a także kadry świadczące usługi w ramach sieci EURES), w tym wymianę informacji, doświadczeń, szkolenia – wynikające z potrzeb regionalnego rynku pracy.

W obszarze doskonalenia mechanizmów diagnozowania i prognozowania zapotrzebowania na kompetencje na regionalnym i lokalnych rynkach pracy interwencja dotyczyć będzie prowadzenia badań i analiz zmian, potrzeb, trendów oraz procesów gospodarczych w zakresie innowacyjności, przedsiębiorczości i rynku pracy województwa pomorskiego, w tym ISP i branż kluczowych mających istotne znaczenie dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa.

Interwencja w zakresie rozwijania regionalnego systemu monitorowania gospodarki, rynku pracy i turystyki realizowana będzie w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP.

Główne grupy docelowe

Pracownicy instytucji rynku pracy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze prawa do podejmowania pracy (art. 15), równości kobiet i mężczyzn (art. 23), integracji osób niepełnosprawnych (art. 26), prawa dostępu do pośrednictwa pracy (art. 29). Realizowane działania prowadzić będą do wzrostu kompetencji równościowych i niedyskryminacyjnego świadczenia usług przez pracowników PSZ, upowszechniania wśród instytucji rynku pracy wizji włączającego rynku pracy oraz wypracowania mechanizmów reagowania na dyskryminację.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą rynku pracy odpowiadającego na potrzeby gospodarki oraz wzrostu zatrudnienia (przede wszystkim poprzez dostosowanie interwencji do potrzeb poszczególnych grup, np. osób z niepełnosprawnościami).

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W ramach Celu przewidziano szereg działań na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji. Interwencja adresowana będzie m.in. do pracowników urzędów pracy i ich partnerów – zwłaszcza instytucji uczestniczących lub współpracujących w zakresie zatrudnienia obcokrajowców, osób z niepełnosprawnością i ich opiekunów.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na rozwoju kompetencji pracowników instytucji rynku pracy oraz na doskonaleniu mechanizmów diagnozowania i prognozowania zapotrzebowania na kompetencje na regionalnym i lokalnych rynkach pracy. W efekcie, realizowane w ramach Celu projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym: Edukacja, w zakresie działania 2: Międzynarodowa doskonałość regionu i szerszy udział w nauce i badaniach. oraz działania 3: Rynek pracy dla wszystkich, wykorzystanie zasobów wynikających z dłuższego życia. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem SUERMB oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Interreg Południowy Bałtyk – w szczególności w zakresie wymiany doświadczeń i kreowania silniejszych powiązań pomiędzy aktorami rynków pracy, a także w zakresie wymiany pracowników;
- Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 – w szczególności w zakresie rozwoju responsywnych usług publicznych, odpornych na kryzysy, a także innowacji oraz ekonomii społecznej;
- Interreg Europa Środkowa 2021-2027, Interreg Europa 2021-2027 – przede wszystkim w obszarze internacjonalizacji rynków pracy, a także rozwoju innowacji oraz ekonomii społecznej;
- ERASMUS+ – w zakresie wymiany pracowników sfery edukacji oraz uczniów i studentów;
- Europejski program na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych jako komponent - w zakresie mobilności zawodowej, przedsiębiorczości społecznej, dostępu do mikrofinansowania;
- Instrument Wsparcia Technicznego (ang. TSI, Technical Support Instrument) – w zakresie poszukiwania metod włączenia młodych osób nieaktywnych na rynku pracy;
- URBACT 2021-2027 – w zakresie rozwoju lokalnych narzędzi oddziaływania na rynek pracy na terenach miast.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych (wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności).

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	(b)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECO05	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie	osoby	50	300

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	(b)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECR03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	392	2016	270	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(b)	139	3 027 511

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(b)	01	3 027 511

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(b)	33	3 027 511

Tabela 4. Wymiar 6 – tematy uzupełniające EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(b)	09	3 027 511

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(b)	02	3 027 511

(c) wspieranie zrównoważonego pod względem płci uczestnictwa w rynku pracy, równych warunków pracy oraz lepszej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym poprzez dostęp do przystępnej cenowo opieki nad dziećmi i osobami wymagającymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu

Planowane rodzaje działań

W ramach Celu realizowane będą działania służące wzmocnieniu równości kobiet i mężczyzn na rynku pracy oraz zapewnieniu większej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, w tym w szczególności:

- a) realizacja kompleksowych rozwiązań w zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej kobiet, w tym diagnozowanie problemów ograniczających aktywność zawodową oraz wzmocnienie kompetencji społecznych i zawodowych,
- b) wsparcie w zakresie sprawowania opieki nad dzieckiem w formach instytucjonalnych lub członkiem rodziny potrzebującym wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (wyłącznie jako wsparcie towarzyszące działaniom skierowanym na aktywizację zawodową),
- c) upowszechnianie elastycznych form zatrudnienia i pracy w obniżonym wymiarze czasu oraz inne działania zapewniające większą równowagę między życiem zawodowym a prywatnym, np. poprzez działania świadomościowe wśród pracodawców i pracowników,
- d) wzmacnianie kompetencji kadry zarządzającej w zakresie stosowania elastycznych form zatrudnienia i czasu w obniżonym wymiarze i dostosowania środowiska pracy do potrzeb pracowników,
- e) wsparcie kosztów readaptacji osób powracających do pracy po długotrwałej nieobecności u danego pracodawcy, spowodowanej sprawowaniem opieki nad dzieckiem lub innym członkiem rodziny,
- f) działania z zakresu zapobiegania dyskryminacji na rynku pracy oraz przełamywania stereotypów związanych z płcią.

Działania realizowane w ramach Celu nie mogą obejmować wsparcia realizowanego na poziomie krajowym dotyczącego zwiększenia dostępu do opieki nad dziećmi do lat 3 oraz systemowych działań w zakresie równości kobiet i mężczyzn.

Główne grupy docelowe

Kobiety, pracownicy i pracodawcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze prawa do podejmowania pracy (art. 15), równości kobiet i mężczyzn (art. 23). Realizowane działania prowadzić będą do zwiększenia aktywności zawodowej kobiet, wzrostu kompetencji równościowych i niedyskryminacyjnych w odniesieniu do płci wśród pracowników i pracodawców, upowszechniania wśród pracodawców wizji miejsca pracy odpowiadającego na potrzeby pracowników oraz wypracowania mechanizmów reagowania na dyskryminację ze względu na płeć na rynku pracy.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą rynku pracy odpowiadającego na potrzeby gospodarki oraz wzrostu zatrudnienia (przede wszystkim poprzez dostosowanie interwencji do potrzeb poszczególnych grup docelowych, np. kobiet).

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

Wszystkie działania podejmowane w ramach Celu ukierunkowane będą na zapewnienie równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji. Interwencja adresowana będzie przede wszystkim do kobiet.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

W zakresie aktywizacji społeczno-zawodowej kobiet, preferowane będą projekty realizowane na obszarach ponadprzeciętnego poziomu wykluczenia społecznego, tj. charakteryzujących się niekorzystnymi wskaźnikami w zakresie dochodów własnych gmin per capita, odsetka bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym oraz odsetka gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną.

W pozostałym zakresie interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na wzmocnieniu równości kobiet i mężczyzn poprzez m.in projekty z zakresu aktywizacji zawodowej kobiet, równouprawnienia na rynku pracy, zapewnienia większej równowagi między życiem zawodowym a prywatnym, przełamywania stereotypów związanych z płcią oraz zapobieganie dyskryminacji na rynku pracy. W efekcie, realizowane w ramach Celu projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym: Edukacja, w zakresie działania 3: Rynek pracy dla wszystkich, wykorzystanie zasobów wynikających z dłuższego życia. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem SUERMB oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Interreg Południowy Bałtyk, Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 Interreg Europa – w zakresie wzmocniania zdolności i innowacji włączenia społecznego,
- Horyzont Europa – w szczególności w celach rozwoju badań i innowacji w zakresie włączenia społecznego,
- Interreg Europa 2021-2027 – przede wszystkim w obszarze poprawy dostępu do sprzyjających włączeniu społecznemu usług o wysokiej jakości kształcenia, poprzez rozwój infrastruktury (w tym edukacja i szkolenia online) oraz zwiększenie integracji społeczno-gospodarczej grup marginalizowanych, migrantów i osób w niekorzystnej sytuacji (w tym mieszkalnictwo i usługi społeczne),
- ERASMUS+ – w zakresie współpracy organizacji i instytucji w celu włączenia społecznego,

- Europejski program na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych jako komponent – w zwalczaniu wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz poprawy warunków pracy,
- Instrument Wsparcia Technicznego (ang. TSI, Technical Support Instrument) – w zakresie wsparcia równości w dostępie do edukacji oraz usług socjalnych,
- ESPON – w zakresie równości perspektyw dla wszystkich miejsc i mieszkańców.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych (wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności).

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	(c)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLCCO01	Liczba osób objętych wsparciem w zakresie równości kobiet i mężczyzn	osoby	4 000	13 300

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	(c)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLCCR01	Liczba osób, które podniosły poziom wiedzy w zakresie równości kobiet i mężczyzn dzięki wsparciu w programie	osoby	42 554	2021	12 200	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(c)	142	7 500 000

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(c)	01	7 500 000

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(c)	33	7 500 000

Tabela 4. Wymiar 6 – tematy uzupełniające EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(c)	05	7 500 000

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(c)	01	7 500 000

(d) wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia

Planowane rodzaje działań

W ramach Celu w obszarze aktywnego i zdrowego starzenia się wspierane będą działania przyczyniające się do wydłużenia aktywności zawodowej mieszkańców województwa oraz wzrostu świadomości roli profilaktyki i zdrowego trybu życia w zapobieganiu chorobom, które stanowią istotną barierę w utrzymaniu i wydłużaniu aktywności zawodowej (w tym z zaangażowaniem pracodawców oraz wykorzystaniem potencjału medycyny pracy), w szczególności:

- programy profilaktyczne adresowane do osób pracujących, dotyczące chorób związanych z typem/miejsmem wykonywanej pracy (dostosowane do potrzeb pracodawców i pracowników),
- działania z zakresu kompleksowej rehabilitacji leczniczej ułatwiającej powroty do pracy dedykowane zarówno osobom bezrobotnym, jak i aktywnym zawodowo,
- eliminowanie zdrowotnych czynników ryzyka w miejscu pracy.

Działania obejmować będą profilaktykę i diagnostykę, zapobieganie występowaniu oraz powikłaniom chorób mogących wpływać na ograniczenie aktywności zawodowej, ułatwienie powrotu do pracy i zapobieganie niepełnosprawności oraz wydłużenie okresu aktywności zawodowej.

Preferowane będą projekty:

- realizowane w partnerstwie pomiędzy pracodawcami i/lub organizacjami pozarządowymi i/lub podmiotami leczniczymi i/lub instytucjami naukowymi,
- wieloletnie,
- wykorzystujące nowoczesne rozwiązania i narzędzia technologiczne, w tym telemedyczne.

W obszarze adaptacyjności wspierane będą procesy dostosowania organizacji pracy do potrzeb pracodawców i pracowników, a także do nowych wyzwań rozwojowych i cywilizacyjnych, w tym związanych z obszarem zielonej gospodarki oraz gospodarki o obiegu zamkniętym. Realizacja tych działań będzie odbywać się zwłaszcza poprzez wprowadzanie elastycznych form zatrudnienia, pracy zdalnej, dostosowanie środowiska pracy do potrzeb kobiet, osób starszych, osób z problemami zdrowotnymi, osób z niepełnosprawnościami, służące ich aktywizacji oraz wydłużeniu aktywności zawodowej.

Preferowane będą projekty ukierunkowane na osoby znajdujące się w najtrudniejszej sytuacji na rynku pracy, tj. osoby w wieku 55 lat i więcej, z niepełnosprawnościami, o niskich kwalifikacjach zawodowych oraz kobiety.

Interwencja w ramach Celu może uwzględniać także obszar gotowości cywilnej i sektor przemysłu obronnego, a wsparcie może być powiązane z upowszechnianiem i wykorzystaniem technologii i kompetencji podwójnego zastosowania.

Główne grupy docelowe

Pracodawcy i ich pracownicy. W zakresie programów profilaktycznych – osoby pracujące. W zakresie rehabilitacji leczniczej – osoby pracujące i osoby bezrobotne.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze wszelkiej niedyskryminacji (art. 21), równości kobiet i mężczyzn (art. 23), integracji osób niepełnosprawnych (art. 26), należytych i sprawiedliwych warunków pracy (art. 31), ochrony zdrowia (art. 35), dostępu do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym (art. 36). Realizowane działania prowadzić będą do wzmacniania dostępu do profilaktyki zdrowotnej grup zagrożonych wykluczeniem społecznym.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą spójności społecznej.

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W ramach Celu przewidziano szereg działań na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji. Interwencja adresowana będzie do pracodawców i pracowników i będzie miała na celu m.in. dostosowanie środowiska pracy do potrzeb poszczególnych grup pracowników, np. kobiet, osób starszych, osób z problemami zdrowotnymi, osób z niepełnosprawnościami. Ponadto przewidziano realizację działań z zakresu tworzenia zdrowego środowiska pracy przeciwdziałającego czynnikom ryzyka dla zdrowia oraz profilaktyki zdrowotnej kierowanych do osób pracujących i mających na celu utrzymanie ich w dobrym zdrowiu i przeciwdziałanie przedwczesnej dezaktywizacji zawodowej.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie koncentrować się będzie na zapobieganiu występowaniu oraz powikłaniom chorób mogących wpływać na ograniczenie aktywności zawodowej, ułatwieniu powrotu do pracy, zapobieganiu niepełnosprawności oraz wydłużeniu okresu aktywności zawodowej. Ponadto na

dostosowaniu organizacji pracy i zarządzania do potrzeb pracodawców i pracowników, a także do nowych wyzwań rozwojowych i cywilizacyjnych oraz na działaniach wzmacniających równość kobiet i mężczyzn na rynku pracy. W efekcie, realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym: Zdrowie – działanie 1: Działania na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia w celu sprostania wyzwaniom związanym ze zmianami demograficznymi, a także w Obszarze Tematycznym: Edukacja – działanie 3: Rynek pracy dla wszystkich, wykorzystanie zasobów wynikających z dłuższego życia. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem SUERMB oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- EU4Health – w zakresie poprawy i wspierania zdrowia, promocji zdrowia i profilaktyka chorób, zwłaszcza nowotworów, a także zwiększeniu dostępności do opieki zdrowotnej;
- Interreg Południowy Bałtyk – w zakresie wymiany doświadczeń i kreowania silniejszych powiązań pomiędzy aktorami z obszaru zdrowia, telemedycyna, oraz w zakresie rozwoju innowacyjnych usług i produktów leczniczych;
- Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 – w zakresie rozwoju responsywnych usług publicznych, w tym telemedycyny;
- Interreg Europa Środkowa 2021-2027, Interreg Europa 2021-2027 – w obszarze kreowania skutecznego systemu opieki zdrowotnej, rozwoju innowacyjnych metod wsparcia seniorów czy osób w potrzebie;
- Horyzont Europa – w zakresie rozwoju badań w obszarze zdrowia;
- Interregional Innovation Investments (I3) – w zakresie rozwoju inteligentnych specjalizacji w zakresie zdrowia;
- URBACT 2021-2027 – w zakresie rozwoju lokalnych narzędzi wspierania osób starszych, wymagających pomocy, na obszarach miejskich.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych (wsparcie, co do zasady, ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów ani bezpośrednich oszczędności).

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	(d)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECO05	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie	osoby	830	11 500
5	(d)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLDCO08	Liczba osób objętych wsparciem w obszarze zdrowia	osoby	650	10 800

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	(d)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECR06	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu	osoby	1 136	2019	780	Ewaluacja	
5	(d)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLDCR03	Liczba osób, które dzięki wsparciu w obszarze zdrowia podjęły pracę lub kontynuowały zatrudnienie	osoby	1 699	2020	3 700	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(d)	146	6 649 328
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(d)	147	8 015 738

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(d)	01	14 665 066

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(d)	33	14 665 066

Tabela 4. Wymiar 6 – tematy uzupełniające EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(d)	01	500 000
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(d)	09	14 165 066

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(d)	02	14 665 066

(f) Wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

Planowane rodzaje działań

W obszarze edukacji przedszkolnej, wspierane będą działania kompleksowe, mające na celu podniesienie jej jakości i dostępności, przede wszystkim poprzez:

- a) zajęcia wspierające rozwój kompetencji kluczowych dzieci (w tym dzieci z doświadczeniem migracji), jak np. zajęcia prowadzone przez specjalistów (psychologia, logopedia, diagnozowanie, integracja sensoryczna itp.),
- b) podniesienie kompetencji nauczycieli w ramach doskonalenia zawodowego w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych dzieci, przygotowania ich do samodzielnego uczenia się, realizacji zindywidualizowanego wsparcia dziecka, a także prowadzenia zajęć stymulujących rozwój psychiczny i fizyczny dzieci,
- c) wspieranie tworzenia nowych miejsc wychowania przedszkolnego, oraz uzupełniając, w ramach szerszych projektów:
 - a) wprowadzanie rozwiązań organizacyjnych i metodycznych wpływających na efektywność kształtowania kompetencji kluczowych,
 - b) budowanie tożsamości regionalnej,
 - c) podnoszenie kompetencji w zakresie świadomości i ekspresji kulturalnej.

Realizowane będą wyłącznie projekty zawierające diagnozę edukacji przedszkolnej, ze szczególnym uwzględnieniem analizy bieżących i prognozowanych potrzeb w zakresie dostępności miejsc edukacji przedszkolnej.

Preferowane będą przedsięwzięcia:

- 1) obejmujące działania podnoszące jakość edukacji przedszkolnej zintegrowane z tworzeniem nowych miejsc wychowania przedszkolnego,
- 2) uwzględniające specyficzne potrzeby dzieci z doświadczeniem migracji (w tym repatriantów) oraz dzieci z niepełnosprawnościami (w placówkach ogólnodostępnych),
- 3) uzgodnione w ramach ZPT.

Przewiduje się m.in. realizację przedsięwzięć zintegrowanych – ww. działania będą bezpośrednio powiązane i będą mieć nadrzędny charakter w stosunku do interwencji prowadzonej w Celu 4 (ii). Działania w tej formule skierowane zostaną przede wszystkim do gmin cechujących się szczególnie niskim odsetkiem dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w relacji do średniej wojewódzkiej.

W obszarze kształtowania kompetencji kluczowych uczniów (w tym uczniów z doświadczeniem migracji) wspierane będą kompleksowe przedsięwzięcia organów prowadzących obejmujące:

- a) poszerzenie oferty zajęć z wykorzystaniem potencjału różnych podmiotów (m.in. instytucji kultury, szkół wyższych, organizacji pozarządowych, pracodawców lub ich organizacji),
- b) realizację działań uwzględniających wyzwania cywilizacyjne, dotyczących budowania tożsamości regionalnej, w tym służących zachowaniu i rozwojowi języka regionalnego (kaszubskiego),

odwołujących się do nadmorskiego położenia regionu (np. edukacja morska i wodna) oraz wykorzystujących edukację kulturową,

- c) rozwój kompetencji cyfrowych w procesie nauczania,
 - d) wsparcie psychologiczno-pedagogiczne,
 - e) poszerzenie i dopasowanie do potrzeb uczniów oferty z zakresu doradztwa edukacyjno-zawodowego uwzględniającego aspekty przełamywania stereotypów płciowych w wyborze zawodu oraz promocję kierunków z obszaru STEM, szczególnie wśród dziewcząt,
 - f) doskonalenie zawodowe nauczycieli, przede wszystkim w zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów, realizacji zindywidualizowanego procesu kształcenia, wykorzystania technologii komunikacyjno-informacyjnych (wsparcie komplementarne do interwencji prowadzonej na poziomie krajowym) oraz stosowania aktywizujących metod i technik nauczania,
- oraz uzupełniająco:

- a) wprowadzanie rozwiązań organizacyjnych i metodycznych wpływających na efektywność kształtowania kompetencji kluczowych uczniów,
- b) wypracowanie rozwiązań wzmacniających relacje na linii szkoła-nauczyciele-rodzice.

Realizowane będą wyłącznie projekty poparte diagnozą i obejmujące minimum jeden rok szkolny.

Preferowane będą projekty:

- 1) obejmujące szkoły o wynikach egzaminów zewnętrznych poniżej średniej wojewódzkiej,
- 2) obejmujące zintegrowane działania skierowane do uczniów i nauczycieli,
- 3) realizowane w partnerstwie organów prowadzących z co najmniej jednym z następujących podmiotów: instytucje kultury, organizacje pozarządowe, szkoły wyższe, pracodawcy lub ich organizacje,
- 4) realizowane na rzecz uczniów z doświadczeniem migracji (w tym repatriantów).

W ramach interwencji na rzecz kształtowania kompetencji kluczowych uczniów przewiduje się również realizację:

- a) kompleksowych działań koordynowanych przez SWP dotyczących:

wsparcia szkół i placówek oświatowych – obejmujących m.in. działania służące kształtowaniu kompetencji kluczowych uczniów, doskonaleniu nauczycieli, wzmacnianiu kompetencji kadr systemu oświaty oraz wsparciu doradców zawodowych, a także realizację regionalnego programu stypendialnego wyrównującego szanse edukacyjne uczniów w najtrudniejszej sytuacji ekonomicznej,

- referencyjnych szkół i placówek oświatowych – obejmujących m.in. utworzenie sieci referencyjnych szkół i placówek oświatowych przez regionalne placówki doskonalenia nauczycieli,

- b) inicjatyw w obszarze edukacji pozaformalnej i uczenia się nieformalnego służących m.in. rozwijaniu kompetencji obywatelskich, z zakresu równego traktowania, kulturowych, ekologicznych oraz związanych z morską specyfiką regionu.

W zakresie rozwijania indywidualnych ścieżek edukacji działania realizowane będą w obszarach:

- a) wdrażania założeń edukacji włączającej – interwencja skierowana zostanie do uczniów z niepełnosprawnościami, zaburzeniami zachowania i emocji, z trudnościami w nauce oraz uczniów z doświadczeniem migracji (w tym repatriantów). Realizowane będą przedsięwzięcia wykorzystujące potencjał poradni psychologiczno-pedagogicznych, placówek doskonalenia

nauczycieli, szkół i placówek specjalnych oraz szkół ogólnodostępnych. Realizowane będą wyłącznie projekty zawierające diagnozę potrzeb w zakresie edukacji włączającej. Preferowane będą projekty realizowane we współpracy organów prowadzących z co najmniej jednym z następujących podmiotów: szkoły wyższe, organizacje pozarządowe, pracodawcy lub ich organizacje oraz inne instytucje działające na rzecz dziecka.

Wdrażane będą także kompleksowe działania koordynowane przez SWP dotyczące wsparcia edukacji włączającej (obejmujące m.in. wzmocnienie potencjału poradni psychologiczno-pedagogicznych oraz szkół poprzez doskonalenie kadry, opracowanie bazy dobrych praktyk oraz upowszechnienie wiedzy eksperckiej) – w zakresie uzupełniającym działania na poziomie krajowym. Przewiduje się realizację przedsięwzięć zintegrowanych – ww. działania będą bezpośrednio powiązane i będą mieć nadrzędny charakter w stosunku do interwencji w Celu 4 (ii). W celu przejścia do modelu edukacji włączającej w szkołach ogólnodostępnych, realizowane będą działania wykorzystujące potencjał i doświadczenia szkół i placówek specjalnych w kształceniu i wspieraniu kadry systemu oświaty, np. w zakresie przygotowania metodycznego i mentalnego do pracy z uczniami o specjalnych potrzebach edukacyjnych, a także wspierające uczniów szkół specjalnych w przygotowaniu się do włączenia do edukacji ogólnodostępnej.

- b) wsparcia uczniów w rozwoju ich uzdolnień poprzez realizację kompleksowych działań koordynowanych przez SWP dotyczących m.in. diagnozowania uzdolnień uczniów, realizacji lokalnych i regionalnych form wsparcia zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami i barierami o charakterze społeczno-ekonomicznym czy terytorialnym (w tym stypendiów dla uczniów w najtrudniejszej sytuacji ekonomicznej), stworzenia sieci centrów koordynacji doradztwa i nauczania kreatywnego, wsparcia rodziców i opiekunów prawnych, wsparcia nauczycieli w zakresie pracy z uczniem zdolnym, budowy bazy dobrych praktyk oraz upowszechnienia wiedzy eksperckiej.

W ramach Celu prowadzona będzie również interwencja na rzecz rozwoju szkolnictwa zawodowego, realizowana poprzez kompleksowe działania koordynowane przez SWP, obejmujące m.in. dostosowywanie kierunków kształcenia do potrzeb rynku pracy, uwzględniających branże kluczowe dla gospodarki regionu (w tym związane z ISP), wsparcie uczniów i osób dorosłych w nabywaniu dodatkowych kwalifikacji (w tym funkcjonujących w zintegrowanym systemie kwalifikacji) i umiejętności zawodowych, uruchamianie dodatkowych zajęć, doskonalenie kompetencji nauczycieli przedmiotów zawodowych/instruktorów praktycznej nauki zawodu, promocję kształcenia zawodowego oraz realizację przez SWP regionalnych programów wspierających uczniów o szczególnych uzdolnieniach w przedmiotach zawodowych (w tym w formie stypendiów dla uczniów w najtrudniejszej sytuacji ekonomicznej).

Interwencja w ramach Celu może uwzględniać także obszar gotowości cywilnej i sektor przemysłu obronnego, a wsparcie może być powiązane z upowszechnianiem i wykorzystaniem technologii i kompetencji podwójnego zastosowania.

Wszystkie działania realizowane będą we współpracy z pracodawcami lub ich organizacjami. Przewiduje się realizację przedsięwzięć zintegrowanych – ww. działania będą bezpośrednio powiązane i będą mieć nadrzędny charakter w stosunku do interwencji w Celu 4 (ii).

Główne grupy docelowe

Dzieci biorące udział w edukacji przedszkolnej (w tym dzieci z doświadczeniem migracji), uczniowie szkół i placówek podstawowych i ponadpodstawowych (w tym uczniowie z doświadczeniem migracji), osoby dorosłe nabywające dodatkowe kwalifikacje, nauczyciele, instruktorzy praktycznej

nauki zawodu, psychologowie i pedagodzy wspierający uczniów, dyrektorzy szkół i placówek oświatowych, pracownicy organów prowadzących szkoły i placówki, rodzice/opiekunowie prawni, pracodawcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze prawa do nauki (art. 14). Realizowane działania prowadzić będą do zapewnienia wysokiej jakości edukacji na poziomie przedszkolnym, podstawowym i średnim, w tym także szerokiego dostępu do efektywnego kształcenia zawodowego.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności: zasadą spójności społecznej (przede wszystkim poprzez dostosowanie interwencji do potrzeb grup docelowych, w szczególności dzieci z niepełnosprawnościami oraz dzieci imigrantów) oraz zasadą koncentracji na priorytetowych dziedzinach gospodarki (w ramach szkolnictwa zawodowego).

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W ramach Celu przewidziano szereg działań na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji. Dedykowana interwencja adresowana będzie m.in. do uczniów z niepełnosprawnościami, zaburzeniami zachowania i emocji oraz z doświadczeniem migracji, a także do uczniów, napotykających na bariery społeczno-ekonomiczne. Planuje się również wsparcie uczniów w szkołach o wynikach egzaminów zewnętrznych poniżej średniej wojewódzkiej znajdujących się na obszarze gmin wiejskich i miejsko-wiejskich i/lub o niskich dochodach per capita i wysokim wskaźniku deprivacji. Przewidziano także realizację inicjatyw w obszarze edukacji pozaformalnej i uczenia się nieformalnego, m.in. z zakresu równego traktowania i niedyskryminacji.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

W zakresie rozwoju edukacji przedszkolnej preferowane będą projekty realizowane na obszarach:

- o odsetku dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym poniżej średniej wojewódzkiej,
- przewidzianych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego do zabudowy wielorodzinnej,
- gmin wiejskich i miejsko-wiejskich,
- gmin o szczególnie niskim odsetku dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w relacji do średniej wojewódzkiej (dotyczy wyłącznie przedsięwzięć zintegrowanych z interwencją prowadzoną w Celu 4 (ii)).

W zakresie kształtowania kompetencji kluczowych uczniów preferowane będą projekty realizowane na obszarach gmin wiejskich i miejsko-wiejskich. Działania w obszarze referencyjnych szkół i placówek oświatowych oraz inicjatywy dotyczące edukacji pozaformalnej i uczenia się nieformalnego realizowane będą na obszarze całego województwa.

Działania dotyczące wsparcia szkół i placówek oświatowych realizowane będą w szczególności w szkołach o wynikach egzaminów zewnętrznych poniżej średniej wojewódzkiej znajdujących się na obszarze gmin wiejskich i miejsko-wiejskich i/lub o niskich dochodach per capita i wysokim wskaźniku deprivacji.

W pozostałych zakresach: obszar całego województwa.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach związanych z edukacją przedszkolną, kompetencjami kluczowymi uczniów, indywidualnymi ścieżkami edukacji oraz kształceniem zawodowym. W efekcie, realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym Edukacja, w zakresie działania 1. Zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki i usprawnianie przejścia ze szkoły do pracy. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

W ramach Celu przewiduje się możliwość współpracy, polegającej na włączeniu podmiotów z innych państw członkowskich UE lub spoza UE w realizację projektów, w szczególności w obszarze kształcenia zawodowego. W ww. obszarze nastąpi premiowanie projektów zawierających współpracę międzyregionalną lub transnarodową (np. w postaci preferencji), jednak jedynie w przypadku bezpośredniego wpływu tej współpracy na osiągnięcie rezultatów Celu.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Południowy Bałtyk, Region Morza Bałtyckiego, Europa Środkowa, Interreg Europa 2021-2027 – w zakresie edukacji przedszkolnej i ogólnej, indywidualnych ścieżek edukacyjnych i kształcenia zawodowego,
- Erasmus+ 2021-2027 – w obszarze wzmacniania edukacji szkolnej i kształcenia zawodowego,
- Europa Cyfrowa – w obszarze digitalizacji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych (wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności).

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	(f)	EFS+	Stabiej rozwinięty	PLFCO01	Liczba dzieci objętych dodatkowymi zajęciami w edukacji przedszkolnej	osoby	0	18 100
5	(f)	EFS+	Stabiej rozwinięty	PLFCO02	Liczba dofinansowanych miejsc wychowania przedszkolnego	sztuki	0	4 000
5	(f)	EFS+	Stabiej rozwinięty	PLFCO03	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoby	26 500	74 600

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLFCO04	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	osoby	5 000	25 000
5	(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLEFCO05	Liczba uczniów szkół i placówek kształcenia zawodowego uczestniczących w stażach uczniowskich	osoby	1 800	9 100
5	(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLFCO06	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty objętych wsparciem	osoby	3 200	16 000
5	(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLFCO08	Liczba dzieci/uczniów o specjalnych potrzebach rozwojowych i edukacyjnych, objętych wsparciem	osoby	860	4 300

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLFCR01	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	95 220	2020	77 680	IZ FEP	
5	(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLFCR02	Liczba przedstawicieli kadry szkół i placówek systemu oświaty, którzy uzyskali kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	12 927	2020	12 200	IZ FEP	
5	(f)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLFCR04	Liczba miejsc wychowania przedszkolnego, które funkcjonują przez co najmniej 24 miesiące po zakończeniu projektu	sztuki	4 100	2018	2 400	Ewaluacja	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(f)	148	40 446 615
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(f)	149	106 638 641

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(f)	01	147 085 256

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(f)	33	147 085 256

Tabela 4. Wymiar 6 – tematy uzupełniające EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(f)	01	5 000 000
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(f)	06	828 000
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(f)	09	141 257 256

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(f)	02	147 085 256

(g) wspieranie uczenia się przez całe życie, w szczególności elastycznych możliwości podnoszenia i zmiany kwalifikacji dla wszystkich, z uwzględnieniem umiejętności w zakresie przedsiębiorczości i kompetencji cyfrowych, lepsze przewidywanie zmian i zapotrzebowania na nowe umiejętności na podstawie potrzeb rynku pracy, ułatwianie zmian ścieżki kariery zawodowej i wspieranie mobilności zawodowej

Planowane rodzaje działań

W ramach Celu realizowane będą następujące działania:

- usługi rozwojowe, w tym w zakresie kompetencji cyfrowych, w ramach PSF dla osób dorosłych, które chcą z własnej inicjatywy podnieść lub potwierdzić swoje kompetencje oraz/lub nabyć kwalifikacje (w tym włączone do ZRK), w tym wsparcie dla osób z najtrudniejszych grup docelowych, tj. osób młodych w wieku 18-29 lat, osób w wieku 55 lat i starszych, osób długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, osób z niepełnosprawnościami, kobiet, osób sprawujących opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami czy osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu – za pośrednictwem bazy usług rozwojowych (BUR),
- wsparcie w zakresie kompetencji podstawowych (w tym społecznych i cyfrowych) realizowane poza systemem BUR i PSF, wynikające z wdrożenia Zaleceń Rady w sprawie ścieżek poprawy umiejętności: nowe możliwości dla dorosłych,
- wsparcie dla osób dorosłych, które chcą z własnej inicjatywy podnieść lub potwierdzić swoje kompetencje oraz/lub nabyć kwalifikacje (w tym włączone do ZRK) – w ramach instrumentów finansowych,

- d) wypracowanie mechanizmów wspierania i rozwoju zawodowego mieszkańców Pomorza w oparciu o przystosowany do potrzeb regionalnej gospodarki system kształcenia ustawicznego (w ramach kompleksowej i koordynowanej przez SWP interwencji ukierunkowanej na ułatwienie mieszkańcom zdobywania kompetencji, podnoszenia i potwierdzania kwalifikacji oraz rozwijania umiejętności, zgodnie z posiadanymi predyspozycjami, pozwalających im podjąć zatrudnienie w wybranych branżach, najbardziej istotnych i perspektywicznych dla gospodarki regionu). Niniejsze działania będą podejmowane w porozumieniu z Wojewódzkim Zespołem Koordynującym.
- e) podnoszenie kompetencji kadr kultury i turystyki w zakresie prowadzenia działalności kulturalnej i turystycznej, nawiązywania współpracy i partnerstw ponadinstytucjonalnych, efektywnego udostępniania potencjalnym odbiorcom produktów kultury adekwatnych do ich potrzeb oraz rozwoju społecznych funkcji kultury i turystyki wpływających na wzrost wiedzy oraz zmianę zachowań i postaw w obszarze kultury i tożsamości regionalnej.

Interwencja w ramach Celu może uwzględniać także obszar gotowości cywilnej i sektor przemysłu obronnego, a wsparcie może być powiązane z upowszechnianiem i wykorzystaniem technologii i kompetencji podwójnego zastosowania.

Działania w zakresie kompetencji cyfrowych będą komplementarne do interwencji planowanej w ramach programu FERS w zakresie Klubów Rozwoju Cyfrowego.

W obszarze uczenia się dorosłych (z wyłączeniem kadr kultury i turystyki) preferowane będą projekty:

- 1) ukierunkowane na rozwój i potwierdzanie kompetencji oraz nabywanie kwalifikacji dostosowanych do potrzeb ISP oraz branż kluczowych mających istotne znaczenie dla rozwoju poszczególnych obszarów województwa,
- 2) ukierunkowane na rozwój i potwierdzanie kompetencji cyfrowych,
- 3) ukierunkowane na rozwój i potwierdzanie kompetencji oraz nabywanie kwalifikacji w sektorach związanych ze środowiskiem, klimatem, energią, gospodarką o obiegu zamkniętym oraz biogospodarką,
- 4) partnerskie, realizowane we współpracy instytucji rynku pracy z pracodawcami lub organizacjami pracodawców i/lub organizacjami pozarządowymi i/lub instytucjami edukacyjnymi (w tym szkołami wyższymi) i szkoleniowymi,
- 5) ukierunkowane na wsparcie osób z najtrudniejszych grup docelowych, tj. osób młodych w wieku 18-29 lat, osób w wieku 55 lat i starszych, osób długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, osób z niepełnosprawnościami, kobiet, osób sprawujących opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami czy osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (preferencja dotyczy wyłącznie zakresu interwencji wskazanego w ppkt. a).

Główne grupy docelowe

Osoby dorosłe, które chcą z własnej inicjatywy podnieść lub zmienić swoje kwalifikacje.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze prawa do nauki (art. 14). Realizowane działania prowadzić będą do zapewnienia wysokiej jakości uczenia się dorosłych.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą koncentracji na priorytetowych dziedzinach gospodarki (m.in. poprzez preferencję dla działań rozwijających kwalifikacje dostosowane do potrzeb ISP).

W obszarze równości mężczyzn i kobiet, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W ramach Celu przewidziano szereg działań na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji. Dedykowana interwencja w zakresie usług rozwojowych adresowana będzie m.in. do osób z najtrudniejszych grup docelowych, tj. osób młodych w wieku 18-29 lat, osób w wieku 55 lat i starszych, osób długotrwale bezrobotnych, osób o niskich kwalifikacjach zawodowych, osób z niepełnosprawnościami, kobiet, osób sprawujących opiekę nad osobami z niepełnosprawnościami czy osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu. Ponadto przewiduje się również wsparcie kierowane do osób o niskich umiejętnościach lub kompetencjach (w tym społecznych i cyfrowych).

Szczegółne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie koncentrować się będzie na osobach dorosłych chcących rozwijać kompetencje i kwalifikacje (BUR, instrumenty finansowe, ścieżki poprawy umiejętności), wypracowaniu mechanizmów wspierania i rozwoju zawodowego oraz podnoszeniu kompetencji kadr kultury i turystyki. Realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB i będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w jej ramach, w szczególności w Obszarach Tematycznych: Edukacja – działanie 3: Rynek pracy dla wszystkich (...), Turystyka – działanie 2: Inwestowanie w ludzi, umiejętności i technologię (...). Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem SUERMB oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Przewiduje się możliwość współpracy polegającej na włączeniu podmiotów z innych państw członkowskich UE lub spoza UE w realizację szerszych projektów wspieranych w Celu, w szczególności w ramach wypracowania mechanizmów wspierania i rozwoju zawodowego mieszkańców w oparciu o przystosowany do potrzeb regionalnej gospodarki system kształcenia ustawicznego.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Interreg Południowy Bałtyk (wymiana pracowników, doświadczeń i kreowanie silniejszych powiązań pomiędzy aktorami rynków pracy);
- Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 (rozwój responsywnych usług publicznych, odpornych na kryzysy, innowacji oraz ekonomii społecznej);
- Interreg Europa Środkowa 2021-2027, Interreg Europa 2021-2027 (internacjonalizacja rynków pracy, rozwój innowacji i ekonomii społecznej);

- ERASMUS+ (wymiana pracowników sfery edukacji, uczniów i studentów, doskazywanie zawodowe);
- Europejski program na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych jako komponent w zakresie mobilności zawodowej, przedsiębiorczości społecznej, dostępu do mikrofinansowania;
- Europa Cyfrowa (rozwój kompetencji cyfrowych pracowników);
- URBACT 2021-2027 (rozwój lokalnych narzędzi oddziaływania na rynek pracy).

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu przewiduje się wykorzystanie zróżnicowanych form wsparcia w zależności od grupy docelowej. Zastosowanie będą mieć instrumenty:

- 1) finansowe (preferencyjny instrument dłużny z możliwością częściowego umorzenia kapitału pożyczki) – dla osób dorosłych, które chcą z własnej inicjatywy podnieść lub potwierdzić swoje kompetencje oraz nabyć kwalifikacje, bez ograniczeń co do przedmiotu i formy kształcenia;
- 2) o charakterze bezzwrotnym – w pozostałym zakresie, ze względu na wsparcie kadr kultury i turystyki oraz przedsięwzięcia skierowane do najtrudniejszych grup docelowych.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	(g)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECO05	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, objętych wsparciem w programie	osoby	4 600	20 900
5	(g)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLGCO01	Liczba osób dorosłych objętych usługami rozwojowymi	osoby	2 300	11 600

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	(g)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECR03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	30 537	2020	16 700	IZ FEP	
5	(g)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECR06	Liczba osób znajdujących się w lepszej sytuacji na rynku pracy 6 miesięcy po opuszczeniu programu	osoby	4 698	2019	5 800	Ewaluacja	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(g)	151	51 843 888

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(g)	01	39 257 916
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(g)	03	6 943 051
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(g)	05	5 642 921

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(g)	33	51 843 888

Tabela 4. Wymiar 6 – tematy uzupełniające EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(g)	10	51 843 888

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(g)	02	51 843 888

(h) Wspieranie aktywnego włączenia społecznego w celu promowania równości szans, niedyskryminacji i aktywnego uczestnictwa, oraz zwiększanie zdolności do zatrudnienia, w szczególności grup w niekorzystnej sytuacji

Planowane rodzaje działań

W obszarze aktywizacji społecznej i zawodowej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz osób biernych zawodowo, wspierane będą działania wykorzystujące instrumenty aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej i zdrowotnej.

Uzupełniająco w stosunku do ww. działań, realizowane będzie także wsparcie towarzyszące, niezbędne do aktywizacji osób dotkniętych i zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym, którym objęte zostaną rodziny ww. osób przy wykorzystaniu środowiskowych form aktywizacji społecznej, m.in. w ramach działań na rzecz rozwoju kompetencji w zakresie spędzania czasu wolnego i udziału w kulturze. Interwencja ta będzie dotyczyć przede wszystkim dzieci i młodzieży (tzw. profilaktyka wykluczenia społecznego).

W ramach prowadzonej interwencji, wsparciem zostaną objęte w szczególności:

- osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie – interwencja, realizowana m.in. w ramach wsparcia nowych lub istniejących podmiotów reintegracyjnych (CIS, KIS, WTZ i ZAZ), obejmie m.in. przygotowanie do aktywizacji społecznej poprzez diagnozowanie problemów ograniczających

samodzielność, inicjowanie budowy kompleksowych rozwiązań w zakresie aktywizacji społecznej osoby z niepełnosprawnościami, organizację kursów, warsztatów i konsultacji indywidualnych dla osób z niepełnosprawnościami umożliwiającymi wzmocnienie kompetencji społecznych i zawodowych, przygotowanie osób z niepełnosprawnościami do czynności związanych z zadaniami wykonywanymi u pracodawcy na stanowisku pracy przy wsparciu trenera pracy oraz zdobywanie doświadczenia zawodowego w ramach staży u pracodawców.

Należy podkreślić, iż wsparcie osób z niepełnosprawnościami będzie zgodne z założeniami Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych, w tym w zakresie wsparcia aktywizacji zawodowej osób z niepełnosprawnościami na otwartym rynku pracy. Wsparcie WTZ/ZAZ udzielane będzie pod warunkiem zdiagnozowania na poziomie lokalnym potrzeby zastosowania tej formy wsparcia.

Ponadto wsparcie w ramach WTZ i ZAZ może zostać zapewnione przez ograniczony czas dla konkretnego uczestnika (do 2 lat). Warunkiem wsparcia w ramach WTZ będzie zaoferowanie uczestnikom realnej ścieżki dojścia do PS/PES, w tym ZAZ (lub innej formy zatrudnienia). Wsparcie w ramach ZAZ będzie możliwe pod warunkiem, że minimum 5% uczestników ZAZ zostanie zatrudnionych w PS/PES lub wejdzie na otwarty rynek pracy/zarejestruje się w urzędzie pracy.

- b) seniorzy – interwencja obejmie m.in. rozwój oferty aktywności społecznej dla seniorów oraz promowanie zatrudniania osób starszych, a także działania koordynowane przez SWP dotyczące stworzenia regionalnego systemu wsparcia oraz rozwoju aktywności zawodowej i społecznej seniorów, w tym tworzenie warunków do kontynuowania aktywności zawodowej seniorów.

Preferowane będą projekty:

- 1) realizowane w partnerstwie JST z instytucjami rynku pracy i/lub organizacjami pozarządowymi/podmiotami ekonomii społecznej/przedsiębiorstwami społecznymi,
- 2) realizowane w partnerstwie z pracodawcami lub organizacjami pracodawców,
- 3) prowadzące do zatrudnienia w podmiotach ekonomii społecznej/przedsiębiorstwach społecznych,
- 4) wykorzystujące animację środowiskową i wolontariat.

Przewiduje się m.in. realizację przedsięwzięć zintegrowanych – w tym zakresie działania w ramach aktywizacji społecznej i zawodowej będą bezpośrednio powiązane i będą mieć nadrzędny charakter w stosunku do interwencji prowadzonej w Celach 4 (iii) oraz 5 (i). Ponadto, w zakresie działań zintegrowanych z interwencją w Celu 5 (i), realizowane będą wyłącznie przedsięwzięcia na obszarach zdegradowanych w miastach, objętych programami rewitalizacji, uzgodnione pomiędzy IZ a miastami uprawnionymi do wsparcia.

W obszarze rozwoju ekonomii społecznej, interwencja koncentrować się będzie na realizacji usług na rzecz rozwoju sektora ekonomii społecznej, głównie przy wykorzystaniu istniejącego potencjału ośrodków wsparcia ekonomii społecznej (OWES).

Działalność OWES obejmie przede wszystkim kompleksowe wsparcie istniejących podmiotów ekonomii społecznej służące ich profesjonalizacji, a także stymulowanie powstawania nowych podmiotów, m.in. poprzez:

- a) wspieranie tworzenia i początkowego utrzymania miejsc pracy (do 12 miesięcy) oraz procesu reintegracji zawodowej i społecznej,
- b) podnoszenie jakości oraz promocję produktów i usług podmiotów ekonomii społecznej,
- c) stymulowanie współpracy pomiędzy biznesem a podmiotami ekonomii społecznej,

- d) wsparcie podmiotów ekonomii społecznej w zakresie korzystania z instrumentów finansowych skierowanych do mikro, małych i średnich przedsiębiorstw,
- e) wzmocnienie podmiotów ekonomii społecznej jako realizatora usług społecznych,
- f) doskonalenie kompetencji liderów podmiotów ekonomii społecznej (wsparcie komplementarne do interwencji planowanej w ramach programu FERS),
- g) wsparcie działań edukacyjnych i promujących ekonomię społeczną w regionie.

Preferowane będą projekty partnerskie, realizowane we współpracy z IOB lub pracodawcami lub ich organizacjami.

Główne grupy docelowe

Osoby dotknięte/zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny (w szczególności osoby z niepełnosprawnościami i ich opiekunowie, seniorzy i osoby LGBT+), członkowie społeczności marginalizowanych (w tym Romowie), repatrianci, osoby biernie zawodowo, podmioty ekonomii społecznej.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze praw osób w podeszłym wieku (art. 25), integracji osób z niepełnosprawnościami (art. 26) oraz zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej (art. 34). Realizowane działania prowadzić będą do wzrostu poziomu uczestnictwa seniorów w życiu społecznym i kulturalnym oraz podniesienia samodzielności i integracji społeczno-zawodowej osób z niepełnosprawnościami.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą spójności społecznej (przede wszystkim poprzez dopasowanie interwencji do potrzeb odbiorców i świadczenie wsparcia w sposób kompleksowy i zintegrowany).

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W ramach Celu przewidziano szereg działań na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji. Dedykowana interwencja (obejmująca m.in. działania w ramach ekonomii społecznej) adresowana będzie do osób w szczególnie trudnej sytuacji, tj. osób z niepełnosprawnościami, kobiet i seniorów – jej efektem będzie pełna integracja osób objętych wsparciem na otwartym rynku pracy.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

W zakresie aktywizacji społecznej i zawodowej, preferowane będą projekty realizowane na obszarach ponadprzeciętnego poziomu wykluczenia społecznego, tj. charakteryzujących się niekorzystnymi wskaźnikami w zakresie dochodów własnych gmin per capita, odsetka bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym oraz odsetka gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną.

W zakresie ekonomii społecznej interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa. W ramach realizacji Celu przewiduje się zastosowanie innych instrumentów terytorialnych – programów rewitalizacji.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach związanych z aktywizacją społeczną i zawodową oraz ekonomią społeczną. W efekcie, realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym Edukacja, w zakresie działania 3. Rynek pracy dla wszystkich, wykorzystanie zasobów wynikających z dłuższego życia. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

W ramach Celu przewiduje się możliwość współpracy, polegającej na włączeniu podmiotów z innych państw członkowskich UE lub spoza UE w realizację projektów, w szczególności w obszarze ekonomii społecznej. W ww. obszarze nastąpi premiowanie projektów zawierających współpracę międzyregionalną lub transnarodową (np. w postaci preferencji), jednak jedynie w przypadku bezpośredniego wpływu tej współpracy na osiągnięcie rezultatów Celu.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Południowy Bałtyk, Region Morza Bałtyckiego, Europa Środkowa, Interreg Europa 2021-2027 – w zakresie wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji,
- Program na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych jako komponent EFS+ – zakresie promowania wysokiego poziomu zatrudnienia, gwarantowania odpowiedniej i godnej ochrony socjalnej, zwalczania wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz poprawy warunków pracy,
- Program na rzecz jednolitego rynku 2021-2027 – w zakresie rozwoju ekonomii społecznej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	(h)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EEO02+04	Liczba osób niezatrudnionych objętych wsparciem w programie	osoby	1 600	8 300
5	(h)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EEO12	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	680	3 390
5	(h)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLHCO01	Liczba podmiotów ekonomii społecznej objętych wsparciem	podmioty	100	400

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	(h)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECR01	Liczba osób poszukujących pracy po opuszczeniu programu	osoby	2 916	2021	1 500	IZ FEP	
5	(h)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECR03	Liczba osób, które uzyskały kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	6 046	2021	3 100	IZ FEP	
5	(h)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECR04	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, po opuszczeniu programu	osoby	4 465	2021	2 300	IZ FEP	
5	(h)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECR05	Liczba osób pracujących, łącznie z prowadzącymi działalność na własny rachunek, 6 miesięcy po opuszczeniu programu	osoby	2 749	2018	2 700	Ewaluacja	
5	(h)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLHCR01	Liczba miejsc pracy utworzonych w przedsiębiorstwach społecznych	sztuki	403	2020	580	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(h)	138	12 103 667
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(h)	153	22 581 573

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(h)	01	34 685 240

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(h)	17	3 000 000
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(h)	33	31 685 240

Tabela 4. Wymiar 6 – tematy uzupełniające EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(h)	09	34 685 240

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(h)	02	34 685 240

(i) Wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów

Planowane rodzaje działań

W obszarze systemowej integracji imigrantów wspierane będą kompleksowe przedsięwzięcia realizowane przez JST wykorzystujące w pierwszej kolejności ogólnie dostępne instrumenty włączenia i aktywizacji społecznej, zawodowej, edukacyjnej (w tym przedszkolnej i zawodowej), kulturalnej i zdrowotnej. Ww. przedsięwzięcia mogą obejmować również np.:

- a) pomoc psychologiczną, prawną, bytową, zdrowotną i tłumaczeniową dla imigrantów doświadczających wykluczenia,
- b) kursy języka polskiego,
- c) podnoszenie i potwierdzanie kompetencji oraz nabywanie kwalifikacji zawodowych i zdobywanie doświadczenia zawodowego,
- d) działania na rzecz dzieci i młodzieży z rodzin imigrantów – integrujące z grupą rówieśniczą i społecznością lokalną oraz wspomagające edukację,
- e) szerokie upowszechnianie wśród imigrantów informacji o usługach publicznych i specjalistycznych,
- f) działania antydyskryminacyjne, w szczególności na rynku pracy,
- g) tworzenie miejsc tzw. bezpiecznego raportowania w przypadku doznania wszelkich form przemocy/wyzysku.

Preferowane będą projekty:

- 1) realizowane w partnerstwie JST z organizacjami pozarządowymi i/lub pracodawcami/organizacjami pracodawców,
- 2) wykorzystujące animację środowiskową i wolontariat.

Ponadto przewiduje się realizację działań obejmujących podwyższanie kompetencji pracowników instytucji publicznych oraz pracowników i wolontariuszy organizacji pozarządowych w zakresie integracji imigrantów.

Wszystkie ww. działania muszą być prowadzone w oparciu o kompleksową diagnozę potrzeb imigrantów i interesariuszy instytucjonalnych.

Główne grupy docelowe

Obywatele państw trzecich (w tym osoby z doświadczeniem migracji w związku z działaniami wojennymi w Ukrainie) dotknięci/zagrożeni ubóstwem i wykluczeniem społecznym i ich rodziny oraz pracownicy instytucji publicznych, pracownicy i wolontariusze organizacji pozarządowych, pracodawcy oraz organizacje pracodawców i instytucje otoczenia biznesu.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej (art. 34). Realizowane działania prowadzić będą do zwiększenia dostępu imigrantów do szerokiej palety usług społecznych.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą spójności społecznej (przede wszystkim poprzez dopasowanie interwencji do potrzeb odbiorców i świadczenie wsparcia w sposób kompleksowy i zintegrowany).

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W ramach Celu przewidziano szereg działań na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji. Dedykowana interwencja adresowana będzie do imigrantów dotkniętych/zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i ich rodzin. Celem prowadzonych działań będzie włączenie ww. grup w ogólnodostępnych system usług zawodowych, społecznych, edukacyjnych, zdrowotnych i kulturalnych, co zapobiegać będzie dyskryminacji i stygmatyzowaniu. Planowane są również działania obejmujące tworzenie miejsc tzw. bezpiecznego raportowania w przypadku doznania wszelkich form przemocy/wyzysku.

Szczegółne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach realizacji Celu przewiduje się zastosowanie instrumentu terytorialnego ZIT.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach związanych z integracją imigrantów. W efekcie, realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym Edukacja, w zakresie działania 4. Rozpoznanie potencjału – ułatwienia dla migrantów. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

W ramach Celu przewiduje się możliwość współpracy, polegającej na włączeniu podmiotów z innych państw członkowskich UE lub spoza UE w realizację projektów.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Południowy Bałtyk, Region Morza Bałtyckiego, Europa Środkowa, Interreg Europa 2021-2027 – w zakresie wspieranie integracji społeczno-gospodarczej obywateli państw trzecich, w tym migrantów,
- Fundusz Azylu, Migracji i Integracji 2021-2027 – w zakresie wdrażania wspólnej polityki imigracyjnej,
- Program na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych jako komponent EFS+ – w zakresie promowania wysokiego poziomu zatrudnienia, gwarantowania odpowiedniej i godnej ochrony socjalnej, zwalczania wykluczenia społecznego i ubóstwa oraz poprawy warunków pracy.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	(i)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECO13	Liczba osób z krajów trzecich objętych wsparciem w programie	osoby	1 400	4 400

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	(i)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLHILCR01	Liczba osób, których sytuacja społeczna uległa poprawie po opuszczeniu programu	osoby	629	2022	3 960	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(i)	157	11 124 568

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(i)	01	11 124 568

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(i)	03	11 124 568

Tabela 4. Wymiar 6 – tematy uzupełniające EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(i)	09	11 124 568

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(i)	02	11 124 568

(k) zwiększanie równego i szybkiego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług, które wspierają dostęp do mieszkań oraz opieki skoncentrowanej na osobie, w tym opieki zdrowotnej; modernizacja systemów ochrony socjalnej, w tym wspieranie dostępu do ochrony socjalnej, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci i grup w niekorzystnej sytuacji; poprawa dostępności, w tym dla osób z niepełnosprawnościami, skuteczności i odporności systemów ochrony zdrowia i usług opieki długoterminowej

Planowane rodzaje działań

W obszarze usług społecznych i zdrowotnych wspierane będą wyłącznie działania przyczyniające się do deinstytucjonalizacji usług w województwie oraz zapobiegania umieszczeniu osób w instytucjach pobytu długoterminowego. W szczególności wspierana będzie deinstytucjonalizacja usług na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi (w tym dzieci i młodzieży), osób z niepełnosprawnościami, seniorów, dzieci i młodzieży (w tym objętych wsparciem wynikającym z ustawy o wspieraniu rodziny i systemie pieczy zastępczej), osób w kryzysie bezdomności i dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań oraz społeczności marginalizowanych.

W ramach Celu, przewiduje się realizację kompleksowej i koordynowanej przez SWP interwencji w obszarze zdeinstytucjonalizowanych usług społecznych i zdrowotnych. Będą to w szczególności:

- usługi opiekuńcze (w tym także w formule gospodarstw opiekuńczych), opiekuńczo-wychowawcze, asystenckie, specjalistyczne i inne wynikające z diagnozy grupy docelowej,
- usługi opieki wytchnieniowej dla opiekunów osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu (m.in. świadczących wsparcie na rzecz seniorów, osób z niepełnosprawnościami, długotrwale i ciężko chorych), obejmująca także wsparcie psychologiczne oraz podnoszenie kompetencji opiekunów,
- mieszkalnictwo wspomagane (treningowe i wspierane) oraz chronione, a także wdrażanie metody „Najpierw mieszkanie”,

- d) usługi wsparcia dziennego dorosłych osób wymagających intensywnego wsparcia po zakończeniu obowiązku szkolnego: osób z niepełnosprawnością intelektualną, zaburzeniami psychicznymi oraz ze spektrum autyzmu,
- e) rodzinne formy pieczy zastępczej (w tym upowszechnianie zawodowych rodzin zastępczych oraz rodzinnych domów dziecka) oraz formy specjalistycznego wsparcia rodzin zastępczych i adopcyjnych,
- f) usługi dla dzieci i młodzieży wymagających wsparcia, przebywających w różnych formach pieczy zastępczej lub w rodzinach doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych,
- g) formy specjalistycznego wsparcia dla osób doświadczających przemocy (w tym poradnictwo psychologiczne, prawne, psychiatryczne, socjalne, bezpieczne schronienie, grupy wsparcia, grupy samopomocowe),
- h) usługi na rzecz osób uzależnionych od alkoholu i/lub innych substancji psychoaktywnych,
- i) usługi wsparcia dziennego seniorów,
- j) usługi wsparcia dziennego dzieci i młodzieży doświadczających problemów opiekuńczo-wychowawczych, w szczególności poprzez usługi takie jak placówki wsparcia dziennego, streetworking i inne,
- k) wsparcie preadopcyjne (np. diagnostyczne, szkoleniowe, doradcze) i postadopcyjne (np. diagnostyczne, psychologiczne),
- l) usługi opieki długoterminowej świadczone w formule zdeinstytucjonalizowanej,
- m) działania wzmacniające koordynację usług zdrowotnych i/lub społecznych,
- n) upowszechnianie rozwiązań z zakresu teleopieki i telemedycyny mających na celu poprawę dostępu do usług zdrowotnych.

W ramach powyższej interwencji, wspierany będzie rozwój Centrów Usług Społecznych jako formuły realizacyjnej wsparcia.

Realizowane będą wyłącznie projekty:

- uwzględniające na etapie diagnozy szczegółową analizę bieżących i prognozowanych potrzeb w zakresie miejsc świadczenia usług społecznych,
- dopasowane do indywidualnych potrzeb osób otrzymujących wsparcie.

Preferowane będą projekty:

- 1) realizowane w partnerstwie organizacji pozarządowych z instytucjami integracji i pomocy społecznej i/lub podmiotami świadczącymi usługi zdrowotne,
- 2) realizowane przez Centra Usług Społecznych lub prowadzące do powstania tego typu centrów,
- 3) wzmacniające potencjał organizacji pozarządowych/podmiotów ekonomii społecznej/przedsiębiorstw społecznych jako realizatorów usług społecznych,
- 4) wykorzystujące animację środowiskową lub kręgi wsparcia lub wolontariat,
- 5) przyczyniające się do wzrostu znaczenia podstawowej i/lub ambulatoryjnej opieki zdrowotnej,
- 6) wykorzystujące nowoczesne rozwiązania i narzędzia technologiczne, w tym telemedyczne,
- 7) uzgodnione w ramach ZPT.

Przewiduje się m.in. realizację przedsięwzięć zintegrowanych – w tym zakresie działania w obszarze usług społecznych i zdrowotnych będą bezpośrednio powiązane i będą mieć nadrzędny charakter w

stosunku do interwencji prowadzonej w Celach 4 (iii) oraz 5 (i). Ponadto, w zakresie działań zintegrowanych z interwencją w Celu 5 (i), realizowane będą wyłącznie przedsięwzięcia na obszarach zdegradowanych w miastach, objętych programami rewitalizacji, uzgodnione pomiędzy IZ a miastami uprawnionymi do wsparcia.

Ponadto w ramach planowanej interwencji przewiduje się realizację:

- a) koordynowanych przez SWP szkoleń dla pracowników systemu pomocy społecznej oraz kadry realizującej działania w obszarze wspierania rodziny i pieczy zastępczej, w tym NGO,
- b) koordynowanych przez SWP działań na rzecz deinstytucjonalizacji usług w obszarze pieczy zastępczej,
- c) koordynowanych przez SWP programów profilaktycznych dotyczących profilaktyki i wczesnego wykrywania chorób będących istotnym problemem zdrowotnym regionu (z zachowaniem zgodności z Mapą potrzeb zdrowotnych na okres od 1 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2026 roku oraz na lata następne, a także z Wojewódzkim Planem Transformacji Województwa Pomorskiego na lata 2022-2026 oraz na lata następne),
- d) kompleksowych i koordynowanych przez SWP spersonalizowanych usług zdrowotnych w formie zdeinstytucjonalizowanej, w tym na rzecz osób dorosłych z zaburzeniami psychicznymi (w ramach usług świadczonych w społeczności lokalnej oraz Centrów Zdrowia Psychicznego) oraz dzieci i młodzieży (w ramach nowego modelu ochrony zdrowia psychicznego). Usługi zdrowotne realizowane w ramach Celu, poza określonymi w UP wyjątkami, nie będą obejmować finansowania świadczeń zdrowotnych rozumianych jako świadczenia gwarantowane finansowane przez płatnika (Narodowy Fundusz Zdrowia) oraz świadczeń realizowanych w procesie leczenia.

Programy profilaktyczne w pierwszej kolejności:

- muszą być skierowane do osób, które mają problem z dostępem do usług zdrowotnych, np. dotkniętych/zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich rodzin,
- muszą obejmować obszary białych plam charakteryzujące się najmniejszą aktywnością mieszkańców w zakresie profilaktyki chorób objętych interwencją w ramach programów.

Ponadto programy profilaktyczne muszą promować koordynację opieki zdrowotnej rozumianą jako konieczność realizacji działań we współpracy jednostek podstawowej opieki zdrowotnej i/lub ambulatoryjnej opieki specjalistycznej i/lub szpitali oraz zawierać komponent wsparcia personelu podstawowej opieki zdrowotnej i/lub ambulatoryjnej opieki specjalistycznej.

Spersonalizowane świadczenia zdrowotne dla dzieci i młodzieży z zaburzeniami psychicznymi będą zgodne z założeniami reformy ochrony zdrowia psychicznego dzieci i młodzieży, oferowane będą jedynie w formach zdeinstytucjonalizowanych oraz będą realizowane z uwzględnieniem mechanizmów realizacji określonych w Kontrakcie Programowym.

W zakresie realizacji programów profilaktycznych oraz spersonalizowanych usług zdrowotnych preferowane będą projekty:

- 1) wieloletnie,
- 2) przyczyniające się do rozwoju podstawowej i/lub ambulatoryjnej opieki zdrowotnej,
- 3) partnerskie, realizowane we współpracy podmiotów świadczących usługi zdrowotne z organizacjami pozarządowymi i/lub instytucjami integracji i pomocy społecznej,
- 4) wykorzystujące nowoczesne rozwiązania i narzędzia technologiczne, w tym telemedyczne.

Główne grupy docelowe

Osoby dotknięte/zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny, w szczególności osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunowie, pracownicy systemu pomocy społecznej oraz kadra realizująca działania w obszarze usług społecznych (w tym NGO). W zakresie interwencji w obszarze zdrowia – mieszkańcy województwa, w tym w szczególności osoby w niekorzystnej sytuacji i/lub o utrudnionym dostępie do takich usług.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej (art. 34). Realizowane działania prowadzić będą do rozwoju zdeinstytucjonalizowanych usług społecznych i zdrowotnych, w szczególności na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą spójności społecznej (przede wszystkim poprzez dopasowanie interwencji do potrzeb odbiorców i świadczenie wsparcia w sposób kompleksowy, zintegrowany i zdeinstytucjonalizowany).

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W ramach Celu przewidziano szereg działań na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji. Dedykowana interwencja adresowana będzie do osób dotkniętych/zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich rodzin – w szczególności osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunów. Celem interwencji będzie zapewnienie ww. grupom równego i ułatwionego dostępu do dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług opiekuńczych, zdrowotnych i mieszkaniowych. Szczególny nacisk położony zostanie na zapewnienie dostępu do ww. usług grupom szczególnie narażonym na dyskryminację, a także ich świadczenie w formule dopasowanej do indywidualnych potrzeb odbiorców.

Szczegółne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Preferowane będą projekty realizowane na obszarach ponadprzeciętnego poziomu wykluczenia społecznego, tj. charakteryzujących się niekorzystnymi wskaźnikami w zakresie dochodów własnych gmin per capita, odsetka bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym oraz odsetka gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną.

W zakresie: 1) szkoleń dla pracowników systemu pomocy społecznej oraz kadry realizującej działania w obszarze wspierania rodziny i pieczy zastępczej, 2) profilaktyki zdrowotnej, a także 3) spersonalizowanych usług zdrowotnych, w tym na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach realizacji Celu przewiduje się zastosowanie instrumentu rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, instrumentu terytorialnego ZIT (dedykowanego w tym zakresie wyłącznie miejskiemu obszarowi funkcjonalnemu ośrodka wojewódzkiego) oraz innych instrumentów terytorialnych – programów rewitalizacji.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na realizacji zdeinstytucjonalizowanych usług społecznych i zdrowotnych oraz profilaktyce zdrowotnej. W efekcie, realizowane w ramach Celu projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym Edukacja, w zakresie działania 3. Rynek pracy dla wszystkich, wykorzystanie zasobów wynikających z dłuższego życia, w Obszarze Tematycznym: Zdrowie, w zakresie działania 1: Działania na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia w celu sprostania wyzwaniom związanym ze zmianami demograficznymi, w zakresie działania 2: Promowanie uwzględniania kwestii zdrowotnych we wszystkich politykach, ze szczególnym naciskiem na wpływ czynników środowiskowych, zwłaszcza zmian klimatu, na zdrowie ludzi oraz w zakresie działania 3: Zwiększenie zdolności interesariuszy do rozwiązywania regionalnych problemów zdrowotnych. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem SUERMB oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- EU4Health – w szczególności w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki chorób, wzmocnienia systemów opieki zdrowotnej i siły roboczej w sektorze służby zdrowia oraz poprawy dostępności do opieki zdrowotnej,
- Interreg Południowy Bałtyk – w szczególności w zakresie wymiany doświadczeń i kreowania silniejszych powiązań pomiędzy aktorami procesu deinstytucjonalizacji i nowoczesnych form opieki,
- Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027, Interreg Europa Środkowa 2021-2027, Interreg Europa 2021-2027 – przede wszystkim w obszarze rozwoju innowacyjnych usług społecznych,
- URBACT 2021-2027 – w zakresie rozwoju lokalnych narzędzi wspierania usług społecznych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu co do zasady nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Wsparcie w obszarze usług społecznych i zdrowotnych ze względu na grupę docelową (osoby zagrożone i dotknięte ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny) wymaga formy bezzwrotnej.

Świadczenie wybranych usług, w tym specjalistycznych usług opiekuńczych czy usług opieki wytchnieniowej i długoterminowej, niesie ze sobą potencjał do generowania przychodów, jednakże z uwagi na początkowy etap deinstytucjonalizacji usług społecznych w województwie oraz ukierunkowanie na upowszechnianie opieki koordynowanej, zasadne jest zastosowanie wsparcia bezzwrotnego.

W pozostałym zakresie, wsparcie ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów ani bezpośrednich oszczędności.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	k	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKLC002	Liczba osób objętych usługami świadczonymi w społeczności lokalnej w programie	osoby	2 900	9 300
5	k	EFS+	Słabiej rozwinięte	EECO12	Liczba osób z niepełnosprawnościami objętych wsparciem w programie	osoby	800	2 600
5	k	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKLC001	Liczba osób objętych usługami w zakresie wspierania rodziny i pieczy zastępczej	osoby	0	5 300
5	k	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKCO02	Liczba osób objętych programem polityki zdrowotnej	osoby	2 000	11 000

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	k	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKLCR02	Liczba utworzonych miejsc świadczenia usług w społeczności lokalnej	sztuki	473	2020	1 700	IZ FEP	
5	k	EFS+	Słabiej rozwinięte	PLKLCR06	Liczba utworzonych w programie miejsc świadczenia usług wspierania rodziny i pieczy zastępczej istniejących po zakończeniu projektu	sztuki	2 420	2024	1 000	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(k)	158	82 050 221
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(k)	161	9 445 055

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(k)	01	91 495 276

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(k)	03	12 000 000

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(k)	12	10 000 000
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(k)	17	15 000 000
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(k)	33	54 495 276

Tabela 4. Wymiar 6 – tematy uzupełniające EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(k)	09	82 050 221
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(k)	10	9 445 055

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(k)	02	91 495 276

(I) Wspieranie integracji społecznej osób zagrożonych ubóstwem lub wykluczeniem społecznym, w tym osób najbardziej potrzebujących i dzieci

Planowane rodzaje działań

W ramach Celu przewiduje się realizację kompleksowych działań koordynowanych przez SWP w zakresie wspierania powstawania i konsolidacji inicjatyw systematycznej współpracy organizacji pozarządowych z przedsiębiorcami tworzących mechanizm wsparcia oddolnych przedsięwzięć na rzecz rozwoju wspólnot lokalnych. Interwencja realizowana będzie we współpracy z partnerami, w szczególności z organizacjami społeczeństwa obywatelskiego, podmiotami ekonomii społecznej/przedsiębiorstwami społecznymi, JST oraz partnerami społecznymi. Podejmowane działania będą miały na celu aktywizowanie lokalnych wspólnot do realizowania działań społecznych i obywatelskich, będących efektem partnerskiej współpracy przedsiębiorców, NGO i JST, co przyczyni się do wzmocnienia partycypacji społecznej, wielosektorowego dialogu i współpracy, rozwoju społecznej odpowiedzialności biznesu, a także budowania potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych.

Ponadto realizowana będzie interwencja na rzecz wzmocnienia potencjału pomorskich organizacji społeczeństwa obywatelskiego ukierunkowana m.in. na:

- wzmocnienie zasobów organizacji (m.in. poprzez rozwój umiejętności i kompetencji pracowników),
- urynkowanie organizacji, w tym poprzez budowanie relacji organizacji społeczeństwa obywatelskiego z organizacjami pracodawców i biznesem,
- rozwój sieci centrów organizacji pozarządowych,
- działania na rzecz rozwoju lokalnej filantropii oraz społecznej odpowiedzialności biznesu.

Preferowane będą projekty wspierające NGO:

- 1) posiadające status organizacji pożytku publicznego,
- 2) mające siedzibę na terenie gmin wiejskich i miejsko-wiejskich.

Pomimo zawarcia działań w zakresie budowy zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego w niniejszym Celu, zakres merytoryczny tych działań będzie mógł dotyczyć budowy zdolności organizacji działających w obszarach wszystkich celów EFS+.

W ramach prowadzonej interwencji wzmocniony zostanie także potencjał pomorskich partnerów społecznych, przede wszystkim poprzez działania ukierunkowane na:

- wzmocnienie zasobów (m.in. poprzez rozwój umiejętności i kompetencji pracowników),
- budowanie relacji partnerów społecznych z JST, NGO, biznesem, szkolnictwem (głównie zawodowym) i nauką,
- działania na rzecz rozwoju społecznej odpowiedzialności biznesu,
- realizację inicjatyw wpisujących się w misję partnerów społecznych.

Główne grupy docelowe

Organizacje społeczeństwa obywatelskiego i ich pracownicy oraz wolontariusze, a także partnerzy społeczni.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej (art. 34). Realizowane działania prowadzić będą do aktywizacji społecznej i obywatelskiej mieszkańców regionu, a także wzmocnienia potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą wspierania postaw obywatelskich (m.in. poprzez wspieranie wysokiej aktywności i samoorganizacji mieszkańców oraz dzięki kształtowaniu i umacnianiu postaw społecznych i obywatelskich).

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W ramach Celu przewidziano szereg działań na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji. Dedykowana interwencja adresowana będzie przede wszystkim do organizacji społeczeństwa obywatelskiego, w tym tych reprezentujących grupy zagrożone dyskryminacją. W ramach prowadzonej interwencji nastąpi m.in. stworzenie stabilnych miejsc pracy oraz wsparcie dodatkowego zatrudnienia w ww. organizacjach, a także wzmocnienie ich zasobów (m.in. poprzez rozwój umiejętności i kompetencji pracowników i wolontariuszy w NGO). W efekcie nastąpi m.in. poprawa warunków świadczenia wsparcia na rzecz osób z grup marginalizowanych.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach związanych z budowaniem zdolności organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych. W efekcie, realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym Kultura, w zakresie działania 2. Promowanie kultury regionu i wartości europejskich poprzez wykorzystanie kultury na rzecz zrównoważonego rozwoju. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

W ramach Celu przewiduje się możliwość współpracy, polegającej na włączeniu podmiotów z innych państw członkowskich UE lub spoza UE w realizację projektów, w szczególności w obszarze wspierania powstawania i konsolidacji platform systematycznej współpracy organizacji pozarządowych z przedsiębiorcami oraz wzmocnienia potencjału organizacji społeczeństwa obywatelskiego. W ww. obszarach nastąpi premiowanie projektów zawierających współpracę międzyregionalną lub transnarodową (np. w postaci preferencji), jednak jedynie w przypadku bezpośredniego wpływu tej współpracy na osiągnięcie rezultatów Celu.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w Funduszach norweskich i EOG – w szczególności w zakresie rozwoju społeczeństwa obywatelskiego oraz w programach:

- Południowy Bałtyk, Region Morza Bałtyckiego, Europa Środkowa, Interreg Europa 2021-2027 – w zakresie rozwoju współpracy sektora pozarządowego z biznesem,
- Program na rzecz zatrudnienia i innowacji społecznych jako komponent EFS+ – w zakresie promowania wysokiego poziomu zatrudnienia,
- Program na rzecz jednolitego rynku 2021-2027 – w zakresie rozwoju ekonomii społecznej.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	(I)	EFS+	Słabiej rozwinięty	EECO01	Całkowita liczba osób objętych wsparciem	osoby	50	245
5	(II)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLOCO05	Liczba organizacji społeczeństwa obywatelskiego wspartych w co najmniej jednym z następujących obszarów: standardy i procedury zarządzania, refleksyjność, wydolność finansowa, rzeczność, jakość usług, współpraca międzysektorowa	podmioty	9	43

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
5	(I)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PL0CO07	Liczba przedstawicieli organizacji społeczeństwa obywatelskiego (w tym wolontariuszy) objętych wsparciem w programie	osoby	45	215

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
5	(I)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PL0CR03	Liczba przedstawicieli organizacji społeczeństwa obywatelskiego, którzy zdobyli nowe umiejętności, wiedzę lub uzyskali kwalifikacje	osoby	42 554	2021	140	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(I)	163	5 078 910

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(I)	01	5 078 910

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(I)	33	5 078 910

Tabela 4. Wymiar 6 – tematy uzupełniające EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(I)	07	1 078 910
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(I)	08	4 000 000

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
5	EFS+	słabiej rozwinięty	(I)	02	5 078 910

6. Fundusze europejskie dla silnego społecznie Pomorza (EFRR)

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS

(ii) Poprawa równego dostępu do wysokiej jakości usług sprzyjających włączeniu społecznemu w zakresie kształcenia, szkoleń i uczenia się przez całe życie poprzez rozwój łatwo dostępnej infrastruktury, w tym poprzez wspieranie odporności w zakresie kształcenia i szkolenia na odległość oraz online

Planowane rodzaje działań

W ramach Celu prowadzona będzie interwencja na rzecz rozwoju szkolnictwa zawodowego, dostosowana do regionalnych i lokalnych potrzeb w zakresie rynku pracy i gospodarki, realizowana w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP. Zakres prowadzonych działań obejmie m.in. rozwój infrastruktury szkół i placówek kształcących w branżach kluczowych dla gospodarki regionu (w tym związanych z ISP), doposażenie pracowni kształcenia zawodowego oraz wyposażenie szkół i placówek w narzędzia i technologie umożliwiające zdalne kształcenie. Wszystkie powyższe działania realizowane będą we współpracy z pracodawcami lub ich organizacjami.

W obszarze rozwoju edukacji włączającej, interwencja będzie realizowana w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP i obejmie m.in. wyposażenie, zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami, poradni psychologiczno-pedagogicznych w narzędzia diagnostyczne i narzędzia wspierające prowadzenie zróżnicowanych form strategii edukacyjno-terapeutycznych, jak również dostosowanie infrastruktury oraz wyposażenia poradni psychologiczno-pedagogicznych do potrzeb uczniów.

W ramach realizacji Celu przewiduje się także działania na rzecz upowszechniania edukacji przedszkolnej, obejmujące rozwój infrastruktury oraz poprawę wyposażenia dydaktycznego publicznych placówek przedszkolnych. Działania w tym zakresie skierowane zostaną w szczególności do gmin cechujących się szczególnie niskim odsetkiem dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w relacji do średniej wojewódzkiej. Realizowane będą wyłącznie projekty zawierające diagnozę edukacji przedszkolnej, ze szczególnym uwzględnieniem analizy bieżących i prognozowanych potrzeb w zakresie dostępności miejsc edukacji przedszkolnej.

W ramach wszystkich ww. form interwencji możliwe będzie realizowanie działań służących likwidacji barier architektonicznych oraz poprawie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej (która nie pokrywa się z zakresem wsparcia w ramach KPO), w szczególności w oparciu o uniwersalne projektowanie lub zastosowanie racjonalnego usprawnienia oraz poprzez upowszechnianie modelu dostępnej szkoły.

Szkoły specjalne i inne placówki, które prowadzą do segregacji lub utrzymania segregacji jakiegokolwiek grupy defaworyzowanej i/lub zagrożonej wykluczeniem społecznym, nie będą wspierane w zakresie infrastruktury i wyposażenia.

Przewiduje się realizację przedsięwzięć zintegrowanych – powyższe działania będą bezpośrednio powiązane i będą mieć uzupełniający charakter w stosunku do interwencji w Celu 4 (f).

Główne grupy docelowe

Dzieci biorące udział w edukacji przedszkolnej, uczniowie szkół i placówek podstawowych i ponadpodstawowych (w szczególności uczniowie ze specjalnymi potrzebami edukacyjnymi), osoby dorosłe nabywające dodatkowe kwalifikacje, nauczyciele, instruktorzy praktycznej nauki zawodu, psychologowie i pedagodzy wspierający uczniów, rodzice/opiekunowie prawni, pracodawcy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze prawa do nauki (art. 14). Realizowane działania prowadzić będą do zapewnienia wysokiej jakości edukacji na poziomie przedszkolnym, podstawowym i średnim, w tym także szerokiego dostępu do efektywnego kształcenia zawodowego.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności: zasadą spójności społecznej (przede wszystkim poprzez dostosowanie interwencji do potrzeb poszczególnych grup docelowych, w szczególności dzieci z niepełnosprawnościami oraz dzieci imigrantów) oraz zasadą koncentracji na priorytetowych dziedzinach gospodarki (w szczególności w ramach interwencji na rzecz szkolnictwa zawodowego).

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W ramach Celu przewidziano szereg działań na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji. Planuje się wsparcie infrastruktury i wyposażenia poradni psychologiczno-pedagogicznych służących m.in. uczniom z niepełnosprawnościami, zaburzeniami zachowania i emocji oraz z doświadczeniem migracji.

Przewidziano również rozwój infrastruktury oraz poprawę wyposażenia dydaktycznego publicznych placówek przedszkolnych, w szczególności na terenie gmin cechujących się barierami prowadzącymi do szczególnie niskiego odsetka dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w relacji do średniej wojewódzkiej. Zwiększenie dostępności do edukacji przedszkolnej wyrówna szanse w dostępie do zatrudnienia opiekunów dzieci, w szczególności kobiet z obszarów wiejskich, sprzyjając ich aktywizacji zawodowej.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

W zakresie rozwoju edukacji przedszkolnej preferowane będą projekty na obszarach gmin o szczególnie niskim odsetku dzieci objętych wychowaniem przedszkolnym w relacji do średniej wojewódzkiej.

W pozostałych zakresach: obszar całego województwa.

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach związanych z edukacją przedszkolną i włączającą oraz kształceniem zawodowym. W efekcie, realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym Edukacja, w zakresie działania 1. Zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki i usprawnianie przejścia ze szkoły do pracy. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Południowy Bałtyk, Region Morza Bałtyckiego, Europa Środkowa, Interreg Europa 2021-2027 – w zakresie ekologicznej edukacji dzieci, młodzieży, dorosłych, a także rozwoju innowacyjnych usług publicznych,
- Erasmus+ 2021-2027 – w obszarze wzmocnienia edukacji szkolnej i kształcenia zawodowego,
- Europa Cyfrowa – w obszarze rozwoju społeczeństwa cyfrowego.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych (wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności).

Działania dotyczące rozwoju edukacji włączającej mają charakter wyłącznie niekomercyjny.

W obszarze rozwoju szkolnictwa zawodowego podmiotów potencjalnie objętych wsparciem jest zbyt mało, by uzasadnione było stworzenie odrębnego instrumentu wsparcia. Udział pracodawców w projektach dotyczących szkolnictwa zawodowego nie jest możliwy bez znaczącej zachęty w formie wsparcia bezzwrotnego.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO066	Pojemność klas w nowych lub zmodernizowanych placówkach opieki nad dziećmi	osoby	0	1 350
6	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO067	Pojemność klas w nowych lub zmodernizowanych placówkach oświatowych	osoby	0	7 200
6	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO125	Liczba wspartych szkół	sztuki	0	30
6	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO132	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	sztuki	0	22

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR070	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki nad dziećmi	użytkownicy /rok	686	2024	1 670	IZ FEP	
6	(ii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR071	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek oświatowych	użytkownicy /rok	36 685	2024	37 443	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	121	9 614 028
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	122	9 632 407
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	124	20 000 000

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	01	39 246 435

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	33	39 246 435

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	02	39 246 435

(iii) Wspieranie włączenia społeczno-gospodarczego społeczności marginalizowanych, gospodarstw domowych o niskich dochodach oraz grup w niekorzystnej sytuacji, w tym osób o szczególnych potrzebach, dzięki zintegrowanym działaniom obejmującym usługi mieszkaniowe i usługi społeczne

Planowane rodzaje działań

W ramach Celu przewiduje się realizację interwencji w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP. Wspierane będą wyłącznie działania przyczyniające się do deinstytucjonalizacji usług społecznych w województwie oraz zapobiegania umieszczeniu osób w instytucjach pobytu długoterminowego. Realizowane w ramach Celu projekty nie będą przyczyniać się do segregacji przestrzennej grup marginalizowanych. Wsparte lokale nie powinny znajdować się na obszarach odizolowanych od społeczności lokalnej i słabo skomunikowanych.

Zakres prowadzonych w ramach niniejszego Celu działań obejmie m.in. rozwój infrastruktury:

- a) służącej realizacji specjalistycznych usług opiekuńczych, opiekuńczo-wychowawczych, asystenckich, specjalistycznych i innych wynikających z diagnozy grupy docelowej, w szczególności skierowanych do osób z niepełnosprawnościami, długotrwale i ciężko chorych lub seniorów,
- b) służącej wsparciu osób z niepełnosprawnościami, np. domów samopomocy, CIS, KIS, WTZ i ZAZ,
- c) mieszkalnictwa wspomaganego (treningowego i wspieranego) oraz chronionego, powiązanego z działaniami m.in. z obszaru aktywizacji społecznej i usług zdrowotnych,
- d) służącej interwencji kryzysowej,
- e) na rzecz osób w kryzysie bezdomności i dotkniętych wykluczeniem z dostępu do mieszkań,
- f) służącej wsparciu dziennemu dzieci i młodzieży oraz seniorów.

W ramach wszystkich ww. form interwencji możliwe będzie realizowanie działań służących likwidacji barier architektonicznych oraz poprawie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej, w szczególności w oparciu o uniwersalne projektowanie lub zastosowanie racjonalnego usprawnienia (jako element projektu).

Realizowane będą wyłącznie projekty:

- uwzględniające na etapie diagnozy szczegółową analizę bieżących i prognozowanych potrzeb w zakresie miejsc świadczenia usług społecznych,
- dotyczące zdeinstytucjonalizowanych form wsparcia i dopasowane do indywidualnych potrzeb osób otrzymujących wsparcie.

W ramach prowadzonej interwencji, decyzje o udzieleniu wsparcia powinny być poprzedzone analizą dostępnych form świadczenia usług (tj. instytucjonalne, środowiskowe i w rodzinie) oraz uwzględniać indywidualne potrzeby jednostek, które będą odbiorcami usług (w tym preferowane przez nich opcje opieki, z uwzględnieniem opcji zgodnych z Konwencją ONZ o prawach osób niepełnosprawnych). Jeśli opcje preferowane przez odbiorców usług nie są dostępne, priorytetem powinno być ich zapewnienie. Ponadto, wsparcie dla ZAZ oraz WTZ będzie mieć charakter warunkowy, tj. będzie możliwe tylko o ile placówka otrzyma wsparcie z EFS+ zgodnie z warunkami wskazanymi w ramach CS 4 (h) oraz gdy będzie wynikało z regionalnego planu deinstytucjonalizacji.

Preferowane będą projekty:

- 1) realizowane w partnerstwie organizacji pozarządowych z instytucjami integracji i pomocy społecznej,
- 2) realizowane przez Centra Usług Społecznych lub prowadzące do powstania tego typu centrów,

3) wykorzystujące potencjał organizacji pozarządowych/podmiotów ekonomii społecznej/przedsiębiorstw społecznych jako realizatorów usług społecznych oraz jednocześnie przyczyniające się do wzmocnienia infrastrukturalnego i ekonomicznego ww. podmiotów.

Przewiduje się realizację przedsięwzięć zintegrowanych – powyższe działania będą bezpośrednio powiązane i będą mieć uzupełniający charakter w stosunku do interwencji w Celach 4 (h) oraz 4 (k).

Interwencja w ramach niniejszego Celu będzie komplementarna z Celem 4 (h) w zakresie działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w ramach wsparcia nowych lub istniejących podmiotów reintegracyjnych – CIS, KIS, WTS i ZAZ.

Interwencja w ramach niniejszego Celu będzie komplementarna z Celem 4 (k) przede wszystkim w zakresie usług opiekuńczych, mieszkalnictwa wspomagane oraz chronione, interwencji kryzysowej dla osób doświadczających przemocy oraz oferty wsparcia dziennego dzieci, młodzieży i seniorów.

Główne grupy docelowe

Osoby dotknięte/zagrożone ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny, w szczególności osoby wymagające wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunowie.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej (art. 34).

Realizowane działania prowadzić będą do rozwoju usług społecznych i zdrowotnych, w szczególności na rzecz osób wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą spójności społecznej (poprzez dopasowanie interwencji do potrzeb odbiorców i świadczenie wsparcia w sposób kompleksowy, zintegrowany i zdeinstytucjonalizowany).

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci i zapobiegania dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji FEP – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W ramach Celu interwencja adresowana będzie m.in. do osób dotkniętych/zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i ich rodzin, w szczególności osób z niepełnosprawnościami, wymagających wsparcia w codziennym funkcjonowaniu i ich opiekunów, bezdomnych, bezrobotnych, opuszczających zakłady karne, opuszczających placówki pieczy zastępczej, seniorów, rodzin wielodzietnych, dzieci pozbawionych opieki rodzicielskiej, osób w kryzysie bezdomności ze względu na tożsamość płciową/orientację seksualną. Celem interwencji będzie zapewnienie infrastruktury służącej świadczeniu dobrej jakości, trwałych i przystępnych cenowo usług, w tym usług opiekuńczych, zdrowotnych i dotyczących mieszkalnictwa wspomagane i chronione. Nacisk położony zostanie na niesegregacyjny charakter ww. usług i ich świadczenie w formule dopasowanej do indywidualnych potrzeb. Pośrednio nastąpi wsparcie osób sprawujących opiekę nad osobami zależnymi (najczęściej kobiet), które z racji pełnienia opieki narażone są na dyskryminację zawodową i społeczną.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Preferowane będą projekty realizowane na obszarach ponadprzeciętnego poziomu wykluczenia społecznego, tj. charakteryzujących się niekorzystnymi wskaźnikami w zakresie dochodów własnych gmin per capita, odsetka bezrobotnych w liczbie ludności w wieku produkcyjnym oraz odsetka gospodarstw domowych objętych pomocą społeczną.

W ramach realizacji Celu przewiduje się zastosowanie instrumentu rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność, instrumentu terytorialnego ZIT (dedykowanego w tym zakresie wyłącznie miejskiemu obszarowi funkcjonalnemu ośrodka wojewódzkiego) oraz innych instrumentów terytorialnych – programów rewitalizacji (w tym zakresie interwencja w ramach Celu ma charakter wspomagający dla działań prowadzonych w Celu 5 (i)).

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach związanych z infrastrukturą społeczną. W efekcie, realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym Edukacja, w zakresie działania 3. Rynek pracy dla wszystkich, wykorzystanie zasobów wynikających z dłuższego życia. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w Programach Południowy Bałtyk, Region Morza Bałtyckiego, Europa Środkowa, Interreg Europa 2021-2027 – w zakresie wspierania rozwoju usług społecznych oraz ekonomii społecznej, a także z wykorzystaniem Instrumentu Wsparcia Technicznego – w zakresie zamawiania usług dotyczących m.in. procesu deinstytucjonalizacji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych (wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności).

Rozwój infrastruktury społecznej jest kluczowy dla stworzenia możliwości świadczenia usług społecznych w formule zdeinstytucjonalizowanej. Jedynie w przypadku niektórych usług (usługi opiekuńcze czy opieka długoterminowa), przedsięwzięcia infrastrukturalne posiadają potencjał do generowania przychodów, przy czym efekt ten będzie znacznie odroczony w czasie. Wsparcie w tym obszarze, ze względu na grupę docelową (osoby zagrożone i dotknięte ubóstwem lub wykluczeniem społecznym oraz ich rodziny) wymaga formy bezzwrotnej.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusze	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO65	Pojemność nowych lub zmodernizowanych przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań oraz mieszkań socjalnych	osoby	0	210
6	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	PLRO205	Liczba wspartych obiektów, w których realizowane są usługi społeczne	sztuki	0	45

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	1 300
6	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO075	Wspierane strategię zintegrowanego rozwoju terytorialnego	sztuki	0	6
6	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCO080	Wspierane strategię rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	sztuki	0	15

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięte	RCR67	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań oraz mieszkań socjalnych	użytkownicy /rok	175	2021	350	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(iii)	127	54 000 000

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(iii)	01	54 000 000

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(iii)	03	24 000 000
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(iii)	12	5 000 000
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(iii)	17	10 000 000
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(iii)	33	15 000 000

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	02	54 000 000

(v) zapewnianie równego dostępu do opieki zdrowotnej i wspieranie odporności systemów opieki zdrowotnej, w tym podstawowej opieki zdrowotnej, oraz wspieranie przechodzenia od opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej

Planowane rodzaje działań

W ramach Celu wspierane będą działania na rzecz dostosowania zasobów organizacyjnych systemu ochrony zdrowia i ich funkcji do rzeczywistych potrzeb i populacyjnych wyzwań zdrowotnych oraz poprawy dostępności do skutecznych i efektywnych kosztowo metod profilaktyki, diagnostyki i terapii zgodnie z postępowaniem wiedzy medycznej i uwzględnieniem osiągnięć nowoczesnych technologii.

Zakres realizowanych zadań obejmie w szczególności:

- inwestycje ukierunkowane na rozwój opieki jednego dnia oraz ambulatoryjnej opieki specjalistycznej, w tym w ramach szpitali, w celu rozwoju opieki koordynowanej, stopniowego odwracania piramidy oraz poprawy dostępu do świadczeń,
- wsparcie infrastruktury podstawowej opieki zdrowotnej, w tym wdrożenie standardu dostępności POZ dla osób ze szczególnymi potrzebami w obszarze architektonicznym, cyfrowym, komunikacyjnym i organizacyjnym,
- tworzenie nowych i rozwijanie istniejących placówek wsparcia środowiskowej opieki zdrowotnej (przede wszystkim dla seniorów, dzieci i młodzieży, osób z niepełnosprawnościami, chorobami przewlekłymi, w tym z zaburzeniami psychicznymi oraz osób potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu),
- wsparcie infrastruktury leczenia psychiatrycznego (w tym ambulatoryjnego i środowiskowego wsparcia psychologicznego) obejmujące wszystkie poziomy opieki, zgodnie z założeniami nowego modelu ochrony zdrowia psychicznego,
- wsparcie infrastruktury służącej rehabilitacji w trybie dziennym, środowiskowym/domowym oraz w formach łączonych dla dorosłych oraz dla dzieci i młodzieży,
- wsparcie opieki długoterminowej (w tym opieki paliatywnej i hospicyjnej) w formie ambulatoryjnej, środowiskowej (domowej) oraz w formach łączonych, zgodnie z ideą deinstytucjonalizacji.

Ponadto jako element kompleksowych projektów inwestycyjnych w podmiotach leczniczych przewiduje się możliwość realizacji działań z zakresu e-zdrowia (z zachowaniem standardów krajowych), rozwiązań w zakresie IT (oprogramowanie, sprzęt) oraz rozwiązań z zakresu telemedycyny.

Uzupełniając w ramach finansowania krzyżowego – jako element kompleksowych projektów – wsparciem objęte zostaną przedsięwzięcia dotyczące tworzenia zintegrowanych, interdyscyplinarnych zespołów diagnostyczno-terapeutycznych.

Dla zapewnienia spójności z krajowymi ramami strategicznymi reformy psychiatrii projekty infrastrukturalne w zakresie reformy zdrowia psychicznego będą realizowane po uzgodnieniu z ministrem właściwym do spraw zdrowia. Inwestycje będą skupione przede wszystkim na pierwszym i drugim poziomie referencyjnym i nie będą prowadziły do zwiększenia ogólnej liczby łóżek szpitalnych w systemie ochrony zdrowia, w tym w dziedzinie psychiatrii oraz psychiatrii dziecięcej. Trzeci poziom referencyjny może być wspierany jedynie w ramach kompleksowych projektów Centrów Zdrowia Psychicznego obejmujących inwestycje we wszystkie poziomy referencyjne.

Wszystkie realizowane w ramach celu działania będą powiązane z działaniami realizowanymi w ramach EFS+. W szczególności inwestycje w infrastrukturę POZ i AOS będą komplementarne z interwencją podejmowaną w ramach celu 4 (d) oraz (k) w obszarach profilaktyki zdrowotnej oraz rehabilitacji leczniczej ułatwiającej powroty do pracy. Inwestycje w infrastrukturę leczenia psychiatrycznego będą powiązane z działaniami realizowanymi w ramach celu 4 (k) w postaci usług zdrowotnych, w tym na rzecz osób z zaburzeniami psychicznymi, w szczególności dzieci i młodzieży. Ponadto wszystkie działania w ramach niniejszego Celu będą komplementarne z interwencją w ramach FERS w obszarze deinstytucjonalizacji opieki medycznej oraz rozwoju opieki koordynowanej w CS (k), a także rozwoju zasobów kadrowych systemu ochrony zdrowia w CS (f) i (g).

W zakresie inwestycji w infrastrukturę szpitali ukierunkowanych na rozwój opieki jednego dnia oraz wzmocnienie ambulatoryjnej opieki specjalistycznej interwencja realizowana będzie w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP.

Preferowane będą projekty:

- 1) wykorzystujące nowoczesne technologie medyczne,
- 2) wykorzystujące wolontariat.

Co do zasady, wszystkie projekty powinny uwzględniać wzmocnienie koordynacji pomiędzy różnymi poziomami opieki zdrowotnej, w tym zwiększenie zaangażowania podmiotów podstawowej opieki zdrowotnej.

Realizowane będą wyłącznie przedsięwzięcia wynikające z określonych w regionie deficytów i potrzeb zidentyfikowanych na podstawie analizy sytuacji demograficznej i epidemiologicznej, a także faktycznego zapotrzebowania oraz dostępności infrastruktury ochrony zdrowia. Finansowane będą wyłącznie projekty zgodne z Mapą potrzeb zdrowotnych na okres od 1 stycznia 2022 roku do 31 grudnia 2026 roku oraz na lata następne, Wojewódzkim Planem Transformacji Województwa Pomorskiego na lata 2022-2026 oraz na lata następne, a także Planem działań w sektorze zdrowia akceptowanym przez Komitet sterujący do spraw koordynacji wsparcia w sektorze zdrowia.

Realizowane projekty będą przyczyniać się do realizacji celów zawartych w dokumencie Zdrowa Przyszłość, Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r. (m.in. cele 1.1 Zapewnienie równej dostępności do świadczeń zdrowotnych w ilości i czasie adekwatnych do uzasadnionych potrzeb zdrowotnych społeczeństwa oraz 2.4 Optymalizacja piramidy świadczeń).

Realizowane będą wyłącznie projekty uzasadnione z punktu widzenia poprawy efektywności (w tym kosztowej) oraz zwiększenia dostępu do świadczeń zdrowotnych. Wszystkie projekty będą uwzględniać konieczność dostosowania placówki do obowiązujących przepisów prawa lub spełnienia bądź przewyższenia wymogów płatnika w zakresie udzielanych świadczeń opieki zdrowotnej finansowanych w ramach publicznego systemu ubezpieczeń zdrowotnych, a także wykorzystywać nowoczesne dostępne techniki i technologie.

Wszystkie podmioty lecznicze ubiegające się o wsparcie muszą funkcjonować w publicznym systemie ubezpieczeń zdrowotnych.

Przedsięwzięcia przewidziane do realizacji w ramach Celu szczegółowego zostaną objęte wsparciem pod warunkiem uzyskania pozytywnej opinii o celowości inwestycji w ramach Instrumentu Oceny Wniosków Inwestycyjnych w Sektorze Zdrowia.

Interwencja w ramach Celu może uwzględniać także obszar bezpieczeństwa i obronności z wykorzystaniem technologii i kompetencji podwójnego zastosowania.

Projekty realizowane w ramach FEP ze środków EFRR lub EFS+ nie mogą powielać zakresu, na który dany podmiot otrzymał wsparcie w ramach KPO.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy, w tym w szczególności mieszkańcy obszarów o niezadowalającej dostępności do specjalistycznych usług zdrowotnych, kadra podmiotów świadczących usługi zdrowotne.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze wszelkiej niedyskryminacji (art. 21), równości kobiet i mężczyzn (art. 23), integracji osób niepełnosprawnych (art. 26), ochrony zdrowia (art. 35), dostępu do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym (art. 36).

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą spójności społecznej.

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W ramach Celu przewidziano szereg działań na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji. Celem podejmowanej interwencji jest poprawa dostępności do świadczeń zdrowotnych dla mieszkańców województwa, w tym dla osób o najbardziej ograniczonym dostępie do usług zdrowotnych, w tym mieszkańców małych miast. Przewidziano również wsparcie infrastruktury leczenia psychiatrycznego.

Poprzez zastosowanie standardu dostępności architektonicznej, cyfrowej oraz informacyjno-komunikacyjnej, wsparta infrastruktura będzie dostępna dla ogółu społeczeństwa, odpowiadając jednocześnie na szczególne potrzeby kobiet, osób z niepełnosprawnościami, seniorów.

Zapewniony zostanie niedyskryminacyjny dostęp do usług zdrowotnych w ramach wspartej infrastruktury dla osób narażonych na dyskryminację ze względu na orientację seksualną, w tym np. egzekwowanie praw tej grupy jako pacjentów, promowanie działań systemowych w placówkach ochrony zdrowia podnoszących świadomość i kompetencje personelu medycznego w odniesieniu do grup narażonych na dyskryminację.

Szczegółne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach realizacji Celu przewiduje się zastosowanie instrumentu terytorialnego ZIT.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na wsparciu inwestycyjnym infrastruktury ochrony zdrowia służącym dostosowaniu zasobów organizacyjnych systemu ochrony zdrowia i ich funkcji do rzeczywistych potrzeb i populacyjnych wyzwań zdrowotnych w celu poprawy dostępności do usług zdrowotnych. W efekcie, realizowane w ramach Celu projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym: Zdrowie, w zakresie działania 1: Działania na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia w celu sprostania wyzwaniom związanym ze zmianami demograficznymi, w zakresie działania 2: Promowanie uwzględniania kwestii zdrowotnych we wszystkich politykach, ze szczególnym naciskiem na wpływ czynników środowiskowych, zwłaszcza zmian klimatu, na zdrowie ludzi oraz w zakresie działania 3: Zwiększenie zdolności interesariuszy do rozwiązywania regionalnych problemów zdrowotnych. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem SUERMB oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- EU4Health – w szczególności w zakresie promocji zdrowia i profilaktyki chorób, wzmocnienia systemów opieki zdrowotnej i siły roboczej w sektorze służby zdrowia oraz poprawy dostępności do opieki zdrowotnej;
- Horyzont Europa – w zakresie badań i innowacji w obszarze zdrowia;
- Interreg Południowy Bałtyk (projekt), Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 – w zakresie rozwoju innowacyjnych form opieki medycznej, w tym rozwój nowoczesnych produktów medycznych, leczniczych, i telemedycyny;
- Interreg Europa Środkowa 2021-2027, Interreg Europa 2021-2027 – przede wszystkim w obszarze innowacyjnych form opieki nad seniorami oraz profilaktyki zdrowotnej;
- URBACT 2021-2027 – w zakresie rozwoju lokalnych instrumentów wspierania profilaktyki zdrowotnej i systemów opieki medycznej w miastach.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych (wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności).

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	(v)	EFRR	Stabiej rozwinięty	RCO069	Pojemność nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	osoby/rok	0	80 000

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO133	Liczba wspartych podmiotów wykonujących działalność leczniczą	sztuki	0	25
6	(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	21 100
6	(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	sztuki	0	9

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR073	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych placówek opieki zdrowotnej	użytkownicy /rok	63 300	2020	79 100	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(v)	128	33 484 372
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(v)	129	19 011 362
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(v)	172	157 296

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(v)	01	52 653 030

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(v)	03	21 992 086
6	EFRR5	słabiej rozwinięty	(v)	33	30 660 944

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(v)	03	52 653 030

(vi) Wzmacnianie roli kultury i zrównoważonej turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych

Planowane rodzaje działań

Wszystkie działania realizowane w ramach Celu przyczyniać się będą do wzmacniania roli kultury i zrównoważonej turystyki w procesie zwiększania spójności społecznej województwa i będą powiązane z działaniami realizowanymi w ramach EFS+, w szczególności w ramach celu 4 (g), dotyczącymi podnoszenia kompetencji kadr kultury i turystyki w zakresie prowadzenia działalności kulturalnej i turystycznej, nawiązywania współpracy i partnerstw ponadinstytucjonalnych, efektywnego udostępniania potencjalnym odbiorcom produktów kultury adekwatnych do ich potrzeb oraz rozwoju społecznych funkcji kultury i turystyki wpływających na wzrost wiedzy oraz zmianę zachowań i postaw w obszarze kultury i tożsamości regionalnej.

Realizowane będą projekty, które:

- poprzedzone zostały analizą popytu i oceną potrzeb w celu ograniczenia ryzyka nieefektywności,
- są skoordynowane z projektami realizowanymi na sąsiadujących obszarach, unikając nakładania się i konkurencji,
- mają wpływ na szerokie stymulowanie aktywności kulturalnej i turystycznej, jak również są trwałe i będą utrzymywane po ich zakończeniu.

Ponadto realizowane projekty powinny zawierać mechanizmy zapewniające samofinansowanie się wspartych obiektów, np. poprzez zaangażowanie środków prywatnych. Wymóg ten nie dotyczy publicznej i ogólnodostępnej infrastruktury turystycznej, tj. tras (dróg) rowerowych wraz z miejscami postojowymi, kąpielisk, szlaków kajakowych oraz pomostów żeglarskich, jak również infrastruktury turystyczno-zdrowotnej (w tym uzdrowiskowej).

Planując inwestycje w obszarze kultury mające wpływ na dziedzictwo kulturowe zasadne jest wykorzystywanie zaleceń wynikających z dokumentu „Europejskie zasady jakości dla finansowanych przez UE interwencji o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe”.

W obszarze infrastruktury kultury, realizowane będą działania dotyczące:

- a) rozwoju infrastruktury kultury, w szczególności służącej integracji lokalnych społeczności (w tym imigrantów), z uwzględnieniem – jako element szerszych projektów – kwestii wzmacniania roli nowych technologii w budowaniu oferty instytucji kultury, zapewnienia dostępności osobom ze specjalnymi potrzebami oraz edukacji kulturalnej (w ramach finansowania krzyżowego),
- b) przeciwdziałania procesowi degradacji zabytków oraz poprawy stanu zachowania obiektów i obszarów zabytkowych w powiązaniu z celami gospodarczym i społecznymi,
- c) przywracania wartości obiektom i zespołom zabytkowym oraz przestrzeniom zabytkowym i skupionym wokół obiektów/zespołów zabytkowych, m.in. poprzez nadanie im nowych funkcji lub rozwój funkcji dotychczasowych służących celom społecznym, kulturalnym i turystycznym,
- d) wzmocnienia walorów kulturowych przestrzeni publicznych w ramach układów urbanistycznych i ruralistycznych wpisanych do rejestru zabytków, w szczególności w celu aktywizacji społecznej i obywatelskiej, jak również w celu promowania dobrych praktyk nawiązujących do koncepcji Nowego Europejskiego Bauhausu.

W ramach wszystkich ww. form interwencji możliwe będzie realizowanie działań służących likwidacji barier architektonicznych oraz poprawie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej, w szczególności w oparciu o projektowanie uniwersalne lub zastosowanie racjonalnego usprawnienia.

Preferowane będzie wsparcie istniejącej infrastruktury, natomiast nowe inwestycje będą dopuszczalne tylko w wyjątkowych, uzasadnionych okolicznościach.

Preferowane będą projekty uzgodnione w ramach ZPT.

W obszarze infrastruktury turystyki realizowane będą przedsięwzięcia dotyczące:

- a) tworzenia i rozwoju turystycznych szlaków tematycznych, służących w szczególności aktywizacji i integracji społecznej,
- b) tworzenia i rozwoju produktów turystycznych w ramach zintegrowanej oferty turystyczno-kulturalno-zdrowotnej (w tym uzdrowiskowej, medycznej, kulinarnej stanowiącej część dziedzictwa kulturowego regionu),
- c) rozwoju infrastruktury szlaków turystyki aktywnej (w tym rowerowej, wodnej, szlaków konnych),
- d) wsparcia rozwoju turystyki biznesowej.

Realizowane będą projekty:

- 1) dostępne dla osób ze szczególnymi potrzebami,
- 2) zapewniające ofertę dedykowaną osobom dotkniętym/zagrożonym ubóstwem i wykluczeniem społecznym oraz ich rodzinom,
- 3) ograniczające negatywny wpływ turystyki na środowisko naturalne,
- 4) dotyczące zintegrowanych produktów i usług turystycznych, wykorzystujących efekt współpracy i synergii w ramach współpracy międzysektorowej (m.in. w obszarze kultury, nauki, edukacji, integracji społecznej, rozrywki).

Preferowane będą projekty:

- 1) przyczyniające się do powstawania miejsc pracy dla osób biernych zawodowo lub bezrobotnych w ramach produktu turystycznego,
- 2) wykorzystujące potencjał lokalnych podmiotów ekonomii społecznej/przedsiębiorstw społecznych.

W obszarze infrastruktury turystyki działania realizowane będą w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP i obejmą m.in.:

- 1) trasy rowerowe o znaczeniu międzynarodowym Euro Velo (9/WTR, 10/13, 20), w tym: modernizacja istniejących i budowa nowych odcinków tras rowerowych wraz z infrastrukturą towarzyszącą, budowa miejsc postojowych oraz oznakowanie,
- 2) szlaki kajakowe, w tym: budowa i przebudowa pomostów, portów i przystani żeglarskich i kajakowych, poprawa dostępności do obiektów infrastruktury turystyki wodnej, oznakowanie oraz poprawa bezpieczeństwa,
- 3) turystykę żeglarską i morską w obszarze Pętli Żuławskiej, Zatoki Gdańskiej i Morza Bałtyckiego, w tym: budowa i przebudowa pomostów, portów i przystani żeglarskich, poprawa dostępności do portów i przystani żeglarskich, oznakowanie, poprawa bezpieczeństwa, zakup wyposażenia i sprzętu dla edukacji żeglarskiej oraz utworzenie systemu zarządzania marinami,
- 4) szlaki konne, w tym niezbędna infrastruktura i oznakowanie,
- 5) bezpieczne miejsca kąpielowe, w tym: budowa i rozbudowa infrastruktury kąpielisk, poprawa dostępności dla osób o specjalnych potrzebach komunikacyjnych, zagospodarowanie plaż, pomosty, poprawa bezpieczeństwa,

6) wzmacnianie atrakcyjności turystycznej gmin uzdrowiskowych oraz o potencjalne uzdrowiskowym poprzez wspieranie rozwoju ogólnodostępnej infrastruktury.

W ramach wszystkich ww. działań możliwe będzie realizowanie działań służących likwidacji barier architektonicznych oraz poprawie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej, w szczególności w oparciu o projektowanie uniwersalne lub zastosowanie racjonalnego usprawnienia.

W całym Celu inwestycje nie mogą przyczyniać się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego, a elementy infrastruktury dotyczące budowy nowych dróg lub parkingów nie będą wspierane, chyba że stanowią nieodłączny element większego projektu, nie są one dominującym elementem tego projektu, a ich koszt nie stanowi większości kosztów kwalifikowalnych i dotyczą poprawy dostępności drogowej do planowanej infrastruktury dla osób ze szczególnymi potrzebami oraz podmiotów obsługujących ruch turystyczny. W miastach projekty te nie mogą obejmować budowy nowych dróg lub parkingów wykorzystywanych przez pojazdy samochodowe ani zwiększenia ich pojemności lub przepustowości, z wyłączeniem niezbędnych miejsc postojowych użytkowanych tylko przez osoby z niepełnosprawnościami.

Powyższe interwencje będą mieć bezpośrednie przełożenie na wzrost poziomu aktywizacji społecznej, przyczynią się także do rozwoju gospodarczego (np. w zakresie tworzenia nowych miejsc pracy). Wszystkie inwestycje będą respektować zasadę zrównoważonego oddziaływania na środowisko, potrzebę rozwoju cyfrowego, zasadę dostępności dla osób ze specjalnymi potrzebami, zasadę stabilności i efektywności finansowej oraz odporności na kryzys.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy województwa pomorskiego, turyści, w tym osoby ze specjalnymi potrzebami.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze poszanowania różnorodność kulturowej (art. 22). Realizowane działania prowadzić będą do wzmocnienia roli kultury i turystyki jako obszarów stymulujących rozwój społeczny i gospodarczy.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą spójności społecznej (poprzez dopasowanie interwencji do potrzeb odbiorców) oraz zasadą wspierania postaw obywatelskich (poprzez zapewnienie infrastruktury dla aktywności społecznej mieszkańców oraz kształtowania postaw kulturalnych).

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W ramach Celu przewidziano szereg działań na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji. Wsparcie będzie uwzględniało potrzeby osób dotkniętych największymi barierami w dostępie do kultury, w tym mieszkańców małych miast i obszarów wiejskich, co wynika m.in. z ich sytuacji materialnej, braku chęci partycypacji w wydarzeniach kulturalnych, niedoboru infrastruktury i kompetencji kulturowych oraz ograniczonego dostępu do informacji o wydarzeniach kulturalnych.

Poprzez zastosowanie standardu dostępności architektonicznego, cyfrowego oraz informacyjno-promocyjnego, infrastruktura kultury i turystyki będzie dostępna dla ogółu społeczeństwa, odpowiadając jednocześnie na szczególne potrzeby kobiet, osób z niepełnosprawnościami: ruchową, wzrokową, słuchową, intelektualną, seniorów oraz opiekunów osób zależnych.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

W zakresie przywracania wartości obiektom i zespołom zabytkowym oraz przestrzeniom zabytkowym i skupionym wokół obiektów/zespołów zabytkowych, preferowane będą projekty realizowane na obszarach koncentracji charakterystycznych dla regionu elementów dziedzictwa kulturowego.

W zakresie infrastruktury turystyki, preferowane będą projekty realizowane na obszarach:

- o wysokim potencjale turystyczno-rekreacyjnym środowiska przyrodniczego i kulturowego,
- strefy obszarów jezior, rzek, pasa nadbrzeżnego i obszaru Delty Wisły.

W ramach realizacji Celu przewiduje się zastosowanie instrumentu rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach związanych ze wzmacnianiem roli kultury i zrównoważonej turystyki w procesie zwiększania spójności społecznej województwa. W efekcie, realizowane w ramach Celu projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym: Turystyka, w zakresie działań: 1. Rozwój turystyki transnarodowej na obszarach oddalonych i wiejskich, 2. Inwestowanie w ludzi, umiejętności i technologię w branży turystycznej oraz 3. Ochrona i zrównoważone wykorzystanie dziedzictwa kulturowego i zasobów naturalnych w ośrodkach turystycznych, jak również Obszarze Tematycznym: Kultura, w zakresie działań: 1. Promocja regionalnych sektorów kreatywnych i kultury, zachęcanie do kreatywnej przedsiębiorczości, 2. Promowanie kultury regionu i wartości europejskich poprzez wykorzystanie kultury na rzecz zrównoważonego rozwoju oraz 3. Zachowanie dziedzictwa kulturowego regionu Morza Bałtyckiego, wzmocnienie tożsamości regionalnej. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem SUERMB oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarach niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Południowy Bałtyk, Region Morza bałtyckiego, Europa Środkowa, Interreg Europa 2021-2027 – w szczególności w zakresie zwiększenia roli kultury i turystyki w rozwoju gospodarczym, włączeniu społecznym i innowacjach społecznych,
- Kreatywna Europa – w szczególności w zakresie Komponentu Kultura,
- Funduszach norweskich i EOG – w szczególności w zakresie wsparcia kultury.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych.

Wsparcie w obszarze kultury ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują bezpośrednich oszczędności, a strumień przychodów (których źródłem mogą być opłaty pobierane od odbiorców usług świadczonych z wykorzystaniem finansowanej infrastruktury) jest zbyt mały, aby zapewnić rentowność takich przedsięwzięć. Stąd, wsparcie będzie udzielane w formie bezzwrotnej.

W obszarze turystyki wsparcie ukierunkowane jest na rozwój strategicznej infrastruktury turystycznej o charakterze publicznym i otwartym, która stworzy podstawy do zaangażowania sfery prywatnej w przyszłości. Dlatego również w tym zakresie planuje się wsparcie bezzwrotne.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
6	(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO077	Liczba obiektów kulturalnych i turystycznych objętych wsparciem	sztuki	3	70
6	(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO132	Liczba obiektów dostosowanych do potrzeb osób z niepełnosprawnościami (EFRR/FST/FS)	sztuki	2	38
6	(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO135	Długość wspartych szlaków turystycznych	km	0	260
6	(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	42 200
6	(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO080	Wspierane strategie rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność	sztuki	0	15

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
6	(vi)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR077	Liczba osób odwiedzających obiekty kulturalne i turystyczne objęte wsparciem	odwiedzający/rok	175 000	2020	354 000	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(vi)	165	48 915 797
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(vi)	166	24 459 409
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(vi)	172	1 261 022

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(vi)	01	74 636 228

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(vi)	12	10 000 000
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(vi)	33	64 636 228

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
6	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	03	74 636 228

7. Fundusze europejskie dla Pomorza bliższego obywatelom

- Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS

(i) Wspieranie zintegrowanego i sprzyjającego włączeniu społecznemu rozwoju społecznego, gospodarczego i środowiskowego, kultury, dziedzictwa naturalnego, zrównoważonej turystyki i bezpieczeństwa na obszarach miejskich

Planowane rodzaje działań

W ramach Celu prowadzona będzie interwencja na rzecz rewitalizacji zdegradowanych obszarów w miastach poprzez kompleksowe, skoncentrowane terytorialnie działania na rzecz lokalnej społeczności, przestrzeni oraz gospodarki, realizowane na podstawie obowiązujących programów rewitalizacji, powiązane z lokalnymi politykami społecznymi – służące wyprowadzaniu ze stanu kryzysowego obszarów zdegradowanych. Prowadzona interwencja nie będzie przyczyniać się do segregacji (w tym przestrzennej) osób zamieszkujących obszary zdegradowane i prowadzić będzie do zapewnienia ww. grupie dostępu do ogólnie dostępnych usług społecznych.

Interwencja obejmie m. in.:

- a) rozwój lokalnej infrastruktury służącej realizacji celów społecznych, integracyjnych, gospodarczych, związanych z promocją zdrowego trybu życia i bezpieczeństwem, kulturalnych oraz edukacyjnych – w szczególności powiązanej z działaniami na rzecz rozwoju usług społecznych oraz aktywizacji społecznej i zawodowej. Budowa nowej infrastruktury możliwa będzie wyłącznie w szczególnie uzasadnionych przypadkach, np. wynikających z braku możliwości do wykorzystania infrastruktury komunalnej na danym terenie,
- b) przywracanie lub nadawanie funkcji społecznym przestrzeniom publicznym (w tym terenom zielonym) poprzez podniesienie ich funkcjonalności i estetyki przy uwzględnieniu wartości wynikających z kontekstu przyrodniczego i kulturowego,
- c) dostosowanie techniczne substancji mieszkaniowej do standardów bytowych,
- d) działania aktywizujące lokalną społeczność, w szczególności dotyczące kształtowania postaw społecznych i włączenia lokalnej społeczności w działania rewitalizacyjne, także w ramach domów/klubów sąsiedzkich.

Wsparcie może być udzielone na część działań z ww. katalogu – pod warunkiem, iż stanowią one uzupełnienie/kontynuację już zrealizowanych przedsięwzięć na danym obszarze (niezależnie od źródła ich finansowania), a zakres interwencji wynikać będzie z przeprowadzonej diagnozy obszaru zdegradowanego.

W ramach interwencji możliwe będzie również realizowanie działań służących likwidacji barier architektonicznych oraz poprawie dostępności cyfrowej i informacyjno-komunikacyjnej, w szczególności w oparciu o projektowanie uniwersalne lub zastosowanie racjonalnego usprawnienia.

Uzupełniając, możliwy będzie rozwój lokalnej infrastruktury technicznej bezpośrednio powiązanej z osiąganiem założonych celów rewitalizacyjnych, w tym np. infrastruktury:

- a) kanalizacyjnej,
- b) sprzyjającej transportowi zbiorowemu,
- c) służącej uspokojeniu lokalnego ruchu drogowego,
- d) służącej uporządkowaniu miejsc parkingowych,
- e) dróg rowerowych, ciągów pieszo-rowerowych i pieszych.

Inwestycje w elementy infrastruktury drogowej (w tym w parkingi) mogą być wpierane wyłącznie uzupełniająco, jako niedominujący komponent projektu, pod warunkiem, że ich koszt nie stanowi większości kosztów kwalifikowalnych operacji. Projekty nie mogą obejmować budowy nowych dróg lub parkingów oraz w odniesieniu do istniejących, zwiększenia ich pojemności lub przepustowości, ani nie mogą w żaden inny sposób przyczyniać się do zwiększenia natężenia ruchu samochodowego. Do powyższego limitu nie wlicza się kosztów związanych z realizacją dróg rowerowych, ciągów pieszych i pieszo-rowerowych, a także budową, przebudową i modernizacją niezbędnej sieciowej infrastruktury technicznej.

W ramach prowadzonej interwencji należy szczególnie zadbać o zachowanie i rozwój zielonej infrastruktury, zwłaszcza ochronę drzew w całym cyklu projektowym, w tym poprzez stosowanie standardów ochrony zieleni. Mając na uwadze potrzebę adaptacji obszarów miejskich do zmiany klimatu, należy dążyć również do zwiększania powierzchni biologicznie czynnych i unikać tworzenia powierzchni uszczelnionych.

Planując inwestycje w obszarze kultury mające wpływ na dziedzictwo kulturowe zasadne jest wykorzystywanie zaleceń wynikających z dokumentu „Europejskie zasady jakości dla finansowanych przez UE interwencji o potencjalnym wpływie na dziedzictwo kulturowe”.

Przewiduje się realizację przedsięwzięć zintegrowanych – powyższe działania będą bezpośrednio powiązane i będą mieć uzupełniający charakter w stosunku do interwencji w Celach 4 (h) i 4 (k). Ponadto komplementarna interwencja wspomagająca powyższe działania prowadzona będzie w ramach Celów 2 (i) oraz 4 (iii).

Dofinansowane będą wyłącznie przedsięwzięcia:

- a) uzgodnione pomiędzy IZ a miastami uprawnionymi do wsparcia – podmiotem odpowiedzialnym i liderem będzie miasto, które w ramach opracowania gminnego programu rewitalizacji (GPR) zawrze m.in. listę projektów wraz z informacją na temat sposobu ich wyboru. IZ oceni spełnienie przez GPR wymogów z art. 29 rozporządzenia 2021/1060 – pozytywnie zweryfikowane programy rewitalizacji zostaną wpisane do wykazu prowadzonego przez IZ. Tylko miasto posiadające GPR wpisany do ww. wykazu będzie mogło przystąpić do procesu uzgodnienia projektów z IZ. Uzgodnienie polegać będzie na negocjacjach i wspólnym wyborze, które z projektów wskazanych na liście projektów będącej częścią GPR w najlepszy sposób wpisują się w planowane rodzaje działań oraz cele FEP 2021-2027 i potencjalnie mogą zostać sfinansowane ze środków programu. Pozytywnie ocenione projekty składać się będą na uzgodniony pomiędzy IZ a miastem pakiet zintegrowanych przedsięwzięć rewitalizacyjnych,

- b) partnerskie – partnerami w przedsięwzięciach zintegrowanych koordynowanych przez jednostki samorządu terytorialnego będą m.in. organizacje pozarządowe, instytucje pomocy i integracji społecznej, instytucje kultury, kościoły i związki wyznaniowe, przedsiębiorcy, instytucje edukacyjne, instytucje rynku pracy, kluby sportowe, wspólnoty i spółdzielnie mieszkaniowe, towarzystwa budownictwa społecznego oraz inne podmioty, których udział jest istotny dla realizacji lub osiągnięcia celów projektu (w przypadku współpracy z organizacjami pozarządowymi/pożytku publicznego, dopuszcza się także formułę zlecania zadań publicznych),
- c) uwzględniające zasady projektowania uniwersalnego,
- d) uwzględniające wymogi kształtowania ładu przestrzennego, korzystające z zasad zagospodarowania przestrzennego zawartych w Planie zagospodarowania przestrzennego województwa pomorskiego 2030 oraz nawiązujące do koncepcji Nowego Europejskiego Bauhausu.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy zdegradowanych obszarów w miastach.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej (art. 34). Realizowane działania prowadzić będą do rozwoju usług społecznych, a także przyjaznych przestrzeni publicznych.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą spójności społecznej (poprzez świadczenie wsparcia w sposób zintegrowany), zasadą wspierania postaw obywatelskich (poprzez tworzenie warunków infrastrukturalnych dla aktywności mieszkańców) oraz zasadą racjonalnego gospodarowania przestrzenią (m.in. dzięki uwzględnieniu wymogów kształtowania ładu przestrzennego).

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęta jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W ramach Celu przewidziano szereg działań na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji. Dedykowana interwencja adresowana będzie do mieszkańców obszarów zdegradowanych i obejmie m.in. rozwój infrastruktury społecznej, przestrzeni publicznych i substancji mieszkaniowej. Szczególny nacisk położony zostanie na niesegregacyjny charakter działań, a także dopasowanie infrastruktury do indywidualnych potrzeb odbiorców.

Poprzez zastosowanie standardu dostępności architektonicznego, cyfrowego oraz informacyjno-promocyjnego, infrastruktura będzie dostępna dla ogółu społeczeństwa, odpowiadając jednocześnie na szczególne potrzeby osób z niepełnosprawnościami, seniorów oraz opiekunów osób zależnych.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Obszarami wyłącznie uprawnionymi do wsparcia będą zdegradowane obszary w miastach. W ramach realizacji Celu przewiduje się zastosowanie innych instrumentów terytorialnych – programów rewitalizacji.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach związanych z rewitalizacją zdegradowanych obszarów w miastach. W efekcie, realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym Planowanie Przestrzenne, w zakresie działania 1. Wzmocnienie spójności terytorialnej w regionie Morza Bałtyckiego poprzez planowanie przestrzenne na lądzie. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających. Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w Europejskim Programie Współpracy Terytorialnej dla Zrównoważonego Rozwoju Obszarów Miejskich (URBACT) – w zakresie sieciowania miast w obszarze rewitalizacji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych (wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności).

Z uwagi na ograniczony potencjał do realizacji projektów na zdegradowanych obszarach miast wyznaczonych na podstawie programów rewitalizacji, które kwalifikowałyby się do objęcia wsparciem zwrotnym, interwencja będzie prowadzona w formie wsparcia bezzwrotnego.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
7	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO074	Ludność objęta projektami w ramach strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	osoby	0	91 000
7	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO075	Wspierane strategie zintegrowanego rozwoju terytorialnego	sztuki	0	22
7	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO076	Zintegrowane projekty rozwoju terytorialnego	sztuki	0	25
7	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO112	Podmioty zaangażowane w przygotowanie i realizację strategii zintegrowanego rozwoju terytorialnego	sztuki	0	8 500
7	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO114	Otwarta przestrzeń utworzona lub rekultywowana na obszarach miejskich	m ²	0	800 000
7	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO146	Powierzchnia obszarów objętych rewitalizacją	ha	0	1 500

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
7	(i)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR095	Ludność mająca dostęp do nowej lub udoskonalonej zielonej infrastruktury	osoby	0	2021	466 925	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFRR	słabiej rozwinięty	(i)	168	43 000 000
7	EFRR	słabiej rozwinięty	(i)	169	2 000 000

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFRR	słabiej rozwinięty	(i)	01	45 000 000

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFRR	słabiej rozwinięty	(i)	17	45 000 000

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
7	EFRR	słabiej rozwinięty	(ii)	02	45 000 000

10. Fundusze europejskie dla rozwoju technologii podwójnego zastosowania na Pomorzu

- Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS

(vii) Zwiększanie zdolności przemysłowych w celu wspierania zdolności obronnych, przy priorytetowym traktowaniu zdolności w zakresie technologii podwójnego zastosowania

Planowane rodzaje działań

Interwencja w ramach Celu, realizowana w sposób kompleksowy i skoordynowany przez SWP i ukierunkowana będzie na rozwój kompleksowej oferty wsparcia przedsiębiorstw w obszarze bezpieczeństwa i obronności w oparciu o technologie podwójnego zastosowania. Wsparcie udzielane będzie przedsiębiorstwom posiadającym rozwiązania, które zostaną zweryfikowane pod kątem możliwości zastosowania na potrzeby zdolności obronnych i bezpieczeństwa. W realizacji Celu wykorzystane zostaną doświadczenia z modelu weryfikacji, adaptacji i akceleracji technologii podwójnego zastosowania wypracowanego w ramach programu NATO DIANA.

Zakres prowadzonych działań obejmie m.in.:

- a) rozwój współpracy przedsiębiorstw z sektorem nauki w zakresie weryfikacji możliwości adaptacji i akceleracji technologii podwójnego zastosowania,
- b) specjalistyczne usługi dla przedsiębiorstw, w tym specjalistyczne usługi doradcze, w zakresie rozwoju technologii podwójnego zastosowania,
- c) wsparcie potencjału i kompetencji przedsiębiorstw w zakresie ekspansji na rynki międzynarodowe, w tym udziału przedsiębiorstw, grup branżowych i międzybranżowych w międzynarodowych wydarzeniach gospodarczych oraz w nawiązywaniu relacji z zagranicą w zakresie technologii podwójnego zastosowania,
- d) wsparcie rozwoju powiązań gospodarczych przedsiębiorstw i sieci partnerów na rzecz wdrażania technologii podwójnego zastosowania,
- e) wsparcie przedsiębiorstw w zakresie rozwoju produkcji lub oferty usług w obszarze technologii podwójnego zastosowania.

W ramach FEP nie przewiduje się finansowania zakupów sprzętu wojskowego oraz amunicji i broni.

Główne grupy docelowe

Przedsiębiorstwa (mikro, małe, średnie i duże), jednostki B+R, szkoły wyższe, IOB.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze wszelkiej niedyskryminacji (art. 21), równości kobiet i mężczyzn (art. 23), integracji osób niepełnosprawnych (art. 26), wolności prowadzenia działalności

gospodarczej (art. 16), ochrony środowiska (art. 37). Realizowane działania prowadzić będą do rozwoju kompleksowej oferty wsparcia dla przedsiębiorstw w obszarze bezpieczeństwa i obronności w oparciu o technologie podwójnego zastosowania.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą koncentracji na priorytetowych dziedzinach gospodarki oraz zasadą ukierunkowania na innowacje.

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania/uchwały dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach programu nie może być udzielone.

Dla poprawy sytuacji osób wykluczonych w projektach uwzględnione zostaną kwestie niedyskryminacji, np. poprzez realizację działań promujących równość kobiet i mężczyzn i umożliwiających podnoszenie wiedzy oraz świadomości dotyczących korzyści z zarządzania różnorodnością i unikania stereotypów. W wyniku realizacji projektów powstaną usługi lub produkty przyczyniające się do zwiększenia równości, włączenia społecznego, niedyskryminacji, w tym promujące zaangażowanie kobiet i osób młodych.

Szczegółne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach związanych z rozwojem kompleksowej oferty wsparcia przedsiębiorstw w obszarze bezpieczeństwa i obronności w oparciu o technologie podwójnego zastosowania. W efekcie, realizowane w ramach Celu projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym: Innowacje, w zakresie działania: 1. Innowacje oparte na wyzwaniach i 3. Innowacje poprzez współtworzenie. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem SUERMB oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Interreg Europa, Interreg Południowy Bałtyk i Program na rzecz jednolitego rynku – w zakresie wzmocnienia konkurencyjności MŚP,
- Interreg Europa Środkowa – w zakresie inteligentnej transformacji przemysłowej i przedsiębiorczości,
- Interreg Region Morza Bałtyckiego – w obszarze odporności gospodarki,
- Horyzont Europa – w zakresie konkurencyjność przemysłowej,
- Europejski Fundusz Obronny – w zakresie technologii podwójnego zastosowania.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

Nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych na realizację Celu. Wsparcie ukierunkowane jest na projekty o dużym znaczeniu społecznym, obronnym i innowacyjnym w warunkach podwyższonego ryzyka i niepewności, co uzasadnia wsparcie bezzwrotne. Jest ono niezbędne ze względu na systemową barierę w dostępie do finansowania komercyjnego, wynikającą z wysokiego profilu ryzyka projektów. W sytuacji konieczności dynamicznego rozwoju przemysłu obronnego, dotacje stanowią jedyny instrument zapewniający szybkość wdrożeń, eliminując czasochłonny proces uruchamiania instrumentów finansowych. Selektywne podejście do udzielania wsparcia jest spójne ze strukturalnym systemem selekcji i przyspieszania projektów technologii podwójnego zastosowania, uzupełniającym program NATO DIANA. Biorąc pod uwagę przekierowanie technologii z przedsiębiorstw cywilnych, w tym MŚP, na nowe i silnie regulowane rynki bezpieczeństwa i obronności, zwrotne wsparcie nie jest uzasadnione.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
10	(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO004	Przedsiębiorstwa otrzymujące wsparcie niefinansowe	przedsiębiorstwa	0	50
10	(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO128	Przedsiębiorstwa objęte wsparciem, związane głównie ze wspieraniem zdolności w zakresie technologii podwójnego zastosowania i zdolności obronnych (ReArmEU)	przedsiębiorstwa	0	25

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
10	(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR002	Inwestycje prywatne uzupełniające wsparcie publiczne (w tym: dotacje, instrumenty finansowe)	EUR	0	2025	263 158	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
10	EFRR	Słabiej rozwinięty	(vii)	194	2 000 000
10	EFRR	Słabiej rozwinięty	(vii)	195	8 000 000

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
10	EFRR	Słabiej rozwinięty	(vii)	01	10 000 000

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
10	EFRR	Słabiej rozwinięty	(vii)	33	10 000 000

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
10	EFRR	Słabiej rozwinięty	(vii)	03	10 000 000

11. Fundusze europejskie dla bezpiecznego dostępu do wody na Pomorzu

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS

(v) wspieranie bezpiecznego dostępu do wody, zrównoważonej gospodarki wodnej obejmującej zintegrowane zarządzanie wodą, a także odporności wodnej

Planowane rodzaje działań

Biorąc pod uwagę, że zabezpieczenie dostępu do wody oraz odpowiednia gospodarka wodno-ściekowa mają kluczowe znaczenie dla bezpieczeństwa cywilnego mieszkańców, w ramach Celu przewiduje się przeciwdziałanie deficytom w zaopatrzeniu mieszkańców w wodę do picia oraz poprawę procesów oczyszczania ścieków komunalnych.

W obszarze gospodarki ściekowej wspierane będą projekty realizowane na terenach aglomeracji 2-15 tys. RLM oraz poza wyznaczonymi aglomeracjami ściekowymi.

Na obszarach aglomeracji 2-15 tys. RLM, wspierane będą przedsięwzięcia dotyczące rozwoju zbiorczych systemów odprowadzania i oczyszczania ścieków komunalnych oraz zagospodarowania osadów ściekowych całościowo rozwiązujące problem wyposażenia tych aglomeracji w system sieci kanalizacyjnej oraz zapewniające wymagane: przepustowość i standardy oczyszczania ścieków komunalnych, wskazanych:

- a) w VII Aktualizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych (VII AKPOŚK) lub
- b) w ostatnim dostępnym Sprawozdaniu z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych,

które nie osiągnęły zgodności z wymaganiami w zakresie: wyposażenia aglomeracji w systemy zbierania ścieków komunalnych, zapewnienia wydajności oczyszczalni dostosowanej do odbioru 100% ładunku zanieczyszczeń powstających w aglomeracji i wymaganych standardów oczyszczania ścieków przez oczyszczalnię określonymi w dyrektywie Rady z dnia 21 maja 1991 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych (91/271/EWG).

Priorytetowo, w pierwszej kolejności realizowane będą inwestycje w aglomeracjach ściekowych 2-10 tys. RLM, wymagające dostosowania do wymogów dyrektywy 91/271/EWG. W związku z tym, że nabór wniosków skierowany wyłącznie do aglomeracji ściekowych od 10-15 tys. RLM został przeprowadzony i rozstrzygnięty w 2025 r. w drugiej kolejności wspierane będą aglomeracje ściekowe wymagające dostosowania do wymogów dyrektywy 91/271/EWG 10-15 tys. RLM.

Ponadto, mając na uwadze zapisy Dyrektywy Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/3019 z dnia 27 listopada 2024 r. dotyczącej oczyszczania ścieków komunalnych określające minimalną wielkość aglomeracji ściekowej na co najmniej 1000 RLM, w dalszej kolejności wsparcie będą mogły uzyskać

projekty z zakresu zbiorowego zbierania i oczyszczania ścieków realizowane na obszarach poza aktualnie wyznaczonymi aglomeracjami ściekowymi.

W celu zabezpieczenia dostaw wody pitnej mieszkańcom interwencja będzie skierowana na realizację projektów dotyczących budowy, rozbudowy lub przebudowy systemów poboru, uzdatniania, przesyłu i dystrybucji oraz magazynowania wody przeznaczonej do picia. Wspierane będą także działania mające na celu poprawę bezpieczeństwa dostaw wody, w tym funkcjonowania infrastruktury dotyczącej poboru i uzdatniania wody pitnej m.in. przed atakami sabotażowymi, zarówno jako elementy większych projektów, jak i samodzielne projekty.

Mając na uwadze potrzebę zapewnienia bezpieczeństwa dostaw wody pitnej w długiej perspektywie, możliwe także będzie wsparcie projektów w zakresie monitoringu ilościowego i jakościowego wód podziemnych i powierzchniowych przeznaczonych do spożycia oraz prognozowania zagrożeń w wodach podziemnych.

Zakres interwencji opisany w tym celu szczegółowym jest szczególnie uzasadniony w sytuacji konieczności ewakuacji ludności z miast na obszary wiejskie, w których w wielu miejscach infrastruktura odbioru i oczyszczania ścieków komunalnych oraz zaopatrzenia w wodę pitną jest niedostatecznie rozwinięta, by sprostać takim potrzebom.

Uzupełniając jako element projektów, wsparciem mogą zostać objęte rozwiązania z zakresu gospodarki o obiegu zamkniętym oraz sprzyjające adaptacji do zmian klimatu, w szczególności błękitno-zielona infrastruktura.

Główne grupy docelowe

Mieszkańcy i inni użytkownicy korzystający ze wspartej infrastruktury oraz zasobów środowiska.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze ochrony środowiska (art. 37). Realizowane działania prowadzić będą do osiągnięcia wysokiego poziomu ochrony środowiska i poprawy jego jakości, w zgodzie z innymi politykami Unii i zasadą zrównoważonego rozwoju.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności: zasadą korzystnego oddziaływania na klimat i środowisko (w szczególności poprzez działania skoncentrowane na rozwoju systemów zbierania i oczyszczania ścieków komunalnych).

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęta jakiegokolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

Interwencja sprzyjać będzie poprawie warunków dla zaspokajania podstawowych potrzeb bytowych, zwłaszcza mieszkańców obszarów wiejskich oraz małych miast, poprzez dostęp do wysokiej jakości wody do spożycia oraz efektywnego oczyszczania ścieków komunalnych. Działanie będzie miało wpływ na poprawę jakości życia i zdrowia mieszkańców, w tym osób mniej zamożnych, seniorów, rodziców samotnie wychowujących dzieci, osób z niepełnosprawnościami oraz rodzin wielodzietnych, a tym samym przyczyni się do ograniczenia zjawiska wykluczenia społecznego i ubóstwa. Nastąpi

to także dzięki wsparciu inwestycji, których celem jest ograniczenie strat wody oraz awaryjności systemów wodociągowych.

Szczegółne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

W zakresie gospodarki ściekowej interwencja będzie prowadzona na obszarach aglomeracji ściekowych o wielkości od 2 tys. do 15 tys. RLM wymagających dostosowania do wymogów dyrektywy 91/271/EWG wskazanych w VII AKPOŚK lub w przypadku, gdyby VII AKPOŚK była niezatwierdzona w dniu rozpoczęcia naboru wniosków, to wskazanych w ostatnim dostępnym Sprawozdaniu z realizacji Krajowego Programu Oczyszczania Ścieków Komunalnych, a także na obszarach, na których aktualnie nie wyznaczono aglomeracji ściekowych. Natomiast w zakresie zaopatrzenia w wodę wspierany będzie obszar całego województwa.

W ramach Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach rozwojowych w obszarach zagospodarowania ścieków komunalnych i zabezpieczenia dostaw wody pitnej mieszkańcom, a także w zakresie monitoringu ilościowego i jakościowego wód podziemnych i powierzchniowych przeznaczonych do spożycia oraz prognozowania zagrożeń w wodach podziemnych. W efekcie, realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym: Biogeny, w zakresie działania: 2. Zmniejszenie emisji substancji biogennych z obszarów miejskich i innych źródeł punktowych. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Interreg Południowy Bałtyk 2021-2027 – w zakresie promowania oszczędnego gospodarowania wodą,
- Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 – w zakresie wspierania zrównoważonych zasobów wody,
- Horyzont Europa - w zakresie ochrony zasobów naturalnych.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych (wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności).

Zważywszy na fakt, że wsparciem w ramach Celu zostanie objęta infrastruktura komunalna, krytyczna dla zdrowia i dobrostanu mieszkańców oraz stanu środowiska naturalnego, mająca na celu m.in. podniesienie poziomu zabezpieczenia infrastruktury przed różnego typu zagrożeniami, w tym sabotażowymi oraz realizowana w znacznej części na obszarach o niskiej gęstości zaludnienia – wsparcie zwrotne nie jest uzasadnione.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
11	(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO030	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci wodociągowych w ramach zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	km	0	80
11	(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO031	Długość nowych lub zmodernizowanych sieci kanalizacyjnych w ramach zbiorowych systemów odprowadzania ścieków	km	0	40
11	(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO032	Wydajność nowo wybudowanych lub zmodernizowanych instalacji oczyszczania ścieków	RLM	0	12 000

Tabela 2. Wskaźnik rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
11	(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR041	Ludność przyłączona do udoskonalonych zbiorowych systemów zaopatrzenia w wodę	osoby	0	2025	18 700	IZ FEP	
11	(v)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR042	Ludność przyłączona do zbiorowych systemów oczyszczania ścieków co najmniej II stopnia	osoby	0	2025	1 880	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
11	EFRR	słabiej rozwinięty	(v)	062	10 000 000
11	EFRR	słabiej rozwinięty	(v)	065	20 000 000

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
11	EFRR	słabiej rozwinięty	(v)	01	30 000 000

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
11	EFRR	słabiej rozwinięty	(v)	33	30 000 000

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
11	EFRR	słabiej rozwinięty	(v)	03	30 000 000

12. Fundusze europejskie dla bezpiecznego Pomorza

- Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS

(iii) rozwój odpornej infrastruktury obronnej, przy priorytetowym traktowaniu infrastruktury podwójnego zastosowania, w tym w celu wspierania mobilności wojskowej w Unii, oraz zwiększanie gotowości cywilnej

Planowane rodzaje działań

W ramach Celu przewiduje się realizację działań na rzecz rozwoju infrastruktury kluczowej dla gotowości cywilnej i ochrony i ewakuacji ludności oraz infrastruktury podwójnego zastosowania.

Zakres działań obejmuje:

- a) rozwój infrastruktury drogowej – projekty w zakresie infrastruktury drogowej obejmowałyby będą inwestycje w drogi wojewódzkie, a także infrastrukturę pomocniczą i towarzyszącą, które, ze względu na istotną rolę w sytuacjach kryzysowych, zwiększają gotowość cywilną służąc bezpieczeństwu i ewakuacji ludności, bądź też mogą okazać się istotne dla celów militarnych. Realizowane inwestycje zapewnią dostosowanie nośności dróg do nacisku 11,5 t na oś. Tam, gdzie jest to technicznie możliwe, realizowane projekty w zakresie infrastruktury drogowej będą obejmowały zapewnienie retencji i podczyszczania wód opadowych poprzez wykorzystanie zielonej i niebieskiej infrastruktury oraz rozwiązań opartych na przyrodzie,
- b) zakup wielkopojemnego taboru kolejowego o wysokim stopniu odporności na zakłócenia w funkcjonowaniu krytycznych elementów infrastruktury do przewozów pasażerskich o charakterze użyteczności publicznej. Przewozy pasażerskie będą wykonywane przez operatorów wyłonionych zgodnie z prawem UE (w tym tzw. czwartym pakietem kolejowym; w przypadku umów zawartych po 12 grudnia 2020 r. dofinansowanie będzie dotyczyć taboru wykorzystywanego przez operatorów wybranych w konkurencyjnej procedurze przetargowej w rozumieniu rozporządzenia 1370/2007, z zastrzeżeniem wyjątków wskazanych w tym rozporządzeniu). W sytuacjach zagrożenia militarnego oraz innych sytuacjach kryzysowych tabor będzie wykorzystywany dla potrzeb ewakuacji ludności oraz innych potrzeb związanych z obroną cywilną i zarządzaniem kryzysowym,
- c) projekty wzmacniające bezpieczeństwo systemów informacyjnych/informatycznych, w tym przewidujące pozyskanie: niezbędnej infrastruktury, oprogramowania, usług i wiedzy, mające na celu poprawę odporności regionalnego systemu cyberbezpieczeństwa oraz zwiększenie gotowości cywilnej,
- d) projekty w zakresie infrastruktury wrażliwej, służące zapewnieniu ciągłości funkcjonowania szpitali w sytuacjach kryzysowych. Wsparcie obejmuje w szczególności:

- inwestycje w zakresie budowy i przystosowania miejsc schronienia (w tym na potrzeby działalności medycznej), inwestycje w systemy dekontaminacji i izolacji epidemiologicznej, rezerwowe źródła wody i energii, drogi/korytarze ewakuacji),
- systemy i technologie związane z wytwarzaniem i magazynowaniem energii, sprzyjające autobilansowaniu, wraz z niezbędną infrastrukturą dostępową (w tym źródła OZE, magazyny energii, stacje transformatorowe, przyłącza),
- wyposażenie szpitalnych oddziałów ratunkowych, oddziałów urazowych oraz zespołów ratownictwa medycznego,

e) miejsca schronienia, ukrycia/schrony w instytucjach publicznych,

f) specjalistyczne wyposażenie służb ratunkowych na potrzeby reagowania w sytuacjach kryzysowych.

Interwencja realizowana w ramach celu będzie w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP.

W ramach celu 3.3. Rozwój odpornej infrastruktury obronnej, zwłaszcza podwójnego zastosowania, w tym w celu wspierania mobilności wojskowej w Unii, oraz zwiększanie gotowości cywilnej, zgodnie z art. 1 pkt 1), lit. a) pkt iii) rozporządzenia (UE) 2025/1914, w programie wspierane będą inwestycje wpisujące się w szerszy kontekst działań, mających na celu zbudowanie systemu ochrony ludności i obrony cywilnej przed zagrożeniami, realizowanych na poziomie krajowym i regionalnym. Punktem odniesienia do kwalifikowania działań w ramach celu 3.3 jest Program Ochrony Ludności i Obrony Cywilnej na lata 2025-2026 (oraz jego późniejsze aktualizacje) oraz Wojewódzki Plan Zarządzania Kryzysowego z załącznikami (oraz jego późniejsze aktualizacje). Na poziomie wojewódzkich zespołów zarządzania kryzysowego zapewniony zostanie mechanizm koordynacji inwestycji finansowanych ze środków programu regionalnego z działaniami wspieranymi z innych źródeł zgodnie z ww. dokumentami.

Inwestycje w infrastrukturę wojskową lub obronną, w tym podwójnego zastosowania, spełniają warunki określone w Rozporządzeniu Wykonawczym Komisji (UE) 2021/1328 z dnia 10 sierpnia 2021 r., określającym wymogi dotyczące infrastruktury mające zastosowanie do niektórych kategorii działań związanych z infrastrukturą podwójnego zastosowania, i podlegają opiniowaniu przez właściwy organ państwa.

Wymogi określone w Rozporządzeniu Wykonawczym Komisji (UE) 2021/1328 z dnia 10 sierpnia 2021 r. odnoszą się jedynie do infrastruktury o charakterze typowo obronnym, w tym podwójnego zastosowania, a nie do projektów w zakresie ochrony ludności i obrony cywilnej.

Główne grupy docelowe

Instytucje publiczne, mieszkańcy i inni użytkownicy korzystający ze wspartej infrastruktury.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – zwłaszcza w obszarach: praw osób w podeszłym wieku (art. 25), integracji osób niepełnosprawnych (art. 26), ochrony środowiska (art. 37) oraz swobody przemieszczania się (art. 45).

Realizowane działania będą respektować prawa osób w podeszłym wieku, osób z niepełnosprawnościami, osób o ograniczonych możliwościach poruszania się, opiekunów z dziećmi czy osobami zależnymi, wpisując się w architektoniczne standardy dostępności. Inwestycje będą również uwzględniać kwestie bezpieczeństwa, w szczególności na rzecz niezmotywowanych i niechronionych (pieszych, rowerzystów) uczestników ruchu.

Ich realizacja będzie również sprzyjała osiągnięciu wysokiego poziomu ochrony środowiska i poprawy jego jakości, w zgodzie z innymi politykami Unii i zasadą zrównoważonego rozwoju.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą korzystnego oddziaływania na klimat i środowisko, zasadą wymiaru cyfrowego oraz zasadą włączenia społecznego, równości szans, niedyskryminacji i deinstytucjonalizacji.

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W celu uniknięcia dyskryminacji pośredniej, jaką jest nierówny dostęp do informacji, której doświadczają obywatele państw trzecich, zaplanowane zostaną działania zapewniające powszechnie dostępne informacje w językach obcych. Wymagana będzie dostępność cyfrowa WCAG w odniesieniu do stron internetowych, systemów teleinformatycznych i dokumentów będących wynikiem realizacji projektów.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Działania planowane w ramach Celu, jakkolwiek realizowane na terenie województwa pomorskiego, będą posiadały również wymiar europejski, wpisując się w cele Strategii na rzecz zrównoważonej i inteligentnej mobilności. Realizacja projektów drogowych jest zgodna z inicjatywami na rzecz poprawy połączeń w regionie i współpracy z krajami trzecimi oraz czystego i neutralnego dla klimatu transportu w OT SUERMB Transport.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP, w obszarze niniejszego Celu realizowane będą poprzez:

- Instrument CEF – w zakresie transportu,
- Program Interreg Europa Środkowa 2021-2027 – w zakresie zielonej mobilności miejskiej,
- Program Interreg Morza Bałtyckiego 2021-2027 – w zakresie inteligentnej zielonej mobilności.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych (wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności).

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
12	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO046	Długość dróg przebudowanych lub zmodernizowanych – poza TEN-T	km	0	7
12	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO116	Pojemność zakupionych jednostek taboru kolejowego	osoby	0	3 675
12	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO113	Liczba zakupionych jednostek kolejowego taboru pasażerskiego	sztuki	0	15
12	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO014	Liczba podmiotów wspartych w zakresie cyberbezpieczeństwa	sztuki	0	12
12	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO133	Liczba wspartych podmiotów wykonujących działalność leczniczą	sztuki	0	10

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
12	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR055	Roczna liczba użytkowników nowo wybudowanych, przebudowanych, rozbudowanych lub zmodernizowanych dróg	pasażerokilometry /rok	58 500 000	2020	67 100 000	IZ FEP	
12	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRR022	Liczba osób korzystających z zakupionego lub zmodernizowanego kolejowego taboru pasażerskiego w ciągu roku	osoby	0	2025	1 800 000	IZ FEP	
12	(iii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR096	Ludność odnosząca korzyści ze środków ochrony przed ryzykami naturalnymi niezwiązanymi z klimatem oraz ryzykami związanymi z działalnością człowieka	osoby	0	2025	2 380 000	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
12	EFRR	słabiej rozwinięty	(iii)	093	34 314 333
12	EFRR	słabiej rozwinięty	(iii)	106	14 277 132
12	EFRR	słabiej rozwinięty	(iii)	132	12 000 000
12	EFRR	słabiej rozwinięty	(iii)	197	29 405 223

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
12	EFRR	słabiej rozwinięty	(iii)	01	89 996 688

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
12	EFRR	słabiej rozwinięty	(iii)	33	89 996 688

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
12	EFRR	słabiej rozwinięty	(iii)	03	89 996 688

13. Fundusze europejskie dla zwiększania dostępu do przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań na Pomorzu

- ☐ Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- ☐ Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS
- ☐ Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS

(vii) wspieranie dostępu do przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań

Planowane rodzaje działań

W ramach Celu prowadzona będzie interwencja na rzecz poprawy dostępności cenowej mieszkań, przy jednoczesnym zapewnieniu ich zgodności ze standardami budynków o wysokiej efektywności energetycznej.

Zakres działań obejmuje:

- a) budowę nowych budynków na cele mieszkań komunalnych, socjalnych, społecznych oraz przystępnych cenowo domów studenckich.
- b) przebudowę, remont lub adaptację nieużytkowanych obiektów budowlanych lub lokali w celu utworzenia mieszkań komunalnych, socjalnych, społecznych oraz przystępnych cenowo domów studenckich.

Działania będą zgodne z Dyrektywą Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2024/1275 z dnia 24 kwietnia 2024 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków (EPBD).

Co do zasady, IZ przewiduje realizację celu szczegółowego z zastosowaniem metody finansowania niepowiązanego z kosztami (FNLC).

Główne grupy docelowe

Użytkownicy budynków i lokali komunalnych, socjalnych, społecznych oraz domów studenckich.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze zabezpieczenia społecznego i pomocy społecznej (art. 34). Realizowane działania prowadzić będą do zwiększania dostępu do przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą spójności społecznej (poprzez zapewnienie wsparcia mieszkaniowego w postaci zwiększania zasobu komunalnego).

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci i zapobiegania dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji FEP – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W ramach Celu interwencja adresowana będzie m.in. do osób dotkniętych/zagrożonych ubóstwem i wykluczeniem społecznym i ich rodzin oraz studentów.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na poprawie dostępności cenowej mieszkań, przy jednoczesnym zapewnieniu ich zgodności ze standardami budynków o wysokiej efektywności energetycznej, w tym zero- i plus-energetycznych.

W efekcie, realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym: Energia, w zakresie działania: 1. Usprawnienie wysiłków na rzecz efektywności energetycznej w regionie poprzez pogłębienie współpracy regionalnej. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Interreg Europa Środkowa 2021-2027, Interreg Europa 2021-2027 – w obszarze kreowania skutecznych rozwiązań z zakresu zrównoważonych mieszkań,
- ESPON 2021-2027 – w zakresie planowania rozwoju przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań,
- URBACT 2021-2027 – w ramach wypracowania rozwiązań miejskich w dostępie do przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie planuje się wykorzystania instrumentów finansowych (wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności).

Zważywszy na fakt, iż interwencja w ramach Celu posiada w szczególności wymiar społeczny i ukierunkowana jest na zaspokojenie podstawowych potrzeb mieszkaniowych osób o niskich i bardzo niskich dochodach, w tym także studentów, jak również biorąc pod uwagę, iż funkcjonujące na poziomie krajowym mechanizmy finansowania w obszarze mieszkalnictwa opierają się na wsparciu bezzwrotnym – wsparcie zwrotne nie jest uzasadnione.

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
13	(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCO65	Pojemność nowych lub zmodernizowanych przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań oraz mieszkań socjalnych	osoby	0	400

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
13	(vii)	EFRR	Słabiej rozwinięty	RCR67	Roczna liczba użytkowników nowych lub zmodernizowanych przystępnych cenowo i zrównoważonych mieszkań oraz mieszkań socjalnych	użytkownicy/rok	0	2025	400	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
13	EFRR	słabiej rozwinięty	(vii)	126	23 440 000

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
13	EFRR	słabiej rozwinięty	(vii)	01	23 440 000

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
13	EFRR	słabiej rozwinięty	(vii)	33	23 440 000

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
13	EFRR	słabiej rozwinięty	(vii)	03	23 440 000

14. Fundusze europejskie dla kompetentnego Pomorza (EFS+)

- Ten priorytet dotyczy zatrudnienia ludzi młodych
- Ten priorytet dotyczy innowacyjnych działań społecznych
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. m) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy wsparcia dla osób najbardziej potrzebujących w ramach celu szczegółowego określonego w art. 4 ust. 1 lit. l) rozporządzenia w sprawie EFS+
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. b) ppkt (viii) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS
- Ten priorytet dotyczy celu szczegółowego w zakresie mobilności miejskiej określonego w art. 3 ust. 1 lit. a) ppkt (v) rozporządzenia w sprawie EFRR i FS

(d) wspieranie dostosowania pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców do zmian, wspieranie aktywnego i zdrowego starzenia się oraz zdrowego i dobrze dostosowanego środowiska pracy, które uwzględnia zagrożenia dla zdrowia

Planowane rodzaje działań

W ramach celu realizowana będzie interwencja służąca zwiększeniu zdolności adaptacyjnych pracodawców i ich pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców na wypadek wystąpienia sytuacji kryzysowych wpływających na gospodarkę i rynek pracy. Działania obejmą przede wszystkim podnoszenie umiejętności i/lub kompetencji, w szczególności poprzez szkolenia, doradztwo i warsztaty, w następujących obszarach:

- a) zapewnienie ciągłości działania w sytuacjach kryzysowych,
- b) zagadnienia związane z gotowością cywilną, sektorem przemysłu obronnego oraz technologiami i kompetencjami podwójnego zastosowania.

Ponadto interwencja będzie obejmować szkolenia i inne formy podnoszenia umiejętności i/lub kompetencji skierowane do pracodawców w sektorze ochrony zdrowia oraz pracowników wykonujących zawody medyczne i paramedyczne. Zakres wsparcia obejmie w szczególności działania na rzecz zwiększenia gotowości cywilnej, przygotowujące do skutecznego reagowania i działania w różnego rodzaju sytuacjach kryzysowych.

Wszystkie działania w ramach celu realizowane będą poza BUR.

Interwencja w ramach celu realizowana będzie w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP.

Główne grupy docelowe

Przedsiębiorcy, pracodawcy i ich pracownicy.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze wszelkiej niedyskryminacji (art. 21), równości kobiet i mężczyzn (art. 23), integracji osób niepełnosprawnych (art. 26), należytych i sprawiedliwych warunków pracy (art. 31), ochrony zdrowia (art. 35), dostępu do usług świadczonych w ogólnym interesie gospodarczym (art. 36). Realizowane działania prowadzić będą do wzmacniania odporności pracowników, przedsiębiorstw i przedsiębiorców na sytuacje kryzysowe.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności zasadą spójności społecznej.

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W ramach Celu przewidziano szereg działań na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji. Interwencja adresowana będzie do przedsiębiorstw, przedsiębiorców i pracowników i będzie miała na celu m.in. wzmacnianie odporności na sytuacje kryzysowe, w tym zwiększanie kompetencji w tym obszarze. Ponadto przewidziano realizację działań z zakresu zwiększania kompetencji kadr medycznych i paramedycznych na wypadek sytuacji kryzysowych.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie koncentrować się będzie na zwiększeniu zdolności adaptacyjnych na wypadek występowania zdarzeń kryzysowych mających wpływ na gospodarkę i rynek pracy. Interwencja obejmie również szkolenia kadr medycznych i paramedycznych. W efekcie, realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym: Zdrowie – działanie 1: Działania na rzecz aktywnego i zdrowego starzenia w celu sprostania wyzwaniom związanym ze zmianami demograficznymi, a także w Obszarze Tematycznym: Edukacja – działanie 3: Rynek pracy dla wszystkich. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem SUERMB oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- EU4Health – w zakresie zwiększenia dostępności do opieki zdrowotnej;
- Interreg Południowy Bałtyk – w zakresie wymiany doświadczeń i kreowania silniejszych powiązań pomiędzy aktorami z obszaru zdrowia;
- Interreg Region Morza Bałtyckiego 2021-2027 – w zakresie rozwoju responsywnych usług publicznych, w tym telemedycyny;
- Interreg Europa Środkowa 2021-2027, Interreg Europa 2021-2027 – w obszarze kreowania skutecznego systemu opieki zdrowotnej;
- Interregional Innovation Investments (I3) – w zakresie rozwoju inteligentnych specjalizacji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych (wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności).

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
14	(d)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLAGO01	Liczba osób objętych wsparciem w dziedzinie gotowości cywilnej, w przemyśle obronnym lub dziedzinie cyberbezpieczeństwa	osoby	0	3 000

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
14	(d)	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLAGCR01	Liczba osób, które podniosły umiejętności lub kompetencje lub nabyły kwalifikacje w dziedzinie gotowości cywilnej, w przemyśle obronnym lub dziedzinie cyberbezpieczeństwa	osoby	30 537	2020	2 160	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
14	EFS+	słabiej rozwinięty	(d)	146	24 000 000

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
14	EFS+	słabiej rozwinięty	(d)	01	24 000 000

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
14	EFS+	słabiej rozwinięty	(d)	33	24 000 000

Tabela 4. Wymiar 6 – tematy uzupełniające EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
14	EFS+	słabiej rozwinięty	(d)	09	24 000 000

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
14	EFS+	słabiej rozwinięty	(d)	02	24 000 000

(f) wspieranie równego dostępu do dobrej jakości, włączającego kształcenia i szkolenia oraz możliwości ich ukończenia, w szczególności w odniesieniu do grup w niekorzystnej sytuacji, od wczesnej edukacji i opieki nad dzieckiem przez ogólne i zawodowe kształcenie i szkolenie, po szkolnictwo wyższe, a także kształcenie i uczenie się dorosłych, w tym ułatwianie mobilności edukacyjnej dla wszystkich i dostępności dla osób z niepełnosprawnościami

Planowane rodzaje działań

W ramach Celu prowadzona będzie interwencja na rzecz rozwoju szkolnictwa ponadpodstawowego (w szczególności zawodowego). Działania ukierunkowane zostaną na zapewnienie uczniom kompetencji/kwalifikacji dla sektora przemysłu obronnego i podwójnego zastosowania, zgodnie ze zdiagnozowanymi potrzebami rynku pracy. Działania realizowane będą we współpracy z pracodawcami i/lub ich organizacjami.

Przewiduję się także realizację kursów/szkoleń dla uczniów i kadry szkół ponadpodstawowych w obszarach związanych z gotowością cywilną, cyberbezpieczeństwem i ratownictwem medycznym.

Interwencja w ramach Celu realizowana będzie w sposób kompleksowy i koordynowany przez SWP.

Główne grupy docelowe

Uczniowie i kadra szkół i placówek ponadpodstawowych.

Działania na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji

Zgodnie z art. 9 rozporządzenia 2021/1060, realizacja Celu przyczyni się do spełnienia postanowień KPP UE – w szczególności w obszarze prawa do nauki (art. 14). Realizowane działania prowadzić będą do zapewnienia wysokiej jakości edukacji na poziomie ponadpodstawowym.

W powiązaniu z treścią artykułów zawartych w Karcie, działania w ramach Celu prowadzone będą zgodnie z zasadami horyzontalnymi wynikającymi z SRWP 2030, w szczególności: zasadą spójności społecznej oraz zasadą koncentracji na priorytetowych dziedzinach gospodarki.

W obszarze równości kobiet i mężczyzn, uwzględniania aspektu płci oraz zapobiegania wszelkiej dyskryminacji podczas przygotowywania, wdrażania, monitorowania, sprawozdawczości i ewaluacji programu – obowiązywać będą zasady wskazane w Rozdziale I „Strategia programu”.

W przypadku, gdy wnioskodawcą jest jednostka samorządu terytorialnego (lub podmiot przez nią kontrolowany lub od niej zależny), która podjęła jakiekolwiek działania dyskryminujące, sprzeczne z zasadami, o których mowa w art. 9 ust. 3 rozporządzenia 2021/1060, wsparcie w ramach FEP nie może być udzielone.

W ramach Celu przewidziano szereg działań na rzecz zapewnienia równości, włączenia społecznego i niedyskryminacji. Interwencja obejmie m.in. uczniów z niepełnosprawnościami oraz z doświadczeniem migracji.

Szczególne terytoria docelowe, z uwzględnieniem planowanego wykorzystania narzędzi terytorialnych

Interwencja będzie prowadzona na terenie całego województwa.

W ramach Celu nie przewiduje się zastosowania instrumentów terytorialnych.

Przedsięwzięcia międzyregionalne i transnarodowe

Wsparcie w ramach Celu koncentrować się będzie na działaniach związanych z rozwojem szkolnictwa ponadpodstawowego. W efekcie, realizowane projekty będą wpisywać się w SUERMB, a także będą komplementarne do inicjatyw realizowanych w ramach ww. Strategii, w szczególności w Obszarze Tematycznym Edukacja, w zakresie działania 1. Zapobieganie przedwczesnemu kończeniu nauki i usprawnianie przejścia ze szkoły do pracy. Zapewniona zostanie również kontynuacja współpracy ze strukturami realizującymi SUERMB, w tym z Narodowym Koordynatorem oraz sieciami współpracy Instytucji Zarządzających.

W ramach Celu przewiduje się możliwość współpracy polegającej na włączeniu podmiotów z innych państw członkowskich UE lub spoza UE w realizację projektów, w szczególności w obszarze kształcenia zawodowego.

Ponadto działania międzyregionalne i transnarodowe komplementarne do podejmowanych w ramach FEP w obszarze niniejszego Celu realizowane będą w programach:

- Południowy Bałtyk, Region Morza Bałtyckiego, Europa Środkowa, Interreg Europa 2021-2027 – w zakresie edukacji przedszkolnej i ogólnej, indywidualnych ścieżek edukacyjnych i kształcenia zawodowego,
- Erasmus+ 2021-2027 – w obszarze wzmocnienia edukacji szkolnej i kształcenia zawodowego,
- Europa Cyfrowa – w obszarze digitalizacji.

Planowane wykorzystanie instrumentów finansowych

W ramach realizacji Celu nie przewiduje się wykorzystania instrumentów finansowych (wsparcie co do zasady ukierunkowane jest na przedsięwzięcia, które nie generują przychodów lub bezpośrednich oszczędności).

Wskaźniki

Tabela 1. Wskaźniki produktu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
14	(f)	EFS+	Stabiej rozwinięty	PLFCO04	Liczba uczniów i słuchaczy szkół i placówek kształcenia zawodowego objętych wsparciem	osoby	0	9 400
14	(f)	EFS+	Stabiej rozwinięty	PLFCO03	Liczba uczniów szkół i placówek systemu oświaty prowadzących kształcenie ogólne objętych wsparciem	osoby	0	6 200

Tabela 2. Wskaźniki rezultatu

Priorytet	Cel szczegółowy	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Wartość bazowa lub wartość odniesienia	Rok odniesienia	Cel końcowy (2029)	Źródło danych	Uwagi
14	(f)	EFS+	Stabiej rozwinięty	PLFCR01	Liczba uczniów, którzy nabyli kwalifikacje po opuszczeniu programu	osoby	95 220	2020	12 100	IZ FEP	

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1. Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
14	EFS+	słabiej rozwinięty	(f)	149	25 750 000

Tabela 2. Wymiar 2 – forma finansowania

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
14	EFS+	słabiej rozwinięty	(f)	01	25 750 000

Tabela 3. Wymiar 3 – terytorialny mechanizm realizacji i ukierunkowanie terytorialne

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
14	EFS+	słabiej rozwinięty	(f)	33	25 750 000

Tabela 4. Wymiar 6 – tematy uzupełniające EFS+

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
14	EFS+	słabiej rozwinięty	(f)	09	25 750 000

Tabela 5. Wymiar 7 – wymiar „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, FS i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Cel szczegółowy	Kod	Kwota (EUR)
14	EFS+	słabiej rozwinięty	(f)	02	25 750 000

2.2. Priorytety dotyczące pomocy technicznej

8. Priorytet pomocy technicznej – EFS+

Celem pomocy technicznej jest wspieranie realizacji programu FEP 2021-2027¹.

Cel priorytetu zostanie osiągnięty poprzez, m.in.:

- utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji programu;
- stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania programu;
- wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w programie;
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych o programie i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu;
- przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie programu postanowień KPP UE i prawidłową realizację zasad horyzontalnych.

Planowane działania obejmują, m.in.:

1. Wsparcie instytucji programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego²:
 - opracowanie i wdrożenie kompleksowej strategii ZZL, która m.in.: precyzyjnie określi obowiązki instytucjonalne; zapewni wykwalifikowaną kadrę kierowniczą; utrzymanie/rekrutacja wykwalifikowanego personelu IZ i IP, w tym m.in.: finansowanie wynagrodzeń; szkolenia i podnoszenie kompetencji pracowników;
 - przygotowanie i utrzymanie stosownego wsparcia organizacyjnego dla IZ i IP, w tym: zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, doposażanie stanowisk pracy, zapewnienie efektywnego uczestnictwa w lokalnym/centralnym systemie IT;
 - zapewnienie środków na wykonywanie podstawowych obowiązków IZ i IP, tj. przygotowanie, programowanie, organizację naboru, ocenę i wybór projektów, weryfikację płatności, monitoring, certyfikację, audyt i kontrolę programu, rozpatrywanie skarg i odwołań;
 - wsparcie IZ przy realizacji badań i analiz społeczno-gospodarczych w obszarach Polityki Spójności, wdrażania i zarządzania FEP w tym: wsparcie eksperckie w procesie przygotowawczym wybranych przedsięwzięć, w szczególności przedsięwzięć o znaczeniu strategicznym;
 - zmniejszenie obciążeń administracyjnych i poprawa jakości świadczonych usług.
2. Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu programu:

¹ Działania z priorytetu pomocy technicznej EFS+ w programie FEP 2021-2027 będą komplementarne z działaniami realizowanymi z pomocy technicznej w krajowym programie PTFE oraz pozostałych programach krajowych i regionalnych, z zachowaniem przyjętej linii demarkacyjnej pomiędzy programami, która jest załącznikiem do programu PTFE. Instytucja koordynująca pomoc techniczną na poziomie krajowym jest odpowiedzialna za przygotowanie wspólnych wytycznych do pomocy technicznej 2021-2027 na poziomie krajowym i regionalnym, w tym wspólnych list wskaźników, które wyznaczają mechanizmy koordynacji PT w całym kraju.

² Zostaną wzięte pod uwagę wnioski z projektu pilotażowego Komisji Europejskiej „Frontloading administrative capacity building for post-2020” przeprowadzonego w województwie lubelskim. [factsheet oecd synthesis report pl.pdf](https://factsheet.oecd-synthesis-report.pl.pdf) (europa.eu).

- stosowanie przejrzystego procesu zarządzania finansowego i kontroli, m.in.: w realizacji budżetu Programu (w tym ukończenie zadań związanych z zamknięciem perspektywy 2014-2020 oraz przygotowanie okresu programowania po 2027 r.);
 - stosowanie przejrzystych i konkurencyjnych procesów zamówień publicznych z odpowiednimi systemami kontroli wewnętrznej m.in. promowanie strategicznego wykorzystania zamówień publicznych do wspierania celów polityki spójności; zachęcanie do stosowania większej liczby kryteriów związanych z jakością i kosztami cyklu życia produktu i usług;
 - zapobieganie, wykrywanie, korygowanie i raportowanie w obszarze nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz korupcji. IZ będzie posiadać i stosować skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniające stwierdzone ryzyka, jak przewidziano w art. 74 ust. 1 lit. c) i lit. d) rozporządzenia 2021/1060. Będą kontynuowane mechanizmy stosowane w latach ubiegłych. IZ zapewni następujące działania zapobiegawcze:
 - zgłaszanie i aktualizowanie nieprawidłowości w systemie IMS; wzmocnienie procedur kontroli w celu unikania konfliktu interesów,
 - utworzenie systemu rejestracji i kontroli przy wyborze projektów dla zachowania ścieżki audytu;
 - istnienie mechanizmu oznaczania i wykluczania z dofinansowania osób/podmiotów stanowiących zagrożenie dla interesów UE;
 - uwzględnianie nowych ryzyk, np. związanych ze zmianą zasad wydatkowania funduszy UE;
 - wykorzystanie dostępnych narzędzi data mining, typu Arachne lub podobnego oraz narzędzi mających na celu wykrywanie podejrzeń nadużyć finansowych, plagiatu;
 - zastosowanie paktów na rzecz uczciwości w uzasadnionych przypadkach. Wdrażanie paktów na rzecz uczciwości będzie konsultowane z KM.
3. Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu:
- rozwój kompetencji niezbędnych do skutecznego aplikowania o fundusze UE, poprawnego prowadzenia i rozliczania projektów, np. organizowanie szkoleń, konsultacji i spotkań informacyjnych; pomoc w dostosowaniu działań do założeń Europejskiego Zielonego Ładu, w tym zasady DNSH;
 - udzielane będzie także wsparcie eksperckie w postaci doradztwa przy przygotowaniu i weryfikacji dokumentacji dla projektów o charakterze strategicznym dla rozwoju województwa;
 - podnoszenie wiedzy na temat wdrażania zasad horyzontalnych w realizowanych projektach, w tym niedyskryminacji, w zakresie przeciwdziałania i zwalczania dyskryminacji osób i grup narażonych/ dyskryminowanych.
4. Wsparcie budowania i wzmocnienia zdolności partnerów:
- obsługa prac KM, grup roboczych i grup doradczych zaangażowanych we wdrażanie Programu, w tym członków KM reprezentujących partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmioty społeczeństwa obywatelskiego (art. 8 ust. 1 CPR). Finansowane będą koszty organizacji posiedzeń, sieci, grup, ekspertyzy, szkolenia, prace przygotowawcze niezbędne do realizacji Programu;

- przewiduje się również wsparcie IZ/IP/członków Komitetu Monitorującego/beneficjentów w zakresie prawidłowej realizacji zasad horyzontalnych, a także audyt istniejących rozwiązań i ocena ich skuteczności dla wypracowania narzędzi i mechanizmów skutecznego wdrażania horyzontalnych zasad równego traktowania, niedyskryminacji i poszanowania KPP UE. Zwiększona zostanie rola koordynatora ds. równości i niedyskryminacji i zapewnienie odpowiedniego wsparcia (szkolenia/doradztwo/budżet);
- powołanie Grupy Roboczej ds. monitorowania zasad horyzontalnych przy KM, w której skład wejdą przedstawiciele organizacji społecznych zrzeszających osoby z grup narażonych na dyskryminację lub zajmujących się równouprawnieniem danej grupy;
- powołanie Koordynatora ds. Równości i Niedyskryminacji;
- wsparcie eksperckie dla partnerów zaangażowanych w realizację strategii rozwoju terytorialnego w przygotowaniu i weryfikacji dokumentów niezbędnych do wdrażania instrumentu ZIT oraz pomoc w tworzeniu i wzmacnianiu sieci partnerstw;
- stosowanie monitoringu i ewaluacji, wdrażanie uproszczeń administracyjnych i skuteczne komunikowanie się z otoczeniem.

5. Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji.

Realizowane będą również działania informacyjno-promocyjne przyczyniające się do upowszechnienia informacji o możliwościach uzyskania wsparcia, tym samym wpływające na wzrost widoczności środków UE na terenie regionu, w tym portal internetowy poświęcony FEP. Wszystkie działania informacyjno-promocyjne będą komplementarne z działaniami realizowanymi w ramach PTFE oraz zgodne z jednolitym systemem informowania o funduszach. Działania komunikacyjne są prowadzone z uwzględnieniem zasad dostępności, równości szans i niedyskryminacji, postępującej cyfryzacji i zielonego ładu. Podstawowym trybem informowania przez IZ/IP jest wersja cyfrowa materiałów. Gadżety nie są narzędziem promocji FE.

Prowadzone działania będą komplementarne z działaniami finansowanymi z programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich oraz zachowają zgodność z krajowym systemem komunikacji marki Fundusze Europejskie.

Główne grupy docelowe

Wszystkie instytucje i podmioty zaangażowane w przygotowanie, wdrażanie, zarządzanie finansowe, kontrolę, monitorowanie, certyfikację i ewaluację FEP, partnerzy, beneficjenci i potencjalni beneficjenci zaangażowanie w realizację programu.

Odbiorcą działań informacyjnych i promocyjnych będzie m.in. ogół społeczeństwa województwa pomorskiego.

Wskaźniki

Tabela 1: Wskaźniki produktu

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
8	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLRO149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z PT	sztuki	0	310

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
8	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLRO150	Liczba uczestników form szkoleniowych dla instytucji	osoby	0	310
8	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLRO151	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	sztuki	0	2
8	EFS+	Słabiej rozwinięty	PLRO158	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	sztuki	0	1

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1: Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	słabiej rozwinięty	179	250 000
8	EFS+	słabiej rozwinięty	180	19 192 511
8	EFS+	słabiej rozwinięty	181	140 000
8	EFS+	słabiej rozwinięty	182	574 201

Tabela 2: Wymiar 6 – uzupełniające obszary tematyczne EFS +

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	słabiej rozwinięty	09	20 156 712

Tabela 3: Wymiar 7 – „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (EUR)
8	EFS+	słabiej rozwinięty	02	20 156 712

9. Priorytet pomocy technicznej – EFRR

Planowane rodzaje działań

Celem pomocy technicznej jest wspieranie realizacji Programu FEP 2021-2027³.

Cel priorytetu zostanie osiągnięty poprzez, m.in:

- utrzymanie sprawnego i skutecznego systemu zarządzania, w tym zapewnienie odpowiedniego potencjału administracyjnego instytucji Programu;
- stosowanie przejrzystych procesów i procedur na każdym etapie wdrażania Programu;
- wspieranie beneficjentów (w tym potencjalnych) w aplikowaniu i realizacji projektów w Programie;
- prowadzenie działań informacyjno-promocyjnych o Programie i zapewnienie widoczności polityki spójności, roli i znaczenia funduszy UE dla regionu;
- przestrzeganie przez wszystkie strony zaangażowane we wdrażanie Programu postanowień KPP UE i prawidłową realizację zasad horyzontalnych.

Planowane działania obejmą, m.in.:

1. Wsparcie instytucji Programu w zarządzaniu zasobami ludzkimi (ZZL) i wzmocnienie ich potencjału administracyjnego⁴:
 - opracowanie i wdrożenie kompleksowej strategii ZZL, która m.in.: precyzyjnie określi obowiązki instytucjonalne; zapewni wykwalifikowaną kadrę kierowniczą; utrzymanie/rekrutacja wykwalifikowanego personelu IZ i IP, w tym m.in: finansowanie wynagrodzeń; szkolenia i podnoszenie kompetencji pracowników;
 - przygotowanie i utrzymanie stosownego wsparcia organizacyjnego dla IZ i IP, w tym: zabezpieczenie powierzchni biurowych i kosztów eksploatacji, doposażanie stanowisk pracy, zapewnienie efektywnego uczestnictwa w lokalnym/centralnym systemie IT;
 - zapewnienie środków na wykonywanie podstawowych obowiązków IZ i IP, tj. przygotowanie, programowanie, organizację naboru, ocenę i wybór projektów, weryfikację płatności, monitoring, certyfikację, audyt i kontrolę Programu, rozpatrywanie skarg i odwołań;
 - wsparcie IZ przy realizacji badań i analiz społeczno-gospodarczych w obszarach Polityki Spójności, wdrażania i zarządzania FEP w tym: wsparcie eksperckie w procesie przygotowawczym wybranych przedsięwzięć, w szczególności przedsięwzięć o znaczeniu strategicznym;
 - zmniejszenie obciążeń administracyjnych i poprawa jakości świadczonych usług.
2. Wsparcie skutecznych procedur i procesów we wdrażaniu Programu:

³ Działania z priorytetu pomocy technicznej EFRR w programie FEP 2021-2027 będą komplementarne z działaniami realizowanymi z pomocy technicznej w krajowym programie PTFE oraz pozostałych programach krajowych i regionalnych, z zachowaniem przyjętej linii demarkacyjnej pomiędzy programami, która jest załącznikiem do programu PTFE. Instytucja koordynująca pomoc techniczną na poziomie krajowym jest odpowiedzialna za przygotowanie wspólnych wytycznych do pomocy technicznej 2021-2027 na poziomie krajowym i regionalnym, w tym wspólnych list wskaźników, które wyznaczają mechanizmy koordynacji PT w całym kraju.

⁴ Zostaną wzięte pod uwagę wnioski z projektu pilotażowego Komisji Europejskiej „Frontloading administrative capacity building for post-2020” przeprowadzonego w województwie lubelskim. [factsheet oecd synthesis report pl.pdf \(europa.eu\)](#)

- stosowanie przejrzystego procesu zarządzania finansowego i kontroli, m.in.: w realizacji budżetu Programu (w tym ukończenie zadań związanych z zamknięciem perspektywy 2014-2020 oraz przygotowanie okresu programowania po 2027 r.);
 - stosowanie przejrzystych i konkurencyjnych procesów zamówień publicznych z odpowiednimi systemami kontroli wewnętrznej m.in. promowanie strategicznego wykorzystania zamówień publicznych do wspierania celów polityki spójności; zachęcanie do stosowania większej liczby kryteriów związanych z jakością i kosztami cyklu życia produktu i usług;
 - zapobieganie, wykrywanie, korygowanie i raportowanie w obszarze nieprawidłowości i nadużyć finansowych oraz korupcji. IZ będzie posiadać i stosować skuteczne i proporcjonalne środki i procedury zwalczania nadużyć finansowych, uwzględniające stwierdzone ryzyka, jak przewidziano w art. 74 ust. 1 lit. c) i lit. d) rozporządzenia 2021/1060. Będą kontynuowane mechanizmy stosowane w latach ubiegłych. IZ zapewni następujące działania zapobiegawcze:
 - zgłaszanie i aktualizowanie nieprawidłowości w systemie IMS; wzmocnienie procedur kontroli w celu unikania konfliktu interesów,
 - utworzenie systemu rejestracji i kontroli przy wyborze projektów dla zachowania ścieżki audytu;
 - istnienie mechanizmu oznaczania i wykluczania z dofinansowania osób/podmiotów stanowiących zagrożenie dla interesów UE;
 - uwzględnianie nowych ryzyk, np. związanych ze zmianą zasad wydatkowania funduszy UE;
 - wykorzystanie dostępnych narzędzi data mining, typu Arachne lub podobnego oraz narzędzi mających na celu wykrywanie podejrzeń nadużyć finansowych, plagiatu;
 - zastosowanie paktów na rzecz uczciwości w uzasadnionych przypadkach. Wdrażanie paktów na rzecz uczciwości będzie konsultowane z KM.
3. Wsparcie beneficjentów i potencjalnych beneficjentów Programu:
- rozwój kompetencji niezbędnych do skutecznego aplikowania o fundusze UE, poprawnego prowadzenia i rozliczania projektów, np. organizowanie szkoleń, konsultacji i spotkań informacyjnych; pomoc w dostosowaniu działań do założeń Europejskiego Zielonego Ładu, w tym zasady DNSH;
 - udzielane będzie także wsparcie eksperckie w postaci doradztwa przy przygotowaniu i weryfikacji dokumentacji dla projektów o charakterze strategicznym dla rozwoju województwa;
 - podnoszenie wiedzy na temat wdrażania zasad horyzontalnych w realizowanych projektach, w tym niedyskryminacji, w zakresie przeciwdziałania i zwalczania dyskryminacji osób i grup narażonych/ dyskryminowanych.
4. Wsparcie budowania i wzmocnienia zdolności partnerów:
- obsługa prac KM, grup roboczych i grup doradczych zaangażowanych we wdrażanie Programu, w tym członków KM reprezentujących partnerów społeczno-gospodarczych oraz podmioty społeczeństwa obywatelskiego (art. 8 ust. 1 CPR). Finansowane będą koszty organizacji posiedzeń, sieci, grup, ekspertyzy, szkolenia, prace przygotowawcze niezbędne do realizacji Programu;

- przewiduje się również wsparcie IZ/IP/członków Komitetu Monitorującego/beneficjentów w zakresie prawidłowej realizacji zasad horyzontalnych, a także audyt istniejących rozwiązań i ocena ich skuteczności dla wypracowania narzędzi i mechanizmów skutecznego wdrażania horyzontalnych zasad równego traktowania, niedyskryminacji i poszanowania KPP UE. Zwiększona zostanie rola koordynatora ds. równości i niedyskryminacji i zapewnienie odpowiedniego wsparcia (szkolenia/doradztwo/budżet);
- powołanie Grupy Roboczej ds. monitorowania zasad horyzontalnych przy KM, w której skład wejdą przedstawiciele organizacji społecznych zrzeszających osoby z grup narażonych na dyskryminację lub zajmujących się równouprawnieniem danej grupy;
- powołanie Koordynatora ds. Równości i Niedyskryminacji;
- wsparcie eksperckie dla partnerów zaangażowanych w realizację strategii rozwoju terytorialnego w przygotowaniu i weryfikacji dokumentów niezbędnych do wdrażania instrumentu ZIT oraz pomoc w tworzeniu i wzmacnianiu sieci partnerstw;
- stosowanie monitoringu i ewaluacji, wdrażanie uproszczeń administracyjnych i skuteczne komunikowanie się z otoczeniem.

5. Stworzenie spójnego systemu informacji i komunikacji.

Realizowane będą również działania informacyjno-promocyjne przyczyniające się do upowszechnienia informacji o możliwościach uzyskania wsparcia, tym samym wpływające na wzrost widoczności środków UE na terenie regionu, w tym portal internetowy poświęcony FEP. Wszystkie działania informacyjno-promocyjne będą komplementarne z działaniami realizowanymi w ramach PTFE oraz zgodne z jednolitym systemem informowania o funduszach. Działania komunikacyjne są prowadzone z uwzględnieniem zasad dostępności, równości szans i niedyskryminacji, postępującej cyfryzacji i zielonego ładu. Podstawowym trybem informowania przez IZ/IP jest wersja cyfrowa materiałów. Gadżety nie są narzędziem promocji FE.

Prowadzone działania będą komplementarne z działaniami finansowanymi z programu Pomoc Techniczna dla Funduszy Europejskich oraz zachowają zgodność z krajowym systemem komunikacji marki Fundusze Europejskie.

Główne grupy docelowe

Wszystkie instytucje i podmioty zaangażowane w przygotowanie, wdrażanie, zarządzanie finansowe, kontrolę, monitorowanie, certyfikację i ewaluację FEP, partnerzy, beneficjenci i potencjalni beneficjenci zaangażowanie w realizację programu.

Odbiorcą działań informacyjnych i promocyjnych będzie m.in. ogół społeczeństwa województwa pomorskiego.

Wskaźniki

Tabela 1: Wskaźniki produktu

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
9	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO149	Średnioroczna liczba etatów finansowanych z PT	sztuki	310	310
9	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO150	Liczba uczestników	osoby	310	1 550

Priorytet	Fundusz	Kategoria regionu	Nr identyfikacyjny	Wskaźnik	Jednostka miary	Cel pośredni (2024)	Cel końcowy (2029)
				form szkoleniowych dla instytucji			
9	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO151	Liczba przeprowadzonych ewaluacji	sztuki	1	11
9	EFRR	Słabiej rozwinięty	PLRO158	Liczba działań informacyjno-promocyjnych o szerokim zasięgu	sztuki	1	5

Orientacyjny podział zasobów programu (UE) według rodzaju interwencji

Tabela 1: Wymiar 1 – dziedzina interwencji

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (EUR)
9	EFRR	słabiej rozwinięty	179	1 250 000
9	EFRR	słabiej rozwinięty	180	46 515 338
9	EFRR	słabiej rozwinięty	181	860 000
9	EFRR	słabiej rozwinięty	182	1 425 799

Tabela 3: Wymiar 7 – „Równouprawnienie płci” w ramach EFS+, EFRR, Funduszu Spójności i FST

Nr priorytetu	Fundusz	Kategoria regionu	Kod	Kwota (EUR)
9	EFRR	słabiej rozwinięty	02	50 051 137

3. Plan finansowania

3.1. Środki finansowe w podziale na poszczególne lata

Tabela 10. Środki finansowe w podziale na poszczególne lata

Fundusz	Kategoria regionu	2021	2022	2023	2024	2025	2026		2027		Ogółem
							Środki finansowe bez kwoty elastyczności	Kwota elastyczności	Środki finansowe bez kwoty elastyczności	Kwota elastyczności	
EFRR	słabiej rozwinięte	-	200 168 461	207 696 060	216 610 145	225 886 890	98 482 729	98 482 729	103 543 722	103 543 722	1 254 414 458
EFS+	słabiej rozwinięte	-	79 367 528	82 352 375	85 884 864	89 564 752	39 050 212	39 050 212	41 061 961	41 061 961	497 393 865
Ogółem	słabiej rozwinięte	-	279 535 989	290 048 435	302 495 009	315 451 642	137 532 941	137 532 941	144 605 683	144 605 683	1 751 808 323

3.2. Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe

Tabela 11. Łączne środki finansowe w podziale na poszczególne fundusze oraz współfinansowanie krajowe

Cel polityki	Priorytet	Podstawa obliczenia wsparcia UE (łączne koszty kwalifikowalne lub wkład publiczny)	Fundusz	Kategoria regionu	Wkład Unii	Podział wkładu Unii		Wkład krajowy	Orientacyjny podział wkładu krajowego		Ogółem	Stopa współfinansowania
						Wkład Unii pomniejszony o kwotę elastyczności	Kwota elastyczności		publiczny	prywatny		
					(a) = (g)+(h)	(g)	(h)	(b)=(c)+(d)	(c)	(d)	(e)=(a)+(b)	(f)=(a)/(e)
CP 1	Priorytet 1	P/O	EFRR	Słabiej rozwinięte	151 188 765	121 585 923	29 602 842	7 957 304	795 730	7 161 574	159 146 069	95,00%
CP 2	Priorytet 2	X	EFRR	Słabiej rozwinięte	286 115 242	230 892 608	55 222 634	15 058 697	13 552 827	1 505 870	301 173 939	95,00%
CP 2	Priorytet 3	X	EFRR	Słabiej rozwinięte	144 092 501	120 190 389	23 902 112	7 583 816	7 583 816	-	151 676 317	95,00%
CP 3	Priorytet 4	X	EFRR	Słabiej rozwinięte	203 994 432	163 615 091	40 379 341	10 736 550	10 736 550	-	214 730 982	95,00%
CP 4	Priorytet 5	X	EFS+	Słabiej rozwinięte	427 487 153	350 621 498	76 865 655	22 499 324	20 249 391	2 249 933	449 986 477	95,00%
CP 4	Priorytet 6	X	EFRR	Słabiej rozwinięte	220 535 693	182 924 384	37 611 309	11 607 142	11 026 784	580 358	232 142 835	95,00%
CP 5	Priorytet 7	X	EFRR	Słabiej rozwinięte	45 000 000	37 752 642	7 247 358	2 368 422	2 250 000	118 422	47 368 422	95,00%
PT	Priorytet 8	X	EFS+	Słabiej rozwinięte	20 156 712	16 910 194	3 246 518	1 060 880	1 060 880	0	21 217 592	95,00%
PT	Priorytet 9	X	EFRR	Słabiej rozwinięte	50 051 137	41 990 282	8 060 855	2 634 271	2 634 271	0	52 685 408	95,00%
CP1	Priorytet 10		EFRR	Słabiej rozwinięte	10 000 000	10 000 000	-	526 316	526 316	-	10 526 316	95,0%
CP2	Priorytet 11		EFRR	Słabiej rozwinięte	30 000 000	30 000 000	-	1 578 948	1 578 948	-	31 578 948	95,0%

Cel polityki	Priorytet	Podstawa obliczenia wsparcia UE (łączne koszty kwalifikowalne lub wkład publiczny)	Fundusz	Kategoria regionu	Wkład Unii	Podział wkładu Unii		Wkład krajowy	Orientacyjny podział wkładu krajowego		Ogółem	Stopa współfinansowania
						Wkład Unii pomniejszony o kwotę elastyczności	Kwota elastyczności		publiczny	prywatny		
					(a) = (g)+(h)	(g)	(h)	(b)=(c)+(d)	(c)	(d)	(e)=(a)+(b)	(f)=(a)/(e)
CP3	Priorytet 12		EFRR	Słabiej rozwinięte	89 996 688	89 996 688	-	4 736 668	4 736 668	-	94 733 356	95,0%
CP4	Priorytet 13		EFRR	Słabiej rozwinięte	23 440 000	23 440 000	-	1 233 685	1 233 685	-	24 673 685	95,0%
CP4	Priorytet 14		EFS+	Słabiej rozwinięte	49 750 000	49 750 000	-	2 618 422	2 618 422	-	52 368 422	95,0%
EFRR ogółem				Słabiej rozwinięte	1 254 414 458	1 052 388 007	202 026 451	66 021 819	56 655 595	9 366 224	1 320 436 277	95,00%
EFS+				Słabiej rozwinięte	497 393 865	417 281 692	80 112 173	26 178 626	23 928 693	2 249 933	523 572 491	95,00%
Suma całkowita					1 751 808 323	1 469 669 699	282 138 624	92 200 445	80 584 288	11 616 157	1 844 008 768	95,00%

4. Warunki podstawowe

Tabela 12. Warunki podstawowe

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
Horyzontalne warunki podstawowe							
Skuteczne mechanizmy monitorowania rynku zamówień publicznych	EFS + EFRR	Horyzontalne cały Program	tak	Kryterium 1	tak	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf Link do rocznych sprawozdań z funkcjonowania systemu zamówień publicznych: https://www.gov.pl/web/uzp/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	Zgodnie z obowiązkami wynikającymi z dyrektyw, UZP przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania systemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane pochodzące z Platformy e-Zamówienia, dane pochodzące z TED oraz informacje o wynikach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP.
Skuteczne mechanizmy monitorowania rynku zamówień publicznych	EFS + EFRR	Horyzontalne cały Program	tak	Kryterium 2	tak	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf Link do rocznych sprawozdań z funkcjonowania systemu zamówień publicznych:	UZP posiada dostęp do wszystkich danych wymaganych w ramach warunkowości podstawowej (dane pochodzą z bazy TED prowadzonej przez KE ze sprawozdań rocznych przedkładanych Prezesowi UZP przez zamawiających oraz bazy BZP.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://www.gov.pl/web/uzp/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	
Skuteczne mechanizmy monitorowania rynku zamówień publicznych	EFS + EFRR	Horyzontalne cały Program	tak	Kryterium 3	tak	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf Link do rocznych sprawozdań z funkcjonowania systemu zamówień publicznych: https://www.gov.pl/web/uzp/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	Zgodnie z obowiązkami wynikającymi z dyrektyw, UZP przygotowuje co 3 lata sprawozdania z monitorowania systemu zamówień publicznych oparte o dane otrzymywane od zamawiających w rocznych sprawozdaniach o udzielonych zamówieniach publicznych, dane pochodzące z TED oraz informacje o wynikach kontroli prowadzonych przez Prezesa UZP.
Skuteczne mechanizmy monitorowania rynku zamówień publicznych	EFS + EFRR	Horyzontalne cały Program	tak	Kryterium 4	tak	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf Link do rocznych sprawozdań z funkcjonowania systemu zamówień publicznych:	UZP publikuje na swojej stronie roczne raporty z funkcjonowania systemu zamówień publicznych oraz okresowe Biuletyny Informacyjne.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://www.gov.pl/web/uzp/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	
Skuteczne mechanizmy monitorowania rynku zamówień publicznych	EFS + EFRR	Horyzontalne cały Program	tak	Kryterium 5	tak	Ustawa z dnia 11 września 2019 r. Prawo zamówień publicznych http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20190002019/U/D20192019Lj.pdf Link do rocznych sprawozdań z funkcjonowania systemu zamówień publicznych: https://www.uzp.gov.pl/baza-wiedzy/analizy-systemowe/sprawozdania-o-funkcjonowaniu-systemu-zamowien-publicznych	W przypadku powstania w toku kontroli prowadzonej przez UZP podejrzenia, że w postępowaniu mogło dojść do zmywu przetargowej UZP przekazuje stosowną informację w tym zakresie do UOKiK. Pomiędzy UZP i UOKiK zostało także podpisane porozumienie zakładające współpracę obydwu instytucji, wymianę informacji i doświadczeń. Niezależnie od powyższego instytucje oraz podmioty zamawiające mogą bezpośrednio zwrócić się do UOKiK w przypadku podejrzenia zmywu przetargowej.
Narzędzia i zdolności umożliwiające skuteczne stosowanie zasad pomocy państwa	EFS + EFRR	Horyzontalne cały Program	tak	Kryterium 1	tak	Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20041231291/U/D20041291Lj.pdf	Zgodnie z art. 31b pkt 2) ustawy z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej (Dz. U. z 2021 r., poz. 743 ze zm.) Prezes UOKiK ma obowiązek ogłaszania w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie www informacji o decyzjach KE dotyczących zwrotu pomocy publicznej. Jednocześnie, podmioty udzielające pomocy są zobligowane do zbadania warunków dopuszczalności pomocy publicznej. Zgodnie z art. 37 ust. 5 ustawy, podmioty udzielające pomocy

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							mają obowiązek uzyskać od przedsiębiorców ubiegających się o pomoc publiczną informacje umożliwiające stwierdzenie, czy dany przedsiębiorca znajduje się w trudnej sytuacji na dzień udzielenia pomocy. Co do zasady dotyczy to też sprawozdań finansowych za okres 3 ostatnich lat obrotowych, sporządzonych zgodnie z przepisami o rachunkowości, na podstawie których weryfikowana jest poprawność przedstawianych danych. W przypadku podmiotów objętych postępowaniem upadłościowym wszelkie zdarzenia w tych postępowaniach są obwieszczone, a dodatkowo przedsiębiorca obowiązany jest posługiwać się nazwą firmy wraz z oznaczeniem „w restrukturyzacji” lub „w upadłości”.
Narzędzia i zdolności umożliwiające skuteczne stosowanie zasad pomocy państwa	EFS + EFRR	Horyzontalne cały Program	tak	Kryterium 2	tak	Ustawa z dnia 30 kwietnia 2004 r. o postępowaniu w sprawach dotyczących pomocy publicznej http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/W DU20041231291/U/D20041291Lj.pdf	Funkcję krajowego organu ds. pomocy państwa, odpowiedzialnego za skuteczne wdrażanie i stosowanie unijnych przepisów pomocy publicznej, pełni Prezes UOKiK, a w zakresie pomocy publicznej w sektorze rolnym i rybołówstwa - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi. Prezes UOKiK opiniuje wytyczne dotyczące pomocy publicznej, projekty programów pomocowych i pomocy indywidualnej, w tym finansowane ze środków strukturalnych, notyfikuje je KE, reprezentuje rząd polski w postępowaniu przed Komisją oraz monitoruje udzielaną pomoc publiczną. Ustawa reguluje obowiązki w zakresie monitorowania pomocy udzielanej przedsiębiorcom, tj. gromadzenia, przetwarzania oraz przekazywania informacji w tym zakresie. UOKiK zapewnia pełną informację na stronie urzędu i zależnie od potrzeb prowadzi dla

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							instytucji wdrażających programy warsztaty dotyczące stosowania pomocy publicznej. W ramach współpracy z UOKiK 2 grupy robocze ds. pomocy publicznej udzielanej w ramach funduszy strukturalnych polityki spójności (dla krajowych i regionalnych programów), koordynowane przez MFIPR, opracowują horyzontalne interpretacje dotyczące udzielania pomocy publicznej.
Skuteczne stosowanie i wdrażanie Karty praw podstawowych	EFS + EFRR	Horyzontalne cały Program	tak	Kryterium 1	tak	W celu spełnienia warunku opracowano dokument pn. samoocena spełnienia warunku: skuteczne stosowanie i wdrażanie Karty praw podstawowych w Polsce, który zawiera m.in. jednolitą ramową procedurę określającą obowiązki wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie programów w zakresie zapewnienia ich zgodności z Kartą Praw Podstawowych (KPP). Procedura obejmuje wszystkie etapy realizacji programu i dotyczy wszystkich programów realizowanych w ramach 8 funduszy objętych	Jednolita procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPP na każdym etapie wdrażania programu, w tym od złożenia wniosku o dofinansowanie, jak i w trakcie realizacji projektów. Procedury dotyczące podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPP są w niej również uregulowane. Ponadto, dokument „samoocena...” opisuje system ochrony praw umocowanych w KPP w kontekście funduszy unijnych oraz obowiązki spoczywające na beneficjencie i na instytucjach.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						rozporządzeniem ogólnym (rozporządzenie PE i Rady nr 1060/2021 z dnia 24 czerwca 2021 r.).	
Skuteczne stosowanie i wdrażanie Karty praw podstawowych	EFS + EFRR	Horyzontalne cały Program	tak	Kryterium 2	tak	W celu spełnienia warunku wypracowano jednolitą ramową procedurę określającą obowiązki wszystkich instytucji zaangażowanych we wdrażanie wszystkich 8 programów w zakresie zapewnienia ich zgodności z Kartą Praw Podstawowych (KPP), wspomnianą w kontekście kryterium 1. Procedura obejmuje również zgłaszanie podejrzeń o niezgodności projektów z KPP.	Jednolita procedura dotyczy weryfikacji zgodności z KPP zarówno na etapie złożenia wniosku o dofinansowanie, jak i w trakcie realizacji projektów. Podejrzenia o niezgodności projektów i/lub działań Beneficjenta lub IP/IW/IZ z KPP zgłaszane są odpowiednio do IP/IW/IZ/Rzecznika Funduszy UE (w przypadku programów finansowanych z EFMRA, FAM, IZGW i FBW istnieje właściwy odpowiednik). Właściwa instytucja dokonuje analizy, podejmuje czynności weryfikujące stan faktyczny i rozstrzyga o zasadności zgłoszenia. IZ programu odpowiedzialna jest również za prowadzenie polityki informacyjnej w ww. obszarze.
Wdrażanie i stosowanie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych zgodnie z	EFS + EFRR	Horyzontalne cały Program	tak	Kryterium 1	tak	https://dziennikustaw.gov.pl/MP/rok/2021/pozycja/218 https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf	Ramy polityki krajowej dla zapewnienia wdrażania realizacji KPPON stanowi Strategia na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 przyjęta przez Radę Ministrów 16 lutego 2021 r., która określa cele i działania do osiągnięcia w oznaczonym czasie ze wskaźnikami i odpowiedzialnymi podmiotami, a także mechanizmy monitoringu realizacji celów i działań oraz gromadzenia danych w tym zakresie.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
decyzją Rady 2010/48/WE							Ponadto, w zakresie realizacji procesu deinstytucjonalizacji usług społecznych, m.in. dla osób z niepełnosprawnościami (OzN) odpowiednim dokumentem strategicznym jest również Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) przyjęta przez Radę Ministrów 7.06.2022 r (SRUS). Przyjęcie i wdrożenie SRUS umożliwia zatem realizację celów w obszarze deinstytucjonalizacji wskazanych w Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030 oraz zapewni monitoring realizacji wskaźników dotyczących tego obszaru dla OzN.
Wdrażanie i stosowanie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE	EFS + EFRR	Horyzontalne cały Program	tak	Kryterium 2	tak	https://dziennikustaw.gov.pl/MP/rok/2021/pozycja/218 https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf	Kryterium zostanie spełnione poprzez zobowiązanie IZ do realizacji następujących działań: (1) wskazania konkretnych artykułów KPON związanych z zakresem wsparcia planowanym do realizacji w ramach programu, (2) zapewnienia zgodności z KPON wszelkich procesów i procedur realizowanych na każdym etapie wdrażania programu, tj. programowania, wyboru i realizacji projektów, a także kontroli projektów, monitorowania i ewaluacji, co znajdzie odzwierciedlenie m.in. w treści procedur/wytycznych/regulaminów określających sposób realizacji poszczególnych procesów związanych z wdrażaniem programu, (3) oceny projektów pod kątem kryterium dotyczącego zgodności z KPON, (4) zapewnienia stosowania standardów dostępności poprzez Wytyczne określające

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							standardy zapewniania dostępności w inwestycjach finansowanych w ramach polityki spójności, (5) realizacji działań informacyjnych/świadościowych związanych z przestrzeganiem KPON, (6) wprowadzenia do systemu realizacji programu procedury zgłaszania podejrzeń i skarg dotyczących niezgodności interwencji/działania z KPON.
Wdrażanie i stosowanie Konwencji ONZ o prawach osób niepełnosprawnych zgodnie z decyzją Rady 2010/48/WE	EFS + EFRR	Horyzontalne cały Program	tak	Kryterium 3	tak	https://dziennikustaw.gov.pl/MP/rok/2021/pozycja/218 https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf	Kryterium zostanie spełnione poprzez wprowadzenie obowiązkowego rocznego raportowania Komitetowi Monitorującemu o zgłoszonych przypadkach niezgodności interwencji/działania z KPON oraz skargach na nieprzestrzeganie KPON. KM będzie informowany o charakterze i liczbie skarg i przypadków niezgodności interwencji realizowanej w ramach programu z zapisami KPON oraz o tym, jakie czynności w związku z ich wystąpieniem podjęły właściwe instytucje. W przypadku naruszeń systemowych lub powtarzających się, po przedstawieniu sprawozdania przez IZ, KM będzie mógł powziąć szereg działań, aby przeciwdziałać ich występowaniu w przyszłości. Zakres prerogatyw KM w tym względzie zostanie określony w regulaminie KM, w oparciu o minimalne uprawnienia określone dla KM wszystkich programów, w tym: (1) możliwość powołania grupy roboczej do rozpatrzenia danego zagadnienia/zidentyfikowanego problemu, (2) przeprowadzenie dalszych analiz w celu opracowania szczegółowych zaleceń/rekomendacji dotyczących najbardziej powtarzalnych naruszeń,

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							czy też (3) intensyfikacji prowadzonych działań świadomościowych i informacyjnych.
Tematyczne warunki podstawowe							
1.1 Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnych specjalizacji	EFRR	CP 1 CS (i) CS (iv)	tak	Kryterium 1	tak	– SRWP 2030 https://strategia2030.pomorskie.eu/wp-content/uploads/2021/06/Zalacznik-do-uchwaly_SWP_376_XXXI_21_SRWP2030_120421.pdf – RPS w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego https://strategia2030.pomorskie.eu/2023/01/17/zmiana-regionalnego-programu-strategicznego-w-zakresie-gospodarki-ryнку-pracy-turystyki-i-oferty-czasu-wolnego-przyjeta/	Prowadzenie w sposób ciągły analizy wyzwań związanych z upowszechnianiem innowacji oraz cyfryzacją. Analiza wyzwań oraz wąskich gardeł związanych z dyfuzją innowacji przeprowadzana jest systematycznie od 2012 r., tj. przez cały okres obowiązywania kolejnych edycji dokumentów strategicznych i operacyjnych województwa pomorskiego, pełniących funkcję Regionalnej Strategii Innowacji tj. Strategii Rozwoju Województwa Pomorskiego 2020, RPS w zakresie rozwoju gospodarczego („Pomorski Port Kreatywności”) oraz SRWP 2030 i RPS w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego ⁵ Weryfikacja wąskich gardeł Procesu Przedsiębiorczego Odkrywania nastąpiła także podczas wyboru ISP oraz działań koordynacyjnych prowadzonych przez UMWP. Szczegółowe uzasadnienie dla kryterium znajduje się w samoocenie stopnia spełnienia warunku 1.1.
1.1 Dobre zarządzanie	EFRR	CP 1 CS (i) CS (iv)	tak	Kryterium 2	tak	– SRWP 2030 https://strategia2030.pomorskie.eu/wp-	Organem odpowiedzialnym za zarządzanie strategią inteligentnych specjalizacji jest Zarząd Województwa Pomorskiego, a podmiotem

⁵ Uchwała Nr 755/271/21 Zarządu Województwa Pomorskiego z dnia 29 lipca 2021 r.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
krajową lub regionalną strategią inteligentnych specjalizacji						content/uploads/2021/06/Zalacznik-do-uchwaly_SWP_376_XXXI_21_SRWP2030_120421.pdf – RPS w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego https://strategia2030.pomorskie.eu/2023/01/17/zmiana-regionalnego-programu-strategicznego-w-zakresie-gospodarki-ryнку-pracy-turystyki-i-oferty-czasu-wolnego-przyjeta/	koordynującym jest Departament Rozwoju Gospodarczego UMWP. Szczegółowe uzasadnienie dla kryterium znajduje się w samoocenie stopnia spełnienia warunku 1.1.
1.1 Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnych specjalizacji	EFRR	CP 1 CS (i) CS (iv)	tak	Kryterium 3	tak	– SRWP 2030 https://strategia2030.pomorskie.eu/wp-content/uploads/2021/06/Zalacznik-do-uchwaly_SWP_376_XXXI_21_SRWP2030_120421.pdf – RPS w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty	Monitoring został wdrożony wraz z rozpoczęciem procesu wyboru ISP i jest realizowany w sposób ciągły. Na bieżąco prowadzona jest obserwacja i identyfikacja ewentualnych czynników i uwarunkowań mogących utrudnić realizację założonych działań, umożliwiającą podjęcie działań zaradczych i usprawniających proces. Monitorowanie stanu rozwoju ISP pozwala zbierać doświadczenia i dokonywać przeglądu efektów wsparcia dotychczasowych działań w obszarach ISP, w szczególności, w kontekście korzyści oraz wartości

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						turystycznej i czasu wolnego https://strategia2030.pomorskie.eu/2023/01/17/zmiana-regionalnego-programu-strategicznego-w-zakresie-gospodarki-ryнку-pracy-turystyki-i-oferty-czasu-wolnego-przyjeta/	dodanej wygenerowanej dla gospodarki regionu. Wnioski z ewaluacji służą ewentualnym modyfikacjom, zarówno procedury wyboru, jak i zakresu wsparcia dla wybranych specjalizacji. Szczegółowe uzasadnienie dla kryterium znajduje się w samoocenie stopnia spełnienia warunku 1.1.
1.1 Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnych specjalizacji	EFRR	CP 1 CS (i) CS (iv)	tak	Kryterium 4	tak	– SRWP 2030 https://strategia2030.pomorskie.eu/wp-content/uploads/2021/06/Zalacznik-do-uchwaly_SWP_376_XXXI_21_SRWP2030_120421.pdf – RPS w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego https://strategia2030.pomorskie.eu/2023/01/17/zmiana-regionalnego-programu-strategicznego-w-	Animowanie współpracy oraz partnerskich projektów realizowanych przez przedsiębiorstwa z danej branży rozpoczęło się poprzez realizację Regionalnego Programu Wspierania Kłastrów dla Województwa Pomorskiego na lata 2009 – 2015 i było kontynuowane podczas organizacji i przeprowadzenia konkursu na wybór ISP. Kontynuacja działań miała miejsce podczas podpisania pierwszych Porozumień na rzecz ISP pomiędzy Samorządem Województwa Pomorskiego a przedsiębiorstwami, uczelniami i instytucjami B+R zainteresowanymi wdrażaniem projektów i przedsięwzięć w obszarach ISP oraz rewizji i podpisania kolejnej edycji Porozumień. Od 2019 r. działania te odbywają się dodatkowo w ramach projektu na rzecz PPO, realizowanego przez DRG, pn. „Smart Progress – animacja rozwoju obszarów Inteligentnych Specjalizacji Pomorza jako element Procesu Przedsiębiorczego Odkrywania”.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						<u>zakresie-gospodarki-ryнку-pracy-turystyki-i-oferty-czasu-wolnego-przyjeta/</u>	Szczegółowe uzasadnienie dla kryterium znajduje się w samoocenie stopnia spełnienia warunku 1.1.
1.1 Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnych specjalizacji	EFRR	CP 1 CS (i) CS (iv)	tak	Kryterium 5	tak	– SRWP 2030 https://strategia2030.pomorskie.eu/wp-content/uploads/2021/06/Zalacznik-do-uchwaly_SWP_376_XXXI_21_SRWP2030_120421.pdf – RPS w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego https://strategia2030.pomorskie.eu/2023/01/17/zmiana-regionalnego-programu-strategicznego-w-zakresie-gospodarki-ryнку-pracy-turystyki-i-oferty-czasu-wolnego-przyjeta/	W celu zwiększenia możliwości realizacji projektów B+R region skutecznie prowadzi politykę opartą na kreowaniu odpowiednich narzędzi i instrumentów. Ukierunkowanie strumienia środków poprawiających dostęp mikro, małych i średnich przedsiębiorstw do preferencyjnych instrumentów finansowych w ramach kolejnych edycji RPO WP. Utworzenie Pomorskiego Funduszu Rozwoju 2020+ skutecznie zwiększyło konkurencyjność i innowacyjność pomorskich przedsiębiorstw, dzięki instrumentom finansowym, takim jak pożyczka na innowacje, wejścia kapitałowe i pożyczka profilowana. W odpowiedzi na popyt zgłaszany przez przedsiębiorstwa utworzono pomorski system świadczenia specjalistycznych usług doradczych dla MŚP. Firmom, które chcą wejść na rynki zagraniczne dedykowany jest system wspierania eksportu w regionie zapewniający kompleksową ofertę dla przedsiębiorstw w ramach Pomorskiego Brokera Eksportowego. Inwestorzy, w tym zewnątrzni, chcący ulokować się w regionie znajdą pomoc w ramach systemu obsługi inwestorów Invest in Pomerania. Szczegółowe uzasadnienie dla kryterium znajduje się w samoocenie stopnia spełnienia warunku 1.1.
1.1	EFRR	CP 1 CS (i)	tak	Kryterium 6	tak	– SRWP 2030	Działania w tym obszarze dotyczą m.in. działalności B+R, inwestycji w firmach, inwestycji w technologie

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnych specjalizacji		CS (iv)				https://strategia2030.pomorskie.eu/wp-content/uploads/2021/06/Zalacznik-do-uchwaly_SWP_376_XXXI_21_SRWP2030_120421.pdf – RPS w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego https://strategia2030.pomorskie.eu/2023/01/17/zmiana-regionalnego-programu-strategicznego-w-zakresie-gospodarki-ryнку-pracy-turystyki-i-oferty-czasu-wolnego-przyjeta/	ekoefektywne (środowiskowe i energetyczne), cyfryzacji, kompetencji, doradztwa, organizacji czy monitoringu. Zdefiniowane zostały w SRWP 2030, RPS w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego (RPS Gospodarka 2030 – będącym RSI) oraz RPS w zakresie bezpieczeństwa środowiskowego i energetycznego. Podjęte zostaną działania mające na celu wzmocnienie zdolności adaptacyjnych i odporności przedsiębiorców. W szczególności, poprzez stworzenie narzędzi zachęcających firmy do transformacji gospodarczej i przemysłowej (m. in. zielone technologie, GOZ, Przemysł 4.0, automatyzacja, cyfryzacja, sztuczna inteligencja) i optymalizacji procesów (w tym wspomagające sukcesę w przedsiębiorstwach w powiązaniu z reorganizacją). Szczegółowe uzasadnienie dla kryterium znajduje się w samoocenie stopnia spełnienia warunku 1.1.
1.1 Dobre zarządzanie krajową lub regionalną strategią inteligentnych specjalizacji	EFRR	CP 1 CS (i) CS (iv)	tak	Kryterium 7	tak	– SRWP 2030 https://strategia2030.pomorskie.eu/wp-content/uploads/2021/06/Zalacznik-do-uchwaly_SWP_376_XXXI_21_SRWP2030_120421.pdf	W ramach działań podjętych w regionie na rzecz internacjonalizacji uruchomione zostało przedsięwzięcie strategiczne Pomorski Broker Eksportowy, które wspiera aktywność eksportową firm z Pomorza. W jego ramach preferowane są projekty wpisujące się w obszary ISP, a do każdej specjalizacji dedykowani są brokerzy eksportowi. Dodatkowo, funkcjonuje Invest in Pomerania – przedsięwzięcie mające na celu poprawę

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						RPS w zakresie gospodarki, rynku pracy, oferty turystycznej i czasu wolnego https://strategia2030.pomorskie.eu/2023/01/17/zmiana-regionalnego-programu-strategicznego-w-zakresie-gospodarki-ryнку-pracy-turystyki-i-oferty-czasu-wolnego-przyjeta/	efektywności systemu obsługi inwestorów, w tym zewnętrznych w regionie, w którego ramach preferowane są projekty wpisujące się w obszary ISP. Szczegółowe uzasadnienie dla kryterium znajduje się w samoocenie stopnia spełnienia warunku 1.1.
2.1 Ramy strategiczne polityki na rzecz wsparcia renowacji budynków pod kątem efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	EFRR, FS	CP 2 CS (i)	tak	Kryterium 1	tak	Aktualizacja Długoterminowej strategii renowacji budynków (DSRB) jako wymóg wynikający z art. 2a dyrektywy 2010/31/UE z dnia 19 maja 2010 r. w sprawie charakterystyki energetycznej budynków. https://www.gov.pl/attachment/64841ec3-1e9c-49d9-85f7-2a58bead36b2	Długoterminowa strategia renowacji budynków wyznacza cele pośrednie na lata 2030, 2040 i 2050, które zostały określone w scenariuszu rekomendowanym renowacji budynków, a także przedstawia analizę różnych wariantów realizacji renowacji: 1. scenariusz szybkiej i głębokiej termomodernizacji, 2. scenariusz termomodernizacji etapowej, 3. scenariusz rekomendowany (rozdział 9). Ponadto, zawiera szczegółowe zestawienie krajowych polityk oraz narzędzi finansowych wspierających renowację budynków, do których przedstawiono wykaz środków budżetowych (rozdział 5). Dodatkowo DSRB zawiera orientacyjną skalę wsparcia renowacji budynków (rozdział 9), oraz wskazuje mechanizmy ułatwiające inwestorem podejmowanie i przeprowadzanie renowacji

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							budynków (rozdział 8). DSRB zawiera wytyczne w zakresie dalszych działań dotyczących wsparcia renowacji budynków w Polsce. DSRB poza wypełnieniem wymogów wynikających z warunku 2.1, spełnia również wymagania nałożone art. 2a dyrektywy 2010/31/UE.
2.1 Ramy strategiczne polityki na rzecz wsparcia renowacji budynków pod kątem efektywności energetycznej budynków mieszkalnych i niemieszkalnych	EFRR, FS	CP 2 CS (i)	tak	Kryterium 2	tak	Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030. https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke	Kryterium dotyczące działań na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii należy uznać za spełnione w oparciu o przekazany do Komisji Europejskiej w dniu 30 grudnia 2019 r. Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030. Ponadto, w dniu 16 czerwca 2021 r., za pośrednictwem Stałego Przedstawiciela RP przy UE, przekazano do Dyrekcji Generalnej ds. Energii (DG ENER) Komisji Europejskiej dokument pn. Informacja w sprawie metod i środków stosowanych w Polsce służących wdrożeniu art. 7, 7a i 7b dyrektywy 2012/27/UE w sprawie efektywności energetycznej - zawierający opis szczegółowej metody funkcjonowania systemów zobowiązujących do efektywności energetycznej oraz alternatywnych środków z dziedziny polityki, o których mowa w art. 7a oraz 7b ww. dyrektywy. W wymienionych dokumentach zawarto informacje na temat działań podjętych i planowanych na rzecz poprawy efektywności energetycznej w celu osiągnięcia wymaganych oszczędności energii, w tym m.in. łącznej kwoty wymaganych oszczędności w zakresie końcowego wykorzystania energii w terminie do 31 grudnia 2030 r.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
2.2. Zarządzenie w sektorze energii	EFRR, FS	CP 2 CS (i) CS (ii)	tak	Kryterium 1	tak	Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030. https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke	KPEiK zawiera działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej: Bezpieczeństwa energetycznego, Wewnętrznego rynku energii, Efektywności energetycznej, Obniżenia emisyjności, Badań naukowych, innowacji i konkurencyjności. KPEiK wyznacza cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r. : – 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do 2005 r., – 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% możliwy do osiągnięcia dzięki dodatkowym środkom unijnych, w tym na sprawiedliwą transformację), uwzględniając: 14% udziału OZE w transporcie i roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie, – wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007, – redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej. Krajowe założenia i cele polskiej polityki energetyczno-klimatycznej szczegółowo opisane zostały w rozdziale drugim dokumentu, natomiast rozdział trzeci wskazuje polityki i środki mające służyć ich realizacji. Analizę skutków planowanych polityk i środków przedstawiono w Załączniku nr 2 do KPEiK.
2.2. Zarządzenie w sektorze energii	EFRR, FS	CP 2 CS (i) CS (ii)	tak	Kryterium 2	tak	Krajowy plan na rzecz energii i klimatu na lata 2021-2030.	KPEiK zawiera działania na rzecz realizacji 5 wymiarów unii energetycznej: Bezpieczeństwa energetycznego, Wewnętrznego rynku energii,

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://www.gov.pl/web/aktywa-panstwowe/krajowy-plan-na-rzecz-energii-i-klimatu-na-lata-2021-2030-przekazany-do-ke	Efektywności energetycznej, Obniżenia emisyjności, Badań naukowych, innowacji i konkurencyjności. KPEiK wyznacza cele klimatyczno-energetyczne na 2030 r. : – 7% redukcji emisji gazów cieplarnianych w sektorach nieobjętych systemem ETS w porównaniu do 2005 r., – 21-23% udziału OZE w finalnym zużyciu energii brutto (cel 23% możliwy do osiągnięcia dzięki dodatkowym środkom unijnym, w tym na sprawiedliwą transformację), uwzględniając: 14% udziału OZE w transporcie i roczny wzrost udziału OZE w ciepłownictwie i chłodnictwie o 1,1 pkt. proc. średniorocznie, – wzrost efektywności energetycznej o 23% w porównaniu z prognozami PRIMES2007, – redukcję do 56-60% udziału węgla w produkcji energii elektrycznej. Krajowe założenia i cele polskiej polityki energetyczno-klimatycznej szczegółowo opisane zostały w rozdziale drugim dokumentu, natomiast rozdział trzeci wskazuje polityki i środki mające służyć ich realizacji. Analizę skutków planowanych polityk i środków przedstawiono w Załączniku nr 2 do KPEiK.
2.3. Skuteczne wspieranie wykorzystania energii odnawialnej w poszczególnych	EFRR, FS	CP 2 CS (ii)	tak	Kryterium 1	tak	Ustawa z dnia 20 lutego 2015 r. o odnawialnych źródłach energii (dalej: „ustawa OZE”): http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/W	Instrumenty służące osiągnięciu celu OZE: – Główny mechanizm to aukcyjny system wsparcia. Na aukcjach OZE zakontraktowano w I. 2016-2018 - ok. 2000 MW, w 2019 r. – ok. 3000 MW, w 2020 - ok. 2500 MW, w 2021 r. - ok. 3900 MW. W I. 2022-2023 – ok. 1350 MW. Nowelizacja ustawy OZE przedłużyła udzielanie

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
h sektorach i w całej Unii						DU20150000478/U/D20150478Lj.pdf Ustawa z dnia 17 grudnia 2020 r. o promowaniu wytwarzania energii elektrycznej w morskich farmach wiatrowych (Dz. U. 2024 poz. 182): https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20210000234/U/D20210234Lj.pdf	pomocy publicznej w systemie aukcyjnym oraz systemach FIT/FIP do 30.06.2047 r. – Systemy cen i premii gwarantowanych FIT/FIP dedykowanych małym wytwórcom OZE w technologii biogazowej, biomasowej, biometanowej oraz hydroenergetycznej – Prosumencki system opustów oparty o rozliczenia energii z mikroinstalacji w ramach net-meteringu, a także w oparciu o system wartościowy (tzw. net-billing) – Program "Mój Prąd" dotąd zapewnił wsparcie dla instalacji o mocy 3166 MW. We wrześniu 2024 r. rozpoczął się nabór do jego 6. edycji wraz z nowymi elementami - magazyny energii i „Moja elektrownia wiatrowa” – Programy "Energia Plus" dla przedsiębiorców oraz „Agroenergia” i „Energia dla Wsi” dla rolników – Morskie farmy wiatrowe umożliwią skokowy przyrost mocy zainstalowanej OZE. Rozwój tej technologii stanowić centralny element osiągnięcia celów energetyczno-klimatycznych
2.3. Skuteczne wspieranie wykorzystania energii odnawialnej w poszczególnych sektorach i w całej Unii	EFRR, FS	CP 2 CS (ii)	tak	Kryterium 2	tak	Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku i warunków technicznych zakupu ciepła z odnawialnych źródeł energii oraz warunków przyłączenia	Promowaniu rozwoju OZE w zakresie produkcji ciepła i chłodu służą: – Rozporządzenie Ministra Energii z dnia 18 maja 2017 r. w sprawie szczegółowego zakresu obowiązku i warunków technicznych zakupu ciepła z odnawialnych źródeł energii poszerzające katalog podmiotów zobowiązanych do zakupu ciepła z OZE.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						instalacji do sieci (Dz. U. 2017 poz. 1084), http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/W/DU20170001084/O/D20171084.pdf	– Program „Czyste Powietrze umożliwiający wymianę starych i nieefektywnych źródeł ciepła na paliwo stałe na nowoczesne źródła ciepła spełniające najwyższe normy i termomodernizację budynków- kontynuacja do 2029 r. – W celu rozwoju produkcji ciepła i chłodu z OZE powołano Zespół ds. określenia modelu funkcjonowania rynku ciepła, który opracował Strategię dla Ciepłownictwa, określającą kierunki transformacji sektora w Polsce w zakresie niskoemisyjności i będzie stanowić podstawę dla działań podejmowanych w tym obszarze w najbliższych latach. Ponadto programy wsparcia inwestycyjnego w zakresie indywidualnych źródeł ciepła z OZE, takie jak program "Czyste powietrze" oraz inne programy podlegać będą stosownym zmianom i udoskonaleniom, a zależności od potrzeb otrzymają komplementarne wsparcie.
2.4. Skuteczne ramy zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi i katastrofami	EFRR, FS	CP 2 CS (iv)	tak	Kryterium 1	tak	Uchwała Rady Ministrów przyjęta w dniu 8 stycznia 2018 r. https://www.gov.pl/web/rcb/krajowy-plan-zarzadzania-kryzysowego	Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny ryzyka zawiera w szczególności rozdziały opisujące: 1) identyfikację ryzyka, analizę oraz szacowanie, 2) typologię zagrożeń, 3) matrycę ryzyka, 4) zagrożenia naturalne, 5) zagrożenia cywilizacyjne i powodowane intencjonalną działalnością człowieka 6) potencjalne skutki dla ludności, gospodarki, mienia infrastruktury i środowiska naturalnego.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
2.4. Skuteczne ramy zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi i katastrofami	EFRR, FS	CP 2 CS (iv)	tak	Kryterium 2	tak	Uchwała Rady Ministrów przyjęta w dniu 8 stycznia 2018 r. https://www.gov.pl/web/rcb/krajowy-plan-zarzadzania-kryzysowego	Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem zawiera: 1) cele strategiczne, 2) działania zmierzające do osiągnięcia celów strategicznych i redukcji ryzyka 3) część A Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego (KPZK): charakterystykę zagrożeń i ich ocenę ryzyka, zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: zapobieganie i przygotowanie 4) część B KPZK : zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: reagowanie i odbudowa 5) wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości: – współpraca między siłami uczestniczącymi – zestawienie organów odpowiedzialnych na odp. poziomie administracyjnym kraju – procedury zarządzania kryzysowego, w tym ochrony infrastruktury krytycznej, – procedury organizacji łączności, monitorowania zagrożeń, informowania, ostrzegania i alarmowania – komunikację ryzyka – organizację ratownictwa i opieki medycznej i ewakuacji z obszarów zagrożonych, – zasady oraz tryb oceniania i dokumentowania szkód – procedury uruchamiania rezerw strategicznych – priorytety ochrony i odtwarzania infrastruktury krytycznej – finansowanie.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
2.4. Skuteczne ramy zarządzania ryzykiem związanym z klęskami żywiołowymi i katastrofami	EFRR, FS	CP 2 CS (iv)	tak	Kryterium 3	tak	Uchwała Rady Ministrów przyjęta w dniu 8 stycznia 2018 r. https://www.gov.pl/web/rcb/krajowy-plan-zarzadzania-krzysowego	Streszczenie istotnych elementów krajowej oceny zdolności zarządzania ryzykiem zawiera: 1) cele strategiczne, 2) działania zmierzające do osiągnięcia celów strategicznych i redukcji ryzyka 3) część A Krajowego Planu Zarządzania Kryzysowego (KPZK): charakterystykę zagrożeń i ich ocenę ryzyka, zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: zapobieganie i przygotowanie 4) część B KPZK : zadania i obowiązki uczestników zarządzania kryzysowego dla faz: reagowanie i odbudowa 5) wdrażanie środków zapobiegania ryzyku i zapewnienia gotowości: – współpraca między siłami uczestniczącymi – zestawienie organów odpowiedzialnych na odp. poziomie administracyjnym kraju – procedury zarządzania kryzysowego, w tym ochrony infrastruktury krytycznej, – procedury organizacji łączności, monitorowania zagrożeń, informowania, ostrzegania i alarmowania – komunikację ryzyka – organizację ratownictwa i opieki medycznej i ewakuacji z obszarów zagrożonych, – zasady oraz tryb oceniania i dokumentowania szkód – procedury uruchamiania rezerw strategicznych – priorytety ochrony i odtwarzania infrastruktury krytycznej – finansowanie.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
2.5. Aktualizowane planowanie koniecznych inwestycji w sektorze wodno-ściekowym	EFRR, FS	CP 2 CS (v)	tak	Kryterium 1	tak	https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	Warunek spełniony jest poprzez przyjęcie Programu inwestycyjnego w zakresie poprawy jakości i ograniczenia strat wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi (Program Inwestycyjny) oraz VI aktualizacji Krajowego programu oczyszczania ścieków komunalnych (AKPOŚK 2022). Ocena obecnego stanu wdrożenia dyrektywy 91/271/EWG przedstawiona jest w AKPOŚK 2022 w rozdziale 10. Ocena inwestycji zaplanowanych w AKPOŚK 2022 w aspekcie wypełnienia warunków dyrektywy 91/271/EWG oraz w zał. 3 (kolumny 31-34). Plan Inwestycyjny zawiera ocenę stanu wdrożenia dyrektywy 98/83/WE w sprawie jakości wody przeznaczonej do spożycia przez ludzi wraz z wyznaczeniem kluczowych potrzeb inwestycyjnych wymaganych do wdrożenia tej dyrektywy oraz do spełnienia wymagań wynikających z jej rewizji, dyrektywy 2020/2184 z dnia 16 grudnia 2020 r.
2.5. Aktualizowane planowanie koniecznych inwestycji w sektorze wodno-ściekowym	EFRR, FS	CP 2 CS (v)	tak	Kryterium 2	tak	https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	W AKPOŚK 2022 priorytetyzację aglomeracji niespełniających warunków dyrektywy 91/271/EWG opisano w rozdziale 6.2. (oraz w kolumnie 14 załącznika nr 3), planowane inwestycje w rozdziale 7, ocenę potrzeb finansowych na realizację inwestycji ujęto w rozdziale 11. Program Inwestycyjny identyfikuje 14 obszarów działań służących zapewnieniu jakości i bezpieczeństwa oraz przedstawia priorytety zidentyfikowane na poziomie regionalnym ze wskazaniem kategoryzacji inwestycji w sektorze zaopatrzenia w wodę (Tabela 14 w Programie Inwestycyjnym, s. 51). Wykaz inwestycji zgłoszonych przez gminy i przedsiębiorstwa świadczące usługi w zakresie zbiorowego

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							zaopatrzenia w wodę w procesie ankietyzacji zawierają Załączniki 1 i 2 do Programu inwestycyjnego).
2.5. Aktualizowane planowanie koniecznych inwestycji w sektorze wodno-ściekowym	EFRR, FS	CP 2 CS (v)	tak	Kryterium 3	tak	https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	Informacje dotyczące odnowienia istniejącej infrastruktury kanalizacyjnej ujęte są w AKPOŚK w rozdziale 7. Omówienie inwestycji zaplanowanych na lata 2021-2027 w aglomeracjach (oraz w kolumnie 44-45, 49-50 oraz 52 załącznika nr 3). Z planów inwestycyjnych wynika, że w ramach AKPOŚK 2022 planowane jest zmodernizowanie 3 173 km sieci kanalizacyjnej, w tym 1 036 km w aglomeracjach niespełniających warunków dyrektywy 91/271/EWG. W Programie Inwestycyjnym zawarto szacunkowe koszty wskazanych inwestycji, w tym koszty wynikające z wymogu badania większej liczby parametrów jakości wody, jak i modernizacji sieci dystrybucji wody z uwzględnieniem jej wieku i planów amortyzacji oraz oszacowano nakłady finansowe na odnowienie infrastruktury. Szacunkowe koszty całkowite oszacowane na podstawie danych statystycznych ekstrapolowanych na obszary priorytetowe za pomocą wyznaczonego na podstawie ankietowania PWiK i gmin wskaźnika przeliczeniowego wyniosły ok. 44 mld złotych, w tym ok. 26 mld zł na inwestycje związane z siecią dystrybucji (w tym modernizacji sieci).
2.5. Aktualizowane planowanie koniecznych inwestycji w	EFRR, FS	CP 2 CS (v)	tak	Kryterium 4	tak	https://www.gov.pl/attachment/a7096f8e-5961-4719-8c03-4b36cf61f56a	Informacja o źródłach finansowania ujęta w rozdziale 12. (oraz w kolumnach 114-122 załącznika nr 3) przewiduje, że głównymi źródłami finansowania inwestycji ujętych w AKPOŚK 2022 będą:

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
sektorze wodno-ściekowym							1. środki unijne w ramach programów polityki: • Program Operacyjny Infrastruktura i Środowisko, • Program Fundusze Europejskie na Infrastrukturę, Klimat, Środowisko, • Programy Regionalne, 2. Rządowy Fundusz Polski Ład: Program Inwestycji Strategicznych, 3. krajowe fundusze ekologiczne: NFOŚGW i WFOŚGW 4. środki własne gmin. W Planie Inwestycyjnym oceniono możliwości finansowania inwestycji z zysków pochodzących z opłat od użytkowników oraz, w przypadku potrzeby ich uzupełnienia, wskazano możliwe źródła finansowania ze środków krajowych i zagranicznych. Publiczne fundusze krajowe pochodzą głównie z funduszy zarządzanych przez NFOŚGW i WFOŚGW oraz budżetów JST i budżetu centralnego. Głównymi środkami finansowania z zagranicznych źródeł są fundusze strukturalne i Fundusz Spójności. Inne zagraniczne źródła to środki np.: Mechanizmu finansowego EOG czy Norweskiego Mechanizmu Finansowego.
2.6. Aktualizowane planowanie w zakresie gospodarowania odpadami	EFRR, FS	CP 2 CS (vi)	tak	Kryterium 1	tak	KPGO 2028. Link do Krajowego planu gospodarki odpadami 2028 https://dziennikustaw.gov.pl/MP/2023/702	KPGO 2028 wraz z oceną luki inwestycyjnej zawartą w załączniku nr 2 zawiera aktualną w odniesieniu do obszaru całego kraju analizę stanu gospodarki odpadami komunalnymi dla poszczególnych rodzajów odpadów z uwzględnieniem ilości, składu morfologicznego i źródeł ich powstawania. W zakresie analizy luki inwestycyjnej oceniono istniejący potencjał instalacji gospodarki odpadami i

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							PSZOK oraz określono zapotrzebowanie na inwestycje mające na celu zapewnienie osiągnięcia celów UE dotyczących zapobiegania powstawaniu odpadów oraz gospodarowania odpadami.
2.6. Aktualizowane planowanie w zakresie gospodarowania odpadami	EFRR, FS	CP 2 CS (vi)	tak	Kryterium 2	tak	Spełnienie kryterium poprzez KPGO 2028 Link do Krajowego planu gospodarki odpadami 2028 https://dziennikustaw.gov.pl/MP/2023/702 Link do rozporządzenia Ministra Środowiska z dnia 29 grudnia 2016 r. w sprawie szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/W DU20170000019/O/D20170019.pdf Link do rozporządzenia Ministra Klimatu i Środowiska z dnia 10 maja 2021 r. w sprawie sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów	KPGO 2028 zawiera ocenę istniejących systemów zbierania odpadów, w tym zakresu rzeczowego i terytorialnego selektywnego zbierania oraz środków usprawniających jej działanie, a także potrzeby nowych systemów zbiórki. Już w KPGO 2022 wskazano potrzebę wprowadzenia jednolitych standardów selektywnego zbierania odpadów komunalnych na terenie całego kraju. Określono je w rozporządzeniu Ministra Środowiska z 29 grudnia 2016 r. ws. szczegółowego sposobu selektywnego zbierania wybranych frakcji odpadów. W 2021 r. nowe rozporządzenie Ministra Klimatu i Środowiska w tej sprawie wprowadziło zmiany nazw frakcji odpadów, które gminy są zobowiązane zbierać selektywnie. Nowe rozporządzenie dostosowuje terminologię tj. frakcję „odpadów ulegających biodegradacji, ze szczególnym uwzględnieniem bioodpadów zastąpiono terminem „bioodpady”. Sposób selektywnego zbierania odpadów nie różni się od już obowiązującego. Załącznik do KPGO 2028, na podstawie analizy potrzeb dot. systemu selektywnego zbierania, wskazuje, że w kolejnych latach powinien nastąpić rozwój PSZOK wraz z punktami napraw i wymiany rzeczy używanych oraz określa potrzeby w tym zakresie.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/W DU20210000906/O/D20210906.pdf .	
2.6. Aktualizowane planowanie w zakresie gospodarowania odpadami	EFRR, FS	CP 2 CS (vi)	tak	Kryterium 3	tak	Spełnione poprzez art. 35 ust. 1 pkt 4 lit. c) ustawy o odpadach, KPGO 2028, załącznik nr 2 do KPGO 2-28, WPGO Link do Krajowego planu gospodarki odpadami 2028 https://dziennikustaw.gov.pl/MP/2023/702	W załączniku nr 2 do KPGO 2028, zawarto ocenę potrzeb inwestycyjnych w skali kraju w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów, infrastruktury selektywnego zbierania odpadów oraz instalacji do przetwarzania odpadów. Po przeprowadzonych analizach zidentyfikowano jako priorytetowe instalacje do recyklingu oraz działania inwestycyjne w zakresie zapobiegania powstawaniu odpadów. W załączniku przedstawiono również informacje o źródłach finansowania kosztów eksploatacji i utrzymania instalacji w kraju.
2.6. Aktualizowane planowanie w zakresie gospodarowania odpadami	EFRR, FS	CP 2 CS (vi)	tak	Kryterium 4	tak	Link do Krajowego planu gospodarki odpadami 2022 http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/W MP20160000784/O/M20160784.pdf Link do aktualizacji KPGO - Załącznik dot. luki inwestycyjnej http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/W MP20210000509/O/M20210509.pdf	Uchwalanie i obowiązywanie planów gospodarki odpadami reguluje ustawa z 14 grudnia 2012 r. o odpadach, zgodnie z którą plany gospodarki odpadami opracowuje się na poziomie krajowym i wojewódzkim. WPGO powinien być zgodny z KPGO i służyć realizacji zawartych w nim celów, które należy uznać jako uniwersalne w skali całego kraju. Wobec tego Załącznik do KPGO 2028 – ocena luki inwestycyjnej - zawiera oszacowanie potrzeb na moce przerobowe instalacji w skali kraju. Funkcjonująca i planowana infrastruktura wraz z lokalizacją i przepustowością dotyczące odpadów komunalnych określone są natomiast wprost w planach inwestycyjnych (załącznik do WPGO), w których procesie przyjmowania bierze udział

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							minister do spraw klimatu, aby zapewnić jednolite zasady planowania w gospodarce odpadami dla całego kraju. W uzasadnionych przypadkach KPGO 2028 określa kryteria lokalizacji instalacji i obiektów gospodarki odpadami, tj. w zakresie: lokalizacji PSZOKów; instalacji dla odpadów medycznych i weterynaryjnych; składowania odpadów w podziemnych wyrobiskach górniczych, np. z grupy 01, 06 i 10 i innych również niebezpiecznych np. z procesów oczyszczania spalin.
2.7. Ramy działań priorytetowych w przypadku koniecznych środków ochrony obejmujących dofinansowanie unijne	EFRR, FS	CP 2 CS (vii)	tak	Kryterium 1	tak	Priorytetowy Plan Działań w zakresie finansowania europejskiej sieci ekologicznej Natura 2000 na lata 2021-2027 https://www.gov.pl/web/gdos/wytyczne-i-poradniki2	Działania dotyczące utrzymania dotychczasowej gospodarki na terenach siedlisk gatunków przyrodniczych i poprawie ich ochrony w formie czynnej, przewidują m.in.: • zachowanie siedlisk przyrodniczych i populacji gatunków, w tym: - ekstensywna gospodarka rolna, rybacka i leśna uwzględniająca ochronę siedlisk - zabezpieczenie/odtworzenie miejsc rozrodu gatunków chronionych - wykup gruntów • odtwarzanie zdegradowanych siedlisk i wzmacnianie zagrożonych gatunków: - powstrzymanie naturalnej sukcesji siedlisk - przywrócenie/polepszenie reżimu hydrologicznego - zwalczanie gatunków ekspansywnych/obcych - restytucja gatunków zagrożonych - udrożnienie ciągłości korytarzy ekologicznych - utrzymanie ośrodków hodowli/rehabilitacji dzikich zwierząt.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							- wsparcie zarządzania i nadzoru nad obszarami Natura 2000: - opracowanie/aktualizacja planów zadań ochronnych /planów ochrony wszystkich obszarów Natura 2000 - monitoring sieci Natura 2000 - badania i działania dot. edukacji i komunikacji dot. ochrony obszarów sieci Natura 2000 - budowa /rozwój infrastruktury turystycznej rozprowadzającej ruch turystyczny na obszarach sieci Natura 2000.
3.1 Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie	EFRR	CP 3 CS (ii)	tak	Kryterium 1	tak	SRWP 2030 https://strategia2030.pomorskie.eu/wp-content/uploads/2021/06/Zalacznik-do-uchwaly_SWP_376_XXXI_21_SRWP2030_120421.pdf RPS w zakresie mobilności i komunikacji https://strategia2030.pomorskie.eu/2025/07/09/zmiana-regionalnego-programu-strategicznego-w-zakresie-mobilnosci-i-komunikacji-przyjeta/	Wykonano analizy, prognozy i oceny ruchu z wykorzystaniem makroskopowego modelu podróży dla poziomu regionalnego dla trzech wariantów rozwoju systemu transportowego województwa w perspektywie do 2030 roku. Sporządzono ocenę ekonomiczną – szacowane, orientacyjne koszty budowy i utrzymania infrastruktury oraz organizacji transportu publicznego dla trzech wariantów rozwoju systemu transportowego województwa pomorskiego do roku 2030. Szczegółowe uzasadnienie dla kryterium znajduje się w samoocenie stopnia spełnienia warunku 3.1.1.
3.1 Kompleksowe planowanie transportu na	EFRR	CP 3 CS (ii)	tak	Kryterium 2	tak	SRWP 2030 https://strategia2030.pomorskie.eu/wp-content/uploads/2021/06/Zalacznik-do-uchwaly_SWP_376_XXXI_21_SRWP2030_120421.pdf	Uwzględniono cele klimatyczne i kierunki działań dotyczące redukcji lub ograniczania negatywnych oddziaływań transportu na klimat oraz w zakresie odchodzenia od paliw kopalnych. Dokonano analizy

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
odpowiednim poziomie						6/Zalacznik-do-uchwały SWP 376 XXXI 21 SRWP2030 120421 .pdf RPS w zakresie mobilności i komunikacji https://strategia2030.pomorskie.eu/2025/07/09/zmiana-regionalnego-programu-strategicznego-w-zakresie-mobilnosci-i-komunikacji-przyjeta/	wrażliwości funkcjonującej infrastruktury transportowej na uwarunkowania zmian klimatycznych i wpływu klimatu na stan infrastruktury transportowej, w tym ocenę jej odporności na zmiany klimatyczne i zagrożenia. Wykonano prognozy emisji zanieczyszczeń powietrza dla 3 wariantów rozwoju systemu transportowego województwa w perspektywie do 2030 r. oraz oceny stopnia realizacji celów klimatycznych stosownie do zakresu podejmowanych działań w zakresie wymiany taboru, udziału transportu publicznego w przewozach i ograniczeń ruchu samochodowego. Określono działania, w tym inwestycje oraz kryteria interwencji publicznej uwzględniające potrzeby odchodzenia od paliw kopalnych zgodnie z KPEiK. Szczegółowe uzasadnienie dla kryterium znajduje się w samoocenie stopnia spełnienia warunku 3.1
3.1 Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie	EFRR	CP 3 CS (ii)	tak	Kryterium 3	tak	SRWP 2030 https://strategia2030.pomorskie.eu/wp-content/uploads/2021/06/Zalacznik-do-uchwały SWP 376 XXXI 21 SRWP2030 120421 .pdf RPS w zakresie mobilności i komunikacji https://strategia2030.pomorskie.eu/2025/07/09/zmiana-regionalnego-programu-strategicznego-w-zakresie-mobilnosci-i-komunikacji-przyjeta/	Uwzględniono wszystkie planowane inwestycje TEN-T w korytarzu sieci bazowej i poza nią, w szczególności w zakresie drogi ekspresowej S6, linii kolejowych nr 131, nr 201, nr 202 oraz powiązania z węzłami sieci TENT (portami morskimi w Gdańsku i w Gdyni oraz miasta węzłowego Gdańsk) oraz uwzględniono planowane działania w zakresie lokalizacji infrastruktury paliw alternatywnych w sieci TEN-T. Szczegółowe uzasadnienie dla kryterium znajduje się w samoocenie stopnia spełnienia warunku 3.1.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						strategicznego-w-zakresie-mobilnosci-i-komunikacji-przyjeta/	
3.1 Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie	EFRR	CP 3 CS (ii)	tak	Kryterium 4	tak	SRWP 2030 https://strategia2030.pomorskie.eu/wp-content/uploads/2021/06/Zalacznik-do-uchwaly_SWP_376_XXXI_21_SRWP2030_120421.pdf RPS w zakresie mobilności i komunikacji https://strategia2030.pomorskie.eu/2025/07/09/zmiana-regionalnego-programu-strategicznego-w-zakresie-mobilnosci-i-komunikacji-przyjeta/	Określono zakres działań, w tym inwestycji zapewniających powiązanie regionalnego układu drogowego (drogi wojewódzkie i powiatowe) oraz kolejowego do węzłów drogowych w sieci TEN-T oraz zakres działań, w tym inwestycji w zakresie poprawy dostępności i spójności wewnętrznej całego regionu, w tym w zakresie likwidacji wąskich gardeł układu drogowego (budowa obwodnic miast i miejscowości) oraz ukształtowania pełnej i spójnej sieci węzłów integracyjnych (krajowych, regionalnych, metropolitalnych i lokalnych oraz przystanków zintegrowanych) pozwalających ukształtować właściwe warunki dla obsługi transportowej regionu, w tym jego powiązań z otoczeniem zewnętrznym. Szczegółowe uzasadnienie dla kryterium znajduje się w samoocenie stopnia spełnienia warunku 3.1
3.1 Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie	EFRR	CP 3 CS (ii)	tak	Kryterium 5	tak	SRWP 2030 https://strategia2030.pomorskie.eu/wp-content/uploads/2021/06/Zalacznik-do-uchwaly_SWP_376_XXXI_21_SRWP2030_120421.pdf RPS w zakresie mobilności i komunikacji	W odniesieniu do infrastruktury kolejowej zarządzanej przez PKP PLK, w Planie dokonano oceny stanu wdrażania systemu ERTMS na sieci kolejowej w województwie. Szczegółowe uzasadnienie dla kryterium znajduje się w samoocenie stopnia spełnienia warunku 3.1.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://strategia2030.pomorskie.eu/2025/07/09/zmiana-regionalnego-programu-strategicznego-w-zakresie-mobilnosci-i-komunikacji-przyjeta/	
3.1 Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie	EFRR	CP 3 CS (ii)	tak	Kryterium 6	tak	SRWP 2030 https://strategia2030.pomorskie.eu/wp-content/uploads/2021/06/Zalacznik-do-uchwaly_SWP_376_XXXI_21_SRWP2030_120421.pdf RPS w zakresie mobilności i komunikacji https://strategia2030.pomorskie.eu/2025/07/09/zmiana-regionalnego-programu-strategicznego-w-zakresie-mobilnosci-i-komunikacji-przyjeta/	Plan określa sieć pasażerskich węzłów integracyjnych (krajowych, regionalnych, metropolitalnych i lokalnych oraz przystanków zintegrowanych) oraz działania w zakresie ich rozwoju, w tym w powiązaniu z rozwojem systemów P&R oraz B&R. Określono działania w zakresie rozwoju infrastruktury dostępności w Kolejowym Korytarzu Towarowym oraz wspierania rozwoju węzłów terminali intermodalnych, w tym portów morskich, centrów logistycznych. Szczegółowe uzasadnienie dla kryterium znajduje się w samoocenie stopnia spełnienia warunku 3.1.
3.1 Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie	EFRR	CP 3 CS (ii)	tak	Kryterium 7	tak	SRWP 2030 https://strategia2030.pomorskie.eu/wp-content/uploads/2021/06/Zalacznik-do-uchwaly_SWP_376_XXXI_21_SRWP2030_120421.pdf	Uwzględniono planowane działania w zakresie lokalizacji infrastruktury paliw alternatywnych w węzłach sieci TEN-T. Określono działania w zakresie rozwoju infrastruktury paliw alternatywnych zarówno w aspekcie transportu publicznego, jak również indywidualnego oraz określono potrzeby wymiany taboru kolejowego oraz autobusowego na nisko lub zeroemisyjny oraz kryteria realizacji.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						RPS w zakresie mobilności i komunikacji https://strategia2030.pomorskie.eu/2025/07/09/zmiana-regionalnego-programu-strategicznego-w-zakresie-mobilnosci-i-komunikacji-przyjeta/	Szczegółowe uzasadnienie dla kryterium znajduje się w samoocenie stopnia spełnienia warunku 3.1.
3.1 Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie	EFRR	CP 3 CS (ii)	tak	Kryterium 8	tak	SRWP 2030 https://strategia2030.pomorskie.eu/wp-content/uploads/2021/06/Zalacznik-do-uchwaly_SWP_376_XXXI_21_SRWP2030_120421.pdf RPS w zakresie mobilności i komunikacji https://strategia2030.pomorskie.eu/2025/07/09/zmiana-regionalnego-programu-strategicznego-w-zakresie-mobilnosci-i-komunikacji-przyjeta/	Dokonano analizy ryzyka bezpieczeństwa ruchu drogowego na obszarze województwa pomorskiego w odniesieniu do każdego z trzech wariantów rozwoju systemu transportowego w perspektywie roku 2030. Zaproponowano działania, w tym kryteria w zakresie podnoszenia świadomości i bezpiecznych zachowań transportowych Szczegółowe uzasadnienie dla kryterium znajduje się w samoocenie stopnia spełnienia warunku 3.1.
3.1 Kompleksowe planowanie transportu na odpowiednim poziomie	EFRR	CP 3 CS (ii)	tak	Kryterium 9	tak	SRWP 2030 https://strategia2030.pomorskie.eu/wp-content/uploads/2021/06/Zalacznik-do-uchwaly_SWP_376_XXXI_21_SRWP2030_120421.pdf	Dokonano analizy ekonomicznej – kosztów budowy, utrzymania i organizacji transportu dla trzech wariantów rozwoju systemu transportowego województwa pomorskiego do roku 2030.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						_21_SRWP2030_120421.pdf RPS w zakresie mobilności i komunikacji https://strategia2030.pomorskie.eu/2025/07/09/zmiana-regionalnego-programu-strategicznego-w-zakresie-mobilnosci-i-komunikacji-przyjeta/	Szczegółowe uzasadnienie dla kryterium znajduje się w samoocenie stopnia spełnienia warunku 3.1.
4.1 Ramy strategiczne polityki na rzecz aktywnych polityk rynku pracy	EFRR, EFS+	CP 4 CS (a) CS (b)	tak	Kryterium 1	tak	Ramy strategiczne polityki na rzecz aktywnej polityki rynku pracy stanowi ustawa o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (Dz. U. z 2020 r. poz. 1409, z późn. zm.) wraz z aktami wykonawczymi. Spełnienie kryterium zapewnia Indywidualny Plan Działania (IPD) - art. 34a Ustawy z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy. http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/W DU20040991001/U/D20041001Lj.pdf	Urząd pracy ma obowiązek przygotować IPD dla każdego bezrobotnego w terminie 60 dni od dnia rejestracji w urzędzie. Urząd pracy ustalając sytuację bezrobotnego i dostosowując dla niego pomoc bierze pod uwagę wiele czynników, m.in. wykształcenie, doświadczenie zawodowe, umiejętności i uprawnienia zawodowe, dyspozycyjność, czas pozostawania bez pracy, miejsce zamieszkania, zaangażowanie w samodzielne poszukiwanie pracy i możliwości podjęcia pracy lub działalności gospodarczej. Ww. informacje pozyskiwane są podczas rejestracji bezrobotnego oraz w wywiadzie (w tym z wykorzystaniem kwestionariusza udostępnianego w systemie teleinformatycznym przez ministra właściwego do spraw pracy). Powiatowy urząd pracy w okresie realizacji IPD ma obowiązek kontaktować się z bezrobotnym co najmniej raz na 60 dni w celu monitorowania sytuacji i postępów w realizacji działań przewidzianych w IPD. Ww. kontakt może

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							być realizowany przez powiatowy urząd pracy w formie spotkania, rozmowy telefonicznej lub wymiany informacji drogą elektroniczną/pocztową.
4.1 Ramy strategiczne polityki na rzecz aktywnych polityk rynku pracy	EFRR, EFS+	CP 4 CS (a) CS (b)	tak	Kryterium 2	tak	Spełnienie kryterium zapewnia Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (art. 4 ust. 1 pkt 7 lit. e) http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/W/D20040991001/U/D20041001Lj.pdf Centralna Baza Ofert Pracy http://oferty.praca.gov.pl/	Powiatowe urzędy pracy (PUP) przyjmują i realizują oferty pracy przestrzegając zasady jawności i równego dostępu do ofert pracy. Każda przyjęta i realizowana oferta pracy przez urząd pracy jest automatycznie przekazywana do internetowej bazy ofert pracy udostępnianej przez ministra wł. ds. pracy, której rolę pełni Centralna Baza Ofert Pracy (CBOP). CBOP i aplikacja mobilna ePraca to nieograniczony dostęp do aktualnej informacji o ofertach pracy w kraju i za granicą, upowszechnionych przez sieć EURES. CBOP i aplikacja mobilna ePraca udostępniają informacje o organizowanych przez PUPy stażach, przygotowaniu zawodowym dorosłych, a także organizowanych przez PUP i WUP szkoleniach, targach i giełdach pracy, praktykach studenckich organizowanych w instytucjach publicznych oraz wyszukiwanie praktyk i staży zgłaszanych przez pracodawców. CBOP jest zintegrowana z systemami: Wortal PSZ (psz.praca.gov.pl), praca.gov.pl, Syriusz Std (wykorzystywanym przez PUP), WUP Viator (wykorzystywanym przez WUP). CBOP jest dostępna z komputera, tabletu i smartfona. Aplikacja mobilna ePraca dostępna jest na platformie iOS i Android.
4.1 Ramy strategiczne polityki na rzecz aktywnych	EFRR, EFS+	CP 4 CS (a) CS (b)	tak	Kryterium 3	tak	Ustawa z 20.04 2004 r. o promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (rozdział 5, rozdział 8, art. 22)	Kluczowe działania na rzecz aktywnej polityki rynku pracy : 1. rady rynku pracy, działające przy ministrze wł. ds. pracy, marszałku województwa (WUP) i staroście (PUP). Tworzą je m.in.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
polityk rynku pracy						http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20040991001/U/D20041001Lj.pdf Ustawa z 24.07 2015 r. o Radzie Dialogu Społecznego i innych instytucjach dialogu społecznego https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20150001240/U/D20151240Lj.pdf Rozporządzenie MPiPS z 22.07 2011 r. w sprawie szczegółowych zadań i organizacji Ochotniczych Hufców Pracy http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WDU20111550920/O/D20110920.pdf	przedstawiciele reprezentatywnych organizacji pracodawców i związków zawodowych, KWRiST, samorządu terytorialnego i nauki. Konsultacje społeczne aktów prawnych regulujących całokształt funkcjonowania PSZ prowadzone są na każdym etapie prac nad projektem. 2. Rola Rady Dialogu Społecznego. Przegląd otoczenia prawnego rynku pracy, kształt i stan są przedmiotem prac RDS, a zmiany prawa dotyczące aktywnych polityk rynku pracy przed wdrożeniem są przedmiotem konsultacji w ramach tego ciała. 3. Rola Konwentu Dyrektorów WUP i Rada Forum Dyrektorów PUP. Minister wł. ds. pracy publikuje corocznie na stronie www katalog podstawowych form aktywizacji zawodowej rozumianych jako usługi i instrumenty finansowane ze środków Funduszy Pracy, dla których w danym roku są określone wskaźniki, o których mowa w art. 4 ust. 11 pkt 2 lit b i c ustawy. Opiniowanie planów i sprawozdań Funduszu Pracy należy do kompetencji rad rynku pracy, a monitoring i ocenę polityk rynku pracy realizuje RDS.
4.1 Ramy strategiczne polityki na	EFRR, EFS+	CP 4 CS (a) CS (b)	tak	Kryterium 4	tak	Spełnienie kryterium zapewnia Ustawa z dnia 20 kwietnia 2004 r. o	Minister wł. ds. pracy, z Prezesem GUS prowadzi badanie "Bezrobotni i poszukujący pracy zarejestrowani w urzędach pracy", w którym

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
rzecz aktywnych polityk rynku pracy						promocji zatrudnienia i instytucjach rynku pracy (rozdział 8, art. 22) i Ustawa z dnia 29 czerwca 1995 r. o statystyce publicznej http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/W DU20040991001/U/D20041001Lj.pdf https://www.gov.pl/web/rodzina/efektywnosc-form-promocji-zatrudnienia https://psz.praca.gov.pl/rynek-pracy/statystyki-i-analizy/bezrobocie-rejestrowane	zbierane są m. in. dane nt. liczby aktywizowanych bezrobotnych w rozbiciu na formy aktywizacji. Minister wł. ds. pracy co rok dokonuje analizy efektywności wybranych form aktywizacji bezrobotnych realizowanych przez PUP, finansowanych z Funduszu Pracy. Kluczowe mierniki to efektywność zatrudnieniowa i kosztowa. W ramach POWER 2014-2020 zrealizowany został projekt „Wypracowanie metodologii i wdrożenie monitorowania efektywności zatrudnieniowej podstawowych form aktywizacji zawodowe bezrobotnych w okresie dłuższym niż 12 miesięcy od zakończenia działań urzędu pracy”.
4.1 Ramy strategiczne polityki na rzecz aktywnych polityk rynku pracy	EFRR, EFS+	CP 4 CS (a) CS (b)	tak	Kryterium 5	tak	http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/W DU20040991001/U/D20041001Lj.pdf http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/W DU20111550920/O/D20110920.pdf http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/W DU20111550920/O/D20110920.pdf	Wsparcie osób młodych, w tym młodzieży NEET, w aktywizacji zawodowej odbywa się w ramach GdM. Plan realizacji GdM w Polsce, zatwierdzony 1.08.2022, osadzony jest na 4 filarach – urzędach pracy, ochotniczych hufcach pracy, projektach centralnych i programie pożyczkowym. W wyniku diagnozy sytuacji osób młodych na rynku pracy, opartej o dane z GUS i Eurostatu, wyróżniono 4 grupy priorytetowe: (1) Osoby w wieku 15–17 lat, które porzucają naukę lub zaniedbują obowiązek szkolny lub edukację; (2) Osoby w wieku 18–29 lat:

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						DU20091421160/O/D20091160.pdf http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/W DU20140000497/O/D20140497.pdf	– zarejestrowane jako bezrobotne; – młodzież NEET; – osoby bezrobotne lub poszukujące pracy, osoby kończące naukę lub absolwenci uczelni wyższych; (3) Osoby, które opuściły opiekę zastępczą; (4) Kobiety poniżej 30 roku życia wychowujące dzieci. W Planie zawarto priorytety wsparcia np. wysoka jakość ofert, w tym staży, jako kluczowych form aktywizacji osób młodych i rozwoju ich umiejętności. Standardy jakości staży, obowiązujące przy wdrażaniu GdM regulowane są ustawą o promocji zatrudnienia (Dz.U. z 2024 r. poz.475) i rozp. MPiPS z 20.08.2009 w sprawie szczegółowych warunków odbywania stażu przez bezrobotnych (Dz.U.z2009r.poz.1160).
4.2. Krajowe ramy strategiczne na rzecz równouprawnienia płci	EFRR EFS+	CP4 CS (c)	tak	Kryterium 1	tak	Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640 Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424,	KPDRT obejmuje następujące priorytety: Polityka antydyskryminacyjna, Praca i zabezpieczenia społeczne, Edukacja, Zdrowie, Dostęp do dóbr i usług, Budowanie świadomości, Gromadzenie danych i badania, Koordynacja. Zidentyfikowano następujące wyzwania dla równości między kobietami a mężczyznami: 1. Niższy poziom zatrudnienia kobiet 2. Luka płacowa i luka emerytalna na niekorzyść kobiet 3. Niski odsetek kobiet na najwyższych stanowiskach 4. Niski poziom kobiet w STEM.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						ze zm.) i krajowe programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20240000424	Jeżeli chodzi o przemoc wobec kobiet, zgodnie z ustawą z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy (Dz. U. z 2024 r. poz. 429 ze zm.), działania przeciw przemocy są uregulowane w Krajowym Programie Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie, który jest przyjmowany przez Radę Ministrów.
4.2. Krajowe ramy strategiczne na rzecz równouprawnienia płci	EFRR EFS+	CP4 CS (c)	tak	Kryterium 2	tak	Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640	Priorytet II – Praca i zabezpieczenia społeczne - obejmuje działania na rzecz: równowagi między życiem zawodowym a prywatnym rodziców i opiekunów; włączenia społecznego pod kątem równouprawnienia płci; wyrównywania szans kobiet i mężczyzn na rynku pracy; zwiększania zatrudnienia kobiet, zwłaszcza w starszych grupach wiekowych oraz żyjących w ubóstwie; zwiększenia udziału kobiet na stanowiskach kierowniczych oraz prowadzących działalność gospodarczą również w obszarach nowych technologii, dążenie do równości płac kobiet i mężczyzn za tą samą wykonywaną pracę lub pracę o równej wartości, wyeliminowanie różnic w płacach i emeryturach ze względu na płeć, zarządzania różnorodnością oraz klauzul społecznych w zamówieniach publicznych. W programie wskazane są ramy czasowe dla każdego z zadań, instytucje odpowiedzialne i współpracujące, a także wskaźniki z wartością bazową i docelową.
4.2. Krajowe ramy strategiczne	EFRR EFS+	CP4 CS (c)	tak	Kryterium 3	tak	Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata	Pełnomocnik Rządu do Spraw Równego Traktowania opracowuje i przedkłada Radzie Ministrów do 31

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
na rzecz równouprawnienia płci						2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640 Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424, ze zm.) i krajowe programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20240000424	marca każdego roku, sprawozdanie za poprzedni rok, zawierające m.in. raport z realizacji KPDRT. Ponadto, celem wsparcia działań Koordynatora Programu, powołany zostanie Zespół, którego zadaniem będzie cykliczne monitorowanie osiągania zakładanych wskaźników, ujętych w załączniku nr 1 do KPDRT. Powołanie Zespołu nastąpi na podstawie przepisów ustawy o Radzie Ministrów. Zadania Zespołu Monitorującego KPDRT mogą także odnosić się do sygnalizowania ryzyka w realizacji poszczególnych priorytetów, a także wskazywania na poziom osiąganych zmian w życiu społecznym i gospodarczym. Dane segregowane ze względu na płeć będą cyklicznie zbierane. Przewidziano też działania na rzecz rozbudowy systemu gromadzenia danych równościowych, w tym w rozbiciu na płeć. Zgodnie z art. 11 ustawy, sprawozdanie z realizacji Krajowego Programu Przeciwdziałania Przemocy w Rodzinie jest składane corocznie, w terminie do 30 września, Sejmowi i Senatowi Rzeczypospolitej Polskiej przez Radę Ministrów.
4.2 Krajowe ramy strategiczne na rzecz równouprawnienia płci	EFRR EFS+	CP4 CS (c)	tak	Kryterium 4	tak	Krajowy Program Działań na Rzecz Równego Traktowania na lata 2022-2030 https://monitorpolski.gov.pl/MP/2022/640 Ustawa z dnia 29 lipca 2005 r. o przeciwdziałaniu	KPDRT poddano szerokim konsultacjom ze stronami zainteresowanymi: • „Zgłoś pomysł” 4.07-19.11.2020 r. poprzez formularz internetowy na stronie Pełnomocnika Rządu ds. Równego Traktowania. • publicznym (24.11-18.12.2020 r.) • w BIP MRiPS • z KWRiST (17.11.2020 r.-11.05.2021 r.)

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						przemocy w rodzinie (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 424, ze zm.) i krajowe programy przeciwdziałania przemocy w rodzinie https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WDU20240000424	Realizacja działań przewiduje współpracę z partnerami społecznymi, organizacjami pozarządowymi i samorządami. Współpraca ta będzie przebiegała w różnorodny sposób, w zależności od sposobu obranego przez instytucję wiodącą np. na zasadzie powierzenia realizacji zadania publicznego, konkursu czy zamówień publicznych. Odpowiednie podmioty ds. równości, partnerzy społeczni i organizacje społeczeństwa obywatelskiego wchodzi w skład zespołów, których zadaniem jest m.in. monitorowanie realizacji obu programów. Oba sprawozdania wymienione w kryterium 3 podlegają szerokim konsultacjom z wszystkimi interesariuszami.
4.3 Ramy strategiczne polityki na rzecz systemu kształcenia i szkolenia na wszystkich szczeblach	EFRR, EFS+	CP 4 CS (f) CS (g) CS (ii)	tak	Kryterium 1	tak	https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf	Ramy strategiczne zostały określone w 1. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności, 3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania VI Doradztwo zawodowe, Temat działania 19: Tworzenie efektywnych mechanizmów informowania o zapotrzebowaniu na zawody, kwalifikacje i umiejętności na poziomie krajowym i regionalnym.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							Ponadto, corocznie ustalana jest prognoza zapotrzebowania na pracowników w zawodach szkolnictwa branżowego na krajowym i wojewódzkim rynku pracy.
4.3 Ramy strategiczne polityki na rzecz systemu kształcenia i szkolenia na wszystkich szczeblach	EFRR, EFS+	CP 4 CS (f) CS (g) CS (ii)	tak	Kryterium 2	tak	https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf	Ramy strategiczne zostały określone w 1. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności, 3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania VI Doradztwo zawodowe, Temat działania 19: Tworzenie efektywnych mechanizmów informowania o zapotrzebowaniu na zawody, kwalifikacje i umiejętności na poziomie krajowym i regionalnym. Ponadto, funkcjonuje system monitorowania Ekonomicznych Losów Absolwentów ELA, monitoring karier absolwentów publicznych i niepublicznych szkół ponadpodstawowych.
4.3 Ramy strategiczne polityki na rzecz systemu kształcenia i szkolenia na wszystkich szczeblach	EFRR, EFS+	CP 4 CS (f) CS (g) CS (ii)	tak	Kryterium 3	tak	https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf	Ramy strategiczne zostały określone w: 1. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.), 2. ZSU 2030 (część ogólna) – Priorytet 1 oraz Priorytet 6,

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							3. ZSU 2030 (część szczegółowa) – Obszar oddziaływania I Umiejętności podstawowe, przekrojowe i zawodowe (...). Ponadto: a) akty prawne podkreślające równy dostęp do kształcenia (m.in.: ustawa Prawo oświatowe, ustawa o systemie oświaty, ustawa Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce, rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej w sprawie ogólnych celów i zadań kształcenia w zawodach szkolnictwa branżowego oraz klasyfikacji zawodów szkolnictwa branżowego, opracowywana ustawa o wsparciu dzieci, uczniów i rodzin (wpis do wykazu prac legislacyjnych Rady Ministrów nr UD319)), b) przedsięwzięcie MEiN: „Włączeni w edukację” (wdrożenie edukacji włączającej wysokiej jakości, zapewniającej wszystkim dzieciom i uczniom warunki do rozwijania indywidualnego potencjału oraz nabywania wiedzy i umiejętności niezbędnych do samodzielnego funkcjonowania w życiu dorosłym i włączenia społecznego; obejmuje prace legislacyjne i działania wdrożeniowe w tym zakresie).
4.3 Ramy strategiczne polityki na rzecz systemu kształcenia i szkolenia na	EFRR, EFS+	CP 4 CS (f) CS (g) CS (ii)	tak	Kryterium 4	tak	https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf	Ramy strategiczne zostały określone w: 1. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytet 5. Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów współpracy i koordynacji międzyresortowej oraz międzysektorowej w zakresie rozwoju umiejętności,

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
wszystkich szczeblach							2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – wszystkie Obszary oddziaływania poprzez wskazanie podmiotów kluczowych dla realizacji Tematu działania. Dodatkowo ma zastosowanie w szczególności rozdział 3. „Zasady realizacji Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 jako polityki publicznej”, 3. Ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji – rozdział 8 ustawy (Koordynacja funkcjonowania Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji), 4. Ustawie o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości – art. 4c ustanawiający: a) Radę Programową do spraw kompetencji, b) sektorowe rady do spraw kompetencji. Ponadto: projekt MEiN: „Wsparcie i rozwój mechanizmów współpracy i koordynacji na szczeblu krajowym i regionalnym w zakresie uczenia się przez całe życie”.
4.3 Ramy strategiczne polityki na rzecz systemu kształcenia i szkolenia na wszystkich szczeblach	EFRR, EFS+	CP 4 CS (f) CS (g) CS (ii)	tak	Kryterium 5	tak	https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf	Ramy zostały określone w: 1. ZSU 2030 (część ogólna) – Priorytet 5. oraz rozdział 10. 2. ZSU 2030 (część szczegółowa) – rozdział 3. 3. Ustawie o Zintegrowanym Systemie Kwalifikacji – rozdział 8 ustawy 4. Ustawie o utworzeniu Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości – art. 4c ustanawiający: a) Radę Programową do spraw kompetencji, b) sektorowe rady do spraw kompetencji. Ponadto:

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							a) funkcjonowanie Międzyresortowego Zespołu do spraw uczenia się przez całe życie i Zintegrowanego Systemu Kwalifikacji, b) projekt MEiN „Wsparcie i rozwój mechanizmów współpracy i koordynacji na szczeblu krajowym i regionalnym w zakresie uczenia się przez całe życie”. Przegląd śródkresowy i ewaluacja wdrażania ZSU 2030, w tym ewaluacja koordynacji jej wdrażania na poziomie krajowym i wojewódzkim, zostały przewidziane do realizacji przez Ministerstwo Edukacji i Nauki. Planowana data przeglądu śródkresowego i ewaluacji: III kw. 2024 – I kw. 2025).
4.3 Ramy strategiczne polityki na rzecz systemu kształcenia i szkolenia na wszystkich szczeblach	EFRR, EFS+	CP 4 CS (f) CS (g) CS (ii)	tak	Kryterium 6	tak	https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf	Ramy zostały określone w: 1. Strategii na rzecz Odpowiedzialnego Rozwoju do roku 2020 (z perspektywą do 2030 r.) 2. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 1. Podnoszenie poziomu umiejętności kluczowych u dzieci, młodzieży i osób dorosłych; 2. Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się nastawionej na aktywny i ciągły rozwój umiejętności; 4. Zbudowanie efektywnego systemu diagnozowania i informowania o obecnym stanie i zapotrzebowaniu na umiejętności; 6. Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju i możliwości wykorzystania umiejętności. 3. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: I Umiejętności podstawowe, przekrojowe i

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							zawodowe dzieci, młodzieży i dorosłych; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; V Rozwijanie umiejętności w miejscu pracy; VI Doradztwo zawodowe; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności. Ponadto: a) funkcjonowanie Uniwersytetów Drugiego i Trzeciego Wieku b) przedsięwzięcie MEiN: „Lokalne Ośrodki Wiedzy i Edukacji” c) projekt FRSE: „Szansa - nowe możliwości dla dorosłych” d) program Senior+.
4.3 Ramy strategiczne polityki na rzecz systemu kształcenia i szkolenia na wszystkich szczeblach	EFRR, EFS+	CP 4 CS (f) CS (g) CS (ii)	tak	Kryterium 7	tak	https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf	Ramy zostały określone w: 1. ustawie Karta Nauczyciela – Rozdział 7a: Finansowanie dokształcania i doskonalenia zawodowego nauczycieli, 2. rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej w sprawie dofinansowania doskonalenia zawodowego nauczycieli, szczegółowych celów szkolenia branżowego oraz trybu i warunków kierowania nauczycieli na szkolenia branżowe, 3. ustawie Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce – Dział XII Finansowanie systemu szkolnictwa wyższego i nauki oraz gospodarka finansowa uczelni (m.in. „Doktorat wdrożeniowy”), 4. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 2. Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się (...); 5. Wypracowanie skutecznych i trwałych

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							mechanizmów (...); 6. Wyrównywanie szans w dostępie do rozwoju (...), 5. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: III Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; VII Współpraca pracodawców z edukacją formalną i pozaformalną; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności.
4.3 Ramy strategiczne polityki na rzecz systemu kształcenia i szkolenia na wszystkich szczeblach	EFRR, EFS+	CP 4 CS (f) CS (g) CS (ii)	tak	Kryterium 8	tak	https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_ogolna.pdf https://zsu2030.mein.gov.pl/app/files/ZSU2030_szczegolowa.pdf	Ramy zostały określone w: 1. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. postępowania w celu uznania świadectwa lub innego dokumentu (...), 2. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. kształcenia ustawicznego w formach pozaszkolnych, 3. Rozporządzeniu Ministra Edukacji Narodowej ws. warunków, jakie musi spełnić osoba ubiegająca się o uzyskanie dyplomu zawodowego (...), 4. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część ogólna) – Priorytety: 2 Rozwijanie i upowszechnianie kultury uczenia się (...); 5 Wypracowanie skutecznych i trwałych mechanizmów (...), 5. Zintegrowanej Strategii Umiejętności 2030 (część szczegółowa) – Obszary oddziaływania: III Rozwijanie umiejętności w edukacji formalnej – kadry uczące; IV Rozwijanie umiejętności poza edukacją formalną; VII Współpraca pracodawców z edukacją formalną i

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							pozaformalną; VIII Planowanie uczenia się przez całe życie i potwierdzanie umiejętności. Ponadto funkcjonowanie: a) Narodowej Agencji Wymiany Akademickiej, b) Narodowego Centrum Nauki, c) Sieci Badawczej Łukasiewicz, d) Narodowego Centrum Badań i Rozwoju, e) Fundacji Rozwoju Systemu Edukacji.
4.4 Krajowe ramy strategiczne polityki na rzecz włączenia społecznego i ograniczenia ubóstwa	EFRR, EFS+	CP 4 CS (h) CS (iii)	tak	Kryterium 1	tak	http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000843/O/M20210843.pdf	Diagnoza w Krajowym Programie Przeciwdziałania Ubóstwu i Wykluczeniu Społecznemu (KPPUiWS) dotyczy ubóstwa i wykluczenia społecznego. Dokument zawiera analizę danych ogólnokrajowych oraz według makroregionów, stopnia urbanizacji, typów gospodarstw domowych. W diagnozie uwzględnione zostały takie problemy jak ubóstwo dzieci, bezdomność, ograniczony dostęp do usług społecznych oraz specyficzne potrzeby grup zagrożonych wykluczeniem. Diagnoza zawiera również informacje dotyczące dostępu do edukacji, w tym edukacji wczesnej i opieki. Opisany został obszar wsparcia rodziny i pieczy zastępczej, wykluczenia mieszkaniowego, ubóstwa osób pracujących i osób starszych oraz przedstawiona została sytuacja cudzoziemców - tytuły pobytowe, dostęp do usług. Diagnoza obejmuje również usługi w ramach pomocy społecznej - usługi w miejscu zamieszkania a domy pomocy społecznej, środowiskowe domy samopomocy, mieszkania chronione. Przy opracowaniu diagnozy opierano się m.in. na danych Głównego Urzędu Statystycznego, Eurostatu oraz sprawozdaniach resortowych.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
4.4 Krajowe ramy strategiczne polityki na rzecz włączenia społecznego i ograniczenia ubóstwa	EFRR, EFS+	CP 4 CS (h) CS (iii)	tak	Kryterium 2	tak	http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000843/O/M20210843.pdf	KPPUiWS koncentruje się na: – przeciwdziałaniu ubóstwu i wykluczeniu społecznemu dzieci i młodzieży, – przeciwdziałaniu bezdomności, – rozwijaniu usług społecznych dla osób z niepełnosprawnościami, starszych i innych potrzebujących wsparcia w codziennym funkcjonowaniu, – wspieraniu osób i rodzin poprzez działania instytucji pomocy społecznej oraz działania podmiotów ekonomii społecznej, – wspieraniu integracji cudzoziemców poprzez rozwój usług społecznych dla migrantów oraz ich integracji na rynku pracy. We wszystkich obszarach uwzględniono działania na rzecz przejścia z opieki instytucjonalnej do opieki rodzinnej i środowiskowej.
4.4 Krajowe ramy strategiczne polityki na rzecz włączenia społecznego i ograniczenia ubóstwa	EFRR, EFS+	CP 4 CS (h) CS (iii)	tak	Kryterium 3	tak	https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20220000767/O/M20220767.pdf	Opracowywano Strategię rozwoju usług społecznych polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.). Zawiera ona diagnozę obszarów procesu DI wraz z wnioskami, wizję, cele strategiczne oraz kierunki interwencji i zasady realizacji polityki publicznej w danym obszarze. Strategia będzie realizowana w obszarach: opieki nad dzieckiem, w tym z niepełnosprawnością, nad osobami starszymi, wsparcia osób z niepełnosprawnościami, wsparcia osób w kryzysie psychicznym i w kryzysie bezdomności. Strategia rozwoju usług społecznych obejmuje np: 1. priorytetowe podejście do usług społecznych realizowanych w środowisku

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							2. rozwój lokalnych i zindywidualizowanych usług, które ograniczą opiekę instytucjonalną 3. wykorzystanie potencjału instytucjonalnej opieki długoterminowej na rzecz rozwoju nowych usług środowiskowych 4. zabezpieczenie usług stacjonarnej opieki długoterminowej jako ostatni i najmniej pożądany element systemu 5. rozwój mieszkalnictwa treningowego i wspomagane z koszykiem usług 6. system koordynacji i standaryzacji usług społecznych – funkcja koordynatora usług społecznych 7. systemową usługę asystencji osobistej.
4.4 Krajowe ramy strategiczne polityki na rzecz włączenia społecznego i ograniczenia ubóstwa	EFRR, EFS+	CP 4 CS (h) CS (iii)	tak	Kryterium 4	tak	http://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/download.xsp/WMP20210000843/O/M20210843.pdf	Oba dokumenty opracowano we współpracy z przedstawicielami społeczeństwa obywatelskiego i interesariuszy problematyki ubóstwa i wykluczenia społecznego. Uwzględniono rezultaty pracy niezależnych tematycznych grup eksperckich dla obszarów: rodzina i dziecko, os. starsze, z niepełnosprawnościami, z zaburzeniami psychicznymi, bezdomne i cudzoziemcy. Grupy eksperckie wypracowały założenia, wykorzystane do zaplanowania działań w KPPUiWS i Strategii DI. Monitorowanie działań odbywać się będzie w partnerstwie i z udziałem interesariuszy, w tym organizacji społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów społecznych zaangażowanych bezpośrednio w obszarach objętych dokumentami

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
							W resorcie właściwym ds. rodziny i zabezpieczenia społecznego powołane zostaną Zespoły z udziałem organizacji społeczeństwa obywatelskiego i podmiotów społecznych, administracji centralnej, samorządów wojewódzkich i lokalnych. Dane do monitorowania realizacji działań będą zbierane zgodnie z przyjętym harmonogramem w ramach każdego z Priorytetów (KPPiUWS) i opracowanego zestawu wskaźników rezultatu (Strategia DI).
4.6 Ramy strategiczne polityki na rzecz opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej	EFRR EFS +	CP 4 CS (k) CS (v)	tak	Kryterium 1	tak	Mapa potrzeb zdrowotnych na lata 2022-2026 (wyzwania systemu opieki zdrowotnej i rekomendowane kierunki działań) http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/69/akt.pdf Mapa potrzeb na lata 2022-2026 (analizy) https://basiw.mz.gov.pl/mapy-informacje/mapa-2022-2026/ Krajowy Plan Transformacji na lata 2022-2026 http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/80/akt.pdf	Spełnienie kryterium zapewnia publikacja Mapy Potrzeb Zdrowotnych (MPZ) w formule obejmującej analizy oraz wyzwania systemu opieki zdrowotnej, a także krajowy oraz wojewódzkie plany transformacji, które wdrażają rekomendacje zawarte w MPZ. MPZ obejmują cały system, czyli wszystkie poziomy opieki opisane rodzajami świadczeń (od POZ po opiekę paliatywną i hospicyjną), z uwzględnieniem zasobów w systemie. W proces mapowania opieki długoterminowej wpisuje się także Strategia Rozwoju Usług Społecznych (SRUS) oraz Regionalne Plany Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji. SRUS prezentuje koncepcję deinstytucjonalizacji zakładającą przechodzenie od instytucjonalnej do opieki świadczonej w środowisku rodzinnym i lokalnym dla obszarów usług społecznych (osoby z niepełnosprawnościami, osoby starsze, rodziny oraz dzieci i młodzież w pieczy zastępczej, osoby z problemami zdrowia psychicznego, osoby bezdomne). Na szczeblu lokalnym i regionalnym plany rozwoju i deinstytucjonalizacji usług zawierają

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Wojewódzkie Plany Transformacji na lata 2022-2026 https://basiw.mz.gov.pl/strategie/wojewodzkie-plany-transformacji/ Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20220000767 Regionalne Plany Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji https://rops.pomorskie.eu/programy-strategie/	diagnozy potrzeb w obszarach objętych deinstytucjonalizacją oraz stanowią uporządkowaną koncepcję zmiany na poziomie regionalnym.
4.6 Ramy strategiczne polityki na rzecz opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej	EFRR EFS +	CP 4 CS (k) CS (v)	tak	Kryterium 2	tak	Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 https://www.gov.pl/web/zdrowie/zdrowa-przyszlosc-ramy-	Spełnieniem kryterium jest głównie dokument strategiczny „Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 r.” Jego celem jest zapewnienie obywatelom równego i adekwatnego do potrzeb zdrowotnych dostępu do wysokiej jakości świadczeń zdrowotnych przez przyjazny, nowoczesny i efektywny system ochrony zdrowia. Dokument określa ramy strategiczne działań

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego o (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						<u>strategiczne-rozwoju-systemu-ochrony-zdrowia-na-lata-2021-2027-z-perspektywa-do-2030</u> Krajowy Plan Transformacji na lata 2022-2026 http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/80/akt.pdf Wojewódzkie Plany Transformacji na lata 2022-2026 https://basiw.mz.gov.pl/strategie/wojewodzkie-plany-transformacji/ Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20220000767 Regionalne Plany Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji	koniecznych do podjęcia na podstawie diagnozy z MPZ. Przy projektowaniu tego dokumentu w centrum został postawiony pacjent, a wszelkie działania są podporządkowane przede wszystkim konieczności zapewnienia równej dostępności do świadczeń zdrowotnych. Ponadto, środki mające na celu zapewnienie wydajności, trwałości, dostępności i przystępności usług zdrowotnych zawarte są w Krajowym Planie Transformacji na lata 2022-2026 i Wojewódzkich Planach Transformacji na lata 2022-2026. Z kolei Strategia Rozwoju Usług Społecznych prezentuje koncepcję deinstytucjonalizacji społecznych usług opiekuńczych. Jednym z zadań wskazanych w SRUS do realizacji na szczeblu lokalnym i regionalnym są plany rozwoju i deinstytucjonalizacji usług.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						https://rops.pomorskie.eu/programy-strategie/	
4.6 Ramy strategiczne polityki na rzecz opieki zdrowotnej i opieki długoterminowej	EFRR EFS +	CP 4 CS (k) CS (v)	tak	Kryterium 3	tak	Zdrowa Przyszłość. Ramy strategiczne rozwoju systemu ochrony zdrowia na lata 2021-2027, z perspektywą do 2030 https://www.gov.pl/web/zdrowie/zdrowa-przyszlosc-ramy-strategiczne-rozwoju-systemu-ochrony-zdrowia-na-lata-2021-2027-z-perspektywa-do-2030 Strategia rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.) https://isap.sejm.gov.pl/isap.nsf/DocDetails.xsp?id=WMP20220000767 Krajowy Plan Transformacji na lata 2022-2026 http://dziennikmz.mz.gov.pl/DUM_MZ/2021/80/akt.pdf	Kryterium to w zakresie opieki wypełniają dwa dokumenty o charakterze strategicznym: a) Strategia Deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami z zaburzeniami psychicznymi, b) Strategia Deinstytucjonalizacji: opieka zdrowotna nad osobami starszymi. Stanowią one załączniki do dokumentu „Zdrowa Przyszłość”. Ponadto, również opracowany Krajowy Plan Transformacji oraz Wojewódzkie Plany Transformacji na lata 2022-2026 zawierają środki mające na celu promowanie usług środowiskowych i rodzinnych poprzez deinstytucjonalizację – zawarte w nich działania obejmują wzmocnienie profilaktyki i opieki podstawowej. – Ponadto, Strategia Rozwoju Usług Społecznych adresuje kwestie związane z polityką społeczną, a na poziomie województw przygotowane zostały plany rozwoju i deinstytucjonalizacji usług społecznych. Dokumenty te są wobec siebie komplementarne, tak aby zapewnić najwyższą jakość kompleksowej opieki nad osobami potrzebującymi wsparcia w codziennym funkcjonowaniu w szczególności z uwagi na starszy wiek, niepełnosprawność, problemy z zakresu zdrowia psychicznego, uzyskaną w efekcie koordynacji opieki zdrowotnej i społecznej.

Warunki podstawowe	Fundusz	Cel szczegółowy	Spełnienie warunku podstawowego (tak/nie)	Kryteria	Spełnienie kryteriów (tak/nie)	Odniesienie do odpowiednich dokumentów	Uzasadnienie
						Wojewódzkie Plany Transformacji na lata 2022-2026 https://basiw.mz.gov.pl/strategie/wojewodzkie-plany-transformacji/ Regionalne Plany Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji https://rops.pomorskie.eu/programy-strategie/	

5. Instytucje Programu

Tabela 13. Instytucje Programu

Instytucje programu	Nazwa instytucji	Imię i nazwisko osoby odpowiedzialnej za kontakty	e-mail
Instytucja Zarządzająca	Zarząd Województwa Pomorskiego	Mieczysław Struk, Marszałek Województwa Pomorskiego	m.struk@pomorskie.eu
Instytucja audytowa	Szef Krajowej Administracji Skarbowej	Dominik Zalewski, Dyrektor Departamentu Audytu Środków Publicznych w Ministerstwie Finansów	sekretariat.das@mf.gov.pl
Podmiot otrzymujący płatności od Komisji	Minister właściwy do spraw finansów publicznych	Dorota Jaworska, Dyrektor Departamentu Instytucji Płatniczej w Ministerstwie Finansów	sekretariat.IP@mf.gov.pl

6. Partnerstwo

W polityce regionalnej prowadzonej przez SWP zasada wielopoziomowego zarządzania i partnerstwa posiada kluczowe znaczenie – została ona bowiem wskazana jako zasada horyzontalna w SRWP 2030. Jej uwzględnienie na wszystkich etapach przygotowania i zarządzania FEP ma na celu wypracowanie regionalnego konsensusu co do dokonanych rozstrzygnięć, ułatwienie dialogu przy podejmowaniu decyzji, a także zaangażowanie partnerów w realizację, monitorowanie i ewaluację programu.

Prace nad projektem FEP to kontynuacja regionalnego podejścia do polityki rozwoju, jak również szerokiego partnerstwa stosowanego przy opracowaniu SRWP 2030 oraz pięciu RPS, w tym w zakresie wspólnego określania potrzeb rozwojowych. Trzeba zatem podkreślić, iż dobrą praktyką stosowaną w województwie pomorskim jest włączanie szerokiego grona partnerów już na wczesnym, strategicznym etapie planowania kierunków rozwoju regionu.

Dla zapewnienia aktywnego udziału partnerów na wczesnych etapach przygotowania programu powołany został Zespół konsultacyjny w ramach programu FEP – uchwałą nr 1101/202/20 ZWP z dnia 26 listopada 2020 r. W jego skład weszli przedstawiciele strony rządowej, jednostek samorządu terytorialnego, partnerów społecznych, organizacji społeczeństwa obywatelskiego oraz środowisk gospodarczych i naukowych. Zespół jest organem wspierającym ZWP w przygotowaniu projektu FEP. Do jego zadań należy w szczególności:

- wypracowanie celów i zakresu programu uwzględniających analizę deficytów i potencjałów rozwojowych regionu, efekty dotychczasowych prac poświęconych celom polityki spójności, efekty negocjacji pakietu legislacyjnego na lata 2021-2027 oraz uzgodnienia dotyczące Wieloletnich Ram Finansowych;
- uzgodnienie wspólnych rozwiązań dla właściwych dokumentów programowych;
- zapewnienie komplementarności inwestycji polityki spójności określonych w krajowych i regionalnych programach oraz ich zgodności z celami krajowych i europejskich dokumentów strategicznych;
- zapewnienie komplementarności FEP z innymi instrumentami UE, w tym KPO.

W ramach prac Zespołu, jego członkowie dyskutowali nad kształtem FEP, przede wszystkim w zakresie zagadnień horyzontalnych, zakresu tematycznego, ram finansowych oraz instytucjonalnych.

Szczególne znaczenie dla praktycznej realizacji zasady partnerstwa miały również konsultacje społeczne projektu programu, które trwały 58 dni (od 4 sierpnia do 30 września 2021 r.). Do udziału w konsultacjach zaproszono szerokie grono osób i instytucji, w szczególności przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego, partnerów społecznych, administracji rządowej, organizacji społeczeństwa obywatelskiego, LGD/LGR, środowisk akademickich, a także osoby prywatne.

Konsultacje miały szeroki charakter – pomimo trwającej pandemii zorganizowano ponad 30 konferencji i spotkań. Należy podkreślić, iż zarówno w zakresie długości trwania konsultacji, jak i zastosowanych form (m.in. konferencje regionalne i subregionalne, spotkania z licznymi gremiami regionalnymi reprezentującymi zróżnicowane środowiska, szerokie wykorzystanie mediów społecznościowych), przyjęte w województwie standardy wykraczają w sposób znaczący poza wymogi wskazane w ustawie o zasadach prowadzenia polityki rozwoju.

W okresie trwania procesu konsultacyjnego 79 osób i instytucji skorzystało z możliwości wyrażenia opinii na temat dokumentu, przekazując łącznie 587 uwag. Proces konsultacji został podsumowany w Raporcie z przebiegu i wyników konsultacji projektu programu FEP przyjętym uchwałą nr

1027/297/21 ZWP z dnia 28 października 2021 r., w którym odniesiono się indywidualnie do każdej przekazanej uwagi.

Powyższe konsultacje miały istotny wpływ na ostateczny kształt projektu FEP. Zgłoszone uwagi dotyczyły w szczególności: poszerzenia interwencji w ramach ZIT oraz algorytmu podziału środków przeznaczonych na ww. instrument, zakresu interwencji w ramach RLKS zarówno w wymiarze tematycznym, jak i przestrzennym, rozszerzenia katalogu działań z zakresu zwiększania dostępności dla osób z niepełnosprawnościami, konieczności uwzględnienia potrzeb osób z grupy LGBT+, poszerzenia katalogu grup docelowych oraz podmiotów uprawnionych do wsparcia, a także zmian w zakresie preferencji w ramach celów szczegółowych.

Na etapie realizacji programu partnerzy (w tym partnerzy społeczni, organizacje społeczeństwa obywatelskiego oraz przedstawiciele ZIT i LGD/LGR) zostaną aktywnie włączeni w proces wdrażania, monitorowania i ewaluacji, m.in. poprzez szeroką reprezentację w ramach Komitetu Monitorującego FEP, udział w procesie opracowania kryteriów wyboru projektów oraz procedurze oceny projektów. Obywatelska część Komitetu Monitorującego będzie wybierana poprzez przeprowadzenie przejrzystego i bezstronnego procesu wyłaniania swoich przedstawicieli, co zagwarantuje szeroki udział organizacji. Liczba przedstawicieli części obywatelskiej nie powinna być mniejsza niż liczba partnerów społecznych i gospodarczych łącznie.

Przestrzeganie KPP UE będzie monitorowane przez cały okres programowania. W trakcie wyłaniania składu Komitetu zostanie zapewnione zaangażowanie organizacji społecznych zajmujących się problematyką równości w prace Komitetu Monitorującego dla każdego z warunków określonych w rozporządzeniu 2021/1060.

Wymiar praktyczny zasady partnerstwa przekłada się również na premiowanie przedsięwzięć realizowanych w sposób partnerski. W ramach FEP promowana będzie współpraca podmiotów prowadząca do zintegrowanej i uzgodnionej realizacji inicjatyw rozwojowych, poprawy koordynacji podejmowanych działań, a także do zwiększonej efektywności i skuteczności wydatkowania środków publicznych, z uwzględnieniem zaangażowania w procesy decyzyjne i wykonawcze partnerów społecznych i gospodarczych oraz organizacji społeczeństwa obywatelskiego. Jako przykład posłużyć mogą preferencje dla projektów partnerskich w wybranych celach programu (np. w obszarze edukacji czy włączenia społecznego), a także zastosowane w programie instrumenty terytorialne bazujące na współpracy szerokiego spektrum podmiotów (ZIT, RLKS oraz programy rewitalizacji).

Ponadto w ramach programu przeznaczona została kwota 5 078 910 EUR (stanowiąca ok. 1% ogólnej alokacji EFS+ w programie) na budowanie zdolności administracyjnych organizacji społeczeństwa obywatelskiego i partnerów społecznych – w ramach celu 4 (I), współfinansowanego ze środków EFS+.

Szczególnym wymiarem partnerstwa w FEP jest zastosowanie instrumentów terytorialnych, które bazują na podejściu oddolnym oraz strategicznym dialogu rozwojowym pomiędzy IZ i partnerami.

Instrumenty terytorialne będą realizowane zgodnie z zapisami UP. Przewiduje się wykorzystanie trzech form instrumentów terytorialnych wskazanych w art. 28 rozporządzenia 2021/1060. Są to: Zintegrowane Inwestycje Terytorialne (ZIT), Rozwój Lokalny Kierowany przez Społeczność (RLKS) oraz Inne Instrumenty Terytorialne – programy rewitalizacji.

Instrumentem ZIT zostanie objęte dziewięć miejskich obszarów funkcjonalnych (MOF), tj. MOF: Bytowa, Chojnic-Człuchowa, Słupska-Ustki, Kościerzyny, Kwidzyna, Malborka-Sztumu, Łęborka, Starogardu Gdańskiego oraz Obszar Metropolitalny Gdańsk-Gdynia-Sopot, który będzie pełnił rolę

Instytucji Pośredniczącej FEP. Dokumentami, które zidentyfikują potencjały i bariery rozwojowe ww. obszarów są strategie terytorialne (strategie ZIT), spełniające wymogi określone w art. 29 rozporządzenia 2021/1060. Strategie ZIT są opracowywane przez partnerstwa reprezentujące MOF. Strategie ZIT będą uzgadniane z IZ, w szczególności w zakresie zgodności z UP, FEP, prawodawstwem unijnym i krajowym, w tym w zakresie zapewnienia partnerstwa. Zakres tematyczny interwencji przewidziany dla ZIT obejmie CS 2(i), 2(iv), 2(vii), 2(viii), 4(iii), 4(v), 4(i) oraz 4(k).

Podstawą instrumentu RLKS jest piętnaście lokalnych trójsektorowych partnerstw – Lokalnych Grup Działania (LGD), odpowiedzialnych za przygotowanie i realizację Lokalnych Strategii Rozwoju (LSR). Zakres tematyczny interwencji, przewidziany dla RLKS, obejmie CS 2(ii), 2(vii), 4(iii), 4(vi) oraz 4(k).

Programy rewitalizacji będą mogły być realizowane na terenie 42 miast województwa pomorskiego. Interwencja obejmie CS 2(i), 4(iii), 5(i), 4(h) oraz 4(k).

Udział podmiotów terytorialnych w wyborze operacji odbędzie się na zasadach określonych w art. 29-34 rozporządzenia 2021/1060.

Poza instrumentami terytorialnymi, przewiduje się preferencyjne wsparcie dla pięciu obszarów funkcjonalnych (OF) województwa, zidentyfikowanych w PZPWP 2030, w postaci Zintegrowanych Porozumień Terytorialnych (ZPT). Wsparcie w ramach ZPT będzie polegało na wynegocjowaniu z partnerstwami reprezentującymi ww. OF przedsięwzięć, które uzyskają preferencje w konkursach w ramach wybranych obszarów tematycznych FEP, obejmujących CS 2(i), 2(iv), 2(v), 2(vi), 2(vii), 2(viii), 4(vi), 4(f) oraz 4(k).

7. Komunikacja i widoczność

Komunikacja o Programie

Komunikacja na temat programu to informowanie o jego ofercie, rezultatach projektów (w tym oczekiwanych), korzyściach jakie przynoszą dla mieszkańców i wpływie polityki spójności na rozwój regionu i UE. Komunikacja służy upowszechnianiu idei integracji europejskiej, poprzez łączenie efektów projektów z celami polityki spójności i wartościami, które są tożsame z celami UE.

Komunikacja wynika także z potrzeby zachowania transparentności wydatków z budżetu UE.

Nadrzędnym celem działań jest budowanie świadomości społeczeństwa o możliwościach jakie stwarzają FE, korzyściach i wspólnych dla UE wartościach leżących u podstaw projektów realizowanych w ramach programu.

Informowanie stanowi element krajowego systemu komunikacji marki Fundusze Europejskie.

Działania komunikacyjne prowadzone są przez IZ, IP we współpracy z instytucjami w systemie wdrażania oraz partnerami społeczno-gospodarczymi i beneficjentami.

W komunikacji akcentowane są strategie UE, podkreślając wkład projektów w ich realizację. Wymiar unijny zapewniony jest przez m.in. zaproszenia KE na wydarzenia związane z projektami, uwzględnienie wystąpień KE w scenariuszu wydarzeń, włączenie cytatu KE do informacji prasowej itd. Szczegóły założeń przedstawionych w tym rozdziale znajdują się w Strategii komunikacji programu.

Cele

Działania komunikacyjne realizują cele określone ww. Strategii:

- aktywizacja do sięgania po FE,
- wsparcie w realizacji projektów,
- zapewnienie wysokiej świadomości nt. działań rozwojowych w regionie realizowanych z udziałem FE oraz znaczenia przynależności do UE i roli w kształtowaniu przyszłości Europy oraz zwiększenie świadomości na temat wartości EU, w tym równości, niedyskryminacji, włączenia społecznego w celu zwalczania negatywnych stereotypów dot. grup narażonych na dyskryminację.

Działania prowadzone są wyłącznie w obszarze FE w zakresie ww. celów, z wyłączeniem działań mających inny zakres np. promowania instytucji lub osób i działań o charakterze politycznym.

Grupy docelowe

- potencjalni beneficjenci,
- beneficjenci,
- społeczeństwo regionu, w tym odbiorcy efektów wsparcia z FE i osoby o niskim poziomie wiedzy o FE.

Kanały komunikacji

Kanały i narzędzia komunikacji są dobierane do grupy docelowej i wynikają z analizy bieżących trendów konsumpcji mediów, a wybór konkretnych kanałów i narzędzi jest powiązany z wyznaczonymi celami.

Kanały komunikacji to:

- media o szerokim zasięgu (np. telewizja, radio, prasa, Internet, kino),
- reklama zewnętrzna,
- media społecznościowe (kanały własne),
- wydarzenia informacyjne i promocyjne,

- publikacje i materiały audio-video,
- portal FE – wspólna platforma internetowa dla wszystkich programów,
- serwis internetowy Programu,
- sieć PIFE.

Duży nacisk położony jest na wykorzystanie potencjału komunikacyjnego beneficjentów, zaangażowanie ich w działania komunikacyjne i w rolę ambasadorów marki FE. Obowiązki informacyjno-promocyjne beneficjentów są załącznikiem do umowy.

Odpowiednia komunikacja ma zastosowanie do schematów pomocowych, wiązek projektów, a operacje strategiczne podlegają specjalnym działaniom promocyjnym.

Budżet

Szacunkowy budżet na działania komunikacyjne IZ i IP wynosi 4,380 mln euro, w tym 3,123 mln euro wsparcia z EFRR i 1,257 mln euro z EFS+ (0,25% alokacji programu). Kwoty w podziale na grupy docelowe i cele określone są w rocznych planach.

Budżet jest wstępnie podzielony na 3 cele:

1. 35% (potencjalni beneficjenci)
2. 15% (beneficjenci)
3. 50% (społeczeństwo regionu)

Szacunkowy udział kwot w poszczególnych latach to: 2021: 0%, 2022: 0%, 2023: 0%, 2024: 15%, 2025: 15%, 2026: 20%, 2027: 20%, 2028: 20%, 2029: 10%.

Monitoring i ewaluacja

Działania komunikacyjne podlegają ewaluacji i monitoringowi pod kątem ich jakości, trafności w realizacji celów komunikacyjnych i skuteczności w dotarciu do grup docelowych (m.in. badania ankietowe/ jakościowe, analizy użyteczności).

Ocena strategiczna obejmuje systematyczne monitorowanie osiągania założonych celów i wskaźników Strategii komunikacji. Dodatkowo realizowane jest regularne badanie społeczeństwa pod kątem oceny wiedzy, świadomości i rozpoznawalności FE w celu dostarczenia rekomendacji do planowania kolejnych działań i podejmowania działań naprawczych.

Monitoringowi i ocenie podlega szereg wskaźników w tym wskaźniki oddziaływania (jedn. miary: %, sposób pomiaru: bad. społ., częstot. pomiaru: co 2 lata przy określeniu wb. na 2020 r.) m.in.:

- Odsetek respondentów dostrzegających wpływ FE na rozwój regionu (wb. 88%),
- Znajomość celów, obszarów lub działań, na które przeznaczane są FE w programie (wb. 12%),
- Odsetek mieszkańców regionu uważających, że osobiście korzystają z FE (wb. 66%).

W związku z art. 1 pkt. 1) lit. e) Rozporządzenia nr 2025/1914 klauzula poufności w dziedzinie obronności zwalnia państwa członkowskie i beneficjentów w ramach CS 1(vii) i CS 3(iii) z określonych wymogów dotyczących komunikacji i promocji inwestycji, w przypadku których ujawnienie informacji byłoby zabronione ze względów bezpieczeństwa i porządku publicznego.

8. Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami

Tabela 14. Stosowanie stawek jednostkowych, kwot ryczałtowych, stawek ryczałtowych i finansowania niepowiązanego z kosztami

Planowane stosowanie art. 94 i 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów	TAK	NIE
Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał refundację wkładu Unii w oparciu o stawki jednostkowe, kwoty ryczałtowe i stawki ryczałtowe w ramach priorytetu zgodnie z art. 94 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (jeżeli tak, proszę wypełnić aneks 1)		X
Od momentu przyjęcia, program będzie wykorzystywał refundację wkładu Unii w oparciu o finansowanie niepowiązane z kosztami zgodnie z art. 95 rozporządzenia w sprawie wspólnych przepisów (jeżeli tak, proszę wypełnić aneks 2)		X

Aneks 3

Wykaz planowanych operacji o znaczeniu strategicznym

W ramach FEP planuje się realizację kompleksowych operacji o znaczeniu strategicznym (przedsięwzięć strategicznych) wynikających z RPS, koordynowanych lub realizowanych przez SWP lub jednostki działające w jego imieniu:

- CP 1: Pomorski System Usług Informacyjnych i Doradczych, Invest in Pomerania 2030, Pomorski Broker Eksportowy 2030, Smart Green Progress, Pomorski Węzeł Informacji Przestrzennej, kompleksowe wsparcie przedsiębiorstw w zakresie technologii podwójnego zastosowania,
- CP 2: Realizacja planów ochrony parków krajobrazowych, Elektroniczna Platforma Zintegrowanych Usług Mobilności,
- CP 3: Zeroemisyjny tabor kolejowy, Pakiet przedsięwzięć dotyczących dróg wojewódzkich, Cyber-Pomorze 2030, Jakość i bezpieczeństwo w podmiotach leczniczych,
- CP 4: Pomorskie Obserwatorium Gospodarcze, inicjatywa na rzecz adaptacji, bezpieczeństwa i zielonej transformacji, Regionalne wsparcie szkół i placówek oświatowych, Pomorskie wsparcie edukacji włączającej, Zdolni z Pomorza, Kształtowanie sieci szkół zawodowych na Pomorzu – etap 2, inicjatywa na rzecz kompleksowego wsparcia uczniów i kadry szkół ponadpodstawowych w obszarze kompetencji/kwalifikacji dla sektora przemysłu obronnego i podwójnego zastosowania oraz gotowości cywilnej, Regionalny system wsparcia oraz rozwoju aktywności zawodowej i społecznej seniorów, Zintegrowany rozwój infrastruktury i usług społecznych, Deinstytucjonalizacja usług w obszarze pieczy zastępczej, Systemowe wsparcie na rzecz włączenia społecznego, Jakość i bezpieczeństwo w podmiotach leczniczych, Pomorskie Trasy Rowerowe – etap 2, Pomorskie Trasy Rowerowe – etap 3, Pomorskie Szlaki Kajakowe – etap 2, Rozwój oferty turystyki wodnej w obszarze Pętli Żuławskiej, Zatoki Gdańskiej i Morza Bałtyckiego, Pomorska Turystyka Konna, Pomorskie Kąpieliska, Pomorska Strefa Uzdrowiskowa.

Wszystkie wskazane powyżej operacje o znaczeniu strategicznym (przedsięwzięcia strategiczne) będą realizowane w latach 2022-2030.